

അഭിജ്ഞാനശാക്തത്വം

(രാജ്യനാടകം)

*Approved by the Text Book Committee of Travancore
for use in E. S. L. C.,
Vide Govt. Gazette dated 4-2-1936 (Page 177)*

റമകൽ,
രാത്രു, കെ. കമലൻ

പ്രസംഗകമാർ, ശ്രീ മഹാത്മാ ഗാന്ധി
ബി. വി. ഷുക്രിയേപ്പാ അസ്റ്റ് ലിംഗപ്പാഡ്സ്
എം തിരവന്നന്തപ്പം & തൃശ്ശൂര്
[സ്കൂൾ ഡെപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഓഫീസ്]

(പ്രകാശനകാരം)
സ്കൂൾ ഡെപ്പാർട്ട്മെന്റ്
[സ്കൂൾ ഡെപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഓഫീസ്]
അമൃതപുരം വിഭാഗം
ഒഴുവില്ലാത്ത പുസ്തകം വ്യാഖ്യാതാക്കന്ന.

സമർപ്പണം

എന്നുറ അച്ചൻ

പഴരതനായ

പടിയിരുട്ടത്തു്

വേലായയപ്പണികൾ

അ വ ര ക ഷ ട ട

പാവനസ്ത്രണയ്ക്കു്.

രി വ വ റ

ആകാളിഭാസപ്പനീതമായ അഭിഭാഷണം കുറച്ചും, മുട്ടം “വിജ്ഞാനവികാസിനി” വായനശാലയുടെ മധ്യത്തി കൊംമതു വാഷ്ണവക്സമേളനാവസരത്തിൽ അഭിനയിക്കു നാതിന്, ‘ഗദ്യനാടകമായി വിവരത്തനം ചെയ്യുന്നുമെന്ന്’ തത്താരവാധികൾ എന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ ദിനത വിശ്രൂതനായ ആ കവിസാഹിത്യമന്റെ വിശദപ്പൂർത്തി തിരിയും ഒക്കവെയ്ക്കുക എന്ന സാധസ്ഥതൃത്തിനാണെല്ലാ കിണ്ണിജങ്ങളായ എന്ന് നിങ്കതനായതെന്നുള്ള ചിന്ത എന്ന അസ്തുവെയ്യുന്നതാക്കി.

ക്ലീനാവൈഡിപ്പൂത്തിൻറെ വിചിത്രപ്രകടനവും, നിന്ന് ദ്രോഗസംബന്ധത്തിൻറെ തിരുത്തിപ്പുരുഷരും, സാമ്പത്തികവും സമൂഹത്തിലെ സമൂഹപ്രവാദവും, സപർഭോക്രൂഡലാക്ക അഴിക്കുന്ന സമർപ്പണംയോഗവും, വിജ്ഞാനമുകളാവലിക്കുന്ന അക്ഷയങ്ങളാരവുമായ കാളിഭാസശാക്കത്തും തത്ത്വങ്ങളം സവിന്യം മാറ്റിവച്ചിട്ടും, വല്ല സപ്താംഗ നാടകവും രചിച്ചു് ഒരു നിശാന്തരിക്ഷത്തിൽ ലക്ഷ്യപ്പെട്ടു കളിയാമെന്നുള്ള ചിന്തയാണെന്നിക്കണായതു്. എന്നാൽ കരഗതമൊരുമലമണി ‘വരമടക്കാപ്രക്ഷിപ്ത’ കാചത്ത കാംക്ഷിക്കണ്ണതു് അന്നചിത്രവും അന്യായവുമാണെന്നുള്ള ബോധം പ്രസ്തുത നാടകനിമ്മാനന്തരിനാത്തനെ എന്ന പ്രതിപ്പിച്ചു. ഉയ്ക്കേണ്ടപ്രതുക്കളായ സ്നേഹിതന്മാരിൽ ചിലക്കു നിരന്തരപ്രാത്യാധനത്താൽ എൻ്റെ തൃപ്യം എന്ന് ഒരു വിധം നിവർഖിച്ചു. വിജ്ഞാനവികാസിനി വായനശാലാലാംഗങ്ങൾ അഭിനയപരിശീലനം ആരംഭിക്കുന്നും ചെയ്യു. അഭിനയം കാണുകയും, നാടകം വാക്കിച്ചു കൈറങ്കിക്കയും ചെയ്യു എൻ്റെ ചില സാമ്പത്തിപ്പണായിക

കൂടായ മുഖ്യമന്ത്രിയെല്ലാം, സ്കൂളിൽത്തന്നെങ്കെല്ലാം വെച്ചുകൂടി ശ്രദ്ധപറ്റാതുള്ള അഭിനവരാജ്യം ഇതിന്റെ മുദ്രണത്തിനും എന്ന് പ്രസിദ്ധീച്ച. ഇതാണോ എൻ്റെ പ്രധമനുത്തിയായ “അഭിജ്ഞതാനശാക്കത്തും ഗഭ്യരാടക്” തിന്റെ ചാരിത്രസംക്ഷേപം.

‘അതിവിസു’രു തകാലഭേദങ്ങൾമിതിയാൽ’ പോലും അഭ്യർത്ഥനയും അക്രമികമായും വധിക്കുന്ന മുഖ്യത്തിയുടെ സ്വന്നാവികമായ സന്ദർഭവിശ്വാസങ്ങേയോ, ആശയ വൈദിക്കുന്നതേങ്ങേയോ എൻ്റെ അസാമത്തും തൃപ്പിക മനി ചുട്ടില്ലെങ്കിൽ അതുതനെ എന്നിക്കും അതിമാത്രമായ ആനന്ദത്തിനു ഡേത്രവാണോ. ഭാഷയിൽ സാമാന്യപരി ജണാനമുള്ള ജനസംഘയത്തിനുപോലും കാളിഭാസശാക്ക നൂഹത്തിന്റെ അല്ലാസമക്കിലും ആസപാത്രാന്വീക്ക വാൻ എൻ്റെ ഇഴ ശ്രമം ഉപകരിക്കുമെങ്കിൽ അതുതനെ എന്നിക്കും അന്ത്യമായ വാരിതാത്മ്യത്തിനും കാരണമാണോ.

കൂത്യാന്തരബാഹ്യല്പങ്ങൾക്കിടയിൽ എൻ്റെ ശ്രദ്ധം അവധാനപൂർവ്വം പരിശോധിച്ചു് തുഡിയവും, പ്രാതാ മജനകവുമായ ഒരുില്ലാത്താടക്കുടി അതു ലോകരംഗത്തിൽ അവതരിപ്പിച്ച സുപ്രസിദ്ധ ഗഭ്യരാടക കർത്താവും, തികഞ്ഞ ഭാഷാപ്രശ്നയിയും, ഉടാരമതിയും, സഹായാനേ സമരം, മഹാമനസ്സുന്നമായ രാജശ്രീ, ഇം. വി. കൃഷ്ണപിള്ള അവർക്കേണ്ട തൊൻ ആജീവനാന്തം കൂത്യാന്തരയ്ക്കിനും നാണോ.

മുര നാടകനിമ്മാനത്തിൽ നിരന്തരപ്രാതാമനം കൊണ്ടും മറ്റും എന്ന സമായിച്ച മുഖകാംക്ഷികളുായ ഗ്രാമജനങ്ങളോടും, മാനുസ്കിതന്മാരോടും, ഇതിന്റെ മനോഹരവും ക്ഷീഡവുമായ മുദ്രണത്തിനും പ്രസിദ്ധീകരണത്തിനും വേണ്ട ക്രതാശകൾ ചെയ്യുന്നതുനാ തിരുവന്നന്ത പുരം വി. വി. കൃഷ്ണപിള്ളു ഉടമസ്ഥന്മാരോടും എന്നി

കൂടിയുള്ള സീമാതീരമാണ് കൃതജ്ഞനെത്ത ഇല സദർഭത്തിൽ സഹായം രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

இலத்தியை கண்டாவும், யாரோமாறால்ரிடெப்பான் மாய அல் ஸாரஸ்பத்தேஜிபூஜை எது கேட்டுவரவை செய்து விட்டு கொண்டு இறங்கி வரவேண்டும் என்று நீங்கள் கொள்ள விரும்புகிறீர்களா? என்றால் கீழ்க்கண்ட கேள்விகளுக்கு விடையளிப்பார்கள்.

110 கஷ்டகம் 20 }   தீ. குருவன்.

അവവതാരിക.

വിശ്വോത്തരമാധാത്മ്യം പേര് “അഭിജന്താനാശക ന്തള്ളം” കാടകത്തിന്റെ സാർത്തികമായ ഒരു ഗദ്യപരിവ ത്തനമാണോ എന്ന് വായനക്കാരുടെ മുൻപിൽ അവതരി പ്പീക്ഷന്നും. കാളിഭാസകൃതിയിലെ സംഭാഷണരിതിയും, സദർഭവിശേഷങ്ങളും, കമാപാത്രഭാവങ്ങളും അതേമാതി രിതനെ ദേഹിപ്പിച്ചും, എന്നാൽ ആക്ഷം സുഗമമായി മനസ്സിലാക്കത്തക്കവിയം അത്മവൈശ്ലേഖ്യം, റസപുഷ്ടി യും വരുത്തിയും, പദ്മവണ്ണം കൂടാവുത്തടാതെ ഗദ്യത്രം അഡിന്റെ മാഡിലും ഇതു ചെറിച്ചിട്ടുള്ളതും.

സഭണ്ണാഗാരമായ കാളിഭാസഗാകന്തള്ളം അഭിന യിക്കണ്ണമെന്നോ ഇന്നും പല വിഭ്യാസവന്നരായ നട മാക്ഷം ആറുമുഖങ്ങളിലും, സംഗീതപാടവരം ആറവാശ്രൂ ചുപ്പടന ദ്രോക്കാച്ചാരണത്തിൽ അവക്ഷേഖി പരിചയക്ക റവും ഇം ആറുമുഖത്തിന്റെ സഹപല്ലാത്തിനും ഒരു വലിയ പ്രതിബന്ധമായാണെ നില്ക്കുന്നതും. അതുകൊണ്ട് ശാകന്ത ഉത്തിനു പണ്ട് ലഭിച്ചിരുന്ന പ്രവാരം ഇനിപ്പൂത്തയായി മുപ്പായി. മലയാളനാടകക്കവേദിയുടെ വരിത്തനിൽ പരമ പ്രാധാന്യം അർഹിക്കുന്ന ഘട്ടം കാളിഭാസഗാകന്തള്ളത്തി നേരുന്നു അഭിനയകാലമായിരുന്നു. നാല്പത്തുവർഷങ്ങൾക്കും പും കൊല്ലും നാരായണപിശ്ച എന്ന അന്നത്രമീതനടന്തു നേരുത്പത്തിൽ ദാക്കന്തള്ളം കേരളത്തിന്റെ നാനാഭാഗ ഔദ്ധീലും അഭിനയിച്ചു വന്നിരുന്നു. സംഗീതപരിചയം സിഡിച്ചിരുന്ന ഫുവാക്കനും നാരായണപിശ്ചയുടെ ദ്രോക്കാച്ചാരണരിതി പഠിച്ചും അഭിനയപുഷ്ടി ദ്രാശർശിപ്പിക്കുന്നതിനും ശക്തരായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് മലയാളനാടക വേദിയുടെ ഉത്തരവം ശകന്തളാഭിനയമാണെന്നു തീരുത്തുന്നു പറയാം.

രാമാധാരതാദി മഹാകാവ്യങ്ങൾ ഗ്രന്ഥപാർശ്വ ഉഖ്യന്തിന് അപ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുകയും, സംഗീതവാസന വിഭ്യാത്മികളിൽ നാമാവശേഷമാവുകയും ചെയ്തേഞ്ചുക്കുടി ശാക്കന്തളം നാടകവേദിയിൽനിന്നു തിരോധാനം ചെയ്തു. ഇപ്പോൾ കണ്ണടിവാസന സംഗീതശാക്കന്തളം തമിഴം, മലയാളവും, ദ്രോകവും, പാട്ടം, പാമരപ്പവും അനന്നവിത്രവും എല്ലാംകുടി കലന്നതായ ഒരു അതിവിഭക്ഷണത്രംപമാണ്. അസാധാരണമായ ക്ഷമയും, നാണക്കേടുമിച്ചുവക്കിപ്പാതെ അതു കണ്ണടക്കാണ്ടിരിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. എത്തുക്കലമായി കാളിഭാസുത്തിയായ ഇം നാടകരണ ഒന്തപ്പുറാറിജുളു അറിയു്, എറക്കുറ ഇന്നതെ യുവാക്കണാരിയന്നിനു വിളുമുഖിയീരകയും ചെയ്തു.

ഈക്കല്ലും അഭിലഘണ്ടിയമായ ദൈവസ്ഥലയല്ല ല്ലോ. എത്ര നാടകവേദിയിലും എല്ലാക്കാലത്തും അതുരാധ നീയമായി പ്രകാശിക്കുന്ന കാളിഭാസുശാക്കന്തളത്തിനു പകരം മാദ്ദഗമാങ്കട ബാലിത്തൃതികരംക്കു സ്ഥാനം ലഭിക്കു എത്ര വിലക്കണമായ ദൈവസ്ഥലയെങ്ങു് അല്ലാതിപ്പിക്കുന്നതു്! പ്രക്ഷ ഇം മഹാപാപ, പരിഹരിക്കുന്നതിനെന്നാണുനിപ്പുത്തി? ദ്രോകോച്ചൂരണം നിർബ്ബന്ധിതമായിരിക്കുന്ന കാലത്തൊളിവും ഇങ്ങനെയല്ലാതെ വരവാൻ മാറ്റവുകില്ല.

ഈ വലിയ കരവിനെങ്ങാണു് ത്രീമാൻ കമാരൻ ഇപ്പോൾ പരിഹരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. കേന്മാരത്തിൽ തന്നെ സംഗമിത്രവാസന അഭിനന്ദനിയമായവിധത്തിൽ പ്രകടിപ്പിക്കുവാൻ ത്രക്കിയ ഇം യുവാവിനു് വേണുമെങ്കിൽ മരംഞ്ഞവരെ ത്രംനു് വല്ല സപത്രതൃതിജും ചെവിക്കാമായി അനു. എന്നാൽ സംഗമിതിയോച്ചും, നടക്കകലയോച്ചും അഭ്യേഷന്തിൽ ഉണ്ടിയു കേതി എററവും ഫലവത്തായ ഒരു മാറ്റത്തിലേക്കാണു് അഭ്യേഷത്തെ നയിച്ചുതു്. അതുകൊണ്ടു മലയാളികളിൽ മലയാളസംഗമിത്രവും ഒരിക്കലും വി

സുരിക്കാത്തതായ ഒരു കൂതി രചിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹം രക്തത്തായി. ആ വിധത്തിൽ കാളിഭാസത്താകന്തള്ളൽ ന് ഇന്നത്തെ നടമായടക്ക സംശക്തം അനുസരിച്ചുള്ള രൂപവും വന്നുവേണ്ട്. രീതിച്ചയായും ഇതു സംശക്തം ഉപയോഗിച്ചു് പലയം ഇതു് അഭിന്നകിക്കുന്നതാണു്.

ഞാൻ ഇതിലെ പല ഭാഗങ്ങളിലും വായിച്ചുനോക്കി. മുലകുത്തിയുടെ വെവരിപ്പുപ്പറ്റിനു കരവു യാങ്കാതെ ഒരു മഹാഭാഷാവലിക്കോളാക്രമി ഇതെഴുതി റീത്തിരിക്കുന്നു അഥവാല്പുപ്പെട്ട്. മുങ്ഗപാ, വിനയം, പുവ്സുരാണ എന്നി അനുനയുള്ള അനന്തരാഖ്യാനങ്ങൾ മുൻനിരത്തി സാമ്പി ത്രക്കുത്തിലേക്കിരക്കുന്ന ഇരുദംഘനതിന്റെ ഒത്തം സ പ്രകാരങ്ങളും പ്രാത്സാഹനാർഹമാണു്.

തിരുവനന്തപുരം	}	ഇം. വി. കൃഷ്ണപിള്ള
110 കക്കടക 19		വി. എ. വി. എൻ. എം. എസ്. എ.

ക്രമാവാത്രവിവരങ്ങൾ

കൂപ്പ് സന്തൻ	.... ഹസ്തിനപുരാജാവു് (നായകൻ)
വൃത്തൻ	
വെവബാനസൻ	.... കര താപസൻ.
ശണ്ട ശിക്ഷ്യമാർ	
ശക്രതള	.... കണ്പക്കൻ വള്ളത്തപ്പതി (നായിക)
ശ്രന്മാസ്യ	
പ്രധിയംവദ	ശക്രതളയുടെ തോഴിമാർ.
മാഡവ്യുൻ	.... രാജംവിന്റെ തോഴർ.
യവനഗ്രൂപ്പികൾ	പരിവാരങ്ങൾ.
മെവതകകൻ	പ്രാരഥ്യാലകൻ.
പ്രേസനൻ	രാജാവിന്റെ സെനാപതി.
നാരഭൻ	
ഗ്രാതമൻ	മഹർഷികമാരനാർ.
കരഭഗൻ	ശ്രാവിപ്പുപറിച്ചാരകൻ.
ഗ്രാതമി	ശക്രതളയുടെ വള്ളത്തമാത്രവു്.
ശ്രാർഘദ് ഗ്രാതൻ	
ശാരാപ്പതൻ	കണ്പഗിക്ഷ്യമാർ.
കണ്പൻ	കുലപതി (ശക്രതളയെ ഏടുത്തുവള്ളിയ്ക്കിയ ത്രംഖാനി)
ദ്രവ്യാസല്ലു്	
വാതായനൻ	ഹരിക്കാരൻ.
ഓവത്രവതി	.... പ്രാരഥ്യാലിക.
ചതുരിക	വിശ്രദ്ധപരിച്ചാരിക,
ഒസ്മാരാതൻ	.... പുത്രാഹിതൻ

മിന്താവസ്സ്	നഗരാധികാരി (രാജാസ്വംബന്ധ)
ജാനകൻ } വൃച്ഛകൻ }	.... ശിപാധിമാർ.
ഇക്കവൻ	
സാന്നതി	.... { മെനകയുടെ സവിയായ ഒരു അഭിസ്ഥ.
മധുരിക } പരഭ്രതിത }	സ്റ്റീ.
മാതഹി	..... ഉദ്യാനപാലികമാർ.
സുമത } സത്യമത }	.... ഓദ്ദോദ്ധസാമമി.
സവംഭമനൻ	കശ്യപാഗ്രമഞ്ചിലെ താപസിമാർ.
കശ്യപപ്രജാപതി	നായികാനായകന്മാരുടെ പുത്രൻ.
ജാദിതിജേവി	
ഗാവവൻ	.... കശ്യപഗ്രിഷ്ടുൻ.

ത്രി അംഗിജത്വാനശാക്രമണം

രംഗ നാട കൊ

കനാം അരക്കം

കനാംരംഗം

(മദാത്രുലഗനായി, വില്ലും അന്തും ധർച്ച ദൈഷ്ടമഹാരാജാവും സുതനം പ്രവേശിക്കുന്നു. മദത്തിനു ദുർപ്പിലായി ഒരു രാജ് ഭിത്തിയോടെ അതിരിക്കും പായുന്നു)

സൃതൻ—(മഹാജാംവിനേയും മാനിനേയും നോക്കി) മഹാരാജാവേ! ഈ കൂളിശാരംഗദത്തയും, സജ്ജമാക്കുന്നപ്പും വില്ലും ധർച്ചരിക്കുന്ന അരലിവരദ്യനായ ഭവാനന്നയും കാണുന്നോടും, അഞ്ചത്തുറഗത്തെ അരന്നധാരനം ചെയ്യുന്ന പാവർന്നിവല്ലനോയെ നാം ക്ഷാര്യ പരമ്പര വന്നും പാവനസ്തുരണും എന്നിക്കണ്ടാക്കുന്നു.

കാജാവു്—സാരമേ! ഈ മാൻ നമ്മുടെ ബഹുമാനം ആകും ചീഴു കൊണ്ടുപോന്നു. ഇതാം, ഇപ്പോൾ അതു് അതിവേഗത്തിൽ കതിച്ച പായുന്നതിനാൽ ത്രിക്കിയിൽ തൊട്ടുന്നേണ്ടോ എന്നപോലും സംശയിക്കുന്ന ക്ഷവിയം അധികനേരം ആകാശത്തിൽ തന്നെ സഖ്യരിക്കുന്നു. മാതൃമല്ല, കണ്ണനാളം ഭംഗിയായി തിരിച്ചു് പിന്നെപ്പെ എത്തുനു മദത്തെ ക്രൂക്കുന്ന

വിക്ഷിക്ഷണ; അസുഭയത്താൽ കണ്ണൂർക്കി പ്രശ്നം ബന്ധം മുൻഭാഗങ്ങളും ചുള്ളക്കിള്ളിക്കണ്ണ; ശ്രീമൃഗമനം മേതുവാലുണ്ടായ കിതപ്പിനാൽ അറിയാതെ തുറന്നോടായ വദനഗഹപരത്തിൽ നിന്ന് ചവച്ചു ദർബകൾ വഴിനീഞ്ഞ പൊഴിക്കണ്ണ; ആശുപ്തി! ആശുപ്തി! (അങ്ങനെവരുന്നു) നാാം അതിവേഗത്തിൽ അനുഭാവനം ചെയ്തിട്ടും ആ മുഹം നമുക്കു കൂളിച്ചു കാണാത്തക്ക മുന്തിലെത്താൻ കാരണമെന്താണു്?

സുതന്ന്—നമ്മുടെ സഖ്യാരം സമതലപ്രാണശത്രുക്കുടയെല്ലാം കണ്ണൂർക്കിനാൽ അടിയൻ്തു അശ്വാസ്ഥാട കടിഞ്ഞാൻം അല്ലോ നിയന്ത്രിച്ചു. തന്നിമിത്തം രമവേഗം മനീഖിച്ചതിനാലാണു് ഈ മുഹം നമ്മിൽ നിന്നും ഇതു മുന്തിലായിപ്പോയതു്. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ രമം സമതലപ്രാണശത്രു പ്രാപിക്കായാൽ ഇതു തിരുമെന്തിക്കു ദിഷ്ടപ്രാപമായി ഭേദിക്കില്ല.

മാജാവു്—എന്നാൽ കടിഞ്ഞാൻം ഇളക്കിവിട്ടുകുന്നു. **സുതന്ന്**—കല്ലുന്നപോലെ.

(മദ്രാവനം നടിച്ച ആശുപ്തിവന്നു) തിരുമെന്തി! രുക്കണൻ പാത്താലും! രുക്കണൻപാത്താലും! ഇതാ കടിഞ്ഞാൻം ഇളക്കിവിട്ട മാത്രയിൽ, ഇന്ന് അശ്വപരതാജഡി കഴുത്തുകൾ നീട്ടി മുന്നോട്ടാണ്റും, ചാമരത്തുന്നുകൾ ചാലിപ്പിക്കാതെയും, കണ്ണം ഉണ്ഠാനുവാമായി കുർന്നിച്ചുപിടിച്ചും, തണ്ണേളിടുകൾ വുരുളിയാൽ പോലും ലംബിച്ചു ദോക്കവാൻ സാധ്യമല്ലാത്ത വിധം മാൻ വേഗത്തിൽ അസുഖാലുക്കെല്ലാണും; അതിയീശ്വരം പലായനം ചെയ്യും.

രാജാവു്—വാസ്തവം. വാസ്തവം. കതിരയുടെ വേഗം സൃഷ്ടാദ്യപദ്ധതിയും, ഇന്ത്യാദ്യപദ്ധതിയും അംതിശയി കഴനു. ഈതാ നോക്കു.

വിക്ഷണപമത്തിൽ ഇരിക്കുന്നൊരുതന്നെ നിമേഷ നേരംകൊണ്ടു് എറാവും ചെറുതായ വസ്തുക്കൾ വളരെ വലുതായി ഭവിക്കുകയും, പരസ്യരും വേച്ചുകുള്ളാതെ അകന്ന സ്ഥിതിവെയ്യുവ നൗകിനത്തിനുകയും, വളരുതുവ നിവന്ന് താഴി തോന്നുകയും ചെയ്യുന്നു. കിംബുള്ളാ, രമദേവ തതിൻറെ ആധിക്യത്താൽ ധാതൊന്നുംതന്നെ നമുക്കു കൂണ്ടേരുതേയുള്ളപോലു, സഹിപസമമായോ ദുരസ്ഥ മാന്യാ ദർശകവാൻ നാധിക്കുന്നില്ലതനെ.

സുതൻ—തിരുമെന്നീ! ഈതാ, ഈ മാൻ, ശരത്തിനെത്തു തക്ക ദൃഢത്തിലായിക്കഴിഞ്ഞു. ഈനി തുക്കെങ്ങവിള യാടാറു.

രാജാവു്—(ഈം തൊട്ടതുകൊണ്ടു്) സുതാ! വിശ്വേഷപ്പെട്ട ഇന മാൻ നമ്മുടെ ദുരാഗ്രിക്ക തലമോകാൻപോകന്നതോക്കുന്നു.

അഞ്ചിയറയീൽ—ആഗ്രഹമനുഗ്രഹങ്ങൾ വയിക്കുന്നതെ. വധി ക്കുന്നതു.

സുതൻ—തിരുമെന്നിയുടേങ്കും, ശരലക്ഷ്യമായ മാനിന്റേങ്കും മലുപു മഹാപിമാൻ വന്ന നില്ലുന്നു.

രാജാവു്—(പരിമേഖണ്ണാട്) കടിഞ്ഞാണ് മുടക്കി അശ്വപദ ഒഴി വേഗം നിത്രം.

സുതൻ—കല്ലുനാപോലെ. (മെംഗിഞ്ഞു)

(രണ്ട് റിങ്കുമാഡരാട്ടകുടി വെവബാനസ്സ് ഏന്ന താപസൻ പ്രവേശിക്കുന്നു)

വെവബാനസ്സ്—(കൈകും ഉയർത്തിക്കൊണ്ടു്) ഇഹാരാജാവെ! പരിമുഖലമായ കണുമസബ്യത്തിൽ ഇടിഞ്ഞീയെന്ന പോലെ സ്റ്റില്പേകോമല്ലമായ ഈ മാൻകിടാവിൽ.

വോൺറ അതിയേക്കരമായ നിശ്ചിതാസ്ത്രം പ്രയോഗിക്കുന്നേ. നിർദ്ദോഷിയായ ഈ സാധുത്വം തനിന്നെൻ്റെ ജീവനം നിപ്പുറന്മാരായ നക്കത്വമരമാരെ ഉറുപ്പുലുന്നും ചെയ്യുന്ന അരങ്ങേഴ്സ് മെക്കറിമത്തായ ക്രൂരനാരാച്ചാദാളം തമിലിലുള്ള അപ്രൂച്ഛമയമായ അന്തരം വിസ്തൃതിക്കുന്നേ. മാജാക്കന്മാരുടെ അരുളുഡിയാം അനുത്തരാനന്തരത്തിനുള്ളവയാണ്. അവ തിരപരാധികളായ ജീവികൾക്കും ഉപദ്രവത്തിനുള്ളവയ്ക്കും അധികാരികൾ ആയുധധമം വിസ്തൃതിപ്പു പ്രവർത്തിച്ചാൽ ഫലം പാപസമാജ്ഞനം മാത്രമാണ്. ആകയാൽ അസുലഭക്കിന്തിമാനാശ അല്ലെങ്കാം ,രാജാവെ! അഞ്ചും തൊണ്ടിനേരൽ ധനാവിധി സഞ്ജമാക്കിയും സാധകം ഉപശംഖരിച്ചാലും.

രാജാവു്—ഈതാ തൊൻ ശരംതെ ഉപശംഖരിച്ചിരിക്കിനു.

(അംഗു് ഒമ്പനാഴിയിൽ, നിക്ഷേപിക്കുന്ന)

വെവബാനസൻ—മഹാരാജാവെ! സപ്തവിംശിനവേണ്ടി യഥവന്ത്രാഗം ചെയ്യു പൂര്ണ മഹാരാജാവിശ്വസ്ത്വംശ തനിനല്കാരഭ്രതനായ അഞ്ചേയ്യും ഈ പ്രവൃത്തി സവ്വമാ സംശയാജ്ഞംതണ്ണ. ഈസ്തുശ്വാസഭായ സവ്വ ഗുണ സന്തൃപ്തിയോടുകൂടി രാജാധിരാജനായ പുതുൻ അഞ്ചേയ്യുള്ളവാക്കട്ട.

രിഷ്യമാർ—(കൈകൾ ഉയര്ത്തിക്കൊണ്ടു്) സവ്വമാ ചക്രവർത്തിയായ പുതുനെ ലഭിച്ചാലും.

രാജാവു്—(കൈകുപ്പിവന്നുംകൊണ്ടു്) ഭവാനമാരുടെ ദയാലൂരസ്സുമുള്ള ആശീവംപത്താൽ തൊൻ അനന്ത്രമീതനായി.

വെവബാനസൻ—രാജാവെ! ഞങ്ങൾ ചമതയ്ക്കായി പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുണ്ട്. ഈതാ മാലിനീനടപാടിയുടെ തീരത്തു്

കലപതി കണ്പൻറ ആറുമും കാണുന്നു. കാൽന്തു എങ്ങോടിക്കു വിശ്വാതം വരികയില്ലെങ്കിൽ അവിടെ തുന്ന് അതിമിസല്ലും സ്വീകരിച്ചാലും. തന്നെ യുമ്പു, കുമിഞ്ഞരമിതം സദാ സന്നദ്ധവും, തൊൻ്തര ശവുകൊണ്ടു ശോഭിക്കേണ്ടതുമായ അങ്ങയുടെ ശക്തി യുക്തമായ കരം ഭ്രാമകഷണത്തിൽ എത്രമാത്രം സമർത്ഥമാണെന്ന്, ഈ പുണ്യാഗ്രമംഗൾന്തന്ത്രായും തന്നെ മഹസിലാക്കി അരങ്ങേയ്ക്കു് തൃതാത്മനാകാണു് ഇം നാട്ടം സമുച്ചിതം തന്നെ.

മാജാവു്—കലപതി കണ്പൻ ഇപ്പോൾ ആറുമത്തിൽ തന്നെയുണ്ടോ?

ബൈബാനസൻ—അരക്കുമും അതിമിസൽക്കാരത്തിന് പുതി ശക്താളുഡെ നിങ്ങാൾക്കു്, അവളുടെ ഒഭവ പ്രാതിക്രിയയും പ്രതിവിധി ചെയ്യാനായി സോമ തീർത്ഥത്തിലെയ്ക്കു പോയിരിക്കണ്ടാണെന്ന്.

മാജാവു്—ആകട്ടേ; കണ്പപുത്രിയായ ശക്താളുഡെ ചെന്ന കാണുകതന്നെ. എവൻറു ഭക്തി അവർക്കു മഹാപ്പി ദേ അറിയിക്കാതിരിക്കണ്ടില്ല.

ബൈബാനസൻ—എന്നാൽ തേങ്ങം പോകുന്നു.

(നിശ്ചന്നാരാട്ടകുട്ടി പോകുന്ന)

മാജാവു്—സാരം! തേൻതെള്ളിക്കു. പുണ്യാ ത്രമംഗൾനും ചെയ്തു് ആരഘ്യത്തുല്ലി വരുത്താം.

സുതൻ—കല്ലുനേപോലെ.

(രമഭവതം നടക്കു മറയുന്ന)

കട്ടൻ..

രണ്ടാം അധികാർ

രണ്ടാം റംഗം

തപോവനം

(ഭിഷ്മംഗളമഹാജാവും, സുതനം ഒരുവരെയ്ക്കു പ്രവേശിക്കുന്നു)
രാജാവു്—സാരമേ! ഈ പ്രദേശം തപോവനസങ്കേത
മാണ്ണനു് പറയാവത്തെന്ന അഹിയാമല്ലോ.

സുതൻ—തിങ്ങമെന്നീ! അതെങ്ങിനെങ്ങനെയുന്നില്ല.

രാജാവു്—അതാ നോക്ക. കോട്ടരഞ്ചേരിൽ വസിക്കുന്ന
തുക്കാഖ്യാത ചുണ്ടുകളിൽനിന്നും പൊഴിഞ്ഞ വരി
നെല്ലിന്മണികളില്ലേ ദുഷ്ക്ഷമുലഞ്ചേരിൽ കാണുന്ന
തു്? ഹാടക്കലായ്ക്കു ഇടിക്കിവാൻ ഉപയോഗിക്കയാ
ലാണു് അതാ, ആ തിലാതലവാദി സ്ഥിരമേഖലായി
തനിന്തിരിക്കുന്നതു്. ആഫുമുത്തുകളാക്കാലാണു്
ആ എണ്ണാഖ്യാദി രമ്പാലാപിതൈ ഗണിക്കാതെ നിർ
ഡ്യം വിഹരിക്കുന്നതു്. തപോവനവാസികൾ അഴി
ക്കട്ടിച്ചുണ്ണാനിട്ട് വരുക്കലുാഗ്രാഖ്യാദിൽനിന്നും വെ
ള്ളം വാന്നവീംണ്ടായ രേവകളാണു് അതാ ജലാ
ശയപരമാക്കേണ്ടി ആടക്കാണുന്നതു്. നോക്കുന്നു,
അച്ചുസ് പട്ടികസങ്കാരമായ ജലംനിറങ്ങു ഒക്കു
ങ്ങോട്ടുകടി തനിയെ ദുഷ്ക്ഷമുലാഖാദി പ്രക്ഷാളനം
ചെയ്യുന്നു. ധോമധ്യമണ്ണഭേദതന്നെന്നായാണു് ആ
ഈം പല്ലവാഖ്യാദി നിറം മാറ്റിക്കാണുന്നതു്.

സുതൻ—തിങ്ങമെന്നീ! ഇതെല്ലാം തപോവനത്തിനു ഞാ
ജിച്ചിവത്തെന്നായാണു്.

രാജാവു്—(അസ്ത്രം ചെന്നിട്ടു്) സുതാ! തഫോവനവാസി കുറക്കു് അസാധകന്തിനിടവരുതാിക്രമം. രദ്ദം ഇവിടെ നിത്തുക. എന്നിരഞ്ജി നടന്നകാളിയാം സുതൻ—ഈതാ രദ്ദം നിത്തികഴിഞ്ഞു. തിരുമെന്തി താഴെ എഴുന്നളിയാലും.

രാജാവു്—(ഇംഡി) തഫോവനാളിൽ വിനീതവേഷ തിൽ വേണമല്ലോ പ്രവേശിക്കേണ്ടതു്.

(ആരോഗ്യാളം വില്ലും സുതനെ ഏപ്പിച്ചിട്ടു്)

ഈ നീ സുക്ഷിച്ഛുകൊടംക. എന്നും ആത്മരഹമവാസി കളെ സവർഖിച്ചു മടങ്ങിവരുന്നുാം യേജും നീ ക്കി രക്കളെ നന്നാച്ചുവകാണ്ടിവരുന്നാം.

സുതൻ—കല്പനഫോലെ. (ഫോകൻ)

രാജാവു്—(ചുറിനടന്നേണക്കിട്ടു്) ഈതാ അഗ്രഹമദ്ധ്യരം; അർക്ക തേയേഴ്സ് പ്രവേശിക്കതെനാ.

(കടക്കുന്ന സമയം വലതുകൈ സ്വരിക്കുന്ന ലക്ഷ്മണം നടിച്ചു്)

എന്തു്? എൻ്റെ വലതുകൈ സ്‌പ്രൈക്കൈറ്റേയോ? ശാന്തമസ്ത്രധാരാനമായ താപസാഗ്രഹത്തിൽ ശ്രേ ഭയാനുചക്കമായ ഈ സ്‌പ്രൈറ്റുന്തിനു് എന്തു ആ സക്തിയാണെങ്കിൽ തു്? അമവാ എന്തിനു സംശയി ക്കുന്നോ? ഒദ്ദേശത്തിലെ പ്രതിരോധിക്കാൻ ലോക തിലെന്തിനാണ ശക്തിയുള്ളതു്?

അണിയരയിൽ—ഈതാ, ഇഞ്ചോട്ട് വരവിൻ്റു് തോഴിക്കാരേ!

രാജാവു്—(ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടു്) ഉച്ചവനത്തിന്റെ തക്കഭാഗത്തായി ആരും കൈകെടുക്കുന്ന സംസാരം ഒക്കൾക്കുന്നല്ല ക്കുപാലും രേഖാനന്നം. അഞ്ചോട്ട് ചെറുകുതാനാം.

(ചുറിനടന്നേണക്കിട്ടു്) ഈതാ മഹർഷിക്കുന്നുക്കൂർ, പ്രായാംഗ്രൂപമായ കടങ്ങളിൽ ജലവുമാണി, ബാല മുക്കുംഡാളു നന്നയുള്ളന്തിനിഞ്ചോട്ടുക്കുതന്ന വരുന്നു.

(எனக்கினின்கணம். பூஸ்வித்துபுகங்கள் அமைப்பு, பியங்வல ஹெ தொசிமாஹாட்சுடி ரகாவதை பூவாவிக்கணம்.)

ശക്തീ—ഇങ്ങനോട് വരുവിൻ തോഴിമാരെ!

അനുസ്യയ—ഒക്കെൽക്കേ! നവമാലികാപ്പുനം പോലെ
സുകമാരംഗിംഡായ നിന്മനയും ഇം ആത്രമവുക്കൾ
ങ്ങളെ നന്ദയുടന്തിന് നിരോഗിച്ചതിനാൽ, താത
കണ്പന്ന് ഇവ നിന്മനക്കാർ ശ്രീയത്രംജ്ഞാണ്ടനാനു
ശ്രാം വിഹാരിക്കുന്നു.

காஜாவு—(ஷக்கிதழைக்கீடு) அறமோ? மஹங்கி புஸ்தா
விது அது கப்பாப்புதி, லாவண்யஸ்வர்ணாய ஹூ
கந்தகதனையோ? ஹவலூ ஸ்ரேஷகரமாய ஹூ அது
ஹமதுதுப்பாலிய நியைகிது மஹங்கி ஷபிதுமீ
நால் தன்.

നിസ്ത്രേഖനമായ ഇം കൗൺസിൽ താപസ്വാചിത്ര കൃത്യങ്ങൾക്ക് നിയോഗിച്ചു ആർഡ്, മുളവമൊമനമായ കീലോല്ലഭലാറ്റാൻ കക്ഷരമായ ചമതയെ മേറ്റി

കമ്പാനം ശുചിക്കുകതനെ ചെയ്യും. സംശയമില്ല. സ്വർഗ്ഗി! അവ്യാജമനോജ്ഞതൊക്കെയും നിന്റെ ലളിതാംഗം എ വിടെ! കറിന്വും, ടേംഗ്രേറിഷുവുമായ തൃപ്പാന്തങ്ങാന ഒരിം എവിടെ! സാഹസം! സാഹസം!!

ആകാട്ട്, ഇവിടെ മറഞ്ഞുനിന്നു സൈപ്രാസംഭാഷണം ചെയ്യുന്ന ഇവളെ കൊക്കി നയനസാമ്പള്ളും വരുത്തുക്കുതനെ.

(നോക്കിനിംഗ്കുന്ന)

ശക്താളി—അനന്നുഡൈ! പ്രധിയംവഴി ഇതു വര്ത്തകലം വളരെ മുടക്കി കെട്ടിവരിക്കുന്നു. ഇതോന്നാഥുകളും. എ കിക്ക വലിയ അസുപ്പാചീന മായിരിക്കുന്നു.

അനന്നുഡൈ—അംഗീനേതനെ. (വഞ്ചാലം ഓയചുക്കുന്ന)

പ്രധിയംവഴി—(ചിത്രിചുകുന്ന്) എന്നായല്ല ശക്താളി! ആ സംഗതിയിൽ കാരാപ്പുചേതെന്നാണതു്. നിന്റെ കുച അംഗൈ നിമിഷംപൂർത്തി വിജുംബിപ്പിക്കുന്ന സ്പന്ത യന്വന്നതെ തന്നായാണ്.

കാജാവു്—ഇവളുടെ സുകമാരശരീരത്തിനും, ഇളംപ്രായത്തിനും ഇതു വര്ത്തകലവാനും അന്തേപ്പം അന്തരു പമ്പലുകിലും ഇവർക്കാരും ദൈഹകാരകായിത്തനെ ദേഖിക്കുന്നു.

സംഘലുമനോജ്ഞതൊക്കെയും താമരപ്പുഷ്പത്തിനു് കരിഞ്ഞ ശഭിച്ചാത്തത്തായ ഭ്രംഖണമല്ലെന്ന വരുത്തോ? വിസംഗ്രതാകാശത്തു വിശ്വാസനു വെണ്ണമതി അക്കപകിലമാണെങ്കിലും, മാമാത്രമല്ലതിനു മാനി സംഭവിക്കുന്നേണ്ടോ? അതിരമണിയഗാത്രിയായ ഇതു കന്ധുക വര്ത്തകലവാനുഡാരിനിയായിട്ടും മനോധാരിനിതനെ. നിസർജ്ജസ്വനരമായ വസ്തുക്കൾക്കു് എത്തു പണാത്മാജീളം അലകാരകായിത്തനെ തീരുമ്പുന്നു.

ശകന്തള്ള—(ഇൻപുട്ട് സോക്കിട്ട്) തേഴീമാരേ! അതാ ആ ഇല്ലത്തിനും കാററിലിളികന പല്ലവാംഗ്രഹിക ഇംഗ്ലീഷ് എന്ന വല്ലപ്പെട്ട മാടിവിളിക്കുന്നതുപോലെ ഭോംഗനും. താന്ത്രണാട്ടുചുവന്നു് അതിനെ ആപരി ക്കാട്ടു.

(അടച്ചുപല്ലന്ന)

പ്രിയംവദ—ശകന്തള്ളേ! ക്ഷുണ്ണനേരരത്നയ്യുള്ള നീ അവിടെ തത്തെന നിൽക്കുന്നേ. ആ ഇല്ലത്തി നിന്നെനക്കു ണ്ട് ഒരു ക്കല്ലു ലത ചുററിയതുപോലെ ദോഡിക്കുന്നു.

ശകന്തള്ള—ഇപ്പുകാരമുള്ള പ്രിയാംഖനും ചെത്തുവായുൾ “പ്രിയംവദ” എന്ന നിന്നുന്ന പേരു് അംഗപത്മം തന്നെ.

രാജാവു്—അല്ലെ, പ്രിയം മാത്രമല്ല, പരമാത്മമാണു് പ്രിയംവദ പറഞ്ഞതു്. ഇവർ ഈ പുവനത്തിൽ ഒരു ലതത്തെന്നയാണു്. ഇവഴ്ചക്ക് അധികം രക്തപ്പല്ലവംപോലെ മനോധരം; കരവല്ലിക്കേണ്ടു, ലളിത ശാഖക്കംക്ക ത്രില്ലും ലോലലോലം; താങ്ങുസന്ന്യൂത്തിയായ ഇംഗ്രേക്കവാണിയുടെ പുമെനിയാക്കട്ടു, നവക്കുമംപോലെ സുഖം. മാ! എന്നായ സൈനക്കമായും!

അനന്നപുയ—ശകന്തള്ളേ! ഇംഗ്രേസുവിന്നുന്ന സ്വന്തമാരവയും, “വനജ്ഞാൻസ്റ്റി” എന്ന നീ വിളിക്കുന്നതു മായ ഈ മല്ലപ്പെയ നീ മന്നപോയേ?

ശകന്തള്ള—അംഗിനൈയാണെങ്കിൽ എന്നതെന്നയുംതുണ്ടു മന്നപോകും.

(ശ്ലൂഷ പുക്കിച്ചുനാക്കിട്ട്) തേഴീ! ഇംഗ്രേസുക്കാതി യിലെ ഭാവതികളുടെ സമാഗ്രമം എററവും രമണീയമായ അവസരത്തിൽത്തെന്നയാണശബ്ദായതു്. ദോഡി, വനജ്ഞാൻസ്റ്റി, നവക്കുമുഖസ്ഥലിയായും

യൗവനാവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. തേമാവോ, തളിത്ത് അനുഭവയേയാശ്യമായും തീന്തിരിക്കുന്നു.

(നോക്കി നിങ്ങൾക്കും.)

പ്രിയംവദ—(പുണിതിച്ചാകാണ്ട്) അനന്തപ്പുഡി! റക്കന്തള വന ജ്യോത്യല്ലിയെ ഇതു കൊഞ്ചത്തോട്ടുകൂടി നോക്കുന്ന തിന്ത്ത സാരം മനസ്സിലായോ?

അനന്തപ്പുഡി—ഇപ്പോൾ, കേരിക്കുന്നു.

പ്രിയംവദ—വനജ്യോത്യല്ലി അന്തരുപനായ വുക്ഷവര നോടു ചേന്തിരിക്കുന്നതുപോലെ, തനിക്കും യോഗ്യ നായ വരകെ പ്രാപിച്ചാൽക്കാളിക്കാമെന്നുള്ള മോ ധാരകാണ്ടാണ്.

രക്കന്തള—(ലജ്ജിതയായി) അതു തീരുപ്പായും നിന്തു അന്തർ തമായ ആറുളുമ്മാണ്.

(ഒപ്പേയ നന്ദിക്കുന്നു)

രാജാവു—ഹാ! ഇവർ കണ്പമഹർഷിക്കും ഒരു താപസ വനിതയിൽ ജനിച്ചവള്ളായിരുന്നുകും എത്ര നന്നായിരുന്നു. അമുഖം, എന്തിനു സംശയിക്കുന്നു? നിശ്ചയമായും ഇവർ ക്ഷതിയപരിഗ്രഹത്തിനു ടാ ത്രംപ്പുതനുന്നുണ്ട്. അല്ലെങ്കിൽ എൻ്തു ശ്രദ്ധ മായ മനസ്സു ഇവളിൽ അന്തരക്തമാകയില്ലായിരുന്നു. സത്രം കണ്ണം സംശയനിവാരണത്തിനു അന്തികരണംപ്രവാനന്മാണ്ടില്ലോ പ്രമാണം. എതാ യാലും ഇവളുടെ പരമാത്മസ്ഥിതികൾ അഭിക്രത ചൊണ്ടാണു വേണ്ടതും.

മുക്കന്തള—(സംഭവത്തോടുകൂടി) അഭ്യും തോഴിമാരെ! ഇതാ! ഇം മല്ലിയും വെള്ളുമൊഴിംജപ്പും അതിൽ നിന്നി ഇക്കിയ ഒരു വണ്ട് എഞ്ചിനു മുഖാന്തിരം നോക്കു ചൊണ്ടു പുന്നുണ്ടും.

(വണ്ടിന്തു ഉപദേശം നട്കിക്കുന്നു)

രാജാവു്—(സസ്യപുഹം നോക്കിക്കണ്ടാണെന്നു്) അർപ്പയോ വണ്ണങ്ങൾ നിന്തന്നായാണ് സൗദാഗ്രഹ്യവാൻ. ആ പുതുമേരി യിൽ നീ ദെയൽസമേതം സ്വർഘിക്കുന്ന; അപ്പോൾ ഒന്തടിത്തിരിക്കുന്ന നിന്നിൽ കടക്കുവിക്കുപം ചെയ്യുന്ന അവളുടെ കണ്ണപുടങ്ങളിൽ നീ മുളസ്പര തനിൽ രഹസ്യസ്ഥാപം ചൊഴിക്കുന്ന; അവരും ഒക്കകൾ ഹീശി വിലക്കുന്നോടു രതിസമാനയായ അവളുടെ അധിരപ്പല്ലവം നീ ആനുഭവുരസുരം ആ സ്വദിക്കുന്ന. തൊൻ അത്യാസകതകനങ്ങിലു്, അവർ പ്രാപ്യദയാ, അപ്രാപ്യദയാ എന്ന സത്യാനേപ ഷകനും, വിധുരനായി നോക്കിനില്ലെന്നോടു തന്നെ ഭാഗ്യവനായ ഭ്രംഗമേ! നീ അവളെ അനുഭവിച്ചു തുതാത്മനാക്കുന്ന.

ശകന്തളു—തോഴിമാരെ! മനഃപൂർവ്വം ഉപദ്രവിക്കുന്ന ഇങ്ങ സാധസികനായ വണ്ണിൽ നിന്നെന്നു രക്ഷിക്കണണി!

പ്രിയംവദ—(മുഖ്യത്തണ്ണോടെ) തെങ്ങാളാണോ രക്ഷിക്കുന്നേണ്ടതു്? തപോവന രക്ഷവെയ്യുന്നതു് രാജാവിഞ്ഞറയമ്മല്ലേ? നീ ഭഷ്യപ്പാതയെ വിളിച്ചുകരയു.

രാജാവു്—ഈവരുടെ മധിൽ മുത്രക്കുപ്പുടാനുള്ള അവസരമിതുതനു.

“ഭയപ്പെടുണ്ടോ ഭയപ്പെടുത്തോ”.

(അംഗംശാക്കത്തിൽ വിരമിച്ചാലോചിച്ചു്)

തൊൻ രാജാവാണെന്നുള്ള സംഗതി ഇപ്പോൾ വ്യക്തമാണോ പുട്ടില്ല. ആകട്ട, ഇങ്ങനെ പരയാം.

ശകന്തളു—ഈ ദിഷ്ടജീവി വിട്ടുമാരന്നില്ലെല്ലാ. തൊൻതനുമാറിപ്പോയുകാം.

(മാറിനിന്നു് അസഹ്യംവരേതാട്ടക്കട്ടി)

ഹാ! ഇപ്പോഴിം ഇതെന്നു പിന്തുടന്നപ്രദവിക്കുന്നുണ്ട്.

രാജാവു്—(അതിവേഗത്തിൽ അടച്ചമുഖ്യമെന്ന്) അതു്? മുൻജജനം അല്ലെങ്കിലും സംജനസംരക്ഷണവയ്ക്കുന്ന പുരുഷരംഗത്വത്തിലെവന്നായ മുപ്പോൾ രാജുപരിപാലനം ചെയ്യുന്നോടു അരങ്കുമ്പത്തെ അനുബന്ധിച്ചു ടീരക്കു മുന്നിക്കുന്നുകമാരിൽ അനാധാസ്യമായ ബൈബിളം മുത്തി അവചരിക്കുന്ന മുർപ്പത്തനാൽു്?

(രാജാവിനേക്കണ്ടു് എല്ലാവരം അല്ലും പരിശോഭിക്കുന്നു)

കൗൺസിൽ—അതു്! ഇവിടെ അത്യാപത്തൊന്നം ഉണ്ടായില്ല.

(ഒക്കന്തലെയെ ചുണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു്)

തെങ്ങളിടെ ഇന്ന് സവി ദയ വണ്ണിക്കുന്ന ഉപദ്രവം നിമിത്തം അല്ലും ദയപ്പെട്ടു. അതുമാത്രമേയുള്ളൂ.

രാജാവു്—(ഒക്കന്തലെയെ നോക്കിക്കൊണ്ടു്) തപോറംസ്ഥാനം അഡി നിവിശ്ചല്ലും വർഖിക്കുന്നേണ്ടോ?

(ഒക്കന്തലെ അഡയാവദനയായി മിണ്ണാതെ നിശ്ചക്കുന്നു)

കൗൺസിൽ—ഉണ്ടു്. അഞ്ചേരപ്പേശലെ വിശിഷ്ടനായ അതി മീറ്റുടെ അതിനുമനനംകുടെ ഉണ്ണായാൽ പിന്നെ പറയാനുമില്ലപ്പോ. അതു്! അഞ്ചേരയുടെ സ്വാഗതം. ശൈത്യാദി! പണ്ണംരാലയിൽ ചെന്നു് ഫലംഞ്ചിറ, പുജാദ്വയംഞ്ചിറം എടുത്തുകൊണ്ടാവതു. പാംഗളുംഡിക്കു് ഇന്ന് ജലം മതിയാകും.

രാജാവു്—നിങ്ങളിടെ പ്രിയതരങ്ങളുായ വാക്കുകളാൽ തന്നെ എന്നിക്കു് അതിപ്രാം സിലിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

പ്രിയംവദ—എന്നാൽ അതു് നല്ല തന്നെലും തന്നെപ്പുമുള്ള ഇന്ന് ഏഴിലംപാലചുവടിലെ തരയിലിനെ അല്ലും വിത്രുമിച്ചാലും.

രാജാവു്—നിങ്ങളിം പാദപ്രസ്തുതനാൽ ക്കുന്നിച്ചു വരാന്നുപ്പോ.

കൗൺസിൽ—ഒക്കന്തലേ! അതിമീരയ തുരുപ്പിക്കേണ്ടതു്

എ

അഭിജന്താനശാക്കന്തളം

നമുടെ ധർമ്മാണപ്പോ. ഒതു, നമ്മിലും ഇവിടെ
ഇരിക്കാം.

(എല്ലാവയം ഇലിക്കുന്ന)

കൈന്തളം—(ആര്യഹതം) ഇദ്ദേഹത്തെ കണ്ടമാത്രയിൽ താ
പോവനവിൽലുമായ വികാരം എന്നെന്ന് ഉള്ളിൽ
കിടന്നഞ്ചുവാനെത്തു കാരണമെന്താണോ?

രാജാവു—(എല്ലാവരെയും റോക്കിക്കൊണ്ട്) ദാനിയാറുപാശഭൂതം
സാല്പശ്രൂത്താൽ നിങ്ങളുടെ സവൃം അതിരമന്നീയ
മായിരിക്കുന്നു.

പ്രിയംവദ—(അനന്തപ്പയും) സപകാത്തുമായി; അനന്തപ്പുതെ?
ഇദ്ദേഹമാരായിരിക്കും? കോമളവും ഗംഭീരവുമായ
ആരുത്തി, സരസമനോധരമായ സംഭാഷണവാത
രി, ഭാക്ഷിണ്യഗീലം. ആരാധ്യാലും ഒരു പ്രഭുകലജാത-
നാബന്നുഞ്ഞുത്തിനു സംശയമില്ല.

അനന്തപ്പു—(സപകാത്തുമായി) തോഴി! അതിവിബാൻ എന്നി
ക്കിലും വളരെ കൂത്രക്കുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തോട്ടുതന്നെ
ചോദിക്കാമല്ലോ. (രാജാവിന്നും പ്രകാശം) ആത്രും! അ
ഞ്ചുടെ മാധുന്മേരിയ സംഭാഷണത്തിൽനിന്നു
ണ്ണായ വിശ്രാസത്താൽ ശ്രദ്ധിതയായി എഡാൻ രെഡു
തുപ്പുട്ട് ചോദിച്ചുകൊഞ്ഞുടെ? എത്ര രാജഷ്പിവംശ
മാണോ ഭവാനാൽ അലക്കരിക്കേണ്ടുടന്നതു്? എത്ര
ദേശമാണോ ഭവാൻറെ വിരദ്ധാനിമിത്തം ഇപ്പോൾ
ഉത്ക്കണ്ണാകലമായി തീന്തിരിക്കുന്നതു്? തപോവന
സഖ്യാരക്ഷേഖമനഭവിക്കാൻ സുകമാരകളേബുംനായ
ഭവാനെ ശ്രദ്ധിപ്പിച്ച സംഗ്രതി എന്താണോ?

കൈന്തളം—(ആര്യഹതം) ഏപ്പെടുമെ! സമാധാനപ്പെട്ട്. നീ
ആഗ്രഹിച്ചതുതന്നുതാ അനന്തപ്പു ചോദിക്കുന്നു.

രാജാവു—(ആര്യഹതം) ഈ ചോല്പുംഡംക്കു താണ് എത്ര
തന്മാണം പറയേണ്ടതു്? എന്നെന്ന് യമാത്മസ്ഥി-

തി ഇപ്പോൾ ഇവരെ അറിയിച്ചുകൂടാ. തൊൻ മരറാരാജാഞ്ചൻ പായുന്നതും ശരിയല്ല.....അതു കെട്ട; ഇങ്ങനെ പറയാം. (പ്രകാശം) ഭേദം! പൂര്ണ ധംഗരാജാവിനാൽ ധമ്മാധികാരിക്കുന്ന നിയു കതനായ തൊൻ ആത്മമവാസികളുടെ കമ്മഞ്ചം നിവിംല്ലോ നടക്കേണ്ണവോ എന്ന അനേപശിക്കേണ്ണ തിനായി ഈ ധമ്മാരണ്ണത്തെ പ്രാപിച്ചതാണ്. അനന്നപുയ—(സംഗതാക്ഷരത്വം) അഞ്ചിനെന്നാണെങ്കിൽ ഈ പ്രോഡ ധമ്മചാരികൾ സന്നാട്ടായി.

(രക്കന്തള മുംഗാരലഭജ നടിക്കുന്ന, തോഴിമാർ രക്കന്തളയുടെയും രാജാവിനെന്നറ്റം മുഖഭാവം സൂക്ഷ്മിക്കുന്ന)

പ്രിയാവദ—(സ്വകാർമ്മാധി) ശക്കന്തളേ! താതകുന്നപൻ ഈ നിവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ.....

ശക്കന്തള—(നീരംസഭാവത്തിൽ) എന്നാലോ?

അനന്നപുയ—എന്നാൽ അരുളേഹം തന്റെ ജീവിതസ്വപ്നം കൊടുത്തും, ഈ വിശിഷ്ടനായ അതിമിഥയ മുതാ ത്രമനാക്കുമായിരുന്നു.

രക്കന്തള—പോകവിൻ. നിങ്ങളെല്ലാതൊ മനസ്സിൽ വി ചാരിച്ചുകൊണ്ടു സംസാരിക്കാണുണ്ട്. അതെന്നിക്കു കേൾക്കേണ്ടോ.

രാജാവു—തൊനം നിങ്ങളുടെ സഖിയെ സംബന്ധിച്ചു പിലതെല്ലാം ചോലിച്ചുകൊള്ളിട്ടുണ്ടോ?

അനന്നപുയ—അന്നാറുമുമ്പെത്തു ആത്മംനീറു ചോല്ലും.

രാജാവു—നിങ്ങളുടെ ഈ സഖി ഉറുമായ മുഹമ്മദും യുത്തിയിൽ സ്ഥിരപ്പിച്ചുനേന്ന പ്രഖ്യാതനായ കണ്പമഹംപിയുടെ പുത്രിയാഞ്ചൻ പറയുന്നതെ ഓഡിനെന്നാണുണ്ട്?

അനന്നപുയ—കേരൾക്കെന്നു ഗോത്രനാമങ്ങാട്ടുക്കി മഹാപ്രഭാവനായ ഒരു രാജാഷ്ഠിയെ ആത്മം കേട്ടിരി ക്കുമല്ലോ?

രാജാവു്—ഉണ്ടു്.. വിത്രുതനായ വിശ്വേമിതുമഹംഗിയെ
ചുറിച്ചു കേട്ടിട്ടാണു്.

അരനസുഖ—ആ രാജഷ്ഠി തന്നെയാണു് തങ്ങളിടെ ഇന്ത
തേഴ്സിയുടെ ഉല്ലത്തികാരണനെന്നനിശ്ചയാലും. അ
ദേഹം ഉപേക്ഷിച്ചു ശ്രദ്ധം എടുത്തു വളർത്തുകയാൽ
താതകൾപോലെ ഇവളുടെ അട്ടാട്ടായി.

രാജാവു്—‘ഉപേക്ഷിച്ചു’ എന്ന വാക്കു് എന്നിൽ ജി
ജനാസ ജനിപ്പിക്കേണ്ണ. ആ കമ ആരംഭംമുതൽ
കൈപാക്കാൻ മോഹമുണ്ടോ.

അരനസുഖ—പണ്ടു് ആ രാജഷ്ഠി ഉറുതപോന്നിപ്പനായി
രിക്ഷവേബാൾ ദേവന്മാർക്ക് എഴുതാ ശക ജനിക്കുക
യും, തേപാവില്ലെന്തിനാൽ അവർക്ക് മെനക എന്ന
അപ്പുംനൂറീവയ പറഞ്ഞയ്ക്കയും ചെയ്തു.

രാജാവു്—ഒരി. മരിച്ചുവരുടെ തപസ്സിനെക്കാറിച്ചു
ദേവന്മാർക്ക് ശക ചനിവുച്ചുതാണാല്ലോ. പിന്നെ
യോ?

അരനസുഖ—അരന്നതരം വന്നാൽക്കാലത്തിന്റെ സന്ധുശ്രീ
വസ്ത്രത്തിൽ മെനകയുടെ.....ഉന്മാദജനകമായ
ലാവണ്യവൃത്തരം കണ്ടു്.....വിശ്വേമിതുമാണ്.....

(ലജ്ജിത്വായി അംഗിജാക്കിതിൽ പിന്നീക്കുന്ന)

രാജാവു്—ശ്രദ്ധം മനസ്സിലാക്കി. ‘അപ്പോൾ ഇവരും സ
ർമ്മാ അപ്പുംനാംവേതനന്.

അരനസുഖ—അതെ.

രാജാവു്—ഒരി. അഞ്ചേരന വരാനെ സന്ദേതിയുള്ളൂ.
ഭ്രാഹ്മകവനിതകളിൽ ഇപ്പുകാരം മനോമോഹന
മായ ലാവണ്യസന്ധുർത്തി എങ്ങിനെയുണ്ടാകും? അ
ഭാവും ചരണ്ടി വിശ്വേലത്തു വിശ്വാസന പില്ലപ്പു
തിക ഭ്രതലത്തിൽ ഉടുവിക്കേണ്ടോ?

(രക്കന്തല പജ്ജിച്ച അധ്യാവദനയായിരിക്കുന്ന)

രാജാവു്—(ശ്രദ്ധാർഹം) എന്നെന്ന് അഭിലാഷത്തിനവകാശം ലഭിച്ചു. എന്നാൽ ഇനിയും ഒരു സന്ദേശമാക്കുട്ട യാണെന്ന്.

പ്രിയംവദ—(മനസ്സിൽത്തേടുക്കുട്ടി രക്കന്തലയെ നോക്കീക്കു് രാജാവി നോട്ടായി) ആത്മം ഇനിയും എന്നൊ പറയാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നവല്ലോ.

(രക്കന്തല പ്രിയംവദയെ ചുട്ടുവിഹിന്തക്കാട്ടി രോസിക്കുന്ന)

രാജാവു്—ഭവതിക്കി തോന്തിയതു ശരിതനെന്നയാണു്. സ ചുവിതം ശ്രദ്ധിക്കുവാനുള്ള മോഹത്താൽ മററായ സംഗതിക്കുട്ടി വോദിക്കുവാൻ തൊന്താഗ്രംമിക്കുന്ന.

പ്രിയംവദ—എന്നാൽ എന്തിനു സംശയിക്കുന്നു? തന്റെ സപ്തികളോടു് എത്തും തടവുക്കാതെ വോദിക്കാ മല്ലോ.

രാജാവു്—ഈതുപ്പുംകുട്ടി അറിഞ്ഞാൽക്കാളുള്ളാം. നിങ്ങൾ ഒരു സവി, ലണ്കികാനദവ്യാപാരങ്ങൾക്കു വില്ലാത്തമായ തപസ്പി കന്നുജീവിതം അനാത്രവ യരല്ലാണ്ടിവരെ നയിക്കുവാനാണു്, അതോ സപ ലോചനാവിക്കുന്നാണുമുള്ളു മാർപ്പോടകളോടൊ തു ആജീവനാന്തം കഴിക്കുവാനാണു് ആഗ്രഹിക്കുന്നതു്?

പ്രിയംവദ—ആത്മ! ധർമ്മാശയ്യാനങ്ങളിൽപ്പോലും, ഇതുവരു പരതന്ത്ര കളാണു്. എന്നാൽ താതകണപനാ കട്ടു ഇവബേഈ അനന്ത്രപനായ വരും നൽകണമെ നാണു് സങ്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

രാജാവു്—(ശ്രദ്ധാർഹം) ഇവളുടെ അസുലമേയ സംശയം സന്തുലി ആശ്വര്യാവിച്ചുാൽ അനാത്രപനാപ്പാഠി അസാംഖ്യം തന്നെ. (സംഘാക്ഷരണാട്ടക്കാട്ടി) എങ്കിലും എദ്യമേ! നീ ഇനി സമാശപസിച്ചാലും. ഇന്ന് സൂര്യ

രിയ സംബന്ധിച്ചുള്ള നിന്റെ ആശങ്കകൾ അംഗമാനത്തിലാണെന്ന് വ്യക്തമായിക്കണ്ടിരുത്തു. മാറ്റി തന്ത അലക്കരിക്കാൻ ഫോറുമായ അമുല്പരതാം ഭസ്തുതമായ തീക്കനലാണെന്ന നീ സംശയിച്ചു പോയി.

ശക്കന്തള—(കോപദേശാട) അനന്നുഡൈ! തൊന്തിതാ പോ കന്നു.

അനന്നുഡൈ—അതെന്താണോ?

ശക്കന്തള—പ്രിയംവദയുടെ അസംബന്ധിപ്പുലാപം അതു ഗണതമില്ല അർദ്ദിയിക്കാൻ.

അനന്നുഡൈ—ശക്കന്തളേ! വിശിഷ്ടാതിമികളേ വഴിപോ ലെ സത്കരിക്കാതെ അന്നാഭരിച്ചുപോകുന്നതു് അതു ശ്രമവാസികൾക്കു ഒക്കുതമല്ല.

(രുക്കന്തല നീറഞ്ഞാവത്തിൽ ഘോകവാൻ ഭാവിക്കുന്ന)

രാജാവു—(ബന്ധാജുദേശാട ശ്രദ്ധയിൽ) പോകവാൻ ഭാവി ക്കുന്നോ?

(അറിയാതെ ശക്കന്തളയെ തടങ്ങുന്നിരുന്നാൻ വിചാരിച്ച ഉടൻ നിവർത്തിച്ചിട്ടു് ആത്മഗതം)

ശ്രദ്ധയുള്ളും! കാമിജനങ്ങളുടെ മനോവ്യാപാരമനസ തിച്ചു് ശരീരവും വ്യാപരിക്കന്നതായി തോന്തി പ്രോക്കൻ. ഇന്ന് ഔഷധികമാരിയെ പിന്തുടരാൻ ആരു ഹിച്ചു തൊൻ, അവിനയശങ്കയാൽ, സ്വപ്നമാനത്തു നിന്നും രാടിപോലും ഇളക്കിയിട്ടില്ലെങ്കിലും പോയി തിരിച്ചുവന്നതായിരുന്നു വിചാരിക്കുന്നു.

പ്രിയംവദ—(രുക്കന്തലയെ തടങ്ങുകൊണ്ടു്) ശക്കന്തളേ! പോ കവാൻ പാടില്ല.

ശക്കന്തള—(ശിംഗങ്ങാട്ടുട്ടി) ഉം, എറ്റുവകാണ്ടോ?

പ്രിയംവദ—നിന്നുംവേണ്ടി ഞാൻ രണ്ടു വൃക്ഷങ്ങൾ നന്നാം ചുട്ടിട്ടുണ്ടോ. വരു, ആ കടം വീടിയതിന്നുണ്ടോ പോകാം.

(മെലുംകാരമായി പിടിച്ചുനിൽ്ലെന്ന്)

രാജാവു്—**ദേഹ!** പാദപദ്മസംഗമം മേതുവായിത്തന്നെ.

ഈ കന്ധക വള്ളര ക്ഷീണിച്ചുപാദയന്നു്, അവ ഇട ദാരോ അവധിവാദും ഭീകാശിനം വിളിച്ചുപാ യുന്നു. ഈനിയും പരിക്ഷീണകർമായ ആ പ്രഖ്യ ത്രിക്ഷീം, അശ്വക്രതയായ അവശ്രൂ നിർബന്ധിക്കുന്ന തു് അവശിതമാണു്. അതുകയാൽ ആ കടം തൊൻ തന്നെ വീട്ടിയേക്കാം.

(തന്നെ മൊത്തിരു ഉശരിനീടുന്നു. തോഴിമാർ അതിൽ കോർത്തിയി കുന്ന നാമമുദ്ദവായിച്ചു അഭ്യന്തരങ്ങളുടുടക്കി പരസ്യം നോക്കുന്നു)

രാജാവു്—നിങ്ങൾ അനുമദാ ശക്തിക്കുണ്ടാ. തൊൻ രാജാ നിയുക്തനായ ദരാളാണു്; ഈ അംഗ്രഹിയം രാജാ വികാരനിന്നും ലഭിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണു്.

പ്രിയംവദ—അഞ്ചിന്നെന്നാണകിൽ അനുല്പന്നമായ ഈ അതുഭുണം അതുംനുറു അംഗ്രഹിയിൽനിന്നും അക റെന്നതു യുക്തമല്ലെ. കാരണം വാനായ അവിട്ടുന്നതു വാക്കിനാൽതന്നെ ഈവള്ളടക കടപ്പാട് തീന്തിരി ക്കുന്നു. (ഒക്കെല്ലാം നേരു തിരിഞ്ഞു പുണ്ണിരിയോട്) ശക്കതുള്ളേ! ദാഡിവായ അതും, അല്ലെങ്കിൽ മഹാരാജാവു് നിന്നു കടം വീട്ടി. ഈനി നിന്നു പോകാം.

ശക്കതുള്ളേ—(സംരക്ഷണം) തൊൻ സപതന്ത്രയായിരുന്നെ കിൽ.....

പ്രിയംവദ—ഈനി എന്നതാനുപ്പോൾ പോകാത്തതു്?

ശക്കതുള്ളേ—പോകാറം നിന്നുക്കാറം പറയാൻ അതു രാണു്?

രാജാവു്—(ഒക്കെല്ലായെ നോക്കി അതും) രാജാ, സ്ഥാപന്യിൽ എന്നിക്കുണ്ടായിരിക്കുന്ന അവശ്രൂഢായിക്കൂട്ടും അവിൽ ക്കുന്നിലുമണ്ടായിരിക്കുമോ? അപ്പേക്ഷിയും തൊന്നെ

നിന്ന സഹയിക്കുന്നു? ഇവർ എൻ്റെ വോദ്യ അപരാക്കുന്നിനും ഉത്തരം പറയുന്നില്ലെങ്കിലും എൻ്റെ സംഭാഷണമെല്ലാം ശ്രദ്ധാചൂദ്ധം ശ്രവിക്കുന്നുണ്ട്; എന്നിക്കാണ്ടിമുഖമായി നിഃക്കുന്നില്ലെങ്കിലും അവളുടെ കോമളാക്ഷികൾ അധികസമായും എന്നിൽത്തന്നുണ്ടാണു നിക്ഷേപിക്കുന്നതു്. ഇതെല്ലാം അവർക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും അനുരഥാഗതനിന്റെ പ്രത്യക്ഷ ലക്ഷ്യമുണ്ടെങ്കിലും മനറണ്ടാണു്? എൻ്റെ അതു നില്കുവാൻമല്ല.

അബ്ദിയുറയിൽ—അല്ലെങ്കിലും താപസമാരെ! ദുഷ്പ്രശ്നത മഹാരാജാവു് വേട്ടയ്ക്കാക്കി സമീപത്തിലെ താണിയിരിക്കുന്നു. ദുഷ്പ്രശ്നത്തിലെ ഒരുവിധപ്രവരായി തച്ചോ വനത്തിലെത്തി നാശമുണ്ടാക്കുന്നു. തച്ചോവനഞ്ച ഇക്കഴിവുടെ സംക്ഷേപത്തിനു സന്നദ്ധം ശായിക്കുന്നും വിന്നു.

(ആക്കം മുന്നുപയം ശ്രദ്ധിച്ചു കുറഞ്ഞതുനും സംഭവിക്കുന്നു)

രാജാവു്—(ശ്രദ്ധാതം) എങ്കി, ഉപദ്രവമായി; പെന്നരനും നാഭേ അങ്ങനെപ്പശിച്ചു് തച്ചോവനപീഡി ചെയ്യുന്നു. ആകട്ടേ, പോകു വരിക്കുന്നു.

അനന്നുയ—അതു്! ഇപ്പോൾ കേടു വുത്താന്തം താങ്കളും ദേഹപ്രച്ഛന്തരം. പണ്ട് ശാലയിലേക്കു പോകുവാൻ തെങ്ങപാടംകുറമ്പി നാലുക്കുണ്ടാണു.

രാജാവു്—നിഃദിം സംഭവിക്കാതെ പോകുന്നു. തൊന്തി വിക്രതാനു ഉണ്ടെല്ലാ. അതു മഹീയയുണ്ടാക്കാ തിരിക്കുന്നും വെണ്ടതു ചെയ്യുന്നും ശ്രമിക്കാം.

(എപ്പോവാം മേഴുനേക്കുന്നു)

അനന്നുയ—ശത്രുവനെ അദ്ദോഹിക്കം സർക്കരിക്കുവാൻ തെങ്ങപാടംകു സാധിച്ചില്ല. ഇനിയും കാണണമെന്ന പേക്ഷിക്കുന്നും ലജ്ജിക്കുന്നു.

രാജാവു്—അങ്ങിനെ പറഞ്ഞുകൂടാ. നിഃഭാവം ഇൻഡന്‌
മാതൃത്വാർത്ഥം തന്നെ സ്ഥാപിച്ചതനായി ഭവിച്ചു.

(കൈനൽ വ്യാജമായി താമസിച്ച രജാവിനാ തിരിപ്പണിക്കാക്കി
സവിമാരോടുള്ളി പൊക്കനു)

രാജാവു്—എനിക്ക നഗരത്വാദിലേക്ക തിരിച്ചുപോകവാൻ
അന്ധമേഖം താല്പര്യം തോന്നുന്നില്ല. എതായാലും
അന്നവരുമാരു ചെന്നുകണ്ടി തന്നോടുതന
ങ്ങ പ്രദേശത്തു് താവളുമുറപ്പിക്കേതനെ. ശക്കത്തുണ്ടായ
സംഖ്യയിച്ചു ചിന്തകളിൽ നിന്നും മനസ്സു നിവർത്തി
ക്കേന്തിരു് ദീനാൻ ലേതം ശക്തനാക്കുന്നില്ല. പവന
ഗതിക്ക പ്രതിക്രിയമായി നയിക്കപ്പെട്ടുനു കേതുവിൽ
പാറുന്ന പതാകാംഗുകംപോലെ, എന്നെന്ന് മനസ്സു
വിവരമായി പിന്നപോട്ടു പ്രയാണംചെയ്യുന്നു; ശ്രീരാ-
മോ, ഒഴുംിച്ചു മുൻപോട്ടു,പോകുന്നു.

(നടന്ന മംഡിനാ)

കുർട്ടൻ

രണ്ടാം അധികാർ

നേനാം രംഗം

(മാഡവുൻ സ്വന്നനംവത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു)

മാഡവുൻ—(ബീഥലനിരപ്പാസ്വന്നേഞ്ചാട്ടുള്ളി) കുഴ്റാം! കുഴ്റാം! ഇന്ത-
വേടക്കാരൻ രാജാവിന്നെന്ന് അതാഴരായ്ക്കുന്ന സ്ഥാനം
ക്ഷമിണ്ണിച്ചു പരവശേന്നായി. “ഇന്താ ഒരു മാൻ, അതാ-
ങ്ങ പന്നി, അതാ-തങ്ങ കട്ടവം,” എന്നുണ്ടാക്കു വിളി
ച്ചപരവത്തു താങ്കും തന്നല്ലും കുറയുന്ന കൊടുക്കാട്ട്

കുളിൽ നട്ടച്ചയ്ക്കപോലും അലങ്കരിക്കാടി നടക്കണം. ദാധിച്ച വലന്താൽ കടക്കുന്നതു കാട്ടാടുകളിലെ കഷായത്രല്പമാണ് ചുട്ടവജ്ഞിം മാത്രം. ശത്രൂമാരം കാലത്തിനും നേരത്തിനും കിട്ടുകയേ ഇല്ല. വല്ല പ്രോഴം അല്ലെങ്കിട്ടുന്നതു മിക്കവാറും ചുട്ടമാംസംത നേന്. കരിരകളിടുവ പിന്നാലെ ഡാടി ഡാടി എരുന്നു സാധിബുദ്ധ്യങ്ങളെല്ലാം തകന്. റാത്രിയിൽ ഒരു പോളുക്കണ്ണടയ്ക്കാൻ സാധിക്കാണ്ടില്ല. അമ്മവാ ഓന്ന് മയഞ്ചിപ്പോയാൽ വെള്ളക്കുന്നതിനു വളരെ മുൻപു തന്നെ നാഡാടിപ്പുറിപ്പുകൾ ഇരജി കാട്ടുത്തളിക്കുന്ന ഭവമുകുംബങ്ങൾ പോകും. ഇതിനും ചുംബക്കുമേ വില ഭൂഷ്ടുതർജ്ജങ്ങൾ എന്നു ഉന്നിയിട്ടുണ്ടാണെന്ന് കൈ തോന്നുന്നതു്. അംബരകളിടുവ നോട്ടമാണെന്നീക്കു പീരെ സഹിക്കാത്തതു്. തൊന്തരത്താനും വകവയ്ക്കു കയില്ലായിരുന്നു. ചൊരു നേരു വല്ലതും ശാപ്പും കുറിഞ്ഞതിനുകും കരടിക്കു തോന്നു തുടർ മുഹത്തി നേര മലത്തുമായിരുന്നു. എന്നാൽ കണ്ണം! (വയരുടെക്കി കൊണ്ട്) എരുന്നു പ്രിയപ്പെട്ട വയരു! നിന്നും തലയിലെഴുത്തു് ഇതു മോശമായിപ്പോയപ്പേണ്ടു. നീ ഏങ്കിലെ കഴിഞ്ഞുകൂടിയിവനായിരുന്നു? ഇപ്പോൾ ഇതിനും ഇടവന്നു. ഇതിൽ കുട്ടത്തു ഇന്നി എത്തു വരാന്നാണു്? ഇവരെല്ലാം അംഗാടുവിക്കാനിടയാക്കുന്നതു് ഇന്തരാജാവിശ്വന്നു കുടു ചാടിപ്പുറപ്പെട്ടിട്ടാണു്. അംപ്ലേക്കിയും അംപ്ലേമെന്റു എന്നിനുകരിപ്പെട്ടതുനുണ്ടു്? എരുന്നു വയരിന്നു ശ്രിരോഹിവിതംതനെന്നയാണു് ഇതിനെല്ലാം കാരണം. “നാട്ടിലേക്കിന്നപോ കാം, ഗുണ്ണ പോകാം” എന്നു കയതി തൊന്തിരിക്കുന്നു. അംപ്ലോച്ചിതാ കുനിന്നും പുറത്തു കയവും പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇന്നലെത്തെ റാട്ടന്തിരം കാല്യ

കഴഞ്ഞു കുടക്കേതും നിറുത്തിപ്പാതെ സ്ഥാൻ പിന്നിലായപ്പോൾ, രാജാവായ മാനിസ്സ് ടിനാലെ പോയി തപോവനത്തിൽ കയറി. എന്നെന്നു ഗമ്പ്പിച്ചയുടെ കുടുതലുകൊണ്ട്, ശക്കന്ത്ര എന്നാൽ മുനിക്കന്തുകയെ കണ്ടുവരാമി. അതിൽ പ്രിനെ നഗരത്തിലേക്കെ മടങ്ങുന്ന കമ ഒരു ഫേം ഉരിയാട്ടുന്നതെയില്ല. രാത്രി മൃദുവൻ അവയശൈത്യ നേര ധ്യാനിച്ച ധ്യാനിച്ച ഒന്നരവും വെള്ളപ്പിച്ചു. ഇനി അട്ടഞ്ഞകാലത്തെങ്ങാണോ ഇവിടുന്ന വിച്ഛവിച്ചു പോകാനാക്കുമോ? തൊനെന്തു ചെയ്യും? പട്ടി സ്ഥി കിടന്ന ടാബാൻപോലും കാലുപോജാതാക്ക പോരി വല്ല കുടവായോ മരേരാ എന്നെന്ന എടുത്തു വിഴുങ്ങിക്കൊള്ളും. അതുതനെ.

അതിലെബാണും എനിക്കു വലിയ സുകടമില്ല. എൻ്റെ വയററിസ്സ് കാഞ്ഞമേക്കണ്ണപോരി, എൻ്റെ കള്ളംബണ്ടം നിരയുന്ന; തൊണ്ടെയിടരുന്ന; നെങ്കു തക്കനു. കഷ്ടം! കഷ്ടം! എന്തുണ്ടായെ നിറുത്തി. എതായാലും തോഴിത ചെന്ന കാണംകുതനു. (ചംഡി നടന്ന നോക്കി) അതാ കാട്ടപുക്കളിലും ചുടി വില്ലും എടുത്തുകൊണ്ട് ചുററിനിൽക്കുന്ന യവനന്നൂടിക്കൂട്ടുമായി, തോഴിങ്ങേണ്ടതനു വരുന്നു. അംഗാം ഗതായാലും അസ്ത്രധാരിക്കുന്ന നടക്കിച്ചു നിൽക്കാം. അപ്പിനെയെക്കിലും അല്ലോ വിത്രുമം കിട്ടിയെക്കിലോ?

(ആലസ്യം നടക്കിച്ച വടക്കി ഉണ്ണി നിൽക്കുന്ന)

(പരിവാസസ്ഥമനനായ രാജാവു പ്രഖ്യാപിക്കുന്ന)

രാജാവു—(ആമഹതം) ശക്കന്തളുകയെ എനിക്കു ലഭി സാൻ ഫോഗമുണ്ടെങ്കിൽ ലഭിക്കും. എതായാലും എൻ്റെ എഴുയാ അതു തങ്ങിനിയുടെ കാമൃമായ മനോഭാവം ദർശിച്ചു് അതുപെസിക്കുതെനു ചെയ്യുന്നു.

മന്മഥകേളി സാധിച്ചില്ലെങ്കിലും കാമിനീകാമുകമായെങ്കിലും പരസ്പരാന്തരാഗവൈശ്യം അബ്ലൈമായ അന്നത്തിന് കാരണമാണെല്ലാ.

(അസ്ത്രിതന്ത്രാടക്കടി) തന്റെ അഭിലാശത്തിനനുസരണമായി മേഖലാജന്ത്രിയെന്ന് മനോഹരതം വ്യാഖ്യാനിക്ഷേപം കാമിജനാം ഇപ്പുകാരമാണെന്നു ഭേദിച്ചപോകുന്നതു്. ആ സുരാരിത്താത്തിയെന്ന് മേഖലാജ്ഞമായ നയനങ്ങൾ ചിലപ്പോൾ എൻ്റെ നേരേ തിരിച്ചുതു്, സ്രൂംഗാരവിലാസംകൊണ്ടോ എന്നു തോന്നമാണു്, നിന്തംബുഗ്രതയാൽ മറ്റഗമനംചെയ്യുതു്, അപാകവാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ തടങ്കൽ തോഴിയോടു കോപിച്ചുതു് എല്ലാം എന്നു ഉദ്ദേശിച്ചു തന്നെ എന്നതുമിച്ചു തോന്നാശപസിക്കുന്നു. ആ ശ്രദ്ധിച്ചു!

മാഡവ്യൻ—(ഈതെനിലയിൽത്തന്നെന്ന നിന്മകാണ്ടു്) തോഴുരേ! എൻ്റെ കൈകുലുകൾ അനന്തരാം വയ്ക്കു. നാക്കിനു വലിയ ക്കീണം തട്ടിയിട്ടില്ല. വാക്കാണ്ടുമാത്രം തണ്ടക്കാലം അർച്ചാരം ചെയ്യുന്നതു ക്കുമിക്കുന്നും. തോഴക്കു വിജയമുണ്ടാക്കു.

രാജാവു—(ധുമീരിക്കുന്നു്) മാഡവ്യൻ്റെ ഇന്ന ശ്രീരാല സ്വന്തത്തിനു കാരണമെന്താണു്?

മാഡവ്യൻ—(പാരവഞ്ചമ്പ്രാടക്കടി) തരക്കെടില്ല. തോഴൻകുറ്റിക്കുന്നിൽ കൂത്തീടു്, കണ്ണനീരിയെന്ന് കാരണം ഹോമിക്കയ്യാണു്.

രാജാവു—എനിക്കു മന്ത്രിലുകന്നില്ല.

മാഡവ്യൻ—തോഴുരേ! ആരുദ്ധവ്യാപി കുന്നെന്നു കളിക്കുന്നതു് നാജിവേഗംകൊണ്ടോ, തന്റെ സാമർപ്പം കൊണ്ടോ?

രാജാവു്— ശരതിനു കാരണം നദിപ്രവാഹം തന്നെ
യാണോ?

മാധവ്യൻ— എന്നാൽ എത്രും ഇ കുളാവാസമയും
തോഴിൽത്തന്നെയാണോ കാരണം.

രാജാവു്— അതെങ്ങിനെ?

മാധവ്യൻ— രാജുകാര്യങ്ങൾക്കുല്ലാം മറന്നു് ദിജ്ഞാനഗണങ്ങളുടെ
ശ്വർമുള്ള കൊടുക്കാട്ടിൽ കിടന്ന കാട്ടാളും തി കാട്ട
ണമെന്നാണോ തോഴിൽ അല്ല. തോഴിക്കും തിൽ സുഖ
വുമെന്തോ? തൊനോ, ഒരു ഭ്രാവമനാം; ചിവസവും
ദിജ്ഞാനഗണങ്ങളുടെ പിന്നാലെ ഓടി ഓടി സാധിവുന്ന
ങ്ങളുല്ലാം ഇളക്കി. ഇന്തി ഏന്റോ ശരീരംകൊണ്ടു
വല്ല പ്രശ്നാജനവുമുണ്ടാ? അതുകൊണ്ടോ? തിങ്കമന
ഈ സ്ഥാനായി ഇന്നൊരുവിവസരക്കില്ലോ നോ വിത്രമി
ക്കുവേം എന്നെന്ന അനുവദിച്ചാൽ കൊള്ളണം.

രാജാവു്— (അമ്പയ്ക്കും) ഇതാണോ? മാധവ്യൻറെ അഭിപ്രാ
യർ. എനിക്കും ആ കണ്ണപുത്രിയെ അനുസ്മരിച്ചു്
നായാട്ടിൽ അശേഷം ഉണ്ടായം തേരുന്നുന്നില്ല.
എന്റോ പ്രാണപ്രിയയെ ചേരുതോമാരായ അക്കണി
വിക്രഷപാസന്ത്രായം ഞാലുസിപ്പിച്ചു് എന്നുങ്ങളുടെ
പേരിലുള്ള വാസല്യാതിരേകം, അവഞ്ഞുവും നേരിക്കു
നികിത്വബാനങ്ങളും യേജ്ഞാനം എന്നു് അനുവദിക്കി
നില്ല.

മാധവ്യൻ— (ഒംജാവിന്റെ മുഖത്തുനോക്കിക്കാണ്ടോ?) തോഴിൽ
നേരാ മനോരാജുത്തിൽ മുഴക്കിയിക്കിക്കയ്യാണോ. തോൻ
ചാരണ്ഠത്തെതല്ലാം കൊടുക്കുചെടിപ്പെ കരച്ചിലുപോച്ചായി
പ്രോഡി. കേരംക്കാനായ കാതുമില്ല.

രാജാവു്— (ചിമിച്ചുകൊണ്ടോ?) തോഴിരേ! എൻ്നു് മനോരാജമല്ല
ആലോച്ചിച്ചതു്. ഇംജനവചനം ലംഘിക്കുവേം
പാടില്ലപ്പോ.

മാധവ്യൻ—(സന്ദേശങ്ങളുടെടുക്കി) ആവു. തോഴുരെ ഒപ്പവും അറഞ്ഞുഹിക്കും. അങ്ങു പിരംജീവിയായിരിക്കും.

(പോകും ടാവിക്കും)

രാജാവു—നിങ്കു തോഴുമേ! നടന്ന കഴിഞ്ഞതാ? എന്ന് മുഴുവൻ പറഞ്ഞില്ല.

മാധവ്യൻ—തോഴു കല്പിച്ചാലും.

രാജാവു—എതായാലും ഒതാഴു വിശ്രമിച്ചുകൊള്ളി. വി ശ്രമാനന്തരം അലപ്പാനിഖലയെമില്ലാത്ത ഒരു കാൽ തനിൽ അരങ്ങേണ്ണ സമായിക്കും.

മാധവ്യൻ—ഓഫോ അതിനെന്നതാ? കുഴക്കു ഉടച്ച മിച്ച ഒറ്റന കമ്മത്തിനല്ല?

രാജാവു—പറയാം. ധൂതിപ്പൂട്ടാതിരിക്കു.

മാധവ്യൻ—ആക്കട്ട; അതുവരെ ക്ഷമിക്കാം.

രാജാവു—ആരവിട്ടു് (പ്രഭാവിച്ച വാദിച്ച പാരപാലക്കന്നോട്) വെരവുകും! സേനാപതിയെ കുട്ടിക്കൊണ്ടുവരു.

പ്രാർഥാലക്കൻ—അടിയൻ.

(പ്രാണി സേനാപതിയോടുക്കി പ്രവേശിക്കും.)

പ്രാർഥാലക്കൻ—(സേനാപതിയോട്) ഈതാ കല്പിയ തയന്ന തിനായി തിങ്കേമെന്നി ഹാജ്ഞാട്ടതനെ തുക്കണംപോ തുക്കാണഞ്ഞുന്നത്തിയിരിക്കും. ആന്തും അട്ടത്തു ചെന്നാലും.

സേനാപതി—(രാജാവിനെ നോക്കി ആര്യത്വം) നായാട്ടിനു പ്രത്യക്ഷമായ ചില ക്ഷാഖങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും, മഹാ രാജാവിനു് അതു പല പ്രകാരത്തിലും ഗുണപ്രഭമായിത്തന്നെ തീന്തിരിക്കും. (അട്ടത്തുചെന്ന പ്രകാശം) മഹാരാജാവു സദേശാർക്കൾക്കും വര്ത്തിച്ചാലും. കാട്ടവള്ളെന്തു ആളുന്നബോരം നിഃരാധിച്ചിരിക്കും. ഏഴുന്നൂള്ളാൻ ഹനി താമസമില്ലായിരിക്കാം.

രാജാവു്—സേനാപതി! നായാട്ടകൊണ്ടുള്ള ദോഷങ്ങൾ മാഡവുൻ യുക്തിപൂർവ്വം വെളിവാക്കി നാമമുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു.

ശേഖരപതി—(മാധവപുന്നാട്ട സ്പകാആമായി) സബു! അങ്ങേ ഒരു അഭിപ്രായത്തിൽനിന്നും ഒരു പ്രകാരത്തിലും വ്യതിചലിക്കുന്നതു്. എന്നാൽ തിരുമേനിയുടെ തിരുവുള്ള തിരഞ്ഞാത്രതു് ഉണ്ടത്തിക്കാൻ പോകുന്നു. അങ്ങെത്തോന്നും കാഞ്ചമായി കയ്ക്കുന്നതു്. (പ്രകാശം) നായാട്ടി ഒന്ന് സംബന്ധിച്ചു് അലഘസന്നം, ഭീക്ഷയുമായ ഈ വിവ്രംഘം അഭിപ്രായം സ്ഥികാആമല്ല. നായാട്ടി നിമിത്തം ശരീരത്തിന്റെഞ്ചാക്കന്ന അത്രോഗ്രത്തിനും മനസ്സിന്റെഞ്ചാക്കന്ന ഉന്നേഷ്ടത്തിനും തിരുമേനിത്തനും പ്രശ്നാന്തമാണല്ലോ. വേദപോലെ വിശ്വേഷിതരമായ വിനോദം ഓരോ ഇല്ലെന്നതനും പറയാം.

മാഡവുൻ—(നീരസംഭവത്തിൽ) താൻ തബന്നറ പോക്കിനു പോക. എന്തോ! ആ വക വിന്തക്കളില്ലോം കൂടും താൻ തിരുമേനി ശാന്തനായിരിക്കയാണോ. തന്നിക്കു വലിയ വിർബന്ധമാണകുംതാൻ കാട്ടുതോറും അലഘത്തുർബിതിന്തു നടന്നോ, മനസ്സുണ്ടോ മുക്കിയും ഹാട്ടിക്കിക്കുന്ന വല്ല കിഴക്ക് കട്ടവായുടെയും വായിൽ ചെന്ന ചാട്ട്. അതിനെങ്കിലും പ്രാതൽ കേരമാക്കു.

രാജാവു്—ഭദ്രസേന! ഇപ്പോഴിത്തെ നമ്മുടെ താമസം താപസാനുമസിമയിലാകയാൽ തബന്നറ ഇന്ന് അംഗിപ്രായം നാം അഭ്യർഹം അടിനക്കുന്നില്ല. ഇപ്പോൾ ശാവച്ചു നമ്മുടെ ആറുധിം ഇതാണോ. ജലഗ്രീഡാക്കരുകിക്കൂട്ടു കുട്ടപ്പോരുത്തുകൾ സ്ഥാപിക്കാനുണ്ടാണെങ്കിൽ കൊന്തുചുട്ടുമുഖി സുഖിക്കു, എന്നാണ്ടും ശീതളമായ രൂപമുദ്ധുകളിൽ തുടക്കം

കുടി അയവിരിക്കി ആനന്ദിക്കേട്ട്; പനിക്രമണം ചോറ്റയിൽ കിടന്ന മുസ്കരി കിളിച്ചു സൈപ്രഹവി ഹാരം ചെയ്യേട്ട്; ഞാൻ അയച്ചവിട്ട് എൻ്റെ വിഴു നടവു നിവത്തു് വിത്രമസ്വമനവീക്കേട്ട്.

ബേബാപ്പതി—തിരമേനിയുടെ തിരവുള്ളംപോലെ.

രാജാവു്—അതിനാൽ ഒരദ്ദേശ കാട്ടവള്ളുവാൻ പോ യിട്ടുള്ളവരെ തിരിച്ചുവിളിക്കു. സൈന്യങ്ങൾ താ പസാറുമന്ത്രമിക്ക സമീപമെങ്കിലും പോകുന്നതെന്നും, യാതൊരു പ്രകാരത്തിലും അതുമവാന്നികൾക്കുപറ്റ ദ്രവത്തിനിടയാക്കുന്നതെന്നും പ്രത്യേകം എറ്റപും ചുമാറണം..... ശിഖിരങ്ങളായ ഗുംഭുകാന്തക്കല്ലേ കളിൽ ഗുംഭുപ്രകാശമെന്തുക്കുണ്ടോ അംഗിജപാല യുണ്ടാക്കുന്നതുപോലെ, ശമ്പ്രധാനമാരായ തവ സ്വീകളിൽ ലീനമായിരിക്കുന്ന തീക്ഷ്ണനാട് അന്നു തേജസ്സു മട്ടജവാദാ ഉള്ളിപിക്കുമെന്നുള്ള പരമാത്മം വിസ്തിച്ചുപോകുന്തു്. പോരെയ്യാളിളി.

ബേബാപ്പതി—കല്ലുനപോലെ.

മാഡവുൻ—(ബേബാപ്പതിയോട് വിജയലാഭത്തിൽ) എന്നൊരു തിരുമന്ത്രിലിരിപ്പുതെല്ലാം ഫലിച്ചുല്ലോ? അങ്ങിനെ തന്നെ യേണും. ഇനി എന്തിനും പോകാതെ ചുററിപ്പുറി നിൽക്കുന്നു?

(ബേബാപ്പതി പോകുന്നു)

രാജാവു്—(പരിവാരങ്ങോടു്) നിങ്ങൾ നാഞ്ചാട്ടിനുള്ള ഈ വേഷങ്ങൾ മാറ്റിക്കൊള്ളു. രെവബതകാ! നീങ്ങും നിന്റെ ജോലിക്ക പോരെയ്യാളിളി.

(പരിവാരങ്ങൾ രാജാവിനെ വന്നാണ്ടിപോകുന്നു)

മാഡവുൻ—തേർശ്ശർ ഉപദ്രവകാരായ ഈച്ചക്കെല്ലയും ബാടിച്ചുകളിൽ. ഇനി ആ പുക്കത്തണ്ണാലിൽ ലതാവിഭാഗങ്ങളാട്ടുക്കിയ അ കയ്യത്തറയിൽ എഴു

നൗളിയിൽനാലും. തൊന്തം നേനിൽനെ കൂട്ടിണ്ണു
മാറ്റുക്കു.

രാജാവു്—(മാഡവുംനാട്) മുൻപേ നടക്കി.

മാഡവും—(നടന്നകൊണ്ട്) ഇതിലെ എഴുന്നളിയാലും.

(രാജാവുംപേരം പോകുന്ന)

കൂട്ടൻ.

രണ്ടാം തറക്കം

രണ്ടാം രംഗം

ലതാമണിച്ചം

(ഇങ്ങുംനെന്നും മാധവും സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന)

രാജാവു്—(പുണ്ണിരിയെഞ്ചുട്ടി) മാഡവുാ! കാണുണ്ടു കൂട്ടു
കാണായ്യും തനിക്കു നയനസാഹലും സിലി
ച്ചില്ലെന്ന തൊൻ പറയും.

മാഡവും—തിങ്മേനിയജ്ഞ എന്തുവും മുൻപിലിരിക്കുന്ന
ആശു്? ഇതിനേന്നക്കാരം വലിയ കൂട്ടു എന്തിക്കു
നൊണു്?

രാജാവു്—ശരി. സപർമ്മായുള്ളതു സകല ജനങ്ങൾക്കും
സുദരമായിത്തന്നെ തോന്തം. എന്നായും തൊൻ
പറന്തതത്രു് താപസാഗ്രഹത്തിനു അലക്കാരന്ത്രയായ
ആ ശൈത്യത്തെ സംബന്ധിച്ചാണു്.

മാഡവും—(അമ്പശാതം) ഇദ്ദേഹത്തിന്തുവും ഇന താല്പര്യം
വർദ്ധിപ്പിച്ചായും കാഞ്ഞങ്ങളുണ്ടാം കഴുപ്പുത്തിലാക്കം.

അതു തടയുകതനെന്നാണ വേണ്ടതു്. (പുകാരം) തോഴിരേ! ചോന്ത യോഗ്യതയില്ലാത്ത അതു താപസ കന്നുകയെ ആറുഹിക്കുന്നതു രഹിഷ്യാണോ?

രാജാവു്—സദാ മാഡവ്യാ! വശ്ജ്യങ്ങളായ വസ്തുക്കളിൽ പൂതവംശങ്ങളാൽക്കു മനസ്സു പ്രവർത്തിക്കയില്ലെന്നറി എത്തുക്രൂട്ടേയാ?

മാഡവ്യാൻ—പിന്നെ എന്നതാണു് ഈ ഗ്രാഹമന്നകന്നുകു തയ്ക്കി തോഴിക്കു മനസ്സു പ്രവർത്തിച്ചതു്?

രാജാവു്—ശക്തിയു കേവലം ഒരു മുനികന്നുകയാണെന്നാണോ വിചാരിക്കുന്നതു്? അവർ സൗഖ്യത്തു ധാരമായ സുരയുവതി മേനുകയിൽ രാജഷ്ഠി വിത്രപാ മിത്രൻ സംജാതയായ പുത്രിയാണു്. ശൈശവാവ സ്ഥായിക്കുന്നെന്ന കാരണാവശാൽ മേന്കു ഉപേക്ഷി ചു അവർ, എങ്കിൽക്കാണിൽ ദാന്തുരാവിനു നവമാലികാക്കുമംപോലെ, മഹാമുനി കണ്പാരൻ രക്ഷയിലായതാണു്.

മാഡവ്യാൻ—(ഹാസ്യഹാസന്തോഷക്രൂട്ടി) തോഴിക്കു മനസ്സു വയറു നിരച്ചിന്തപ്പുഴി തിന്ന മനോ മറിച്ചുണ്ടോ വാളൻപുളി തിന്നാൽ ഒച്ചി തോന്നുന്നതുപോലീലു യാണു്.

രാജാവു്—(മങ്ങഹാസന്തോഷക്രൂട്ടി) ശക്തിയു മരു നോക്കി കാണാൻ ഒയാഗമണ്ണായിരുന്നുകുണ്ടിൽ, ഇങ്ങനെ ജല്ലിക്കാൻ തന്നെ നാവു മിത്രകയില്ലായിരുന്നു.

മാഡവ്യാൻ—സാമാന്യപ്പെട്ടതാനുംകൊണ്ടു തോഴിക്കു കയില്ലെന്നന്നിക്കുന്നും. തോഴിക്കു അതുപെട്ടു തന്നെ സ്ഥിതിക്കു ശക്തിയും കുറ കുട്ടിതന്നെ ആയിരിക്കും.

രാജാവു്—(ഐഹുഭാഗതോഷക്രൂട്ടി) കട്ടിയെന്നോ? അതു പാപ പ്രദയാഗംതന്നെ ശക്തിയും കുറ സ്ഥാപിച്ചതിനിന്നും.

പ്രീറിയക്കും കരിച്ചുകളെന്തു. എന്തിന്യിക്കും പറാ
യുണ്ട്? സ്വപ്നികത്താവു്, സമത്വസങ്കല്പത്താൽ തുപി
കരിച്ചു്, സ്വന്ദര്ശനാരസംഗ്രഹം ചെയ്തു സജീവമാ
ക്കിയതുപോലെ ശ്രോംകിക്കുന്ന അതു ബാലികയുടെ
തുപലാവണ്ണമാലാചിത്രായം, അവർ അവും വും
അലഭ്യവുമായ ഒരു ഗ്രൂപ്പിൽത്തുപുഷ്ടിയെന്ന സമ്മതി
ക്കാതെ തരമില്ല. അതു ഇല്ലോ; അതു മോഹനം.
മാഡവുൻ—അംഗങ്ങനയാണെങ്കിൽ സുദരിമാരല്ലോ
തപക്കിച്ചുപോകുമ്പോ.

രാജാവു്—സംശയമുണ്ടെന്തോ? മാഡവും! ശക്തിയെ സം
ബന്ധിച്ചു് ഇങ്ങനെയും എന്നു് വിഹാരിക്കുന്നു. അവ
ഉക്കട്ട്, “മ്രാണിക്കാതു സുമം.”

മാഡവുൻ—ഓ“ാഹാ?

രാജാവു്—“നവവിഭലനമേണ്ടിക്കാതെ പുതഞ്ചല്ലവാളും”

മാഡവുൻ—(അത്രുതണാവത്തിൽ) അംഗങ്ങനയുമാണോ?

രാജാവു്—മാതുമോ? “മെര്രിയും ചാത്താതു തന്നം”,

മാഡവുൻ—മോ മോ!

രാജാവു്—“നവം താർ തെനനാസപാടിതം”

മാഡവുൻ—സുക്ഷിച്ചുനോക്കി (വാഹാലിച്ചിരിക്കുന്നു)

രാജാവു്—ഈതാനുമല്ല.

“പുണ്ണം പുണ്ണത്തിനാളിളായപചിത്തഹലം”

മാഡവുൻ—(ക്ലൂംഗിച്ചിച്ച ദിന്തംനിശ്ചാരാസം ചെയ്യുന്നു.)

രാജാവു്—ഈ ലാവണ്ണമാലപ്രിസമാസപടിക്കാൻ ഏതു
പുണ്ണശാലിക്കാനു യോഗമുണ്ടാകുന്നതു്?

മാഡവുൻ—എന്നാൽ അവിട്ടുന്ന ശക്തിയെ കഴിയുന്ന
വേഗത്തിൽ രക്ഷിക്കണാൻ വേണ്ടതു്. അമുല്യര
രാജാവർ അണിയാറുള്ള യോഗ്യത രാജാവിനു തന്നെ
യാണപ്പോ.

കട്ടിയെ രക്ഷിച്ചിപ്പുകൊണ്ട്, കാട്ടിൽ കിടന്ന് ഒട്ട
ലെണ്ണ് പുരട്ടി തലമിറക്കുന്ന വല്ല താടിക്കാരക്കെയും
കൈയിൽ അടക്കപ്പെട്ടുപോകം. അതു് മഹാക്ഷേത്രം
മാണോ. കരണ്ടിവൻറെ ഏകയിൽ പുമാപ കൊട്ട
താൽ പിന്നെന്തിനെ കൊള്ളിം?

രാജാവു്—അതിലോങ്ങ വിഷമമുണ്ട് മാഡവ്യൂ! ശകന്തളി
പരതന്ത്രാണാണോ. ഗ്രജനം ഇപ്പോൾ ഇവിടെ ഇ[ം] സ്ഥാനം.

മാഡവ്യുന്ന്—അതിരിക്കെട്ട്. തോഴെക്കരിച്ചു് ആ പെൻഡ്
കട്ടിയുടെ നോട്ടത്തിലെ ഭാവം എങ്ങനെയിരുന്നു?

രാജാവു്—(ഘടിപ്പിച്ചാകാണ്ട്) അതു് പരഞ്ഞാം. താപസക
സ്വകമാർ സ്വപാഭാവിക്കുമായിതെന്നു അപൂർത്തമാക്കു
ഇണ്ണാണ്ടോ. എന്നാൽ ശകന്തളിയോ, സ്വീസമജ
മായ വിന്യസപാരം അവളുടെ പ്രമപാരവയ്ക്കു
ഞ്ഞ കഴിയുന്നതു മാരച്ചുകൂലു് പ്രസ്തുതമായി
പ്രകാശിക്കാതെയുമിരുന്നില്ല.

തോൻ സ്റ്റൂഫത്താട്ടക്കുടി അവശ്യ നോക്കിയ
പ്പോൾ എന്നിൽ പ്രതിഞ്ഞതിനും അവളുടെ ദിശയിലാണെ
ങ്ങൾ അവരും പിന്നുവലിച്ചു; മാത്രമല്ല, മരോതോ കാര
ണ്ണാലെന്നു തോന്നുമാണോ പ്രമപുണ്ണമായി പൂജയിൽ പോഴി
ക്കയും ചെയ്തു.

മാഡവ്യുന്ന്—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) അതുപോരയോ? പിന്നെ കു
ണ്ടമാത്രയിൽ അവർം ചാടിവന്നു അഭവിച്ചുത്തു മടി
യിൽ കയറണമെന്നാണോ പറയുന്നതു്?

രാജാവു്—തമമിൽ പിരിഞ്ഞ സദർഭത്തിൽ, ലഞ്ഞയോട്
കൂടിയകിലും, എന്നാട്ടുള്ള അവളുടെ സന്നന്നാണോ
വം സ്വജ്ഞമായി പ്രകടിപ്പിക്കാതെയുമിരുന്നില്ല.

മാഡവ്യുത്ത്—കരണ്ടിവന്നയും ചെയ്തോ? അതെങ്ങനെ?

രാജാവു്—കേരളത്തു. തോഴിമാരോട്ടാത്തു യാത്രയായ പ്ലോറം, മുട്ടലമായ അവസ്ഥക്കു പാപപല്ലവത്തിൽ മന്ത്രാംകരം തരച്ചതായി ഭാവിച്ചു തിരിഞ്ഞെന്നു.

മാഡവു്—ഒന്നാഹാ?

രാജാവു്—അതുമല്ല; അപ്പുട്ടും പോയശേഷം, തന്റെ വള്ളുലവസ്സാറും മുക്കശാവകളിൽ ഉടക്കിയതായി നട്ടിച്ചു, അതു വിച്ചവിക്ഷന വ്യാഖ്യന നിന്നും മനോ അതമായ ശ്രദ്ധനാളം തിരിച്ചു്, അതശാപുണ്ണമും അത്മദ്രോഗിജ്ഞവുമായി എന്ന ദോഷി.

മാഡവു്—എന്നാലിനി ഇവിടെതന്നെന്ന പാർശ്വാഭ്യൂപം. വിഞ്ഞനത്രണ കിട്ടിയില്ലെങ്കിലും, വിശ്വസ്തക്കാനും മാത്രം ഒരു പൊതിഞ്ചും രീതിയിലും കിട്ടിയില്ലാ. തപസ്വികൾക്കിനി യാതൊന്നും ദയപ്പേട്ടാനില്ല.

രാജാവു്—സദേ! വില തപസ്വികൾ എന്നെ കണ്ണു മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുന്നു. എന്നെതാരക്കാരൻാം പാഠതാണു് ഇനി ദരിക്കൽ ന്രീ ആരുമത്തിൽ മുഖ്യത്തിൽ കുറവായിരിക്കുന്നു.

മാഡവു്—അതിലിത്ര ആരുലാചിക്കാം എന്തുന്തു? അങ്കു രാജാവല്ലേ?

രാജാവു്—അതുകൊണ്ടെന്തു്?

മാഡവു്—വനവാസികൾ അവക്കു ധാന്യങ്ങളിൽ ആറിലെഡാങ്ങാഗം കരം തരണമെന്നാവശ്യപ്പെട്ടണം.

രാജാവു്—എന്നോ സാർച്ചു ബ്രാഹ്മണാ! താനെന്തിന്തു പായുന്നു? തപോവനസംരക്ഷണത്തിൽ തപസ്വികൾ തന്നെ കരം അനന്തവരതാരാഗികളുക്കാണും വിലചെരുന്നതാണു്. പ്രജാവർദ്ദികളിൽ നിന്നും രാജാക്കന്നമാർക്ക് ലഭിക്കുന്ന കരം നഘ്രംതന്നെ. എന്നാൽ അരബ്യവാസികളായ തപസ്വികളിൽ നാം അന്നമേരും, അമുല്ലവുമായ തപോധനത്തി നാം പ്രജ്ഞാംശമാണു് രാജാക്കന്നമാർക്ക് ലഭിക്കുന്നതു്.

അണിയരയിൽ—ഹാ! നമ്മുടെ കാല്യം സാധിച്ചു.

രാജാവു്—(ചെവിക്കൊട്ടതു) അതാരായിരിക്കാം? ഗംഗിരദ്വാരത്രായി പ്രശ്നായി സ്വന്നം സ്വന്നം സ്വന്നം തന്റെ സ്വന്നം സ്വന്നം സ്വന്നം.

പ്രാരഥാലകൾ—(ഔദ്യോഗിക്കുന്നതു) മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും..

ഒഴുക്കുകളും മഹർഷിക്കമാരമാർ വന്ന കാത്തിനിൽക്കേണ്ണം.

രാജാവു്—വേഗം കൂട്ടിക്കൊണ്ടാവതു.

പ്രാരഥാലകൾ—കല്പനപോലെ.

(പോയി മഹർഷിക്കമാരമാരാട്ടക്കടി പ്രഖ്യാപിക്കേണ്ണ)

പ്രാരഥാലകൾ—ഒരവാന്നാർ ഇതാ ഇതിലെ ഏഴുന്നൂളിയാലും.

ഔഷികമാരമാർ—(രാജസന്നിധിയിൽ ചെന്ന്) മഹാരാജാവു വിജയിച്ചാലും.

രാജാവു്—(അംഗനത്തിൽ നിന്നെന്നീറ്റ്) ഭോന്നാര തൊൻ അഭിവാദനം ചെയ്യുന്ന.

ഔഷികമാരമാർ—അഞ്ചേരിയുടെ ഉംഗളിലും ഭവിഷ്യത്വം
(മലഞ്ചും കേട്ടക്കേണ്ണ)

രാജാവു്—(നമ്മുാരപ്പും സ്വീകരിച്ച്) ഭോന്നാരക്കു ആജുതെ അറിയാനാറുമാണ്.

കനാമൻ—മഹാരാജാവു ഇവിടെയുണ്ടെന്ന് ആശ്രമവാസികൾക്കിട്ടി. കലപതിയായ മഹാത്മക്കന്നൻ ഇവിടെയില്ലാത്ത ഇന്ന അവസരത്തിൽ ദിജ്ഞരാക്കുന്നാർ അതിനാലും വരുത്തുന്നതിനാൽ എഴുതാനും തിവസും സാരമിയോടൊത്തു് മഹാരാജാവു ആശ്രമത്തെ അലക്കരിച്ചു് തപസ്വിജനങ്ങളെ സന്നാമരാക്കണമെന്നാവർ അപേക്ഷിക്കേണ്ണ.

രാജാവു്—തൊൻ അനുഗ്രഹിതനായി ഭേദിച്ചു.

മാഡവ്യുൻ—(രാജാവിനോട് സ്വന്നംമായി) അച്ചുനില്പിച്ചിരും, വെള്ളുൻ കല്പിച്ചതും പാലുതനെ. അങ്ങേയോഗമുള്ള വൻ.

രാജാവു്—(മനസ്തിത്തശാടക്കടി) രേവതകാ! രദ്ദം ആയു സമേതം സജജമാക്കിക്കൊണ്ടുവരാൻ സംഗ്രഹിയോളും.

പ്രാർധാലകൻ—കല്പനയോലു.

(ഫോകസ്)

ഗൗം മഹാഷ്ഠികമാരൻ—(സംഗ്രഹിത്തശാടക്കടി) ആത്തജന അഭിക്ഷഭിയം നൽകുന്ന പുറമാരായ പുരവംശരാജാക്കമുന്നായടക്ക പിന്നഗാമിയായ ഭവാനു് ഈ സംരംഭം സംയുക്തമാക്കുന്നു.

രാജാവു്—ഭവാനാർ മുൻപേ പോയാലും, ഞാനിതാ പിന്നാലെ വന്നകഴിഞ്ഞു.

മഹർഷികമാരനാർ—മഹാരാജാവു വിജയിച്ചുാലും.

(ഫോകസ്)

രാജാവു്—മാധവ്യാ! തനിക്കു ശക്തിയും കാണാൻ കൈശ്രതകമുണ്ടാ?

മാധവ്യാൻ—തോഴിയടക്ക സംസാരം കേട്ടപ്പോൾ കാണാനു മെന്തുളം കൗതുകം കരകവിശ്രാംക്രമാദായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ രാക്ഷസപ്പരിഷക്തിടക്ക കാഞ്ഞം കേട്ടതിൽ പിന്ന ഒരോറു തുള്ളിപ്പോലും ശ്രേഷ്ഠിക്കാതെ വന്നി വരണ്ടപ്പോയായി.

രാജാവു്—എൻ്റെ സമീപത്തെന്ന തോഴെ നിന്തിക്കൊണ്ടാലോ?

മാധവ്യാൻ—എന്നാലെന്നിക്കു പേടിയുടെ പൊടിപ്പോലും മില്ലു.

പ്രാർധാലകൻ—(ഘവഗിച്ചു്) മഹാരാജാവു ജയിച്ചുാലും! എഴുന്നുള്ളതിനും പള്ളിത്തേരു തയ്യാറാക്കിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ കൈശ്രാരത്തിൽനിന്നും. അമ്മതന്മുഖാൻ കല്പന തിരുമനസ്സുണ്ടാക്കിക്കാൻ കരഞ്ഞുവന്ന നിർക്കണം.

രാജാവു്—(സാദം) അമമ്മഞ്ചട കല്പനയുംകൊണ്ടോ?

പാരപാലകൻ—അടിയൻ.

രാജാവു്—വരാൻ പറയു.

പാരപാലകൻ—അടിയൻ.

(പോയി കരക്കേന്നടക്കി പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു)

കരകെൻ—(അടക്കിപ്പാണ്) മഹാരാജാവു സദേശംക്കുണ്ട്
ഈ വർത്തിച്ചാലും. വരുന്ന നാലും ദിവസം തിങ്കു
നോൺപു കാലംകൂടുന്നതാക്കൊണ്ടു് അന്തം തിങ്കമേ
നി കൊട്ടാരത്തിൽ എഴുന്നള്ളുമെന്നു് അമമതന്യ
രാൻ കല്പിച്ചയച്ചു.

രാജാവു്—(പിന്തുമശനായി) ഒന്ന് താഴുംനായട ആവ
ശ്യം, മരുരാനു മാതാവിൻ്റെ കല്പന.....ഇല്ലാതെ
കതിയുള്ള രണ്ട് രാസനകൾ....ഒന്നം അനാദർശം
വാൻ പാട്ടിളിപ്പു. എന്താണ ചെയ്യുക?

മാഡവ്യൻ—നിവൃത്തിയില്ലെങ്കിൽ തിശക്കവിനെപ്പോലെ
ഇടയ്ക്കുന്നുകളില്ലാം. വഴക്കില്ലെല്ലാ.

രാജാവു്—നേരഞ്ഞോക്കല്ലു തോഴേ! യമാത്മനിൽ
തോൻ ഇതികത്തവ്യതാമുഖനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു.
പരസ്പരമാന്വയമില്ലാത്ത ഇം ഗ്രാമപ്രേരിതത്തും
ഉണ്ട്, എൻ്റെ മനസ്സാക്കട്ട ഉരുക്കാട്ടക്കി പ്രവ
ഹിക്കുന്ന ഒരി പവർത്തനിൽ തട്ടി രണ്ടായി പാരി
ഞ്ഞു മദഗമനം ചെയ്യുന്നതുപോലെ ആയിരിക്കുന്നു.

(ഉണ്ടാക്കിച്ചിട്ടു്) സദേ! എൻ ഉന്നതമമായ ദയപൂ
ഡം കാണുന്നു. അമമ സപ്രത്യുതനെപ്പോലെയു
ണ്ണു അജ്ഞാദയ കരതിയിരിക്കുന്നതു്? ആകയാൽ
അഞ്ചു് ഇപ്പോൾതന്നെ മട്ടാണി കൊട്ടാരത്തിലെ
അം മഹർഷിമാർക്കിവേണ്ടി ഗ്രാതരണങ്ങളായ ചില
കൂത്രങ്ങൾ നിവർമ്മിക്കുവാനുള്ളതുകൊണ്ടു് തോൻ

താമസികയാണെന്നാൽ വിവരം അനുഭവയെ യർത്തിപ്പിക്കണം. പുതുയമ്മങ്ങൾ അംഗങ്ങളിലെയും വേണം.

മാഡവ്യൻ—അതു നല്ല മാർഗ്ഗമാണ്. എന്നിക്കെതിൽ വലിയ തൃപ്പിയുമാണ്. ഞാൻ രാക്ഷശന്മാരെ ദേനു പോകയാണെന്നു തോഴുക വിചാരിക്കുമോ?

രാജാവ്—ഈഞ്ചലപ്പുംലും ഉത്തമഗ്രൂഹമണക്ക് കേരുമണ്ണനായ വിചാരിക്കും?

മാഡവ്യൻ—എന്നാൽ ഞാൻ ഒപ്പാക്കാം. ഒപ്പേക്ഷി ഇംഗ്ലീഷ്

രാജാവ്—എന്താണു കേരുക്കുന്നു.

മാഡവ്യൻ—മരുദാനമല്ല. എന്നിക്കു യുവരാജാവായി കൊട്ടാമത്തിലെങ്കിൽ മടങ്ങണമെന്നാരാൽ. ഏറിനു ക്കെതിനിനുവേണ്ടി മാത്രം; അവിടെ ചെല്ലുന്നതുവരെ മതി; പിന്നെ ഞാൻ പഴയ അത്മായിക്കൊള്ളാം.

രാജാവ്—(പിരിച്ചുകൊണ്ട്) അതുകുട്ട; വിരോധത്തിലും. തപോ വനപീഡിയയുണ്ടാകാതിരിക്കാനായി എൻ്റെ പരിവാരങ്ങളെയെല്ലാം അഞ്ചേട്ടുകൊ. മാഡവ്യൻ—എന്നാൽ ഞാൻ യുവരാജാവുതന്നെ. പക്ഷേ ഒരു സംശയം മാത്രം.

രാജാവ്—എന്തു?

മാഡവ്യൻ—ഞാൻ കല്പിച്ചാൽ അംഗസ്ഥിക്കാനാളുകാണുമോ?

രാജാവ്—അതിനു സംശയം വേണ്ടാം.

മാഡവ്യൻ—എന്നാൽ ധാരാളം മതി.

രാജാവ്—(അതുമരിതം) ഈ ഗ്രൂഹമണ്ണൻ ഒരു വിചുവായാണോ. തകണള്ളയിൽ എന്നിക്കുള്ള അംഗിനിവേശം ഇരും അന്തിപ്പുരത്തിൽ പരത്തിയേക്കം. അതുകുട്ട ഇഞ്ചെന്ന പരശ്രതയെല്ലാം.

(മാഡവുന്നറ രൈക്ക പിടിച്ച പ്രകാശ)

സദേശ മാഡവുപ്പാ! താൻ ആഗ്രഹത്തിലേക്കു പോകുന്നതു് താൻ അനുപ്പമാ വ്യാവ്യാനിക്കുന്നതു്. മഹാഷി മാത്രം കാഞ്ഞത്തിലുള്ള ഗണരബം മാത്രമാണു് അതിനേന്നു ലേപിപ്പിക്കുന്നതു്. താനൊയു ശ്രദ്ധനാണു്. താൻ ശൈക്ഷിക്കുന്നതു് പറഞ്ഞതുപല്ലാം പരമാത്മമാണെന്നു താൻ വിശ്വസിച്ചുകൂടാണു്. എന്നാൽ എന്നിക്കു് ആ ദിക്കന്നുകയിൽ അശൈഖ്യം അഭിനിവേശമെല്ലോ.

ശൈഖ്യവാവസരം മുതൽ മാൻകട്ടികളോടൊത്തു പുള്ളിന്നു്, മനമകമാഗന്യലേഡം ഗ്രഹിച്ചില്ലാത്ത ആ ബാല എവിടെ? നാഗരികാംഗനാരസികനായ താനെന്നിട?

മാഡവുൻ—ഈതു താൻ ആലോചിക്കാതിങ്ങന്തല്ല. പിന്നെ തോഴർ പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് വിശ്വസിച്ചുപോയ താണു്.

രാജാവു്—അരതെല്ലാം താൻ വെളും നേരംപോക്കിരും, അശൈഖ്യ പരിധസിക്കാനമായി മാത്രം പറഞ്ഞതും സാം. അതു ശ്രദ്ധഗതികൊണ്ട് താൻ വിശ്വസിച്ചുപോകുന്നതു്.

മാഡവുൻ—എന്നാൽ തരക്കെട്ടില്ല.....തോഴരേ! താൻ പോകണം.

(തിരിഞ്ഞുനടക്കുന്ന പോകംവഴി വയറിൽ മന്മായി തലോടി കൊണ്ടു്)

എൻ്റെ രാമന വയരേ! നീ അതു ഓഗ്രാഡോഹിയിലും ഇടങ്ങുായ ഗ്രഹപ്പീഡി വന്നെന്നുണ്ടു്. അതു ലോകനാപ്രാവവുമാണല്ലോ.

(നാഭരംഘരണംടക്കുടി പോകുന്ന)

കർട്ടുന്ന്

മുന്നാം അർക്കം

നേന്നാം രംഗം

(കുറ സംഭവിച്ചുകൊണ്ട് ഗൗതമരന്നും നാമദനന്നും
രണ്ട് ആക്ഷികമാരനും പ്രവേശിക്കുന്നു)

ഹൗതമൻ—(ഒരുപ്പും) അന്വേഷണം ചുപ്പ് സ്ഥാനമധാരാജാവു്
മാരാരാവുംതന്നെന്നയാണോ?

നാരദൻ—സംശയമുണ്ടോ? അദ്ദേഹം ആരുമത്തിൽ
കാര്യവച്ചുപ്പൂർണ്ണതന്നെന്ന നമ്മുടെ യാഗങ്ങൾ നിർ
വിവളിക്കുംതുണ്ടായിത്തീൻ്റെ. ഹൃദകായത്തുല്പരമായ ഞാഞ്ചോ
ലികോണ്ടുമാത്രം സകല പ്രതിബോധങ്ങളും നശി
പ്പിക്കുന്ന ആ മഹാരാജാവു്, മഹത്തായ തന്നെ
വിസ്മിയിൽ അനുസൂചിപ്പിച്ചുവെച്ചുപോയാൽ പിന്നീടുള്ള കമ
പരായാനണ്ണോ? ആരുമുഖ്യം! ആരുമുഖ്യം!!

ഹൗതമൻ—രാജപ്രഭാവവും, ആശിത്തുല്പരമായ കാര്യങ്ങളും
സംശയാജിച്ചിട്ടുള്ള ഈ മഹാരാജാവു്, സകല ജീവ
രാശികൾക്കും രക്ഷാനിഭാനമായ ഒരു ജീവിതംതന്നെ
യാണോ നയിക്കുന്നതു്.

നാരദൻ—പരമാത്മം സകല ആരുമണ്ഡളിലുംവച്ചു ഒരു
പുമായ ഗ്രഹസ്ഥാത്മത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഇ
ദ്ദേഹത്തിന്റെ പുണ്യകാരിയായ ജീവിതിനിൻ്റെ, സ്വ
ഘ്രംഭാക്രത്തു് ദേവഗണങ്ങൾംപോലും നിത്യവും കീ
ത്തിക്കുന്നു.

ഹൗതമൻ—അനുരാജുല്ലത്തിൽ ദേവരാജന്നേപ്പൂലും സ
ഹായിക്കുന്ന വീരാഭരസരനായ ഈ രാജാവു് നമു
ദ്രുതതിൽ ചുറരുപ്പട്ട ഭ്രമണ്യലം മുഴുവൻ നാപ്രത്യേജ

വീണ്ടുതന്ത്രം എക്കന്നായി രക്ഷിക്കുന്നതിൽ അന്തിമത
അനീന്വകാശമെല്ലാം.....നമുക്കു് യാഗത്വാലങ്ങിൽ
വിരിക്കാനുള്ള ഈ ദംകരി ഫോട്ടോഫോറിക്കൾക്കു് കൊണ്ട്
ചെന്ന ക്ഷാമ്പിക്കാം.

നാരദൻ—അഖാദിനെന്നതനെന. (രണ്ടുപേരും നടക്കുന്ന)

നാരദൻ—(ഉക്കാഡണ്ണിൽ ലക്ഷ്യംവെച്ചിട്ടു്) ഗൗതമ! പ്രിയാ
വദയല്ലെ ആ പോകാനു്.

ഗൗതമൻ—(ബോക്കിട്ടു്) അഭത.

നാരദൻ—പ്രിയംവദി! ഈ രാമചും അരാച്ചും, തണ്ണോ
ട്ടക്കുടിയ താമരയിലുകളും ആർക്കാണു കൊണ്ടുപോക
നുത്തു്? (ഉത്തരം കേട്ടതായി നടിച്ചു്) എത്തു്? ഉദ്ധായി
കൃതന്താൽ അസപാസ്യം അനാഭിക്ഷണ ശക്തിയും
ടെ ശശിത്താപം ശമിപ്പിക്കാനെന്നോ? അഖാദിനെ
യാണെങ്കിൽ വേഗം പോകണാം. ഭവാൻ കണ്ണപ
ണ്ണര പ്രാണനായ ആ ശക്തിയു നമുക്കും പ്രാണനു
തന്നെയാണല്ലോ. ഒരും ഉപേക്ഷവിചാരിക്കാതെ
വേണ്ട പ്രതിവിധികൾ ചെയ്യണ. തൈകളും വേ
ഗം പോയി യാഗസംബന്ധിയായ തീതമജലം
അവധിക്കായി ഗൗതമിയുടെ കൈയിൽ ക്ഷാമ്പിതെ
യായിരും.

(രണ്ടുപേരും പോകുന്ന)

ക റ ട സ

രൂപാം അക്കം

രണ്ടാം റംഗം

(ഭക്ഷണത്തിന് കാമപാരവല്ലേണ്ടാട്ടുടി പ്രസ്വാരിക്കണം)

മുഖ്യമായി — ശകന്തരേ! അനിതരസാധാരണമായ സാമ്പത്തികസംഘടനയും, മേലധാരമുത്തിക്കൊള്ളുന്ന പരിബന്ധസംഘരാജ്യം നിന്നിൽ എം ദർശിക്കുന്നു. എന്നോ, അന്നും ശരാജുവാദിയിൽ എം ദർശിക്കുന്നു. രാജ്യപാലനം ചെയ്യുന്ന സാമ്രാജ്യപതി. ശത്രുക്കളുടെയും, അധികാരിക്കുന്നതും പ്രസ്തുതിയിൽ പാശാണവ്യത്യന്നായ എം പ്രിഡി! ഭവതിയുടെമുൻപിൽ മുഴുവിന്തനായ ഒരു കേവലം മനഷ്യർ; ഭവതിക്കു സമ്പ്രദാ വിഭ്യാസനായ ഒരു കാമുകൾ. എൻ്റെ അന്തരംഗത്തെ അതിഗാഥം ആദ്ദേഹിച്ചിട്ടും അത്തമായ അതു അക്കാദിപാശങ്ങൾ എം എങ്ങനെ വിനൃതിക്കും?

പ്രിയതമേ! നിന്നെങ്കിലും എൻ്റെ ജീവിതം വിരസമായ ഒരു മര്മ്മമി; നിരതമ്പദ്ധത്തിനിക്കിളാത്ത ഒക്കിപ്പുട്ടതു ഒരു മഹാകാവ്യം—അവസ്പദത്തിൽ, അവതാളത്തിൽ ഗാനംചെയ്യും അതംമുന്നുന്നുമായ ഒരു കീത്തനം.

സ്നേഹഭാജനമേ! നിഞ്ഞു ദർശനംതന്നെയാണെന്ന നികു മദ്മാതാവം. നിന്നെങ്കാണാതെയുള്ള ഓരോ നിമേഷവും എൻ്റു കരം കായുന്നതു ബാലേ നീ അറിയുന്നില്ല. നിന്നെ ഏതുപ്രകാരത്തിലാണ് എം എൻ്റു സ്വന്തമാക്കേണ്ടതു്? അധികാരപൂർവ്വം അപ

മഹിക്കാമെന്നാളും അതര നിഷ്പ്പ് പ്രയോജനം തന്നെ. നീ ആപ്പുള്ളാവനിധിയായ് കണ്ടെന്ന് പ്രാണനാശം.. നിറഗ്രഹാന്വയമശക്തമായ അത് തപഃപ്രഭാവം അതി നേരുന്ന് അനവദിക്കുന്നില്ല.....നീ സപമനസ്സാലെ ഒരു നോട്ടുകൂട്ടി പോതമോ? ബാല്യദശ തരണം ചെള്ളിട്ടി പ്ലാത്ത നിന്റെ പ്രായം, പരാധിനമായ നിന്റെ ജീ വിതചാൽ ഇവ ആലോചിക്കുന്നോരം അത് ആശയ്യുടെ ലേശം അവകാശം കാണുന്നില്ല.....നിനില്ലെങ്കിൽ അന്ന പമ്മായ അഭിലാശം വിസ്തുരിക്കാമെന്നവ ഉണ്ട് എന്നേ! അതിനു തൊൻ ലേശം ശക്തനമാകുന്നില്ല.

(കാമപാരവയ്യും നടിച്ചുകുണ്ട്)

അല്ലയോ! മനസിജാ! അങ്ങയുടേയും, ഹയ്യൈന്നുയും വിശ്വസനിയാവംരൂകാണ്ട കാമിജനങ്ങൾ വണ്ണിതരായി ഭവിക്കുന്നു. ശ്രാകാ! ശാന്തശ്രീതളുമരീചികളാൽ കാമാത്തരായ അസ്നാദശരിൽ അങ്കു നിർഭ്രയം അണി വഷ്ടം ചെയ്യുന്നു. മനമാ! അങ്ങാവട്ടു, മുഖലമോഹന ഔളായ കസുമശരാങ്ങളാൽ നിശ്ചിയന്നം വജ്രപാതംവെയ്യുന്നു. നിങ്ങളുടെ കാമുങ്ങളായ നാമയേയുങ്ങളെവിടെ? ശ്രീകരമായ കമ്പരിപാടി എവിടെ?

(ചുററിനടന്നകംണ്ട്) മഹർഷിമാതരദ യാഗകമ്മാന ഘുാനങ്ങൾസമാപിക്കരെയാൽ എന്നിക്കു വിശ്രമം ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. പരിസ്ഥാനതമായ എന്നുറ ആത്മാവിനെ ഇനി ചെയ്യ വിനോദം കൊണ്ടാണ് അല്ലോ തണ്ട്രപ്രീക്രക്കുന്നതു്?

(ബീംജനിധാസദ്ദേശാട്ടുകൂട്ടി) മാ ശകന്തളേ! നിന്റെ ദംനമല്ലാതെ മരോരാശപാസമായ്ക്കും തൊൻ കാണുന്നില്ല. ആകയാൽ പ്രിയേ! നിന്നെ ആരാധകതനെ.

(സൗംഖ്യനംഞ്ചി) ഉള്ളം വല്പിച്ചിരിക്കുന്ന ത്രഞ്ച മല്ലാ ധനസമയത്തു ശകന്തള സവിമാരോട്ടുകൂട്ടി മാലിനീന്മാ

തീരങ്ങളിലെ കണ്ണങ്ങളിലാണിരിക്കാറോളു്. അങ്ങാട്ട് ഓപാക്കക്കതന്നേ.

(നടന്ന മംഗളം)

കർട്ടസ്

മുന്നാം അംഗം

മുന്നാം രംഗം

ലാതാമണ്ണധാരം.

(ചുക്കൾ വിഹിച്ചിട്ടുള്ള കർത്തവ്യിൽ ഒക്കെത്തലും ദയിക്കുന്നു; തന്ത്രി എൻ അട്ടത്തിയനു മുന്നുക്കിക്കുന്നു; ഭക്ഷം-ഖനനമന്മാജാവു് ദയവാദത്തു പ്രാവശ്യിക്കുന്നു.)

രാജാവു—(സ്വർണ്ണമുഖം നടിച്ചു്) അവോ! ശീതളമായതന്നു മുല്ലമായ ഈ ഉംബപ്രദേശം ഏതു മനോഹരങ്ങായിരിക്കുന്നു. വികസപരസരോജസ്ഥരഭ്യവും, മാലിനിനിലിയിലെ, ശീതളജലക്കണ്ണങ്ങളിലേപാറി സംഖരിക്കുന്ന മന്മായതരം, മന്മാനലസന്തള്ളുമായ ശ്രീരാത്രെ ആലിംഗനംചെങ്ങു് ആവോളം ആദ്യപരസിപ്പിക്കുട്ട.

(ചുറിനടന്നുകൊക്കുകീഴു്) ആരുദ്ധവണ്ണികളാൽ ചുറര പ്പെട്ട ഈ ലാതാമണ്ണധാരത്തിനു സമിപമുള്ള വെണ്ണംപ്പുരപ്പിൽ അതാ പദമുദ്രകൾ—മുൻഭാഗം ഉയന്നും, ജലനഭാരത്താൽ പിഠാഗം താണു മുള്ള ദാമനപ്പുംമുദ്രകൾ പുതനനായി പതിഞ്ഞു കാണുന്നു. ഇപ്പോൾ ശ്രീരാത്രും ഈ ലാതാമണ്ണധാരത്തിൽത്തന്നെ ഉണ്ടായിരിക്കും. ഈ വൃക്ഷം ഔദിക്ക മരഞ്ഞുനിന്നു നോക്കുകതന്നേ.

(അപുകാരം ചെയ്തിട്ട്) ഈതാ എൻറേ പ്രിയതമ്, നവകസുമങ്ങൾ നിരത്ര കള്ളർശിലാശരൂയിൽ ശയിക്കണ; സവിമാർ അട്ടത്തിങ്ങാം മുത്രുഷിക്കണ. ഇവയുടെ സൈപരസംഭാഷണം ഗ്രവിക്കുകതനെ.

(ഒന്നാക്കിക്കാണ്ടിനിൽക്കണ)

[തോഴിമാർ ശക്കന്തളെയെ താമരയിലകൊണ്ട് വീഞ്ഞാൻ]

അനന്നുയെ—സവീ ശക്കന്തളേ! ഈ താമരയിലയിൽ തട്ടിവയുന്ന കള്ളർക്കാറു നിനക്കു സുഖം തയ്യാറോ?

ശക്കന്തളേ—തോഴിമാരേ! നിങ്ങളെല്ലാം വീഞ്ഞാൻഡോ?

(തോഴിമാർ വിഞ്ചാദ്ദേശഃചുട്ടട്ടി അഞ്ചുന്നും ഒന്നാക്കണ)

രാജാവു്—അരവേദാ! ശക്കന്തളുയിൽ കാശിന്ന ഈ അസ്പാസ്യത്തിനകാരണം ഉള്ളാധിക്കുമാണോ? അതോ ഉള്ളുഹമായ മന്മഹീസയാണോ? രണ്ടിലു കാരത്തിലും സംഭവിക്കാം.

അമവാ എന്തിലും സംശയിക്കണാം? താമരവും മാതുമണിഞ്ഞിരിക്കുന്ന കൈത്തണ്ടിക്കളോടും, രാമചും ഹാത്തിയ മാറിടതോടുംകൂടിയ പ്രിയതമയുടെ ശരീരമാകട്ട, വ്യട്ടാവിവരമായ ഈ അവസ്ഥയിലും, കമന്നിയമായിത്തന്നെ കാണാപ്പെടുന്നു. മുഖംനാഞ്ഞലിൽ, കേവലം ഉള്ളാധിക്കുംകൊണ്ട് ശരീരത്തിനാണാകുന്ന ക്ഷീണത്തിൽ ഈദുരമായ കാന്തിപ്രസരത്തിനവകാശമില്ല. ആകയാൽ ശക്കന്തളയുണ്ടായിത്തന്നെ ഈ അവസ്ഥാഭേദങ്ങൾക്കുല്ലാം മന്മഹീയയാണെന്നുള്ളതു നിസ്സാനേയും തന്നെ.

പ്രിയംവദ—(രഹസ്യമായി) അനന്നുയെ! ആ രാജഷ്ഠിയെ കണ്ണിനാംമുതൽ എത്തോ ഒരു ചീന്ത ശക്കന്തളെയുണ്ടിച്ചതുപോലെ തോന്നുന്നു. ഈ അസ്പാസ്യം അപിംകൈല്ലാം കാരണങ്ങും അതുതനെന്നായല്ല?

അരന്പുയ—എവർ സംശയവും അതുതന്നെന്നാണ്. അതുകെട്ട് അവശ്യോച്ചതനെ ചോദിക്കാമല്ലോ.

(പ്രകാശം) ശക്തരേ! നിന്മാക്കാതും ചോദിച്ചിക്കാളിട്ടും പ്രഖ്യാപിക്കാം അസ്പാസ്യമാണ് ല്ലോ നിനിൽ കാണുന്നതു്.

ശക്തരേ—(പുരുഷന്റെ പാതി ഫോറ്റ്) തോഴീ! എന്നാണനേരു ചോദിക്കാമെങ്കിൽ തു്!

അരന്പുയ—മനമവുത്താന്തജ്ഞാനം തൈദർശക ശ്രേഷ്ഠമില്ലെങ്കിലും, ഇതിഹാസപ്രാണിങ്ങളിൽ കാമിജനങ്ങളെ വന്നിച്ചിരിക്കുന്നതിനന്നതുപോലെ അവസ്ഥയാണ് നിനില്ലിപ്പോരി കാണുന്നതു്. പറയു സബീ! നിംഗൾ ഈ മനിക്ഷേഷത്തിനു ഒരു കാരണമെന്നാണ്? രോഗനിഭാനനിന്നും ചെയ്യാതെങ്കിൽ ചികിത്സ നിഷ്പാലമാണല്ലോ.

മാജാവു്—എനിക്കണ്ണായ സംശയംതന്നെ അരന്പുയ യും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നു.

ശക്തരേ—(ഘൂര്ഷം) എവർ അഭിനിവേശം പ്രഖ്യാപിക്കാം പ്രിയതോഴിമാരായ ഇവരോടു പോലും തുറന്ന പരഞ്ഞവാൻ എനിക്ക മനസ്സുണ്ടും കുന്നില്ലും. എന്നാൽ കോരകത്തിലെ മധുപോലെ തൊൻ എത്രനാറി ഇതു രഹസ്യമായി സ്വക്ഷിക്കം?

പ്രിയംവദ—സബീ ശക്തരേ! അരന്പുയ പറത്തെത്തു പരമാത്മാണു്. നിംഗൾ രോഗം നീ അശേഷം ദണിക്കുന്നില്ലും; ശരീരം പ്രതിഭിനം ക്ഷയിക്കുന്നു. സപത്രസ്ഥിലുമായ സൗംഘ്യത്വമായ മാത്രമേ നിനെ വിട്ട് പോകാതിരിക്കുന്നതു്.

മാജാവു്—പരമാത്മം. പരമാത്മം. ശക്തിയുടെ അവസ്ഥ പ്രിയംവദ പറത്തെത്തുപോലെതന്നെ. അവളുടെ മോഹനകപോലും ഏററവും ക്ഷീണി

ചും വിജ്ഞംഭിതങ്ങളായിരുന്ന സൂനങ്ങൾ മുഖലങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷ്, മലബാറുപ്പേരും അതിവിശ്വാസിചും, തോഴുകൾ താണം, നിരം വിളിയും ശോചനീയായ സമയിലെത്തിയിട്ടും, അന്നും ശരമായ ലാവണ്ണനു വരുത്തും അവളോടു യാതു പറഞ്ഞിട്ടില്ല.

മകൻളും—(ലജ്ജാധാരക്കുടി) തോഴിമാരേ! എൻ്റെ അസ്ഥാനമുത്തിനളും കാരണം മററാരോടു താൻ പറയും? പക്ഷെ, അസാദ്ധ്യമായ ആ സംഗതി പറഞ്ഞും നിങ്ങളെ മുമ്പാണ ഗ്രാമപ്പുഴയ്ക്കുന്നതെന്തിനും?

അനന്നപ്പും—സബീ! അങ്ങിനെ വിചാരിക്കുന്നതും. വിഭജിച്ചിട്ടും മാത്രം ദിവാനാരം ലഭ്യവാക്കുള്ളൂ.

ആദിയംവദ—അതുകൊണ്ടാണും അറിയണമെന്ന തുണ്ടംക്കാശയുള്ളതും; പറയു.

രാജാവും—സുഖവിജയങ്ങളിൽ നിന്മത്സരബ്ദില്ലാ പംക്കകൊള്ളുന്ന ഈ ഉത്തമതോഴിമാരുടെ ഉരുക്കണ്ണും പുവമായ ചോദ്യത്തിനും ഈ ബാല ഉത്തരം പരയാതിരിക്കുന്നില്ല. നിന്മയം ഈവരിലും പല പ്രാവശ്യവും ആസമയോടുകൂടി എന്നെന്ന നോക്കേന്നതും താൻ കണ്ണിട്ടണ്ടക്കിലും, ഈപ്പോഴത്തെ ഈ ചോദ്യത്തിന്ത്തരം കേൾക്കാൻ എൻ്റെ കാരുകൾക്കാരും കാത്തിരിക്കുന്നു.

മകൻളും—സബീ! തച്ചോവന രക്ഷചെയ്യുന്ന.....
ആ രാജർഷിയെ.....തൊനെന്നാണോ കണ്ണിട്ടും.....(ലജ്ജക്കാണ്ട് വിഹമിക്കുന്നു.)

തോഴിമാർ—പറയും. ഈപ്പുതോഴി പറയു.

മകൻളും—അനന്നമുതൽ.....അംഗേഹത്തിലുള്ള
അംഗിജിവേരും മേതുവാൽ.....തൊൻ.....
ഈ അവസ്ഥയെ പ്രാവിച്ചുതാണും.

(തോഴിമാർ ചെല്ലും നോക്കുന്നു.)

രാജാവ്—(സംഗ്രഹിക്കുന്നതാട്ടടി) പരമാനന്ദപ്രഭം. എ! കാതേ! കേൾക്കബാനാറുമിച്ചതെന്ന നീ കേട്ടു; വഷ്ടകാലാരംഭത്തിൽ അതുള്ളിട്ടുണ്ടാക്കുന്ന കാർമ്മഘവ്യപടലംതെന്ന ജലമായി തുപാന്തരപ്പെട്ടു ഭ്രതലത്തെ തണ്ടപ്പിക്കുന്നതുപോലെ, ശക്തിയി ലുഡ്ദ അന്ധപമമായ അനാരാഗ്യിക്കുത്താൽ എന്നെന്ന സന്തഷ്ടചിത്തനാക്കിയ മന്ദാലു തന്നെ ഇപ്പോൾ എന്നിക്കു അനന്തസ്വലഭമായ ഈ പരമ നിർവ്വതിക്കും മേരുവായിത്തീറ്റാൻ.

ശക്തി—അതിനാൽ.....നിങ്ങലംകും സമതരുളുള്ള പക്ഷം, ആ രാജഷ്ടിക്കും എന്നിൽ.....അന്ധകാവ തോന്നവാലു എന്തെങ്കിലും മാറ്റമുണ്ടെങ്കിൽ അത സസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കണം. അഭ്രലൈജിൽ അപി രേണു എന്നേഴു ഉടക്കുറിയ വെള്ളുണ്ടിവരും.

രാജാവ്—ഈനി സദേശത്തിനു തെള്ളും അവകാശമില്ല.

പ്രിയംവദ—(സ്വകാര്യമായി) അനന്തസ്വരൂപായ! ഇവളുടെ അഭി ലാഖം മൂർഖന്ത്യമായിലെത്തി കഴിഞ്ഞു. ഇനി കാലതാമസം ആപല്ലുരമാണ്. ചൂതവംശത്തിനു അലക്കാരത്തെനായ മഹാപ്രയഷനിലാണ്ടോളാ ഇവർക്കുറരാഗം ജനിച്ചിരിക്കുന്നതും. അങ്ങിനെ നാം അഭിനന്ദിക്കുത്തെന്നയാണു വേണ്ടതും.

അനന്തസ്വരൂപായ—(സ്വകാര്യമായി) അതെ. നി ചുറ്റെത്തതു ശരി തന്നെ. (പ്രകാശം) ശക്തിയേ! നിന്നുക്കു സവംമാ അന്തരുപനായ പുരഷനിൽ ഫേർമം ജനിച്ചതു ഭാഗ്യം തന്നെ. മഹാനാഥി സമുദ്രത്തിലഘൂതെ എവിടെ ചെന്നേചേരും?

പ്രിയംവദ—തളിത്തിരിക്കുന്ന മല്ലവല്ലിക്കു ചേരുന്ന തിനും യോഗ്യമായ മുക്കം തേനോവല്ലാതെ മററണ്ടാണും?

രാജാവു്—വിശാവനകഷത്രണം റണ്ടും ചട്ടലേവയെ
അന്നവത്തിക്കുന്നതിൽ അമ്മയ്ക്കുന്നതിനവകാശമു
ണ്ടോ?

അനന്നുയ—പ്രിയംവദേ! നമ്മുടെ സവിജുടെ മനോരമം
ശ്രീഹ്രമായും, ഗ്രൂഹമായും സാധിക്കുന്നതിനെന്നതു
മാർഗ്ഗമാണോള്ളതു്?

പ്രിയംവദ—ഗ്രൂഹമായിട്ടുംഡിനെയെന്ന ചിന്തിക്കേണ്ടി
യിരിക്കുന്നു. ദ്വീപുമന്നതിനു പ്രയാസമില്ല.

അനന്നുയ—അന്തെന്നാണോ?

പ്രിയംവദ—ആ രാജപ്പി സ്നേഹഭാവത്തോടുകൂടി ശക്ക്
നെള്ളെയ നോക്കി അംഗിലാശം സുചിപ്പിക്കുന്നതു
കണ്ടിട്ടില്ലോ. ഇഷ്ടിനെയായി അദ്ദേഹത്തിൽ ഉറ
ക്കുകരവിനാലുള്ള പാരവശ്രൂവം ധാരാളം കാണു
ന്നണ്ടോ.

“

രാജാവു്—അന്തെ സ്ത്രീ, പ്രിയംവദ പരമാത്മംതന്നെ
അമ്മിച്ചിരിക്കുന്നു. ശക്കന്തളാബർഘനാനന്തരമുള്ള
എൻ്റെ കാഴ്ച നിശയും നിഭ്രാവിഹീനമായി പരി
താപകരമായിത്തന്നെ കഴിത്തു കുടുന്നു. എൻ്റെ
നേതൃത്വാർത്ഥിക്കിന്നും നാഡാ പൊഴിയുന്ന അന്തസ്ത്വാ
പജന്മായ അത്രയാരങ്ങേറോ് എൻ്റെ സ്വന്ന
ക്കുണ്ണങ്ങളിലെ ഉജ്ജപലരത്താണും, വിവണ്ണമാ
കുന്നു. ആ പൊൻകാപ്പുകളോ, പരിശോഷിത
മായ ഏൻ്റെ കൈത്തണ്ടിക്കിന്നും താനറി
യാതെതന്നെ കുടക്കുടെ ഉണ്ടിപ്പോകുന്നു.

പ്രിയംവദ—(ശലാചിച്ചിട്ട്) എൻ്റെ അതലോചനയിൽ
ഒപ്പായം കാണുന്നണ്ടോ്.

അനന്നുയ—അന്തെന്നാണോ?

പ്രിയംവദ—ശക്കന്തളി അദ്ദേഹത്തിനൊരു കാമപത്രിക
എഴുതുടെ. അതു പ്രസാദംകൊടുക്കുന്ന കുട്ടത്തിൽ

പുജ്ഞങ്ങൾക്കിള്ളിൽ വച്ചു തോൻ്റ് രഹസ്യമായി
അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈയിൽ കൊടുക്കാം.

ഞന്നസുയ—കൊള്ളാം. ഉത്തമമായ മാർഗ്ഗംതന്നെ. ഈ
തിൽ ശക്തിയുടെ അഭിപ്രായമെന്താണോ?

ശക്തി—നിങ്ങളുടെ അരുളാചനയ്ക്ക് വിചാരിതമായി
എനിക്കൊരിപ്രായമെന്തോക്കേമോ?

പ്രിയംവദ—എന്നാൽ തന്റെ അവസ്ഥ വിവരിക്കുന്ന
തേ ലളിതപദ്ധതം രഹിക്കാൻ ശ്രമിക്കുക.

ശക്തി—അതിനും തോൻ്റ് ശ്രമിക്കാം. പ്രക്ഷേ അദ്ദേ
ഹം നിരസിക്കുമോ എന്ന ശ്രേഷ്ഠ തന്നെ.

രാജാവു്—അല്ലെങ്കിലും കാതരയായ തന്നീ! നിന്നും അ
പ്രക്ഷേ ആരു നിന്ത്യം നിരസിക്കുമെന്ന നീ സദേ
ഹിക്കുന്നവോ? ആ ആരു നിന്നും നിമേഷമാതൃ
വിയോഗംപോലും സഹിക്കുവാൻ ലേശം കൈപ്പി
ല്ലാതെ നിന്നും സമീപത്തിൽ—നിന്റെ സംഗമ
സഞ്ചാരത്തിൽ—അത്യാസക്തിയോടുകൂടി കാത്ത
നില്ലുന്നതു നീ കാണുന്നില്ല. മഹാലക്ഷ്മിയെ
ഉപാസിക്കുന്നവനും ലഭിച്ചില്ലെന്നു വന്നാലും ശ്രീ
യാൽ ഉപാസിക്കപ്പെടുന്നവൻ്റെ ആദേവിക്കു വിഡേ
യന്നാകാതിരിക്കുമോ?

പ്രിയംവദ—ശക്തിയേ! സപന്ത. മുണ്ടായാത്മുത്തിൽ
മതിപ്പില്ലാത്തവയേ! ശരീരത്തിനുസവധ്യങ്ങളും
നഘ്നം ശരീരാലച്ചറ്റിക്കയെ കടപിടിച്ചു മറ
യുന്ന മംഡണങ്ങോ?

ശക്തി—(മനസ്സിൽത്തോടുകൂടി) എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ
ഇഷ്ടംപോലെ അക്കട്ടു..

(പല്ലം രഹിക്കുവാൻ ആധാചിക്കുന്ന)

രാജാവു്—എന്റെ പ്രിയതമയെ തോൻ്റ് നിന്നിമേഷ
നേതുനായി നോക്കിക്കൊണ്ടു നില്ലുന്നതു യുക്തം
തന്നെ, അവധി രറ്റ ചില്ലിക്കൊടി ഉയർത്ത

പ്രേമപദ്യനിമ്മാനാത്തിന ശ്രമിക്കുവോരു രോമാ
വൈകുവുകിതമായ അവഴിടെ കോമളക്കുവോല
തത്വത്ത് എന്നിലുള്ള പ്രേമാധിക്രമത്തെ സ്പഷ്ടമാ
ക്കണ.

ശക്തളി—താനൊരു പദ്യം ആലോചിച്ചു വച്ചിരിക്കു
നു. എഴുതാൻഡി സാധനങ്ങളാനുമില്ലേണ്ടു.

പ്രിയംവദ—വച്ചുകുളിയുടെ വയസ്സോലെ കോമള
മായ ഇന്ന് താമർഗ്ഗിലയിൽ നബാംകൊണ്ടുതാ
മണ്ണു.

ശക്തളി—(താമരഗിലയിൽ ഏഴ്‌റീഴ്) തോഴിമാരെ! പദ്യം
താണ് വായിക്കാം. അത്മവത്താണോ എന്ന കേട്ട
പ്രായണും.

തോഴിമാർ—ആകട്ട.

ശക്തളി—(പദ്യം വായിക്കണ.)

അഭ്യേ! വിശ്രേഷ്യിപ്പിച്ചുനു! തവ ചിത്തഭാവം
തെള്ളും അഹിപ്പതിനിവർക്കുതായ്ക്കൂലും,
നില്ലാതെ നീനില്ലവരാഗിണിയെന്നു ചിത്തം
വല്ലാതന്നാഗനന്നിലും ബത നീറിച്ചുനു.

രാജാവു—(പെട്ടെന്നുംപറഞ്ഞും) ഒരു കൂദാശയുാതീ! മന്ദിർ
ഭവതിയെ കേവലം. നീറിക മാത്രമേ ചെയ്യുന്ന
ഈ; എന്നാൽ എന്നേങ്ങാ, അനന്തനിമിപ്പിം ദഹി
പ്പിക്കുതെന്നു ചെയ്യുന്നു. പാകയുംകാണ്ട ചുമ്പുമുസ്തി
നംബാകുന്ന സദ്ധാപ്രാണിന്നു സഹസ്രാംശം
പോലും കൂടുതിനിക്ഷിണിക്കുന്നില്ല.

തോഴിമാർ—(രാജാവിനു കണ്ട് സംശയം തന്നാട്ടുടി ഏണ്ണീറു്)
പ്രാത്മനാശത്തുപരമാണി, പൊട്ടുനു സഹായമായ
മനോരമത്തിനു സ്പാനതം.

(ഒക്കാൾ ഏഴ്‌റീഴ്.ഈണ്ട ലാവിക്കണ.)

രാജാവു—ആയാസപ്പെട്ടതാരു; അയാസപ്പെട്ടതാരു. എപ്പുതല്ലുത്തിന്റെ പാടുകൾ പതിഞ്ഞതുരും, അതി

വേഗത്തിൽ വാടിപ്പോര താമരവളയത്തിന്റെ സൗഖ്യരഭ്യത്തെ വഹിക്കുന്നതും പ്രത്യക്ഷമായ കൾക്കി സാന്തതാടി കുടിയത്തുമായ ഈ ക്ലേബാംകാബാട്ട് യാതൊരുപ്പാരകമാണും ആവരിക്കുന്നതെ.

രാജാവും—ഈ ശില്പാതലവത്തില്ലെന്ന് മുറരത്തിൽനാം അതും ഇതിനെ അല്ലാറിച്ചാലും.

(രാജാവിൻക്കും ഒരു ദശ ലഭിക്കുന്ന സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന)

പ്രിയംവദ—സഖാവേ! നിങ്ങൾക്കു രജിഷപ്പെട്ടിം പറ സ്വരാഗരാഗം പ്രത്യക്ഷമാണെങ്കിലും എൻ്റെ സവിയോന്തരം മേഖലയും പിംജിപ്പേഷണത്തിനെ നേരുപ്പിക്കുന്നു.

രാജാവും—ഭദ്രേ! എന്തിരാ സംശയിക്കുന്ന്? പറയാൻ ഇതു പറത്തിപ്പോഡിയിൽ പത്രാത്താപത്തിനിടവും.

പ്രിയംവദ—അപത്തിലക്കുപ്പട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു പ്രജയരംഗം തീക്കണ്ണതു രാജാവിൻ്റെ കർത്തവ്യമാണെല്ലാം.

രാജാവും—അതെ. അതിനെക്കാം ഉപാരിക്കായി മരുന്മാരിലൂപ്തനെന്ന്.

പ്രിയംവദ—എന്നാൽ അങ്ങനീമിന്നും സ്വരാത്തിയാൽ ഈ സ്ഥിതിയിലായിരിക്കുന്ന തണ്ണേള്ളട പ്രിഞ്ചവിരെ, അന്നത്തെ പ്രാണരക്ഷ ചെയ്യുന്നും.

രാജാവും—ഭദ്രേ! ഈ പ്രാതമ്പന ഇതുകൂട്ടുമുള്ളതുതന്നെ. എന്നാൽ ഇതിൽ, തൊഴിൽ സവപ്രകാരത്തിലും അന്നപ്രാഹിതനായി ഭവിക്കുന്നു.

ശകന്തളി—(പ്രിയംവദയും തോഴി!) അവതിപുരവനി തകളിടെ വിരഹത്താൽ ദേഹം ശമനഭവിക്കുന്ന ഈ രാജം ചില്ലെ എന്തിനും ശുമപ്പേട്ടുന്നുനുാം?

രാജാവും—അംഗുഡയോ മനസ്പിന്നി! അന്നും ക്ഷേയമില്ലാത്ത ഘുബാംകുറയവെഡിയിൽ തോന്ത

അനന്ദസമേതം പ്രതിഷ്ഠിച്ചാരാധികാരി ഭവതി, എന്ന അനൃതാ ശങ്കിച്ചു്, മനമഖാനങ്ങളാൽ ഹതനായ എന്ന വീണ്ടം ഒന്നിക്കുത്തെ.

അനന്ദം—സപാമി! രാജാക്കന്നാർ ബഹുഭ്രാത്യാലുകൾ രാണനു കേട്ടിട്ടണ്ടു്. എന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ ഈ പ്രിയസവിശയ സംബന്ധിച്ചു് ബന്ധുജനങ്ങൾക്കു സന്താപത്തിനിടയാക്കുതെനു മാത്രം ഒരപോക്കിൾ യുണ്ടു്.

രാജാവു്—ഭദ്രേ! അതിനെക്കുറിച്ചുഡിക്കുമൊന്നം അതു ലോചിക്കണണാ. ചുങ്കത്തിൽ താനിത്രയും പറയുന്നതു വിശ്വസിക്കണം. എന്നിക്കു് അനന്വധി ഭാത്യമായണ്ണങ്കില്ലു്, കലപ്രതിഷ്ഠകളാണി താൻ ഗണിക്കുന്നതു രണ്ടുമാത്രം. ഒന്നു് പാരാവാരപരി വേഴ്ചിതയായ പാരിടം; മറരതോ, നിങ്ങളുടെ ഈ പ്രിയസവി.

തോഴിമാർ—ഞങ്ങൾ സഹജരായി.

പ്രിയംവദ— (അനന്ദസയൈ ക്ളീക്കാണിച്ചു്) അനന്ദായ! അതാ ഒരു മാൻകിടാവു തജ്ജിരയെ കാണാതെ അങ്ങളുമിങ്ങും നോക്കിവിഷമിച്ചുനിൽക്കുന്നു. വത്രു; നമ്മുക്കുതിനെ അതിനെന്നു തജ്ജയുടെ സമീപം കൊണ്ടാക്കാം.

(ഒന്നാംപാത്രം പുറപ്പെട്ടുന്നു)

ശക്തിയും— തോഴിമാരു! നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും പ്രോത്യാൽ എന്നിക്കു തുണ്ടില്ലെല്ലാ. അതുകുലും തൊൻ ഇവിടെ നിൽക്കുണ്ടോ.

പ്രിയംവദ— ഈ ലോകത്തിനാക്കയും ശരണമായുള്ള അള്ളണ്ടു നിന്നെന്നു സമീപമിരിക്കുന്നതു്?

അനന്ദം— ഇതിനെക്കാം ഉപരിയായ രക്ഷകനാരാണു്?

(മലബാറിൽ പോകുന്ന)

ശക്കതള്ള—അതുകൂടാ! രണ്ടുപേരും പൊയ്യുച്ചിണ്ടെന്തോ?

രാജാവു്—പരിശൈലിക്കേണ്ട. ഏതു ഗ്രഹണപ്പെട്ടു ചെന്തു നം സന്നദ്ധനായി തൊന്ത്രത്തുനെന്നുണ്ടല്ലോ.

സുന്ദരീ! ശ്രീതളമാര്യതപോതവാധിയും, താലവു തെസ്മുഖവുമായ ഈ താമരയിലയാൽ മനമായി വീശി, ഭവതിയുടെ താനക്കേളേബുരം, തൊൻ ത സ്ഥാപിക്കുന്നേയോ? ചുന്നതാമരപ്പുരുഷപോലെ അങ്ങനു മാഞ്ച ഭവതിയുടെ ചരണയുശ്മം അങ്ങന്തിൽ ചേ ത്തു് തൊൻ യത്മാസും തലോട്ടുന്നേയോ?

ശക്കതള്ള—ബഹുമാന്യജനങ്ങളിൽ അപരാധിനിയായി ഭവിക്കാൻ തൊന്ത്രാഗ്രഹിക്കുന്നില്ല.

(എന്നീറ്റ പോകാൻ ഭാവിക്കുന്ന.)

രാജാവു്—അല്ലേയോ സുകമാരീ! സുത്രാതപത്തിന്റെ ശക്തികരണത്തിട്ടില്ലാത്ത ഈ സമയത്തു് ഭീനയായ, ഭവതി സ്വാല്പമായ ഈ ഘുമേംതു, ഉപേക്ഷിച്ചു, സഖ്യരിക്കുന്നതു സാഹസമാണു്. ഇരിക്കു; വിത്ര മസും കരാച്ചുടി. അന്നഭവിക്കു.

(ബലാങ്കാരണം തകഞ്ഞുനിരുത്തുന്ന)

പറവാ! മന്ത്രാദ ലംഘിക്കുന്നതു്. തൊൻ കാമ പരവശയാണെങ്കിലും തോന്പൂസം പ്രവർത്തി കാൻ സപാതത്രുമുള്ളവള്ളു.

രാജാവു്—അല്ലേയോ ഭയൾിലേച്ച ഗ്രഹണങ്ങളേ കാത്തു് ഭവതി അശേഷം ഭയപ്പെടുന്നു. ഗാന്ധാവ് വാഹം ഇപ്പോൾമാതൃമുള്ളതല്ല. പണ്ടം പരസ്യരാ നരാഗത്താൽ, ഗാന്ധാവ് വിവാഹബന്ധത്തിൽ, ഏപ്പുട്ട് അനേകം രാജർഷികമാരിമാത്രം. അവരുടെ അഞ്ചുപാവരല്ലാപ്പീയിൽ ബന്ധുജനങ്ങൾ അഭിന്നിച്ചിട്ടുള്ളതെ അധിക്ക്ഷപിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ നമ്മുടെ ഈ ബന്ധം ധമ്പ

അതനായ കലാപതിയുടെ കാതിലവ് തുമ്പോൾ, അദ്ദേഹവും അഭിനവി തുനഗരഹിക്കുന്നെന ചെ ഇം.

രക്കമുള്ള—ഈപ്പോൾ എന്ന വിട്ടേയ്ക്കുണ്ടാം. തോഴിമാ രോട്ട് തൊനൊന്നകുടി ചോദിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

രാജാവു്—ആട്ടെ, വിട്ടേയ്ക്കാം.

രക്കമുള്ള—എപ്പോൾ?

രാജാവു്—ഭവതിയുടെ നവപ്രസ്തരയുമായ കോമ ഉഡ്യരസാരം ആസപദിച്ചുനാടിച്ചുണ്ടോ.

(രക്കമുള്ളയുടെ മുഖം ഉയർത്തുവാൻ ഭാവിക്കുന്നു. അവൾ മുഖം തിരിക്കുന്നു)

അണിയരയിൽ—ഒധ ചക്രവാക്കി! വേഗം മുട്ടപിരി തൃപ്പേക്കാളി. രാത്രിയിൽ അടുത്തിരിക്കുന്നു.

രക്കമുള്ള—(ഒക്കു പരിമേഖണ്ടാട്ടുടി) പറ്റരവാ! എൻ്റെ ശരീരാവസ്ഥ അനേകം ശിക്കുന്നതിനു് ആത്മഗണ്യതയി ഇങ്ങോട്ട് വരികയാണോ. സംശയമില്ല. അതു കൊണ്ട് അങ്ങു് ഈ രൂക്ഷജ്ഞാദിക്കുന്ന മരണതു നിൽക്കുണ്ടോ.

രാജാവു്—അണിയെന്നതെന്നു. (മരണതുനിന്നുക്കുന്നു.)

(ജപ്പാതുമുഖം തുടരുന്നു കാണുന്നതുമിയം, പിൻപിലായി അനന്നു അംഗ്രീയംവദ്ധാരം പ്രവേഗിക്കുന്നു.)

അനന്നുയാപ്രിയംവദമാർ—അമേ! ഇതാ ഇതിലെ വന്നാലും.

ഗണതമി—(രക്കമുള്ളയുടെ സമീപം എന്നും) കുണ്ടെതെ! നീൻ്റെ ശരീരക്ഷിണിയാം ഈപ്പോൾ എങ്ങെന്നയിരിക്കുന്നു?

രക്കമുള്ള—ആശപാസമുണ്ട്.

ഗണതമി—ഈ തീര്മ്മജലംകൊണ്ട് പൂർണ്ണശമനമുണ്ടാ കും. (രക്കമുള്ളയുടെ ശരീരസ്ത്രി തീര്മ്മം തളിക്കുന്നു.) കുണ്ടെതെ! നേരും സന്ധ്യയാകാരായി. വരു പൂർണ്ണശാലയി ലേക്കു പോകാം.

(എല്ലാവയം പുരപ്പെട്ടുണ്ട്.)

ശക്കന്തളേ—(അത്രംഗതം) അല്ലെങ്കാം ചപചലാച്ചരിതമേ! അരി ഭിലാഷസിലിക്കു ലഭിച്ച അസുലഭാവസരത്തെ നിന്തും ഭിൽത്തപം നിംഖ് പ്രഞ്ചയാജനമാക്കിക്കൊള്ളുന്നതു. ഈനി പദ്ധതത്താവിക്കയല്ലാതെ നിവാഹമില്ലപ്പോ.

(അല്ലെങ്കം നടന്ന തിരിഞ്ഞുനിന്നും, പ്രകാശം)

താപഘാനിക്കുപകരിച്ച ലതാറ്റുമേ! ഇപ്പോൾ നിന്മാടു തൊൻ യാത്രപരിയട്ട്. അതനുസരിച്ച യക്കമായ നിന്മുറ തണ്ണലിൽ സുവിക്കുവാൻ താമ സിയാതെ വന്നരകാളിളാം.

(ഭാവഭരണാട്ടത്തി മറവള്ളുവരോടൊക്കു ഫോകന്.)

രാജാവു്—(പുഷ്പമംഗം പ്രാപിച്ച, ദീർഘനിഹാസംമെഴു) അമേഹാ! അത്രുഹസാധ്യത്തിനും, അപുതിക്കും മായി എറ്റത്തല്ലാം പ്രതിബന്ധങ്ങളാണു വന്നുവേ തന്നതു്! ശക്കന്തളയുടെ മുഖാരവിനും, പ്രതിശ്വേഷയ വചനങ്ങളു വിശ്വാസിച്ചു്, എന്നുറ വദനത്തിനു നേരേ ഉയര്ത്തുവാൻ മാത്രം എന്നിക്കു സാധിച്ചു്. എന്നാൽ തൊൻ കൊതിച്ചു് ആ സുന്ദരകമ്മം— എന്നുറ അന്തരിന്ത്രിയങ്ങൾക്കാനും നൽകുന്ന ആ മധുരയത്രും—ഈനി, ക്ഷണസാല്പുമെന്നു തൊൻ കൃതിയ .ആ ചുംബനം—അതുമാത്രം എന്നിക്കു സാധിച്ചില്ല. കാഴ്ചാം! കാഴ്ചാം! ഈ എന്താണ ചെങ്ങുണ്ടതു്? ..... എങ്ങോട്ടാണു, ഫോകേണ്ടതു്?

ഹാ! ശക്കന്തളേ! ഈതാ ഈ യിലാത്വത്തിൽ വേതിയുടെ ശയനാവസരത്തിൽ കേളുപററിയ പ്ല്ലതലം കാണുന്നു. ഈതാ അംബണാജപത്രത്തിൽ വേതിയുടെ കോമളനബംകൊണ്ടുള്ളതിയ പരി ക്ഷീണമായ മന്മദലേഖനം കിടക്കുന്നു. ഈതാ വേതിയുടെ മോഹനകരവല്ലികളിൽനിന്നും ഉള്ളു

വിണ മുണ്ടാളുകക്കണം ലസിക്കണ.....ഹാ! പ്രാണപ്രിഭയ! ഭവതിജുടെ അസാന്നില്ലത്താൽ തൃനൃമാണേകിലും, ഇവിടം പെട്ടുന്നപേക്ഷിച്ചു പോകാൻ താന്മാശ്ശേഷം ശക്തനാക്കിലും.

അണിയറയിൽ—അല്ലയോ മഹാരാജാവേ! സന്ധ്യാ-
ധാരകമ്മം സമാരംഭിച്ചപ്പോൾ ഫോമാഗിക
ണ്ണം ജപലിക്കണ യാഗംശാലയ്ക്ക് ചുറ്റം, നാനാ
ആപത്തിൽ, സകലജനങ്ങളിൽഭായകമായി, സന്ധ്യാ
മേഖസങ്കാശശരീരികളായ രാക്ഷസർമ്മാഡ നി
ശ്രദ്ധനികരം, സബ്രഹ്മിക്കണ.

രാജാവു്—(ചെവികൊടുത്തു് ആര്യത്വം) ഹാഹോ! മുനിമാര
ടെ സങ്കടം (ഔക്താം) ഭയപ്പെടേണ്ട, ഭയപ്പെടേണ്ട
തൊന്തിരാ വന്നുകഴിഞ്ഞു.

(പോകണം)

കർട്ടുൺ

നാലാം അർക്കം

—•••—
നോം രംഗം

കണ്പാറുമം

(വിരഹചിത്യാവിഷ്ടയായാക്കാത്ത സമിതിചെയ്യുന്ന)

ശക്കത്തു—ഹാ! അത്യുപ്പത്രാ! അങ്ങെയുടെ ദ്രോഹമസ്തു
ണമായ ആ മുഖാരവിദം, ഭാക്ഷിണ്ണപുക്കിക്കർ
വാട്ടന ആ കോമളന്നയന്നങ്ങൾ, , ഇവയെല്ലാം
ഇനിയോന്ന കാണാൻ വിരഹിപ്പിക്കാം എന്ന
ഭിവസങ്ങൾ തൊൻ കഴിക്കണം! പ്രാണനാമാ!
അങ്ങെങ്ങൻ സമീച്ചതില്ലാത്ത ഒരു നിമിഷം
എനിക്കോര ആഗമാണ്. ലൈക്കിക്കിവികാര

സപ്രസ്തുതി കാണിക്കപ്പോൾ ചെള്ളിട്ടില്ലാത്ത എന്ന അങ്ങയുടെ പാദരേണികളിൽ വീണ്ടിയുവാൻ കൊതിപ്പിച്ച ആ ദിവ്യദർശനം — ആ സുന്ദര സമാഗ്രമം — എത്ര സുഖം; എത്ര സുഖമാം.

ബൈശ്വരവകാലം മുതൽ എൻ്റെ സവംസുവത്തിനും, ആനന്ദത്തിനും നിഭാന്മായിരുന്ന തുംബ പേരവനും, രൂക്ഷലതാദികളിലെ സുരഭിലസുന്ദരി, വികസപരമായ സഭാജനീസമുദ്ധം പുതിയം പേരി മറ്റഗമനം ചെയ്യുന്ന ഹാവന്പാവനി, സാദ്രശീതളമായവുകൾ തുംബകൾ; കരം കളപ്പിക്കുന്ന പ്രകാശികളിൽ കളക്കുഞ്ചിതം — ആഞ്ചു പുത്രാ! ഇവയെല്ലാം അരങ്ങേപ്പിരിഞ്ഞിരിക്കുന്ന എന്നിക്കിട്ടും ആനന്ദത്തിനപകരം അന്തസ്താപത്തെന്നും പത്രയാണെല്ലവാക്കുന്നതു്.

കണ്ണപീഡിപ്പമായ കോകിലഗാനം എൻ്റെ കരളിൽ ഹാലാഹലവഷ്ഠം ചെയ്യുന്ന; മലയപവനഞ്ചേരി മറ്റപുസ്തകം എൻ്റെ ശരീരത്തിൽ തുരന്നു തരയ്ക്കുന്ന; എൻ്റെ ഏഴയമമ്മാജിലെ ഭേദിക്കുന്ന അതിലാതണമായ തുംബ വിരഹതാപം തുംബനാജിനെ സഹിക്കേണ്ടു്?

(ചിന്താരാഥത്തുടെ ഇടതുകളുണ്ടും മുഖം അംഗീച്ചിപ്പിക്കുന്നു) ദ്രവ്യാസസ്യു് — (പ്രഖ്യാപിച്ച ആദ്യത്തും) ഇവിടെ ആത്മമില്ലോ?

'തൊന്തിരാ ഇവിടെ ആഗതനായിരിക്കുന്ന
(ഒക്കുല കുറക്കുന്നില്ല.)

ദ്രവ്യാസസ്യു് — (ആദ്യത്തും) എത്രു്? ഇവിടെ എന്നിക്കുന്നില്ല; ആചരിക്കുന്നില്ല; സഖിക്കുന്നില്ല; നോക്കുപ്പോലും ചെയ്യുന്നില്ല. കൊള്ളിത്താം ഇവളുടെ ആനാദരവു് അതിരകവിഞ്ഞേപ്പായി; ധിക്കാരം അതികരിക്കിനുംതന്നെ. ത്രിലോകവദ്ധനായ തുംബ

ഭവ്യാസസ്സിൻറെ അമേയശക്തിമാഹാത്മ്യം പെ
ണ്ണോ! നീ അറിയുന്നില്ല.

(കോപംതാടങ്കടി) എടുടി അതിമിക്കളെ ധിക്കരിക്കു
നാവളെ! ഏനെന്ന അവഗണിച്ചു് നീ അതുരെ
കാൽക്കാണ്ഡിരിക്കുന്നവോ, അവൻ നിനെ വിസ്തൃ
രിച്ചു പോകട്ടേ.

(എന്ന പബിച്ച തിരിഞ്ഞെപ്പാക്കണ)

പ്രിയംവദ—(ബലംപൂർണ്ണ പ്രാവണിച്ചു ഭവ്യാസസ്സിൻറെ പാദ
ഞാളിൽ പതിച്ച.)

പൂജ്യപാദരായ മഹാഷ്ഠിപരാ! അങ്ങാതുമത്തിൽ
വന്ന സല്ലാറം സദയം സ്വീകരിച്ചാലും.

ഭവ്യാസസ്സു്—എന്തു്? തൊൻ മടങ്ങിവരികയോ? ഇല്ല.
അതസാല്പുമാണു്—പോകു.

പ്രിയംവദ—അരുള്ളും മഹാത്മാവെ അങ്ങിനെ അങ്ങളി
ചെച്ചുന്നതു സകടമാണു്.

ഭവ്യാസസ്സു്—നിർബന്ധിക്കേണ്ടോ തൊൻ തിരിച്ചുവരിക
യില്ല. പോകു.

പ്രിയംവദ—രക്ഷിതാവായ ഭർവ്വാനെ! പരമാത്മം ഗ
ധികാത്ത പുത്രിയുടെ പ്രമമാപരായാ പൂവംഭക്തി
യോത്തു്, ദയാലുവായ അങ്ങു ക്ഷമിപ്പാർക്കണം.

ഭവ്യാസസ്സു്—എന്തു്?

പ്രിശംവദ—അവൻ അറിവിപ്പാത്തവർ, ദിവിത. അ
വളെ ശാപാഗ്രിക്കിരയാക്കുന്നതു സകടമാണേ.

ഭവ്യാസസ്സു്—പെണ്ണോ! എൻ്റെ വാക്കു് അന്ത്രമാ ഭവി
ക്കയില്ല.

പ്രിശംവദ—അരുള്ളും മഹാത്മാവെ!

ഭവ്യാസസ്സു്—ആകട്ടേ, ഇതും ചെയ്യാം. അഭിജിത്താ
നമായി വല്ല ആഭ്രാണവും കാണിച്ചാൽ ശാപ
മോചനമെന്നുണ്ടാകും.

[എന്ന് ആഭ്രാണവും ചെയ്യാണ.]

പ്രിയംവദ — (അമുഖത്താം)

കറിന്നവീഡയന്നായ ഇദ്ദേഹത്തിന് ഇതുവും ഒരിലിവകിലുമണിക്കായതു ഭാഗ്യംതന്നെ. അതു രാജഃപി പോയസമയം ശക്കന്തളിയടക്ക വിരലിലിട്ട മുദ്രമായിരിക്കുന്നതുന്നെന്ന ശാപനിവ്വത്തിക്കുപകരിക്കണം. ഇന്ന് സംഭവം ശക്കന്തളിഞ്ചരിഞ്ഞുപോയാൽ — വേണ്ടാ, വേണ്ട — അനന്നപുയയും തൊന്നമല്ലാതെ മററായം അറിയേണ്ടാ.

[അക്കലെ ശക്കന്തളി ഇരിക്കുന്നതു എന്നാക്കി]

കഷ്ടം! ശക്കന്തളി ദ്വിവർഭാരതത്താട്ടക്കുടി അതാ പ്രതിമപോലെയിരിക്കുന്നു. ഗാന്ധാവംവിധിപ്രകാരം വേളി കഴിഞ്ഞു, ഭേദസംസ്ഥം ലഭിച്ചുശ്രേഷ്ഠം പെട്ടെന്നണിക്കായ ഇന്ന് വിശ്വാഗം അബവലയായ അവഭ്രാന്തിനെ സഹിക്കണം. വിരഹാത്തിമുലം തന്നെ തന്നെന്നയും അറിയാതെയിരിക്കുന്ന ഇവളിഞ്ചാ അതിമികളുടെ അനുഗമനമരിയുന്നു? ഏതായാലും ഇന്ന് വിവരം അനന്നപുയയെ അറിയിക്കുന്നെന്ന്

(പോകുന്ന.)

കൂർട്ടൻ.

നാല്പാടം അക്കം

രണ്ടാം റംഗം

കണ്ടപാത്രമാ

(പ്രഭാതം)

അനന്തപുരം — (ഉണ്ണൻനീററ ഭാവത്തിൽ) ഈ താഴീവിശ്വം എനി ക്കു പ്രഭാതമർശനമുണ്ടായിരിക്കുന്നു. എന്തു പ്രഭാതം? നിങ്ങളും മായ പ്രഭാതം. ദിനത്തുത്തുജോർക്ക പോലും എനിക്കു മനസ്സം കൈത്തപുമുണ്ടാക്കുന്നില്ല. അസ്ത്രവാനായ ആ രാജാവും ശക്തിയുണ്ടായി വണ്ണിക്കയാണ് ചെയ്യുതും.

അല്ലെങ്കാം കാമദേവാ! ശ്രൂഖാത്മാവായ ശക്തിയും ആ രാജാവിൽ, അടക്കവാൻ പാടില്ലാത്ത അഭിനിവേശമുണ്ടാക്കിയ അഞ്ചും ഇപ്പോൾ സംഗ്രഹിച്ചുവരായില്ലോ. അദ്ദേഹം പ്രേമപൂർണ്ണമായും, വിശ്വാസയോഗ്യമായും എന്നെന്തല്ലോ. പറഞ്ഞാണു പിരിഞ്ഞതും? ഇതുനാളായിട്ടും ഒരെഴുത്തുപോലും അയയ്ക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സംഉണ്ടായില്ലല്ലോ.

അമാവാ, അഞ്ചേഹത്തെ എന്തിനു കരിപ്പുടക്കത്തുനു? നിർമ്മിയനായ ദ്രവ്യസാവിശ്വരു ആ ശാപ്പും തന്നെയായിരിക്കാം ഇതിനെല്ലാം കാരണം.

(ആലുചീഡി) ശാപനിവൃത്തിക്കുതകനു ആ മിച്ച മോതിരം അഞ്ചോട്ടു കൊടുത്തയുംലോ?..... അതുടെ കൈവശം കൊടുത്തയുംനു?.....വിരസ നാരായ ആഗ്രഹവാസികളിൽ അഞ്ചോടാണും ഒരു സ്ഥിനിപ്പുരത്തു പോയിവരാൻ അപേക്ഷിക്കുക?.....

ശക്കതള്ളുടെ പേരിൽ അപരാധങ്ങളും വകാൾ മില്ലാത്ത സ്ഥിതിക്കും, ഓണമത്തീത്തിൽ നിന്നും ഇപ്പോൾ മടങ്ങിയെത്തിരിക്കുന്ന താതക്കണ്ണ നെത്തെന്ന വിവരം ഗ്രാഫിച്ചും ലൈറ്റും വെന്നും കണ്ടിരിക്കുന്നതും ശക്കതള്ളും ഗഭ്രവതിയായ തും മരം എങ്ങിനെ മഹാത്മാവായ അദ്ദേഹ തൊട്ടാട്ടിപ്പോം? അക്കുപ്പാടെ ധമ്മം സങ്കടമായി രിക്കുന്നു. എന്താണു് ചെയ്യുക?

പ്രിയംവദ—(സജരാഷ്ട്രാട്ടുട്ടി ആവശ്യിച്ച്) അനന്തപുരയേ ശക്കതള്ളും ഭർത്തുമുൻഡത്തിലേക്കു യാതു അയ്യാൻ വരു. വേഗമാക്കു.

അനന്തപുര—(അയ്യുട്ടണ്ണാട) എന്തു്? പ്രിയസവി! നീ പറയുന്നതു വാസ്തവമാണോ?

പ്രിയംവദ—അതെ, വാസ്തവംതെന്നു. ഉറക്കം സുഖ മായോ എന്നനേപുഷിക്കാനായി ഇപ്പോൾ തൊൻ ശക്കതള്ളുടെ അട്ടക്കത്തും പോയിരുന്നു.

അനന്തപുര—എന്നിട്ടോ?

പ്രിയംവദ—അപ്പോൾ ലജ്ജിച്ചു് അധ്യാവദനായി നിരക്കുന്ന ശക്കതള്ളും തുാതക്കണ്ണപും വാശല്ലു പുവ്വംതുലിംഗനംചെയ്യു് അനന്തപുരയിക്കുന്നതാണു തൊൻ കണ്ടതു്.

അനന്തപുര—എങ്ങിനെ അനന്തപുരയിച്ചു്? സവീ! വേഗം പറയു.

പ്രിയംവദ—ഇങ്ങനെയാണു് അദ്ദേഹം അരയളി അനന്തപുരയിച്ചതു്. “കണ്ണേത! ഫോതാവിശ്വസര കുമ്മി പുകകൊണ്ടു മരഞ്ഞിയെന്നകിലും ഫോമദ്രവ്യം ഭാഗ്യവശാൽ അഗ്രിമല്ലുത്തിൽ തന്നെയാണു പതിച്ചതു്. നല്ല ശിഷ്യർ നൽകിയ വിഭ്രയേക്കു രിച്ചുന്നപോലെ നിന്നു സംബന്ധിച്ചും പ്രിയ

പുതി! ഇനി എനിക്ക വിചാരപ്പേരുടെനട അവം ശ്രമിപ്പ്. നിന്നെന ഇന്നതനെ ഔഷ്ഠികലൈക്രമി തേരുമുഹത്തിലേക്കയേരുക്കാം.

അനന്നുയ—ഈ വുത്താന്തമെല്ലാം അദ്ദേഹ അത്രാണോ സവീ! അറിയിച്ചതു?

പ്രിയംവദ—അദ്ദേഹം ഫോമപ്പുരയിൽ പ്രവേശിച്ച പ്രോഡ കെട ദ്രോകത്രപമായ രേശരീരിവാക്കിൽ നിന്നാണിതെല്ലാം മധിച്ചതു.

അനന്നുയ—(ഇങ്ങനെന്നൊട) അശ്വരിരിഞ്ഞോ? ദ്രോകത്രപത്തിലോ? അതെന്നാണോ? ഒക്കൾക്കെട.

പ്രിയംവദ—ഭഷംഷത്രുച്ചൻറ നിസ്തുല്യവീംശു
ഈക്ഷാണിത്തം ഭാവിത്രതിക്കാവേണ്ടി
കാന്താംഗി നിസ്തുതിയേമുന്ന കണ്ടാ!
വന്തിവധിക്കു സമിതിനു തുല്യം.
ഖതാണ സവീ! അശ്വരിരി.

അനന്നുയ—(പ്രിയംവദയെ ഒളിംഡനംചെയ്തു) പ്രിയസവീ! ഈ വാത്ത എനിക്കമുത്തമായ അനന്തരത്തെ ഉഴി വാക്കെന്നകിലും ശക്താള ഇന്നതനെ നബ്രു വിച്ചപിരിയുന്നതോക്കിവോഡ സന്താപമുണ്ട്.

പ്രിയംവദ—സവീ! വേർപ്പാട്ടുലമുള്ള നമ്മുടെ സന്താപം പരിഹരണിയമാണോ. ശക്താള അത്രമവല്ല നെ പ്രാച്ചിച്ചുനാടിക്കെട.

അനന്നുയ—എന്നാൽ അതാ വുക്ഷക്കാവിൽ തുക്കി യിരിക്കുന്ന ചിരട്ടക്കുടക്കയിൽ ക്രോക്കാലം കെട്ട കുടാതെയിരിക്കുന്ന രെഡിലാന്തിമാല ഈ ഉദ്ദേശ തേരാട്ടുക്കിത്തനെ താൻ സുക്ഷിച്ചിട്ടിട്ടുണ്ട്. അതു നീ എടുത്തു കാണാക്കാതു. താൻ പോയി ഗോരോ ചന്തും തീത്മമുള്ളും കുടകനാമ്പുംകൊണ്ടി മംഗല ക്കരിയണംക്കെട.

പ്രിയംവദ—അമ്പീനന്തനന.

(അനന്നുയ പോകന. പ്രിയംവദ കടക്കുമ്പിച്ചു ഇവന്തിമാലയെ ദക്ഷന്മ)

അണിയരയിൽ—ഗംതമീ! ശാർദ്ദുരവൻ മുതലായവ
രോട് ശുക്കന്തളിയെ കുട്ടിക്കൊണ്ടപോകനതിനു
സന്നദ്ധരാകാൻ പറയു.

പ്രിയംവദ—(മഹിക്കാട്ടം) അനന്നുഡയ! വേഗമാക്കു.
ശക്കന്തളിയോടുകൂടി മല്ലിനപുരത്തെക്കു പോകന
തിന്തു ആഷിമാരെ ഇതാ വിളിക്കുന്ന.

അനന്നുയ—(കരിത്തുടാടക്കി പ്രഖ്യാപിച്ചു) സബീ! വാതു.
രോകാം.

(രണ്ടുപേരും ചുറ്റിനടക്കുന്ന)

പ്രിയംവദ—(ശൂക്കീട്) അനന്നുഡയയെ! അതാ നോക്കു
ണം. പ്രാതിസ്ഥാനം കഴിഞ്ഞ ശക്കന്തളിയെ താപ
സ്ഥിരം ശിരസ്സിൽ അരരിയിട്ടുണ്ടായിക്കുന്ന. നമ്മി
ക്കം അമ്പോട്ടു ചെല്ലും.

(രണ്ടുപേരും വേഗം പോകുന്ന)

കർട്ടുൺ

—

നബ്ലോം അർക്കം

മുന്നാം റംഗം

കണ്ടാറുമോ

(പ്രഭാതം)

(മംഗല്യക്കരിയൻിങ്ങു്, വിശിഷ്ടവസ്ത്രം അണം ദിക്കൾ ധരിച്ച
ഒക്കൽ നിശ്ചക്കം. ഗാത്രമിയും അന്നപൂര്ണാമ്പി
യംവമോക്ഷം അടച്ചതു നിശ്ചക്കം. ഒരു വാഹനത്തു്
റഹാമാഗികണ്ണധനം)

പ്രിയംവദ—താതകണ്പാപ്പേണ്ട തപഃപ്രഭാവത്താലും, വന
ദേവതമായുടെ അറബഗ്രഹത്താലും സിലിച്ച രാജ
ഡേഡ്യമായ ഈ വിശിഷ്ട വസ്ത്രങ്ങളും, ദിവ്യാഭരണ
ങ്ങളും തന്നെയാണു് ശക്തത്തുയുടെ സൗംഘ്യത്തി
നു് സാവല്ലകാരത്തിലും അറബഗ്രഹങ്ങളായിട്ടുള്ള
വ. ഇവയെല്ലാം അണിയിക്കാവോൻ തങ്ങൾക്കു
പാടവമുണ്ടായിരുന്നുകൂടി ഇതിനെക്കാൾ

ശക്തി—(യംഗാഡ്സപരാതിജ) പ്രിയസവിമാരെ! നിങ്ങൾ
ഈനെ ചെയ്യിക്കു സാധാരണയെങ്കിലും, ഈ
പ്രോഫതേതതു് എററവും ഗണരവമുള്ളതാണി എന്നി
ക്കു തോന്നുന്നു. ഈനി എനെ ചെയ്യിക്കുവാൻ നി
ങ്ങൾക്കുവസ്തും ലഭിക്കുമോ? (കരയുണ്ട്)

പ്രിയംവദ—സബീ! സങ്കടപ്പെട്ടു് ഈ മംഗളാവസര
തന്ത അപ്രതുംകാക്കിച്ചെഴുതുതു്.

(രണ്ടാം ശക്തിയുടെ കണ്ണനീകു തുടങ്ങുന്നു)

(സ്ഥാനാലികമണം കഴിഞ്ഞു കണ്ടപാൾ പ്രവാദിക്കുന്ന)

കണ്ടപാൾ—(മേരമഹതം) ഹാ ശക്തിയേ! നീ എൻ്റെ ആത്മജയല്ല. ആ ഏകാട്ടകാട്ടിൽ—അരന്ന് ആ ശക്തിജോലിയും രക്ഷിത്യായിരുന്ന നിനെ വിധി വെവഭവ്താൽ തൊല്പ് കാണാനിടയായി. പുതു വാസല്പ്പത്താട്ടക്കുടി നിനെ തൊനന്ത്രത്തു വരുത്തി. ഇതുമാത്രമാണെ നമ്മുടെ ബന്ധം. എന്നാൽ പ്രിയപുത്രി! ഇം അവസരത്തിൽ—നീ എന്ന പിരിഞ്ഞപോകുന്ന ഇം സന്ദർഭത്തിൽ—എൻ്റെ എദ്ദേം അടക്കവാൻ പാടില്ലാത്ത അത്യുത്തിയാൽ ആണ്ട്രുമാക്കൻ. എൻ്റെ കണ്ണമാക്കട്ടെ, നിഡലബാഘ്യങ്ങളാൽ കല്പിതമായി ഭവിക്കുന്നു. എൻ്റെ നയനങ്ങളോ, മകളേ! ഇനി നിനേ എന്ന കാണാൻ കഴിയുമെന്ന ചിന്തയാൽ, കേവലം ജീമല്ലായമായി തീന്തിരിക്കുന്നു. താപസ യുത്തിയാൽ കാനനവാസം നയിക്കുന്ന തൊല്പ് സ്നേഹം മേതുവാൽ ഇംഗ്രേഡം അസഹനീയമായ അസ്പാധ്യം അറബിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കും, ഗുഹസ്ഥാനുമികൾ സപച്ചത്രിമാത്രം വിരഹഭൂഷണം എങ്ങിനെ സഹിക്കും? കുഴും!

(ചുറി നടക്കുന്ന)

ഗണത്നി—കണ്ണത ശക്തിയേ! ഇതാ ആനന്ദം വഹിക്കുന്ന നേതൃത്വാൽ നീനെ അത്യന്തവാസല്പത്താട്ടക്കി നോക്കിക്കൊണ്ടു് അച്ചുപാൾ വന്നിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ ആഭരിക്കുക.

ശക്തിയു—(ലജ്ജയാട്ടക്കുടി) അച്ചു! തൊനിതാ അങ്ങേടെ പാവനപാദങ്ങളിൽ പ്രണമിക്കുന്നു.

കണ്ടപാൾ—(ശക്തിയുഡേ വാസല്പ്പത്താട്ടക്കുടി പിടിച്ചുകൊണ്ടു്) മകളേ! യയാതിമധ്യാരാജാവിനു ശമ്പിജ്ജപോലെ നീ സപകാനതനാൽ ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ടതെങ്കിലും

ഇഡി ഭവിക്കെട്ട്. ശമ്മിപ്പയ്ക്ക് ഘുരു എന്നപോലെ
സംഭാഗ്യസന്ധ്യാനം, സവംലോകസമ്പദ്മായ
പുത്രൻ നിന്നക്കളിവാക്കെട്ട്.

ഗണകമി—ഭഗവാനേ! അദ്ദേഹം ഈ അത്ഥവിച്ചുപ്പുതു
കേവലം ആശീപാദങ്ങളില്ല. വൈശിഷ്ട്യമേറിയ
രണ്ടുവർഷങ്ങൾ തന്നെയാണ്.

കണ്പൻ—വത്സ! വത്രം ഈ ഹോമാഗ്നിക്കെഴു പ്രദ
ക്ഷിണംചെയ്യു വദിക്ക.

(എപ്പാവൽ ചുറവിനക്കണ്ണ)

കണ്പൻ—യാഗാശാലയ്ക്ക് ചുറവം കൂപ്പിപ്പിശ്യാനങ്ങളിൽ
സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവയും, ചുമതാസമുല്പിയാൽ ആപ്രാ
ജപലങ്ങളിലും, ഹോമദ്വയപുറഗന്ധത്താൽ ചാപപ്ര
മാഞ്ചനം ചെയ്യുന്നവയുമായ യാഗാഗ്നികൾ അല്ല
യോ പ്രിയപ്പത്രി! നിന്നെ സവകാലവും സംരക്ഷി
ക്കുമാറാക്കെട്ട്! മകളേ! ഈനി പുരപ്പടാം.

(തിരിങ്ങുമ്പുണ്ണാക്കിച്ചു) ശാർഘ്ഗരവൻമുതലായവരെവിടെ?
ശിഷ്യനാർ—(പ്രബേശിച്ചു) ഭഗവാൻ! തങ്ങളിൽ സന്ന
ഉരായിരിക്കുന്നു.

കണ്പൻ—ശാർഘ്ഗരവാ! നിന്റെ സഹോദരിക്ക വഴി
കാണ്ണിക്കു

ശാർഘ്ഗരവൻ—സഹോദരി! ഇതിലെ വരാം.

(എപ്പാവൽ ചുറവിനക്കണ്ണ)

കണ്പൻ—വന്നേഭവതമായെടു മഹനീയ സാന്നിദ്ധ്യ
തന്ത്രം പവിത്രങ്ങളായ അല്ലായോ തദ്ദോപാവനത്തെ
ക്കുളേ! നിങ്ങളോടൊന്നു എത്തൻക്കാലപ്പത്തുനം
ജീവിതം നയിച്ചു ശക്കുള്ളടക്കിങ്ങളേ യമാകാ
ലം നന്നയ്ക്കാതെ ജലപാനത്തിനും പാലും ആരു
ഹിക്കാതെ ആ പെണ്ണാണി—പുഷ്പപല്ലവാദികളും
ണിയാൻ ആറുഹദിളിഞ്ഞവളാണെങ്കിലും, കാങ്ങ്യാ
തിരേകത്താൽ നിങ്ങളുടെ ഒരിള്ളംതള്ളിച്ചേപ്പാലും

പൊട്ടിക്കവാനൊരുന്നെന്നടാത്ത ആ സ്റ്റോമശില—
നിഃബന്ധം അപ്പുള്ളകാലാവസരം ഉത്സവമായി
കരത്തുന്ന ആ മനസ്പിനി—ഭർത്തുറഹത്തിലേക്ക്
പോകുന്ന ഈ മുഖാവസരത്തിൽ നിഃബന്ധം അനു
മതി നില്ക്കിയാലും.

(അഭ്യൂചകമായ കോകിലങ്ങിരം തുവിച്ചു”)

മകളേ! അരരണ്യവാസം യേരുവാൻ ബന്ധുതപം
പ്രാവിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ വുക്ഷലതാദികൾ, അവ്യ
ക്തമയുരമേയ കോകിലങ്ങിരത്താൽ, നിനക്കുന്ന
മതി നൽകുന്ന.

അകാശത്തിൽ—ശക്കന്തളേ! ചെന്താമരപ്പുവൊടിഹോർ
ലെ മസ്റ്റാമായ മന്ത്രപ്പുരപ്പോട്ടം, ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു
സരസീങ്ങൾസ്ഥിരമായ സരസ്സുകളോട്ടം, സൗത്ത്
കിരണാതപത്രത തടയുന്ന വുക്ഷസമുദ്ദേശങ്ങളോട്ടം,
അനന്തരലവും പ്രശാന്തവുമായ വായുവേഗത്തോട്ടം
കൂടി, നിംബൻ സഞ്ചാരസരണി മംഗളമായി ഭവി
ക്കട്ട..

ഗണത്മി—ക്കണ്ണെ! അഞ്ചാതിജനങ്ങളുള്ളപ്പാലെതനെ
നിന്മോടു സ്റ്റോമുള്ള വന്നേവതമീൻ, ഇതാ
പോകവാനുവദിച്ചുന്നരഹിക്കുന്ന. ഗ്രവതി
മാരെ നമസ്കരിക്കു.

ശക്കന്തളു—(നമസ്കരിച്ചു, ചുറിനടൻ സ്വകാര്യമായി, സഖി
പ്രിയംവദേ! അതുപുതരെ കാണാൻ എന്നിക്കൈ
യികമായ ഒരുപുക്കുമിശ്രങ്കിലും, ഈ അത്രുമ
മുപേക്ഷിച്ചപോകവാൻ എന്തും, ചാഡങ്ങൾ വഴി
രെ പണിപ്പെട്ടുന്നു.

പ്രിയംവദ—ശക്കന്തളേ! വേർപ്പാടിൽ നീ മാത്രമല്ല മന
സ്ഥാപപ്പെട്ടുന്നതു്. നീ പിരിഞ്ഞെ പോകുന്ന ത
പോവന്നതിന്റെയും അവസ്ഥ കാണണ്ടില്ലോ?
അതാ ഫോക്കു; മാറ്റപേടകൾ വവച്ചുകൊണ്ടി

ങന്ന പുല്ലു് അവയറിയാതെ വായിൽനിന്നും താഴേ വിഴുന്ന; പുമ്പിലുകൾ ഗ്രന്ഥം നിത്തംനും; ലതകൾ വിഭ്യാഗവ്യമയാൽ കുള്ളിക്കണ്ണംപോലെ വെള്ളി ല പൊഴിക്കുന്ന.

ശക്കത്തു — അച്ചു! എൻ്റെ ലതാഭഗിനിയായ വന ജേംസ് നിയോക്കു് ഞാൻ ധാരു പറയട്ടുക്കയാ? കണ്പൻ — മകളേ! വനജേംസ് നിയോക്കു് നിന്നുക്കു സ ഫോഡരണ്ണുഹമുണ്ടെന്നനീക്കറിയാം. അതിനാ നിന്നു വലതുവശത്തു നില്ലുന്ന.

ശക്കത്തു — (ഇപ്പോൾ സമീപിച്ചു് ഒളിംഗനം ബെഡ്സാക്കാണ്ട്) വനജേംസ് നീ! നീ തേമാടവാടു ചേന്നിരിക്കയോ കണക്കിലും, മുരംഭംവാസത്തിനൊരുജ്ജുന്ന ഇം സൊദരിയേ നിന്റെ ചെറുശാഖാകരങ്ങളാൽ അതു ലിംഗനം ചെയ്തു് ആദ്യപുനിപ്പിക്കുന്നേ.

കണ്പൻ — വത്സ!, ഇം നവമാലിക് തേമാവോടു ചേ ന്തതുപോലെ, എൻ്റെ അംഗിലാഷാംസരനും സ റ്റമാ അനുത്രപ്പിനായ വരക്കെത്തനു ഭാഗ്യവ ശാൽ നീ പ്രാപിച്ചു. നിന്നെന്നും, ഇം മല്ലികാവ സ്ഥിയേം്യും വിചാരിച്ചുനിക്കിനി ഒരു ക്ലോഡേത്തിനു മവകാശമില്ല. മകളേ! ധാരു തുടരാം.

ശക്കത്തു — ദോഷിമാരേ! വനജേംസ് നീയെ ഞാൻ നിങ്ങളെ ഏപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ദോഷിമാർ (കളിത്തേരാട) തെങ്ങാളും നീ അതുരയാണോ സ്ഥിക്കുന്നതു്? (കുള്ളനീക്കു പൊഴിക്കുന്നു.)

കണ്പൻ — കണ്ണതുണ്ടേ! ഇം അവസരത്തിൽ ശക്കത്തു ഫ്ലാശപാസം നാഡ്ദുണ്ടു നിങ്ങൾ ഇംഡി. അംഗുഡൈ തുപ്പുട്ടന്നതു യുക്തമല്ല.

(എല്ലാവയം ചുറവിനക്കുന്നു.)

ശക്കത്തു — അച്ചു! അതുരുമപ്പത്തുണ്ടാണെന്നിൽ ഗർഭഭാര ഞാൻ അതുപസ്യുക്കേതാടു നടക്കുന്ന മാൻപേട

സുവാമായി പ്രസാദിച്ചാൽ, ആ സദ്ഗതാഷ്വരാത്ത് എന്ന് അറിയിക്കുന്നേ.

കണ്ടപൻ—ക്കേരം! അതു തൊൻ വിസ്മയിക്കുന്നു.

ശക്കതള—(എന്തു കാലിങ്കടഞ്ഞതായി ഭാവിച്ചു്) ചെടിക്ക ഇൽ ഉടക്കിയതു പോലെ എൻ്റെ വസ്തും തകയ നെത്തെന്നാണോ? (തിരിഞ്ഞുണ്ടാക്കുന്ന)

കണ്ടപൻ—മരാനുമല്ല മക്കേ! ആ മാൻകിടാവു്— പാണ്ട ദർഭുരുന്നയാൽ മറിവേറ്റ മുഖ്യത്തു് നീ ഓട ലൈണ് തടക്കി സുവാപ്പുചുന്നി വാമയരികൊട്ടത്തു വാസല്പ്പുവും വള്ളത്തിയ ആ മാൻകിടാവു—ത നെഞ്ചാണോ നിന്നെ വിടാത്ത് പിൻ്റുടങ്ങുന്നതു്.

ശക്കതള—(മാൻകിടാവിനു തുഡിയി ചുംബി ചുംകാണ്ടു്) വാഹസ ല്യഭാജനമായ മാൻകിടാവേ! സഹവാസമുഖേ കഷിച്ചുപോകുന്ന എന്നെന്ന നീ എന്തിനു പിൻ്റുട ഞനു? പ്രസവകാലത്തുനേന്ന മാതൃവിയോഗം സംഭവിച്ച നിന്നെ ഇതുവരെ ധമാസ്വാർ തൊൻ വള്ളത്തി. (തെറ്റാംസ്വരത്തിൽ) ഇപ്പോൾ എൻ്റെ വിരഹവ്യൂമാജം നീ സഹിക്കേണ്ടിവനു. റാമനെ! പോഞ്ഞാംതി. എൻ്റെ അച്ചുപ്പൻ നിന്നെ സംര കഷിച്ചുകൊഞ്ചി. എന്നെ മുമാ പിൻ്റുടന്റെ ദ്രോശിക്കേണ്ടി.

(പൈഛികരണത്താകാണ്ടു നടക്കുന്ന)

കണ്ടപൻ—കണ്ണൻ! കരയത്തു്. നിശ്ചലരു നിശ്ചിംഭാന്ത പന്നമാക്കലിൽ കുടെയാണേനോക്ക സാം. നയനങ്ങൾ ബാജുജലപ്രവാഹത്താൽ മറ ചൂൽ വഴിയുടെ സ്ഥിതിനാതികളുറിയാതെ പാട അംഗൾ തെററി അപകടമുണ്ടാകാനിടയുണ്ടു്.

ശാർദ്ദരവൻ—ഭഗവൻ! ബന്ധുജനങ്ങൾ ജലാന്തം അനയാതു ചെയ്യണമെന്നാണല്ലോ വിധി. ഇപ്പോൾ സരസ്വിന്റെ തീരത്തത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇനി

‘ സദേശമതളി അങ്ങോയ്യീശ്വരമത്തിവേയ്യു മടങ്ങാ
മല്ലോ.

കണ്പൻ—എന്നാൽ ഈ ക്ഷീരപുക്ഷപ്പൂയയിൽ അല്ലോ
നിൽക്കാം.

(മല്ലാവം പുക്ഷപ്പൂയയിൽ നിൽക്കുന്ന)

കണ്പൻ—(ഒരുപാട്) ബഹുമാന്യനായ ഭഷംപ്പുതണ്ട്
ഉച്ചിതമായ എത്ര സദേശമാണോ താൻ പറഞ്ഞ
യയ്യേണ്ടതു്? (ചിന്തിപ്പിക്കുന്ന)

ശക്കന്തള—(സപകാഞ്ചമായി) തോഴി അതാ നോക്കു. “ഒരൊ
ററ താമരയിലജ്ജെട മറവു മാത്രമേ ഉള്ള ഏകില്ലും
ആ ചക്രവാകി തന്റെ ഇണ്ണയെ കാണാതെ പറ
വശയായി കരയുന്നു. താൻ ചെയ്യുന്നതു കറിക
മല്ലോ?

അനന്തപുര—അങ്ങിനെ വിചാരിക്കേണ്ട. വിരഹതാപം
എത്ര ഇരുത്തർമായിത്തന്നാലും, പുനഃസമാഗമവി
ശ്രൂപാസം അതു സഹനീയമാക്കിത്തീക്ഷ്ണനും. ഈ
ചക്രവാകിതനെ വിരഹിപ്പിക്കുമായ രാത്രി പ്രിയ
നൈക്രൂഢാതെയല്ലോ കഴിച്ചുകൂടുന്നതു്.

കണ്പൻ—ശാർജ്ജരവാ! ശക്കന്തളയേ ആ രാജാവിന്റെ
സന്നിധിയിൽ കൊണ്ടുചെന്നു്,—സംയമംമാത്രം
ധനമായുള്ള നമ്മെയും ഉൽക്കുള്ളമായ തന്റെ
വംശമാഹാത്മ്യങ്ങളും, സവംമാ അന്തരുചനായ
പ്രണയങ്ങളും നല്ലവന്നും ചിന്തിച്ചു്, സാമാന്യ
പ്രതിപത്തിയോടുകൂടി ഇവളെ ഭാന്തുമാരിലേണ്ടാ
യി സപീകരിച്ചു ബഹുമാനിക്കുന്നും. വിധിക്ക വി
ധേയമായ മറ്റൊരു സംഗതിക്കുള്ള സ്ഥംഖ്യയിച്ചു ബാ
ധ്യജനങ്ങൾക്കു ധാതനാനും പറയുവാനില്ല—എ
നമാത്രം താൻ പറഞ്ഞത്തായി പറഞ്ഞാൽ മതി.
ശാർജ്ജരവൻ—സദേശസാരം താൻ ധരിച്ചു.

കണ്ണപൻ—(കൈമുള്ളേംടു) വത്രേ! ഇന്തി ഭർത്തു ഗ്രഹത്തി ലുജ്ജ നിന്റെ ജീവിതത്തെ സംബന്ധിച്ചു നിന്നോ കല്പം പറയുവാനണ്ടു്. തൊൻ കാനനവാസി യായ ഒരു മുനിയാണെങ്കിലും ലെള്കിക്കപരിജ്ഞാനവുമില്ലാതെയില്ല.

ശാർദ്ദരവൻ—മരാത്മാക്കളിടെ ബുല്ലിയെത്താൽ വിഷയമില്ലപ്പോ.

കണ്ണപൻ—മക്കളേ! നീ ഭർത്തു ഗ്രഹത്തിലെത്തിയാൽ, വരണ്ണു മാതാപിതാക്കളുാണിയായ വരേണ്ടുള്ളത്തു അഞ്ചു ഭക്ത്യാദരപുരസ്സുരം തുരുപ്പിക്കണം. ഭർത്താവിന്റെ മററ ഭായ്മാരെ ഇഷ്ടതോഴിമാരെപ്പോം ലെ നിമ്മിത്തരബുല്ലും സ്നേഹികയും, ബഹുമാനികയും വിശ്വസികയും ചെയ്യണം. വല്ല കാരണ വശാലും ഭർത്താവിനാൽ അധിക്ഷിപ്തയായാൽ പോലും, കോപത്താൽ നീ അദ്ദേഹത്തിനനിഷ്ടമായി യാതൊന്നും ചെയ്തുപോകുന്നതു്. ആഗ്രഹിതനാരായ പരിജനങ്ങളിൽ അതീവ കാരണമുള്ള വള്ളായിരിക്കണം; സന്ദാഗ്രസ്ഥവർഗ്ഗസമുച്ചിയുടെ പരമകാശുകണക്കാലും, അധക്കാരത്തിന്റെ കണികപ്പോലും നിന്നക്കണ്ടാകാതെ സുക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നുണ്ടു്. ഇതു സന്ദർഭത്തിൽ എന്നിക്കു നിന്നോട്ടപ്പേരിക്കുവാനാളില്ല. ഇംഗ്ലീഷ് മുന്നങ്ങളോടുകൂടിയ സ്കീകളാണു് ഉത്തമഗ്രാമങ്ങനായികമാർ; അപ്പുംതവർ ദേഹത്തിനു് ഒഴിയാവായകഴിമാണു്. ഗണതമിയുടെ അഭിപ്രായമെന്താണു്?

ഗൗതമൻ—വയുജനങ്ങളോടു് ഇതിൽ കുട്ടലായി എന്താണപ്പേരിക്കാനാളില്ലതു്? കുഞ്ഞെതു! ഇതെല്ലാം ശരിയായി ധരിച്ചുകൊണ്ടാൽ ഭർത്തു ഗ്രഹത്തിലുള്ള നിന്റെ ജീവിതം ഏഴപത്തുസംഖ്യാംമായിരിക്കും.

കണ്പൻ—മക്കേ! വത്ര. ഏതുനീഡി, നിന്റെ ഇഷ്ട തോഴിമാരെയും ആലിംഗനംചെയ്യപറത്തെയുണ്ട്. ശക്കന്തള—അംഗു! എന്റെ തോഴിമാരും ഇവിടെവരും തന്നെ പ്രിരിത്തുപോകയാണോ?

കണ്പൻ—കണ്ണത! അവരെയും വേളികഴിച്ചയുണ്ടാണോ. അതു സ്ഥിതിക്കു് അവരുണ്ടാക്കുവരുന്നതു യുക്തമല്ല. ഗൗതമിന്നിനോടുകൂടി വരുന്നണംല്ലാം. ശക്കന്തള—(കണ്പനെ ആലിംഗനംചെയ്യുകൊണ്ടു്)

അംഗു! അവിഭേദത്തെ അത്രാനദിപ്രദമായ അങ്കത ലഭ്യിൽനിന്നും വേർപെട്ടു്, മലയപവ്തത്തു തതിൽനിന്നും വേരോടെ പറിത്തുചുത്തെ ചെറുന്നലു തപോലെ, തൊന്തന്നാഞ്ചിനെയാണു് ദേശാന്തര തതിൽ ജീവസന്ധാരണം ചെയ്യുന്നതു്?

കണ്പൻ—കണ്ണാൻ! നീ എന്താണിങ്ങനെ അബൈയത്തു പ്രേക്ഷന്തു്? നിന്റെ ഇം വിയോഗവുമുണ്ടു് കാല സ്ഥിതമാണു്. കല്പിനനായ തെന്താവിന്റെ ദ്രാഹമന്ത്രിയമായ സഹയമ്പചാരിജ്ഞിപദമലകൾ ആണു്, അതിനന്നതുപങ്കുായ ഗ്രാന്തരംതൃത്രുംഖിൽ ദത്തചിത്തയായി, ഘുവർഡിംഗും ബാലാക്കനെ യെന്നപോലെ തേജസ്പിയും പവിത്രമായ പുത നേരും പ്രസവിച്ചു് സസ്വം ജീവിക്കുന്നോടും, പ്രിയപ്പെട്ട മക്കേ! നീ എന്റെ വേർപ്പാടുലു മുള്ളു അന്തസ്ഥാപം വിസ്തിച്ചുപോകം.

(ശക്കന്തള കണ്പന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണ നമ്പുരിക്കുന്നു)

കണ്പൻ—വത്രേ! അശാനക്രൂലമായ അഭ്യർത്ഥനം നിന്ന കുള്ളവാക്കട്ട. (എന്നു് അശിർവ്വദിക്കുന്നു)

ശക്കന്തള—(സവിമാരുടെ സമീപം ചെന്നു്) പ്രിയതോഴിമാരെ! നിങ്ങൾ ദണ്ഡപേരും ഒരമിത്തുപെന്നു ആലിംഗനം ചെയ്യവിന്നു.

(സവിമാർ ആലിംഗനംചെയ്യുന്നു)

അനന്നപുയ—സഹി! ആ രാജാഷ്ഠിക്ക വല്ല ദാമ്പത്യക്കേട്ടം വരികയാണെങ്കിൽ നാമമുദ്രാക്കിതമായ ഈ മോതിരം കാണിക്കണം.

ശകന്തളി—(കാരഭാവശ്രദ്ധ) എത്തു്? ദാമ്പത്യക്കേട്ടനും ദായാണമായ ആ വാക്ക് എൻ്റെ ഘട്ടയം തുടിപ്പിക്കണം.

പ്രിയംവദ—ഭയപ്പെടേണ്ടാ. അതിന്റെയും അ സ്ഥാനത്തിൽപ്പോലും അനിന്ത്യാഹങ്കിടങ്കൊടുക്കിമണ്ണോ. അനന്നപുയ—അതുകൊണ്ടുമാത്രം പറഞ്ഞതാണ്.

ശാർഖ്വരവൻ—നേരം അമാന്തിക്കണം. വേഗം പുരപ്പുടക്കയാണു വേണ്ടതു്.

ശകന്തളി—(ശശ്രമത്തിനു നേരം തിരിച്ചാണ്ടിനു)

അച്ചു! അത്യാനന്ദസങ്കേതമായ ഈ താപസാഗ്രഹത്തെ ഇന്നി ഒരുന്നോക്കു കാണാവാൻ യോഗ്യാഭാക്കന്നതു്?

കണ്പൻ—മക്കേളി! സവംലോകസാത്രാട്ടായ മുഖ്യപ്പണ്ട നേരു സഹയമ്പംചാരിനിഡിയായി ചിരക്കാലം ജീവിച്ചു്, അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നും നിനക്കുതിഭവിക്കുന്ന വീരിരാഗ്രാംഖന്നായ പുത്രനിൽ രാജ്യഭാരകമും സമപ്രിശ്ചു്, വിഗ്രഹസംഖ്യമനഭവിക്കാൻ ഭന്താവികനാട്ടക്കുടി നീ'ഈ താപസാഗ്രഹത്തെ അദ്ദേഹം പ്രാപിക്കും.

ഗണതമി—കണ്ണതെ! ധാത്രാമുദ്ധത്തം അതികുമിക്കുന്നു. അച്ചുനെ പിരിച്ചുയയ്ക്കു.

(കണ്പനോട്) അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങുതനെ തിരിച്ചുപോയാലും, ഇവളിങ്ങനെ ഓരോന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് നില്ക്കും.

കണ്പൻ—കണ്ണതെ! എൻ്റെ തപോനിഷ്ടാനങ്ങൾക്കിം താമസമുണ്ടാക്കുണ്ട്.

၆၈

അരഭിജന്താന ശോകന്തളി

ശോകന്തളി—(കമ്പനെ വിണ്ടം അലിംഗനം ചെയ്യു്)

അരളുാ! തീരുമായ തപോനിഷൂന്മാനം വഴി
രെ ക്ഷീണിച്ചിട്ടിരിക്കുന്ന ഇന്ന ശരീരത്തെ, ഇന്ന ധിര
ഹതാപത്താൽ പൂവാധികം ക്ഷയിപ്പിക്കുതെന്നേ.

(കയുന്ന)

കണ്ണപൻ—(ബിംബപാസ്സന്നാട്ടുടി) വത്രേ! നിന്റെ കൈ
കളിലാൽതന്നെ ബലിപൊഴിക്കപ്പെട്ട വർണ്ണന.
ലീംമണികൾ, എന്നും അതുകൂടുതലും മുളച്ച
തഴച്ച വരന്നതു കാണുന്നോരു എന്നിക്കുണ്ടാക്കുന്ന
അന്തസ്ഥാപകരമായ സൃഷ്ടാ മകളേ! തൊനെ
ഒരിനെ വിനുതിക്കണം?

ഇനി ഒട്ടം താമസിക്കുന്നു പേര്ക്കു. മാറ്റങ്ങ
ഉം നിന്നു മംഗളം ദിവിക്കുട്ട.

(അണിപ്പിച്ചയ്ക്കുന്ന, ശക്കതളയും സഹായിക്കും പോകുന്ന)

തോഴിമാർ—(ശക്കതളയുടെ പിന്നാലെ നോക്കിക്കൊടു) അരയുാ
കളും! കളും!!

അനന്നുയ—പുക്കഷാളിടട, മറവുകൊണ്ടു ശക്കതളിയെ
കാണാൻ പാടില്ലാതായാലോ.

കണ്ണപൻ—(ബിംബപാസം വീടു) കണ്ണതുണ്ടെള്ള! നീണ്ടളിടട
കുടുകാരി പിരിഞ്ഞുംപാടി സകടത്തെ അടക്കി
എന്നുംകുടട. വരവിൻ.

അനന്നുയ—ശക്കതളയുടെ വിരദ്ധത്താൽ മുന്നുമായി
തനിന്ന് ഇന്ന തപോവന്നത്തിൽ തൊണ്ടാളിനെ
കാൽവയ്ക്കും?

കണ്ണപൻ—ഐസ്റ്റരാധിക്കും വേത്തുവാൻ നിംബം കണ്ണാം
നെ തോന്നാവുന്നതാണു്.

(ശുശ്രാവശ്യാട്ടുടി ചുറ്റിനടന്നു)

അതു, എന്നിക്കാശപാസമായി. കലക്കന്നുകാജാം
വാസ്തവത്തിൽ പരയനമാണു്. ശക്കതളിയു ദി
ത്തുമുഹമ്മദത്തിലേക്കയച്ച തൊൻ, സുക്കിക്കുവാൻ

എല്ലിച്ച ധനം തിരുത്തു കൊടുത്തവന്നേപ്പാലെ
കൂതുത്തുറം സഹജമായി ഭവിച്ചു.

(എല്ലാവൽക്കരം പോകുന്ന.)

കർട്ടുസ്.

അരവിംഗം അങ്കം

നൗമ രംഗം

മല്ലിനപുരം.

ദുഷ്ടപ്പനമഹാരാജാവിരെറ്റ കൊട്ടാരം

(രാജാവും മാഡവ്യുമും സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന)

(ഔദിയായിൽ ശാന്തം)

മാഡവ്യുൻ—(ചെവികൊട്ടണ്ണു) തോഴേരേ! സംഗ്രീതശാല
യുള്ളിൽ ഒരു നല്ല പാട്ടല്ലോ കേരംകിന്നതു്? സപ
രഹണം കേമംതനെന. അതുരാഞ്ഞന്നു മനസ്സിലാ
യോ? ഹംസപദിക ചെന്തിയാരമ്മ സ്വരസാധ
കം ചെയ്യാണെന്നു തോന്നുന്ന.

രാജാവു്—മിണ്ണാതിരിച്ചു. കേരംക്കേട്.

(ഔദിയായിൽ ശീതം)

പാരം ദ്രീതികളും നഘയു കുക്കീടിനാനളിറ്റു! കനി-
ഞ്ഞാരാലാശരയാടന്നാഞ്ഞെന്തു നിയതം ചുംബിച്ചുതും,
ഭവാൻ
സാരള്യംകലയും സഭരാജിനിയിലിനാസകതനായീടവേ
ന്നി, രാഗാന്യതയാലതീവകുത്തുത്തുൻ ഹാ! മരനോ—
ദുതം?

രാജാവു്—അതുമുള്ളുംതന്നെ. ഗ്രിതിയിൽ രാഹം ഡാരാ കൂം പ്രവഹിക്കുന്നു.

മാഡവ്യുൻ—അതുകട്ട; പാട്ടിലേറ്റ താല്പര്യം തോഴക്കാം മനസ്സിലാണോ?

രാജാവു്—(മനസ്സിൽതന്നെ) മനസ്സിലായി. ദരിക്കൽ ഹം സപദിക്കയിൽ അതിന്റെയുംതോടു കുടിയിൽനന്നു തൊബാൾ ഇപ്പോൾ വസുമതീഡേവിയുടെ നിത്യസാധാരണത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൂട്ടുകയാണെന്നു കയർത്തി മുള്ളു പറകയാണു്. തോഴരേ! താൾ ചെന്നു് ശകാരം വളരെ കേമമായെന്നു തൊബാൾ പറഞ്ഞതു തായി ധാരംപദികയേംആറിക്കും.

മാഡവ്യുൻ—കല്ലുന്നപോലെ (ഫോറൈ) തോഴരേ! ഒരു ഭ്രം; ഓംസാരബുദ്ധിയം വെടിഞ്ഞ മുമക്ഷു അപ്പുര സ്ത്രീകളുടെ കൂളിലക്കപ്പെട്ടുകാൽ അവരു മോക്ഷം നാണ്ടിതന്നെ. അതുപോലെ അവിടുത്തെ സങ്കേ ശദുംകൊണ്ടുചെല്ലുന്ന എന്തും കുടഞ്ഞയും കെന്തരി യാരമ്മയുടെ പരിചാരികമാർ പിടികുടിപ്പോയും എന്നിക്കും പിന്നെ മോക്ഷമെന്നതു മേലുടക്കിതന്നെ. രാജാവു്—അതുകട്ട, ഫ്രോക്കണം. കഴശലത്തിൽ സംഗതി ധരിപ്പിച്ചു മടങ്ങണം.

മാഡവ്യുൻ—പോകാതെ നിവാഹമില്ലപ്പോ. (പോകുന്നു)

രാജാവു്—(ശരമഗതം) എന്താണിതു്? ഇഷ്ടജനവിരഹമില്ലെന്നു, വ്യംഗ്യാത്മപൂണ്ടമായ ഇം ഗാനം എന്തും മനക്കാണ്ട് വല്ലാതെ മമനം ചെയ്യുന്നു. അമാവാ എന്തിനും സംശയിക്കുന്നു? നയനമോഹനമായ രമണീയ ദ്രശ്യങ്ങൾ കണ്ടിം ശ്രവണമധ്യരമായ സ്പരഖിശ്വാസം ശ്രവിച്ചും, അനന്തിച്ഛിരിക്കുന്ന സദാഭ്യർത്ഥിപ്പോലും, സുഖികരിക്കു പ്രത്യക്ഷമായ ധാരതായ കാരണവും ക്രിക്കറ്റാതുവും, അപ്പുള്ളിക്കുണ്ടായിരുന്നുണ്ടും, അജന്താതവും, അപ്പുള്ളിക്കുണ്ടായിരുന്നുണ്ടും,

മേയവുമായ ജന്മാന്തരവാസനാവെഭ്യം താഴാ
ക്കായിരിക്കാം.

(പത്രാകലനായി സമിതിചെയ്യുന്ന)

ഹരിക്കാർഡ്—(പ്രഖ്യാപിച്ചു് സെറ്റുപ്പിടിച്ചു്) ലോകത്തിലെ
നെല്ലാം വലിയ മാറരങ്ങളാണ് വരുന്നതു്? തൊ
നേരുനിലയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടിയവനാണു്? ഈ
പ്രോഡി എത്ര നിലയിൽ എത്തിയിരിക്കുന്നു്? ഈ
അരംമനയിലെ കാവലിൽ അധികാരമുദ്ദയായെ
നിക്ഷ കിട്ടിയ വട്ടി, അനുനാക്കേ ഘുനിക്കൊരു
ങാരമായിരുന്നു. ഈനോ, വയസ്സുചെന്നു് ചോദ്യേ
നേരേ നടക്കാൻപോലും വരുംതു എനിക്കു്,
മരിഞ്ഞവിഴാതെ ഉണ്ണിപ്പിടിക്കാനുള്ള ഒരുപക
രണം മാത്രമായിത്തീന്. എത്രുചെയ്യാം.

ഈത്തരം സ്വന്തം കാൽം. അതോക്കേ ഈരി
ക്കെട്ട്. മഹാരാജാവിന്റെ ധമ്മകാൽഞാളിൽ
കുറ താമസം വരുത്താൻ പാടില്ല. എങ്കിലും
ധമ്മാസനത്തിൽനിന്നും ഈപ്രോഡി തിരിച്ചെത്തി
യിരിക്കുന്ന തിരുമെന്തിയേ കണ്പാരിഷ്ടരാർ
വന്നിരിക്കുന്ന വിവരം ഉണ്ടത്തിച്ചു ശല്യപ്പെട്ടതു
ന്നതിനെന്നിക്കു മനസ്സുവരുന്നില്ല. അപ്പെട്ടിലെ
നിന്നു സംശയിക്കുന്നും ലോകഭരണകൂർത്തുത്തിനു
വിശ്രമമില്ലപ്പോ. സൗംഖ്യഗവാൻ സഖ്യാരം തൃട
ഞായിരിട്ടുന്നെയതുകാലാഞ്ഞായി. എത്രകോടി ജീവ
ജാലങ്ങൾ നാശിച്ചു; എത്രകോടി ജനിച്ചു; എത്ര
ഞായതു വലിയ സംഭവങ്ങളുണ്ടായി; എത്രെന്തു
മാറരങ്ങൾ വന്നു. ആ സഖ്യാരം അനുമിന്നുമോ
അപോലേതനും. വായുഭ്രാന്തി രണ്ടാഴിവുമി
ല്ലാതെ, രാത്രിയും, പകലും, ഒരുപോലെ വീശ്രൂനും.
അനുന്നതിൽ എന്നം ഭ്രമിയെ താഴുന്നു. രാജ്യ
മംഡം ഇണ്ണെന്നയുജ്ജിത്തനെന.

എതായാലും കണ്പരിഷ്യന്മാരുടെ കല്ലുന തീയമനസ്സിന്തിക്കതെന.

(ചുറവിന്തനംനോക്കിച്ച്) പ്രജകളെ സപന്ത മക്കളെപ്പോലെ രക്ഷിക്കുന്ന തിരക്കേന്തി ജോലികൾ കഴിഞ്ഞുള്ള എഴുന്നള്ളിയിരുന്ന വിത്രുമിക്കുന്ന

(അടയ്ക്കുചെന്ന) മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും. ഹിമാലയപദ്ധതിൽ നിന്നും കണ്പമഹംഗിയുടെ സന്ദേശം തിരക്കനസ്സിന്തിക്കാൻ താപസനാർ വന്നിരിക്കുന്നു. ഒന്നരണ്ടു ഗൂപ്തികളിൽ കുടൈയുണ്ട്. എന്നാണു വേണ്ടതെന്നു കല്ലുനയുണ്ടാക്കുന്നും.

രാജാവു—(സംശാം) എന്തു്? കണ്പമഹംഗിയുടെ സന്ദേശവാഹികളോ?

ഹരിക്കാരൻ—അടിയൻ.

രാജാവു—എന്നാൽ അതു അതു മഹാസിക്കളേ യമാവിധി സാർക്കരിച്ചു കൂട്ടിക്കാണ്ടുവരാൻ പുരോഹിതൻ സോമരാതരെനു അറിയിക്കു. നാം തപസ്വികളെ കാണാൻ ഉചിതമായാണുല്ലത്തു് ചെന്നുനിൽക്കാം.

ഹരിക്കാരൻ—കല്ലുനപോലെ. (പോകുന്ന)

രാജാവു—(മൃദുനാരാധ) അതുവിടെ?

(വിജീക്കച്ച പ്രഖ്യാച്ച പൊപ്പാലിക്കയുംചു്) വേതവതീ! അശ്വിനോത്രുഹത്തിലേയുള്ള വഴികാണിക്കു.

പ്രാരഹാലിക—(സവിന്യം) മഹാരാജാവിതിലെ എഴുന്നള്ളിയാലും.

രാജാവു—(നടന്ന രാജാധികാരഭൂമം നടിച്ചു്)

സകലും ജീവികൾക്കും അംഗിജലാഘവസില്ലിവരെയുള്ള ദേഹം മുഴുവൻ. എന്നാൽ രാജാക്കന്മാക്കരുടെ അംഗിജലാഘവം സാധിച്ചു കഴിഞ്ഞാലും ദേഹലാഘവ

വമുണ്ടാകുന്നില്ല. രാജുരേണാധികാരലബ്ദം ഒന്തുകുർഗ്ഗാനിക്കു മാത്രമേ ഉതകുന്നിള്ളു. പ്രജാപ റിപ്പാലന്തൃത്വമാ, സുഖ്യാതപത്രത തടയുന്നതി എം സ്വഹസ്താന്ത കടപിടിക്കുന്നതുപോലെ, സുവത്തിൽ ശ്രൂതരായ അസുവത്തെത്തയാണുള്ളവാക്കു നാരു. സംശയമില്ല.

ആകാശത്തിൽ സുതിപ്പാംകനാർ—മഹാരാജാവു് സ വേംബും ഫേണ വർത്തിച്ചാലും. അതുണ്ണമായ സുഖ്യ കിരണങ്ങൾ സ്വന്തശ്രീരസ്സാൽ തടങ്കു, ആഗ്രഹി തക്കാശപാസം നൽകുന്ന മഹാമുക്ഷംപോലെ, സ്വപ്നവത്തിൽ അശേഷം ആകാംക്ഷയില്ലാതെ, പരക്ഷമത്തിനവേണ്ടി മാത്രം അനവരതം അ വിശ്രാന്തപരിശുമംചെയ്തു കൂദമന്ത്വവിക്കുന്ന ഭവാൻ അനന്തരാഹിതൻ തന്നെ.

രാജാവു്—(സംസാരം മാറ്റുന്നതിനും മാറ്റി) ഹാ! എൻ്റെ ഏഡയക്ഷി സം മാറി. (സംവയാനത്തിൽ നടക്കുന്ന)

പ്രാരഹ്യാലിക—ഈതിലെ എഴുന്നള്ളിയാലും.

(രണ്ടുപേരും നടന്നമരജുനം)

കർത്താൻ

അരത്തോം അരക്കം

മുന്നാം രംഗം

അഗ്രിഫോറ്ററുഹം.

(പൊരപാലകൾ കാളുന്നിങ്കുന്ന. ദുഷ്ക്ഷയും
പൊരപാലികയും പ്രവർത്തിക്കുന്ന.)

പൊരപാലകൾ—ഈതാ അഗ്രിഫോറ്ററുഹത്തിന്റെ
തിന്ന് ചുത്തായി അടിച്ചുത്തിച്ചു' മുത്തിയാക്കിയി
രിക്കുന്ന. ഫോമഡയൻവും അട്ടത്തനേയുണ്ട്.
അങ്ങോട്ടുനീളിയാലും.

രാജാവു്—(കയറി പൊരപാലികയാട തോണിൽ താഴ്വിനിന്നുകൊണ്ട്)
വേതുവതീ! ഈ താപസ്വികളെ ഇങ്ങോട്ടയയ്ക്കാൻ
പുണ്യാത്മാവാശ കണ്ടുമഹാഷിരെ പ്രേരിപ്പിച്ച
സംഗതിയെന്നായിരിക്കാം? മഹാഷിരാട തഥാ
നൃജാനങ്ങൾക്കു വല്ല വിജ്ഞാവും സംഭവിച്ചിരി
ക്കുമോ?.....നിർദ്ദേശികളായ തപോവന
ജീവികൾക്കു്, ആരിൽ നിനേക്കില്ലും വല്ല ഉപദ
വവും പററിയിരിക്കുമോ?.....അതോ, എന്തും
വല്ല ഭജ്ഞംപരിപാക്തതാലും തപോവനത്തിലെ
വുക്കുലതാദികൾ ധമാകാലം പുജ്ജിക്കാതെയും,
കായ്ക്കാതെയുമിരിക്കുന്നവോ? .....എതായാലും
സംഗതികളുടെ വാസ്തവസ്ഥിതിയിരിയാതെ ഞാൻ
അസ്പദമചിത്തനായിത്തിന്നിരിക്കുന്ന.

പൊരപാലിക—സുചരിതത്തെ കീത്തിക്കുന്ന ആശികൾ
തിങ്കമേനിയെ ബഹുമാനിക്കാനായി വന്നതായി
രിക്കമെന്നാണടിയറ തോന്നുന്നതു്.

(കൈരളിയേയും ഗാന്ധിജിയും മഹാപിൽ നടത്തിക്കൊണ്ട കമ്പനിയുമാണ്, അവരെത്തുടർന്നും മഹാപിലായി പുശ്രാവിതനം വരുമ്പോൾ സംശയിക്കുന്നു)

ഘരിക്കാരൻ — ഭഗവാന്മാർ ഇതാ ഇതിലെ എഴുന്ന് ഒരു തിരിം.

ശാരദ്ധരവൻ — ശാരദപതാ! സുഖമിരമായ ദമ്പാന ജൂനതേജാചക്രടിയ ഇം രാജർഷി മഹാഭർത്യവാനം, ശ്രേഷ്ഠമാണെന്നുള്ളതിൽ സംശയലേശമില്ല. നീചനാർപ്പോലും സന്മാർഗ്ഗികളായിത്തന്നെ കഴിയുന്നു. എന്നാലും, വിജന്മാപണത്തു ചിരകാലം ജീവിതം നയിച്ച ഏനിക്ക്, ജനസംകലനമായ ഇം രാജഗൃഹം തീജങ്ങാലയിൽ പെട്ടുപോലെ തോന്നുന്നു.

ശാരദപതൻ — ഇം രാജാധാനിയിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ അങ്ങേയ്ക്കുണ്ടിനെ തോന്നുന്നതു യുക്തംതന്നെ. സുവാലാലുപന്നാരായ ഇം ജനങ്ങളെ, സ്ഥാനം കഴിച്ചുവൻ എന്നു തെച്ചുവന്നു കാണുന്നതുപോലെയും കിമ്മലൻ വുത്തിഹരിനെനെ കാണുന്നതുപോലെയും, ഉണ്ണനിരിക്കുന്നവൻ ഉറങ്കിയവനെ കാണുന്നതുപോലെയും, സപതന്ത്രൻ അസപതന്ത്രനെ കാണുന്നതുപോലെയും തൊണ്ടുവരുന്നു. **മകന്തളം — (ഭന്നിമിഞ്ഞം നടിച്ച്)** ഇങ്ങും! എൻ്റെ വലതുകുള്ളു തുടിക്കുന്നതെന്നാണ്?

ഗാന്ധി — കണ്ണത! അംഗ്രൂഡം നിങ്ങളെട്ട്. ഭേദത്തുകലാദേവതകൾ നിന്നുക്കുണ്ട് സവർണ്ണമാരാണ്. അങ്ങളുടെ

പുരോധിതൻ — അല്ലെങ്കിലും താപസന്മാരുണ്ട്. വണ്ണാതുമരക്കിതാവായ മഹാരാജാവും ഇതാ നേരത്തെ എന്നിരു നിങ്ങളെ പ്രതിക്കൂട്ടുന്നിരിക്കുന്നു.

ശാരദ്ധരവൻ — മഹാഖ്രമാവമണാ! മഹാരാജാവിന്റെ ഇം വിന്യസപ്രാവം അഭിനന്ദനാർഹംതന്നെ.

എക്കിലും തെങ്ങളിതിൽ അമേധോമായുള്ളപ്പെട്ടുന്നില്ല. എന്തെന്നാൽ, ഫലസമുല്പിയാൽ വുക്ഷങ്ങൾം ഉയരകയല്ല, താഴീകയാണ് ചെയ്യുന്നതു്. എത്രജ ലക്ഷണങ്ങൾ വഹിക്കുന്ന മേഖലക്കും താണിവരുന്നു. മഹത്തുകൾക്കു ഉന്നതസ്ഥാനലബ്ദം യിൽക്കുന്നതു് സ്വന്തഃസില്ലമായുള്ള ഈ സ്വഭാവവിശേഷതിൽ എന്നാണ്റെത്തെപ്പെട്ടാനെങ്കിൽ തു്?

പ്രാർപ്പാലിക—മഹാരാജാവേ! മഹർഷിമാരകട മുഖം തെളിഞ്ഞുകുണ്ടാനുകൊണ്ടു അവൻ കാൺസിലിയിൽ വിശ്വാസമുള്ളവരാണെന്നു തോന്നുന്നു. **രാജാവു്—**(ഒക്കെല്ലായും നാക്കി ജിങ്ങനാസങ്കുടക്കി) വേദതു് വരീ! മുട്ടപ്പടത്താൽ അസ്ത്രജ്ഞമായ ശരീരലാഡണ്ണ ദ്വാത്രയോടുകൂടി മനിമാരകട മല്ലാത്തിൽ തുജ്ജു പത്രസമുഹത്തിൽ നവ്യപല്ലവംപോലെ ശോഭിക്കുന്ന ഈ തങ്ങി ആരാധിരിക്കാം?

പ്രാർപ്പാലിക—ആരെന്നറിവാം അടിയന്തരം അധികം കൂടുകും തോന്നുന്നു. ആതുകുന്നയായാലും ആകുതി വളരെ നന്നായിരിക്കുന്നു.

രാജാവു്—ഇരിക്കുട്ട. പരകളത്തുവിചിന്തനം വിഹിതമല്ലോ.

ശക്കന്തളു—(രൈകകൾ മാറ്റുചെയ്തു് ആരുഗ്ഗതം) ഹാ! ഏപ്പയേം! നീ എന്തിനു തുടിക്കുന്നു? ആന്തുചുതിക്കുന്നു ആ നേർണ്ണയം ഓത്തു ചെയ്യുപ്പെട്ടുക.

പുരോധിതൻ—(മുണ്ടോടു ചെന്നു) മഹാരാജാവേ! ഈ തച്ചപ്പിക്കുളു വിഡിപ്പുകാരം സത്രക്കരിച്ചു കഴിതു. ഇവരുടെ കുലപത്രിയുടെ സന്ദേശം അങ്ങുകേൾക്കാണും.

രാജാവു്—ഈതാ ഗ്രൂപ്പാവും കാത്തുനിൽക്കുന്നു.

താപസനാർ—(രൈകകൾ ഉയരത്തിക്കൊണ്ടു) മഹാരാജാവു സവേംകൂദാശ വത്തിച്ചുപാലും!

രാജാവു്—ഭവാന്മാരെ തൊൻ അഭിവാദനം ചെയ്യുന്നു. താപസമാർ—ഭവാൻ ഭാവുകൾ ഭവിക്കേടു.

രാജാവു്—മഹാഷ്മിമാരാത തപസ്സു നിവിശ്ലൈം നടക്ക നണ്ടഭ്ലോ?

ശാർഘ്രവൻ—സജ്ജനസംരക്ഷകനായ അങ്ഗു രാജു പാലനം ചെയ്യുന്നോ ധമ്മത്രാജപാഠക്ക്ഷേഖണി നെ വിശ്ലൈമുണ്ടാകും?

ശാരദപതൻ—ഉഴുകിരണനായ സൃഷ്ടി പ്രകാശിക്കു നേരാർ കുരിത്തുറി നുംനമില്ലഭ്ലോ.

രാജാവു്—(ഒരുപാടം) ലോകരജ്ഞനം മേതുവാൽ രാജാ വെനു് എൻ്റെ നാമധേയയം അന്വത്തുമാനം. (പ്രകാശം) അതുകൂടു. മഹാത്മാവായ ഭഗവാൻ കണ്പൻ ലോകാന്നറഗത്തിനായി കശലിയായിരി കണ്ണാവോ?

ശാർഘ്രവൻ—സിലിമാന്മാക്ക കശലം സ്വാധീനമാ ണ്ടഭ്ലോ. അദ്ദേഹം കശലപ്രശ്നപൂർവ്വം അഞ്ചു ഇപ്രകാരം അറിയിക്കുന്നു. .

രാജാവു്—എന്താണ ഭഗവാൻറെ കല്പന?

ശാർഘ്രവൻ—മഹാരാജാവു കേട്ടാലും—‘എൻ്റെ പുതിയേ ഭോൻ, അങ്ങോന്നുസമ്മതപ്രകാരം ശ്രദ്ധ മായി വേളികഴിച്ചതു്’, നിങ്ങൾ രണ്ടാളിലും എ നിക്ഷേഖി വാശസല്പാതിരേകത്താൽ തൊൻ അനുവ ദിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ഗു സത്തുണ്ണസവന്നനാണെ നും എനിക്കുറിയാം. ആകയാൽ ഇപ്പോൾ ഗർഭ വതിയായ ഇവഞ്ചു സഹയർഹവാദിണിയായി സപീകരിക്കണം! ഇതാണ ഇതുവിശ്വം സദേശം.

ഗണതമി—അതും! ഇപ്പോൾ എനിക്കും ചിലതെല്ലാം പറഞ്ഞാൽ കോളിക്കാമെന്നാൽ യമാണ്ഡഭക്കിലും അ തിനവകാശം കാണാനില്ല. അവർ ഇരുജനങ്ങളും ടെ അഭിപ്രായം ആരാഞ്ഞില്ല. അങ്ങാവട്ടു വയ്ക്കു

ബന്ധുക്കഴോടാലോചിക്കുയോ, അവത്തെട അറന്മ തിവാങ്ങുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ല. ഇങ്ങനെ നിങ്ങൾ രണ്ടുപേര് പരസ്യരന്നുഹത്തോടും സപാതത്രു ഭേദാട്ടംകൂടി നടത്തിയ ഈ വിവാഹബന്ധത്തെ തൊന്തന്നതു പായാനാണോ?

ശക്കന്തള—(ശ്രദ്ധാർത്ഥം) അതുപുത്രനെന്തുപറയുമോ?

രാജാവു—(ശ്രദ്ധാർത്ഥം) ഇതെന്നുണ്ടോ എന്നുണ്ടോ അതുപുത്രനെന്നുണ്ടോ?

ശക്കന്തള—(ശ്രദ്ധാർത്ഥം) അങ്ങും! ഈ വാക്കു ഏൻ്റെ അറിയാറം നീറിട്ടുണ്ട്.

ശാർഘ്രവൻ—ഈതെന്നുണ്ടോ. പ്രസാഗിക്കുന്നതെന്നോ? ലോകത്രാംജളിൽ വളരെ പരിജ്ഞാനമുള്ള അര ജോയ്ക്ക് ഈ പ്രസംഗസാരമൊന്നും മനസ്സിലാക്ക നില്ലുന്നോ? വിവാഹിതയായ ഒരു സ്ത്രീ സൂചരിതയായിരുന്നു തന്നെ. സപ്രാഹത്തിലെ വാസം അനുമാ ശക്കിട്ടിടം കൊടുക്കുന്നതിനാൽ, ദിനത്താവു സ്ത്രീകൾക്കും ഇല്ലക്കില്ലം, തെന്താവി കേന്ദ്രക്കൂട്ടുത്തനെ അവക്കു പാപ്പിക്കണമെന്നുള്ള ആശ ബന്ധുജനങ്ങൾക്കു സപാഭാവികമായിണിക്കാക്കാ വുന്നതാണെല്ലാ.

രാജാവു—(സാവജ്ഞം) അതെ. അതുകൊണ്ട് തൊന്ത് പരിഗണിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു സ്ത്രീയെ ഭാഞ്ചയായി സ്വീകരിച്ചു ബാധമാനിക്കണമെന്നതുമുണ്ടോ?

ശക്കന്തള—(വിഷാദത്താട്ടുകൂടി ശ്രദ്ധാർത്ഥം) ഹാ എന്തെങ്കും! നിംബന്തെ ആശക്കു ഇപ്പോൾ ശരിയായി.

ശാർഘ്രവൻ—രാജാവേ! ചെയ്തുപോയ കൂത്രയ്ക്കിലുള്ള നീരിസംകൊണ്ടോ, ധമ്പംപാലനത്തിലുള്ളു വെയി പ്രൂംകൊണ്ടോ, അങ്ങനൊ സാധുക്കളായ മഹാഷ്ഠിമാരിലുള്ള അവജനകൊണ്ടോ, എന്നുകൊണ്ടോ?

അങ്ങിവിധം സംസാരിക്കുന്നതെന്ന മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല.

രാജാവു്—മഹാഷ്ട! ഇല്ലാതെ കാൽപ്പണിശൈലിയും സ്ഥാപിച്ചു് ഈ വിധം ചോദിക്കുന്നതു നീതിയല്ല.

ശാർഘ്രവവൻ—അധികാരപ്രമത്തരിൽ ഈ വക വികാരങ്ങൾ അഡികും കാണുന്നണ്ടു്.

രാജാവു്—തൊൻ സവിശേഷം അധികഷിപ്പിക്കാണി.

ഗ്രന്ഥമി—(ഒക്കെല്ലാം) കുറേതു! ക്ഷണങ്ങരം പ്രജിക്കാതിരിക്കു. നിംവും മുട്ടപടം തൊൻ മാറ്റടു. അപ്പോൾ ഭർത്താവു നിന്നെ കണ്ട മനസ്സിലാക്കം.

(മുട്ടപടം മാറ്റണ്ണ)

രാജാവു്—(ഒക്കെല്ലാം ഒന്നാക്കി ഉത്തരം) അരേഹാ! ഇതാണ ലാവണ്യങ്ങളാരണി. സാമ്പദ്ധ്യത്തില്ലെന്നു മുൻ്തീകരണം. അതുതുക്കിമസ്തകമാൽസാരമായ ഇന്ത്യൻമാണിക്കുതെത്ത മുൻപുപരിഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്ന സദേശവിക്കുന്ന തൊൻ, പ്രഭാതവേളയിൽ ഫിമക്കണഞ്ചു നിരുത്തു മല്ലികാപുന്നുനം അട്ടത്തുകണ്ഠ വജ്രഫോലെ, അനന്തവിക്കന്തിനോ ത്രജിക്കുന്നതിനോ അശേഷം കൈപ്പിപ്പാതെ കഴഞ്ഞുന്നു.

(ചിന്താമനനനാഡി നിങ്കക്കും)

പ്രാരഹാലിക—(ആരോഗ്യം) മഹാരാജാവിന്റെ ദയമുന്നോട്ടു വിസ്തൃതിയിലുംതെന്ന. കണ്ണികാണാൻ കിട്ടാതു ഇപ്രകാരമും തുപ്പം കണ്ണാൽ മറ്റാരെക്കില്ലോ സംശയിക്കുമോ?

ശാർഘ്രവവൻ—രാജാവേ! എന്താണുന്നും മിണ്ണാതെനിൽക്കുന്നതു്?

രാജാവു്—അല്ലയോ തപോധനാ! എത്രതെന്ന വിനിച്ചിട്ടുണ്ടോ ഇന്ത്യായി ബാക്കിനില്ല. ഏതു സ്ഥിതിക്കു സ്വീകൃതമായ

ഗംഗക്ഷണേത്താട്ടകുടിയ ഇവ്വെല്ല എങ്ങിനെയാണ്, പരബാരലുംവേശങ്കുടാതെ, പരിഗ്രഹിക്കുന്നതു്?

ശക്കന്തള—(വിഷ്ണുദാരദൈത്യാട്ടകുടി ആമഹതം) മാ കള്ളം! വിവാഹസംഗതിയിൽതന്നെ സദേശമുള്ള സ്ഥിതിക്കു് അത്യുറഹണ്ടിക്കാണ്ടിരു ഫലം?

ശാർഡ്ഗ്രവൻ—രാജാവേ! സപ്പുത്രിയെ രഹസ്യമായി വശികരിച്ചു സപീകരിച്ചതിന്റെ, അവെല്ല ഓൺസമത്തേതാട്ടം സാന്നേഹ്യത്താട്ടകുടി അഞ്ചേരിയും ഭാനംബചത്രനു മഹാത്മാ കണ്ടപമഹർഷിയെ അഞ്ചിപ്രകാരം അവമാനിക്കതനേന്നയാണെ വേണ്ടതു്. മോഴിച്ചു വസ്തു മോഴ്ചാവിനു തിരിച്ചുനൽകുന്ന ഉടമസ്തുക്കൾ അവമാന്യന്തനെ. കൊള്ളം; നല്ല നീതി.

ശാരദപതൻ—ശാർഡ്ഗ്രവാ! മതി. മതി. ശക്കന്തളേ! തങ്ങരി പരയേണ്ടതു പരഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. പരമയോഗ്യനായ ഈ രാജാവിന്റെ ഉത്തരം ഇണ്ടനെയുമാണു്. ഈനി അദ്ദേഹത്തെ ഖേബാല്പുപ്പെട്ടതാണെന്നു നിനക്കു വല്ലതും പറയാൻബേണ്ടകിൽ പറയു.

ശക്കന്തള—(ഇത്തന്തം) “ക്ഷണമാത്രവിയോഗംപോലും. ഉർഖത്തടം പ്രണമാക്കം” വിധത്തിൽ വല്ലിച്ചി അന്നു ഈ പ്രണയം ഇപ്പകാരം കലാശിച്ചു, സ്ഥിതിക്കു് ഈനി ഓമ്മപ്പെട്ടത്തുന്നതുകാണ്ടിരു പ്രയോജനമാണണാവാൻ പോകുന്നതു്? എങ്കിലും ആത്മശോധനത്തിനവേണ്ടി പറയാനംള്ളതു പറക്കതനെ.

(ശ്രീകാണ്ഠം) ആത്മചൃച്ഛ.... (അംഗലാക്ഷരിക്കിൽ വിമേച്ചു്) വിവാഹം സംശയിത്തമായിരിക്കുന്നോരും ഈ സംഖ്യാധനം മജ്ജാദയപ്പെട്ടു.

പഴരവാ! അന്ന് ആ അത്രമത്തിൽവച്ചു്, ലോകതന്ത്രത്തിൽ ലേശം പരിജ്ഞാനമില്ലാത്ത വഴിം ആജ്ഞാലിയുമായ എന്ന പ്രതിജ്ഞയെച്ചു പരിഗ്രഹിച്ചിട്ടു്, ഇപ്പോൾ ഇങ്ങനെ പറയുന്നതു അങ്ങേയ്ക്കു യുക്തംതന്നെന്നേയോ?

രാജാവു്—(ചെവിപൊന്തിക്കാണ്ടു്) അരയോ! കൂട്ടം! കൂട്ടം! ഒരു സ്ഥീയേ! ശ്രദ്ധാലും നിരന്തര നബി കുലംകൂദാശിയിള്ളക്കി തന്നെ മലിനപ്പെട്ടുകൂട്ടും, തീരലു ദേശത്തുള്ള വസ്തുക്കൾ ചുവടിളക്കി മറിക്കയും ചെയ്യുന്നതുപോലെ നീ ഈ അവാസ്തവപ്രസ്താവ നയാൽ നിന്നു തീരാത്ത മാനരാനിയും എന്നി കഴു തൊനർഹ്മിക്കാത്ത അധിക്ഷതനവും വരുത്തു വാനാണോ ആത്രഗ്രഹിക്കുന്നതു്?

രൂക്കന്തള—പഴരവാ! അന്ന് നമ്മ് സല്ലാപാളതം പുറ പ്പെട്ട നാവിൽനിന്നുതനെന്നേയോ ഇന്നീ കാട്ടോള വചനങ്ങളിം പുറപ്പെട്ടുന്നതു്? ആകട്ട, പരമാ ത്മത്തിൽ തൊൻ പരപരിഗ്രഹമാണെന്നുള്ള രൂക്കകാണഡാണു് അങ്ങീവിധം സംസാരിക്കുന്നതെ കിൽ ആ സദ്ഗുഹനിവാരണത്തിനു് രൂപിജ്ഞാന നീ കാണിക്കാം.

രാജാവു്—കൊള്ളും; കാണാട്ട.

രൂക്കന്തള—(മോതിമവിരലിൽ തൊട്ടുനോക്കി പരിഭ്രഹ്മനാട്ടുട്ടി) അം യേം! ആ മോതിരാ എൻ്നു വിരലിൽ കാണാം നില്ലപ്പോ.

(ബിങ്കാദഭേദാട്ടുട്ടി ഗൗതമിപയ നോക്കുന്നു)

ഗൗതമി—ശങ്കാവതാരത്തിനു സമീപംവച്ചു ശച്ചിത്തി ത്മന്തെ വദ്ധിച്ചു സമയം മോതിരം നിന്നും വിരലിൽനിന്നും വെള്ളത്തിൽ വീണതായിരിക്കാം.

രാജാവു്—(പുണ്യിരിച്ചുനോക്കാണ്ടു്) ഇതാണു സ്ഥീകരിക്കും അവ

സഹാവിത്രമായ ബുദ്ധികേന്ദ്രം പറയാൻമെന്ന്
പറയുന്നതു.

ശക്താളം—ഈതെന്തുന്ന ഭവിധിപരിപാകമെന്നേ പറ
യേണ്ടതുള്ളത്. മററായ സംഗതി പറയാം.

രാജാവു്—കാണാനടയാളമില്ലനായപ്പോൾ കേരളക്ക
ണമെന്നായി. അതുകെട്ട് കേരളക്കാം; പറയു.

ശക്താളം—അംഗാനായാഡിവസം - നവമാലികാമണ്ഡല
തതിൽ അങ്ങു് താമരയിലക്കാണ്ടിള്ള പാതയ്ക്കിൽ
ജലം പിടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

രാജാവു്—കേരളക്കെട്ട്.

ശക്താളം—അപ്പോൾ താഴെ പുതുനിവിശ്വശം സ്റ്റീ
ഹിക്കന ടീർഘാപാംഗൾ എന്ന മാസകിടാവുള്ള
ത്തവനു.

രാജാവു്—ഉം. എന്നിട്ടു്? മൃദുവൻ പറയു.

ശക്താളം—അങ്ങാലുമായി ആ മാസക്കട്ടിക്ക വെള്ളം
നീട്ടി. പരിചയക്കാരുകൊണ്ടു് അതക്കുള്ളവരിക
യോ വെള്ളം കടക്കിയോ ചെയ്തില്ല. പിനെ ആ
വെള്ളംതന്നെ താഴെ വാങ്ങി കാണിച്ചപ്പോൾ
അതു കടിച്ചു. അപ്പോൾ “എല്ലാവക്ഷം അവര
വള്ളട കുടകാരിൽ വിശപാസമാണു്”. രണ്ടുംബരം
വലവാസികളാണല്ലോ” എന്നപറഞ്ഞു് അങ്ങനെ
നെ പരിഹസിച്ചു.

രാജാവു്—സപാത്മസാല്പത്തിനവേണ്ടി കെട്ടിച്ചുമയ്യു
ന്ന ഈ മാതിരി മാധുര്യമേറിയ കടക്കംകേട്ടു്
കാരാമകന്നിരതനാർ കബുളിപ്പിക്കപ്പെട്ടോകം.

ഗണത്മി—മഹാഘാവനായ രാജാവേ! ഇങ്ങനെ പറ
യുന്നതു അങ്ങങ്ങൾ യോഗ്യമല്ല. ശശ്രവകാലം
മുതൽ പാവനമായ തപോവനത്തിൽ വളർന്ന
ഈവരം വണ്ണനയെന്നതു സപ്രാം കാണരക്കോലും
ചെയ്തിട്ടില്ല.

രാജാവു് — അല്ലെന്നോ വുല്ലതാപസീ! അങ്ങിനെ പറഞ്ഞു കുടാ. പെൻകയിൽ മട്ടയിട്ടുണ്ടോ, അടക്കാശം യോരന്തിനു പ്രാഘ്നാകന്നതു ചുരു തന്നെ സന്താന ഒഴുവു പുക്കിച്ചേന്നതും കാകപണജ്ഞന്തിയാണോ. തിരുക്കുഴീവികളിലെ സ്കോർജ്ജന്തിപോലും ഈ മാതിരി സപ്തനീഡം കുപടപ്രജാഗാനാമ ത്വ്യം കാണാനു സ്ഥിതിക്കും, വിവേകികളും മാനു ഷവനിതകളിടുക കമ്പ പറയാണണോ? "

ശക്രതൈ — (കൊപ്പേരാട്ടക്കടി) അഭന്നാം! മറിഞ്ഞവരും, അങ്ങേപ്പോലെ കാപച്ചുമുത്തികളാണോ? അര ഒരു വിവാഹിക്കുന്നതും. പുഞ്ജലതാദികളാൽ ദു ദ്വാട കാട്ടകിണ്ണുപോലെ ധാർശ്മംമായി ധന്മിശ്വ വേണ്ടും ധരിച്ചു ദേക്കരായ അങ്ങേടു ഈ മാതിരി പ്രവൃത്തി മറാബങ്കിലും ചെയ്യുന്ന ദെയ്തു ചുപ്പട്ടും? ചാട്ടാംക്രക്കളാൽ നിർദ്ദേശിണിയായ എന്നു കണ്ണുപ്പോളും; എവൻറു സമാർക്കീ വിത തനിൽ നിർദ്ദേശം കുറിച്ചു.

രാജാവു് — അരവോ കഷ്ടം! സത്യസന്ധി, ധർമ്മനിഷ്ഠനു മായ മുഖ്യപ്രാണിയും കാന്നവാസിനിയായ ഒരു മുനികന്നുകയുടെ വാരിത്രുചോറൻ. കൊള്ളിം. കൊള്ളിം. ദേഹ സ്കീഡെ! ഈ അസാത്യഭാഷണങ്ങളാൽ ഉത്തമസംഭാതലവരെ കളിക്കുകയിലുമാക്കാതിരിക്കു.

ശക്രതൈ — "സത്യം" — "പ്രാണം" — അസാത്യസന്ധി, അധമ്മചാരിയമായ അംഗങ്ങുടെ നാവിയിൽനിന്നും പുറപ്പെട്ടപ്പുറാധാരനു ആ പ്രാണവാദപാദജലങ്ങളുടെ ഏറ്റവും അംഗർഖാഡായ മാഹാത്മ്യം നാശിപ്പുകു ചുപാചി അംഗങ്ങും സന്തുഷ്ടിയും? അംഗങ്ങും ധർമ്മിഷ്ഠൻ? ഈ ചുരുക്കിയ കാലത്തിനുള്ളിൽ ധർമ്മപത്രായയും പത്രായയും എന്നു മറന്നതുപോലെ എഴുന്നാടു ചെയ്യു സത്യവും മറന്നു. എവൻറു നേരെ നോക്കി

ഈ അസ്ത്രം പറയുമ്പോൾ അംഗങ്ങൾ വിശലീ
നയനങ്ങൾ അനുത്ര ചരിക്കുന്നില്ലപ്പോ; അംഗങ്ങൾ
ക്കും നിതിലും കുന്നില്ലപ്പോ .....അംഗങ്ങ്
കാഡ്യഡാന്റും സിചിച്ചു എംതെന്ന്; കാളകുടം നിം
ണ്ണര രക്ഷാടം. ഒരുപദാ! ഒരുപദാ! പത്രവാ! ആ
തുമ്പവയെന ചാഞ്ചലയേശൻ സപ്പുവേദിയായ
ഭോജന ധരിപ്പുക്കേണ്ടി ബന്നതിൽ തൊൻ #നിവർ
ജം വൃസ്തിക്കുന്ന അതിരം യാഗങ്ങളുക്കാഴ്ചം ആ
തിരം തീര്ത്താടനങ്ങളുക്കാഴ്ചം മാധാരമുദരിയതാ
ണ്ണ് സത്യമെന്ന ധരിച്ചാലും. ആ സത്യത്തെയാണ്
ക്ഷണഭാഗമായ സപാത്മലാഞ്ചിനംവേണ്ടി അംഗങ്ങ്
കരിച്ചു ചാന്പലാക്കുന്നതു്.

രാജാവു്—(ശ്രദ്ധാരം) ഇവളിടെ അംഗങ്കരവാമായ ഈ
കോപാഖം, ഏന്തി സദേശമം ജനിപ്പിക്കുന്ന.
(പ്രകാശം) ഭേദം! ദ്വാഷ്‌ഷന്തന്നെന്ന ചരിത്രം വിഹ്ര
വിലിതമാണ്. ഏന്നാൽ ഇവതാനും എത്തംപത്രം
കേട്ടിട്ടില്ല.

ശകന്തളി—ഉള്ളിൽ കാളകുടവും, വായിൽ, നെംഫേനം
വച്ചകാംഗിരിക്കുന്ന അംഗങ്ങൾ വലയിൽ, പൂര്ണ
വംശത്തിലുള്ള പൂണ്ടി വിശ്രാംഖരായിൽ തുനക്കെപ്പു
കുപോധി.

— (വസ്ത്രാഘാതം കരിച്ച ദിവസം കരയുണ്ട്)

ശാർശ്വരജൻ— ആലോചനാരഹിതമായ പ്രസ്തി ച
ശ്വാത്താപത്തിനിട ധാക്കന്നാൽ¹ ഇണ്ടിക്കാഡാണ്. അതിനാൽ എത്തു ദിയു സ്നേഹവും വിശ്രഷ്ടിച്ചു രഹി
സ്ഥായ വേഴ്ചും അവധാനപ്പും ആശലംഖിച്ചതി
നേശ്വരനേ അംഗപ്പുക്കാവു. സപാത്മലിക്കരളുകൾക്കിച്ചു
ശരിയായി മനസ്സിലുക്കാതെ രാജ്ഞമായാകുന്ന സ്നേഹ
മഖവന്നു വെല്ലബേദമായിത്തന്നെ കലാശിക്കം.

ରାଜୀବୁ—ଅଲ୍ପଦେହ ତଥପାଦ୍ୟଙ୍କା! ହୁଏ ଗ୍ରୌହିକ ବାକି
ମାତ୍ରମ ଅତ୍ୟାରମାକି ନିରପରାଯିତାଯ ଏବେଳା ହୁ
ଅବେଳା ସ୍ଵାଭାବିକିତାରେତାମାତ୍ର?

ଶାର୍କ୍ଷ୍ମୀରବୀ—(ରାଜୀବଙ୍କ ନୋକି ଅନୁଭବରେଣ୍ଟିଲ) ଶୈତ
କିରଣକିରି ଶର୍ମିଷ୍ଠୁରିପାଦରେଣ୍ଟ, ମାତ୍ରମାନ୍ୟକୁ
ତିତିକ୍ଷା ଆରାଧ୍ୟକାରମାନରେଣ୍ଟ, ଆରାଧନରେଣ୍ଟ ହୁଏ
ସଂରାଠର ଏହି ନିକଳାମାନରେଣ୍ଟ କଥାମନ୍ଦର. ଆଜ
ନକାଲର ମୁତର ବଲେ ରାଜୀବିତାମାତ୍ର ଯାବତୀତ ବେଶ୍ୟବୁ
ମିଲ୍ଲାରେଣ୍ଟର ପରିଚୟକରିଲୁଏବାଂ ଅନୁଭବରେଣ୍ଟ— ଶର୍ମା
ମାନେଂ, ପରବର୍ତ୍ତନ ନିର୍ମାଣରେଣ୍ଟ ଅର୍ଦ୍ଧରେଣ୍ଟ, ପ୍ରଯୋ
ଗିତ୍ୱର ବରାବର ପରିଚୟକରିଲୁଏବାଂ ଅର୍ଥାତ୍ ବାକ୍ୟର.
ରାଜୀବୁ—(ଛାଇକାପରିତରେଣ୍ଟିଲ) ଅଲ୍ପଦେହ ସର୍ବବାତିଲି!
ନିଜରି ପରିଚୟର ତୋର ସମତିତ୍ୱ. ଏବେଳାର
ହୁଏ ଗ୍ରୌହିକ ବର୍ଣ୍ଣିତ୍ୱରେଣ୍ଟର ପରିଚୟର ପ୍ରଯୋଜନର
ଶରୀରରେଣ୍ଟ?

ଶାର୍କ୍ଷ୍ମୀରବୀ—ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାତ୍ର.

ରାଜୀବୁ—ପୃଷ୍ଠା ବର୍ଣ୍ଣନାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାତ୍ର ଶର୍ମାରିକାରେଣ୍ଟ
ଏବେଳାର ବିତ୍ରେଣ୍ଟରେଣ୍ଟ.

ଶାର୍କ୍ଷ୍ମୀରବୀ—ଶର୍ମିଷ୍ଠୁରିବା! ବାହାରୁବାବରକାଣ୍ଠରୁ ପ୍ରଯୋ
ଜନାମିଲ୍ଲ. ହୃଦୟରେଣ୍ଟର ଅଭିଭାବିତ୍ୱ ନାହିଁ
କି ମନୋବିଲ୍ଲ.

ଶାର୍କ୍ଷ୍ମୀରବୀ—ରାଜୀବାବେ! ହୁଏ ଶକନ୍ତି, ଅର୍ଜୁରୁ ଗାନ୍ୟର
ବିଧିପ୍ରକାରର ବିବାହର କରିଛୁ ହାତୁରୁଣ୍ଡାମାତ୍ର.
ହାତୁରୁଣ୍ଡାରିତି ତେବେଳାରେଣ୍ଟ ପୁଣ୍ୟାଦ୍ୟକାରୀମହିଳାରି
ନାହିଁ ହୁଏବେଳା ନାପ୍ରିକରିକରେଣ୍ଟ, ନିରାକରିକରେଣ୍ଟ
ହୁଏବେଳାର ବେଳୁବେଳାର ହୁଏବେଳାର.
.....ଗଣତମି! ମୁଖେ ନକାରାଲୁଏ.

(ପୁରୁଷରେଣ୍ଟ)

ഓര്

അംഗീജത്വാനാക്കന്തളി

ശക്രതളി—(ഉടക്കദണ്ഡക്കാർത്ഥാട) അംഗരും! ഇന്ത്യ ധൂത്തൻ എന്ന വാദിച്ചു; നിങ്ങളിൽ അന്തഃമാധ്യായ എന്ന വെടിത്തുപോകാശാണോ?

(പിന്നാലെ പൂജപ്പെട്ടു)

ഗതതമി—(തിരിത്തു നിന്ന്) ശാര്ദ്ധരവാ! ശക്രതളി ഇതാ ഭയന്നിയമാണി വിലപിച്ചുകാണ്ട നാമ അനന്തരമി കണ്ണ. തെന്നാവുചുപക്ഷിച്ചാൽ പിന്ന എൻ്റെ ക്രാന്തരഹ്മവയ്ക്കും?

ശാർദ്ധരവൻ—(കൂപ്പിത്താടക്ക തിരിത്തുനിന്ന്) എന്തു' ദോ ബൈക്കാറ്റംനിന്നു! നീ ദുസ്സാഹത്മ്യം കാണിക്കണോ?

(ഒക്കതു ദേശപ്പെട്ട വിഠ്ണു)

ശാർദ്ധരവൻ—ശക്രതളി! നോക്ക. ഇന്ത രാജാവു ഏറ്റു നീതു പരമാത്മാബന്ധകിൽ, കൂലംകും സംഖ്യിച്ച നിന്നെന്നെങ്ങിനി പിന്നാവിനെന്തുപലം? അല്ല, നീ പറയുന്നതാണു സത്യമെങ്കിൽ—നീ സന്മാന്ദ്ര ഭംഗം ചെയ്തിട്ടില്ലെങ്കിൽ തെന്തുമുഹമ്മിലെ ഭാസ്യ വുന്നികൾപോലെ നിന്നു ആദ്യപാസഞ്ചനക്കും അഭിമാനകരവും തന്നെ. നിന്തക്കു. അവിടെ നിൽക്കു. തെങ്ങൾം പോകുണ്ണ.

രാജാവു—അല്ലെങ്കാതാപനാ! എന്തിനാണീസ്തീയെ വ്യാ മോഹിച്ചിക്കുന്നതു? ശ്രീതാംഗത്വായ ശശാങ്കൻ ആ പുലിനെ മാത്രമേ നാണ്ടാഷിപ്പിക്കുന്നുള്ളൂ. അതു പോലെ ഉണ്ണുകിരണനായ കിന്നന്മനാക്കട്ട പക്ഷജ തന്നും സ്ത്രീനിസ്തീകരണു. ജിന്ന മുന്നും പര പരിഗ്രാമലംശനാന്തിരപോലും വിമുഖനാരാജനുണ്ടാക്കുന്നും.

ശാർദ്ധരവൻ—രാജാവേ! അഞ്ചുകാൽ അഭിലുഛി ആവരം നിമിത്തം പുംബുത്താന്തം വിന്നുരിക്കുന്ന അക്കു ആധിക്കേശവായും തജ്ജിനെ ഫന്നിയുന്നില്ല.

രാജാവു്—(പുരാഹിതരന്മാട്) ഇതിൽ തുലയല്ലെന്നും തോൻ അഞ്ചേഷാട്ടതനെ ചൊണ്ടിക്കിനു. ഈ മുനികസ്യക ചെ തോൻ പാണിറുാരണം ചൗയ്യതാബന്നനു വിശദ നിച്ചു് ഇട്ടുംതനെ സ്വീകരിക്കുന്നോ, അരങ്ങം പരമാംത്രംശാഖന്മാരുള്ള നിരാകരിക്കുന്നോ, എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു്.

പുരാധിതൻ—(അലോച്ചിച്ചു്) എന്നാൽ ഇങ്ങൻ വഹ്നാം. **രാജാവു്**—അതുണ്ടാസിച്ചു് ലും

പുരാധിതൻ—ഈ സ്ത്രീ പ്രസവം വരെ എൻ്റെ ഗ്രഹ തനിൽ താമസിക്കുന്നു. അഞ്ചേരുടെ പ്രമഥപുത്രൻ വകുവത്തിയായിത്തീരുമെന്നാണെല്ലാ മുൻപു മഹ ച്ചിമാർ ആയിരിം. പിരിച്ചിട്ടിട്ടുള്ളതു്. ഈ കണ്പച്ചതി കു പിരക്കുന്ന ശ്രദ്ധ വകുവത്തിലക്ഷ്യം ആകു ടിക്കിയിരുന്നാൽ, ഇവരെ സംക്ഷാരപൂർവ്വം സ്വീകരിച്ചു് അന്തിപ്പുരാതനിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കാം. അല്ലാത്തപ ക്കും പിരുഗ്രമത്തിലേക്കുതനെ പറഞ്ഞയുള്ളും ചെയ്യാം.

രാജാവു്—അഞ്ചിനെന്നയാക്കുട്ട.

പുരാധിതൻ—വത്സ! എന്നാട്ടുക്കി വരിക.

രക്കന്ത്രി—(തെറ്റിസ്വന്പരത്തിൽ ആര്യാതം) മാ പഴാവാ! അഞ്ചേരുനെ വെടിത്തു; മുൻഗേരമായ വ്യുമക്കുനെ വിഡ്യയാക്കി. എജന്റെ ജീ പിതം മലിനപ്പെട്ടു തനി.....സുവര്ത്തനായ എന്നെ മാ! ലോകമേ! നീ ഇനി പരിഹാസം തുള്ളുന്ന നേതൃജാണ്ടുക്കുടി യല്ലാതെ നോക്കുമോ!..... മാ ഉന്നാംമേ! നീ എജന വർത്തിച്ചുലും. അല്ലോ! അവിട്ടുതെ പാ വന്നുള്ളിക്കുള്ളേക്കിലും പരമാത്മം കാണാമോ? അ മേ! ക്ഷമാദേ പീ! അവിട്ടുതെ അക്കതലത്തിൽ തന്ത്രിക്കുചു നിർണ്ണായിണിയായ ഈ മകരംകു—

மா! பூண்டாமரம் வெளியூஜிக்கீட்டின் வெட்டினதற்கு ஒரு பீடியூதிக்கீடு—அரசுவிடுகீடு விடுதலைக்கேள்ளும். (விலப்பிதழ்காளி பூராவிதநாடு அப்பூரிக்கோட்டுக்கு போக்கு)

ராஜாவு—(ஈவுமூலமிதநாயி கைநத்துவதற்கான சிற்பிதழ்க்கு ஸ்திரிக்கு)

அங்கிறதியில்—ஒரு முறைத்து! அது முறைத்து!

ராஜாவு—(அவிதழ்) அந்த நூலை?

பூராவிதந்—(வெள்ளிக் குவேலிதழ் விழுதுபூவு) மஹா ராஜாவே! அந்தத்தகரமாய் கை ஈட்டுவோ!

ராஜாவு—(ஜிஜ்ஞாஸ்யாரெ) ஏற்றுத்?

பூராவிதந்—களூபாரிதழை பிரின்த உடனை அது கைநத்து அந்தகாலத்தேயூடு நோக்கி ரள்ளி கைக்கீழ் போக்கி தாங்கர வியிசவைபாரித்துதை விழிதழ் பாரததூராக்கி கரத்தூர்துக்கணி,

ராஜாவு—ஏனிடோ?

பூராவிதந்—அந்தபூராப் பூதிதுபமாய் கை ஜோதிதிலை வாய் அது வாய்த்து ஏற்றுத் தால்புதித்துவதை லக்ஷ்ய மாக்கி அது காலத்தேயூடு திக் பாரா தகாஞ்சிபோயி.

(ஏதுவாயன் பிழுவிக்கு)

ராஜாவு—அது பூதியுடைய காம முள்ளேத்தென்றான் நாம் தழுதி கூறுத்தேன்று. நினைவுக்காலத்துவம் உறவுமையில் கொள்ளுத்து மன்னிலாக்கான் குதியூடு? போக்கடி, அது கூடமுன்னாக்கடி. பூராவிதந் போயி விரும்பிக்கொ. பூராவிதந்—மஹாராஜாவு ஸ்வேஷ்கார்த்தான் வத்தித்துவம்.

(போக்கு)

ராஜாவு—வேறுவதீ! தொங் பரிக்கீண்டாயிரிக்குன். ஶன்னாறுவதற்கிடில்லை வசிக்காணிக்கு.

பூராவாலிக—மஹாராஜாவிதிலை ஏழாநாடுகியாலு.

ராஜாவு—(ஒழுங்கா) அது முகிக்குக்கைய பரிமுகிதழ்

തായി എനിക്കാരോമ്മയുമില്ലെങ്കിലും, അംഗ്രേഷ് ഫോശന്റെക്കുടിയ എച്ചൻറ ഹൈസം ഇതിലെന്നൊപ്പം പരമാത്മാണ്ടെന്നൊപ്പം പരശംതയുമിരിക്കുന്നില്ല.

(നടന്ന രദ്ധന)

എൻട്ടർ

അറ്റവാം അരക്കം

നോം റംഗം

വിമി.

(നഗരാധികാരിയും, ഒരു ദക്ഷവനെ പിൻകെക്കുക്കു പിടിച്ചു കൊണ്ട് സൃഷ്ടിക്കുന്നും ജാനകവന്നും റണ്ട് റിപായിമാരം പ്രഭവിക്കുന്നും)

റിപായിമാർ — (ഉഖ്വാനിൽ മുളകിൽ ഇടിച്ചിട്ട്) എടാ കുള്ളാ! പറ ഇന്ത മൊതിരം നിന്നു ക്കുവിടെ കിട്ടി?

മുഖവൻ — (ഉറക്ക നിലവിലിക്കുന്നു)

സൃഷ്ടികൾ — എടാ! മോസാബ തനിഞ്ഞ കാഞ്ഞാറൻ, മഹാ രാജാവു തിരുമന്ത്രിലും തിരുനാമം ഏകാര്യത്തിട്ടുണ്ട് ഇന്ത തിരുവാഴി നിന്നു കൊടുവാൻ കിട്ടുണ്ട്?

മുഖവൻ — (യൈപ്പും പിറച്ചുകൊണ്ട്) വെപാനെങ്ങമാണുരെ കൊല്ലുക്കും. തൊൻ പറയാം.

ജാനകൻ — പ്രിനെന്നും താനുസം? (ഇടിക്കുന്നു)

മുഖവൻ — അരങ്ങുാ! തൊൻ കുള്ളംപ്പേ. എനിക്കാതും ശിലറിഞ്ഞുകുഴിഞ്ഞു.

ந்தை

அங்கிலதெளியோடுமானத்தை

பூவக்கு—ஏடுகா! பின்ன மஹாராஜாவுடினமங்கலம் மேற்கொண்டபூக்குப்புக்காற்காணோ எனி?

முசுவன்—ஒர ரூபு! அந்திக்கானிக்கை ஓரூபுமிக்கு.

ஐங்கள்—ஒரவூபுமாற்கானானாவது தினமங்கலம் கொட்ட நீர்க்கை உருபு சுயாதா?

முசுவன்—ஏந்து! அந்துமலே.

பூவக்கு—ஒர பக்காலூர் அந்துவாலூர் பரஷுநாதலூரத
நேர ஏடுக்காலூர்பூலூர். (ஹிக்கை)

முசுவன்—ஏனு? ஏஞ்சமானார்! தொன் சுகுவதார தின ஸ்வீபும் தாமஸிக்கை கை முசுவானே.

ஐங்கள்—ஏடுகா கரிக்குதூ! நின்ற வீடோ ஆதியோ அருளக்கிலூ சோடிதேயு? (காண்டை)

நாராயிகாரி—ஐங்கா! அவன் முழுவன் மிருக பராத்தே மூடியூ தகவேள்ளா.

மிபாகிமார்—உந்தரவு. (மின்னாத நித்தகை)

நாராயிகாரி—ஏர ஏர கெட்டிக்கைதே.

முசுவன்—தொன் சூடுஞ்சலிடூ, வல வீசியூ மின் பி விக்கைதுகொள்ளோ ஏடுக்கா கெட்டியோதே, அவைா பிழுத்தைதே பாலுவயர பிழியூன்னது.

நாராயிகாரி—(உச்சைப்புமுறை) கொதிதூ. பறிஞு லுமாய உபஞ்சிவுமாட்டுமதை.

முசுவன்—ஏஞ்சமான் மூண்டை உத்தரவுக்கானதென்றா? அவநா.வேர் குலத்தின் வேர்க் குற்ற வெறுப நித எரிச சுவாபாங்கமிலூ வாலூ குத்தாயுதி என திசை ஏ.ஏ குரை பூ குரை குரை குரை அருடு இ மாய அருடு இ குரை குரை குரை.

நாராயிகாரி—நதி. யதி. புனைகம் முதியாகவி காந்து பராய.

முசுவன்—கை திவசம் ஏடுக்கா வலயித் தை வலிய வெற்கீன் விணை. வீட்டின் கொட்டுவெறை கெட்டி

யேஷு ஸ்தானங்குட்டிலென் கீரி. அபோஸ்டலங்களில் வயறாரிலிரிக்கண் ஹா மோதிரம். ஹா வி ராஷ் நாலு பூத்தலென்ற வகு கிட்டுமென கெட்டி யேஷு பரவெற்றிடுவான்^३ ஸ்தானித்து கொள்கிறான்து^४. அபோஸ்டலான் ஏஜாமாமாரெனை பிர்த்து தியது^५. ஹாவி கொனாலும் கொஞ்சம் விடுவாலும் கொஞ்சமாக; ஹதாளிதிலென்ற நேதை^६.

நாராயிகாரி—ஜானகா! ஹா வன்புதினியுடை ஶரிர திலெ நாராந்தகாளெ^७ ஹவஸ் முக்கவன்தனை நூழிக்காம். ஹா தித்தவாசி மத்துத்திலென்ற வய நித்தினின் கிட்டியதான்னை பராய்வுதினெக்கு நிசு^८ அப்பும் அதுலாவிக்காஞ்சத்தான்^९. அது கொள்ளு^{१०} நேரே கொடுாரத்திலேயூத்தனை போக்கான வேள்க்கு^{११}.

விபாயிமார்—உத்தரவு^{१२}.

ஜானகால்—நூதியரக்கணவனே! நட. நிலென்ற ஹது கொட்டிக்கலைான வேள்க்கு^{१३}.

(ஏப்புவதும் நடக்கண)

நாராயிகாரி—நூவகா! ஹவைன ஹா ஸோபுர திதில் ஸூக்ஷிது காத்து நித்தக்களைம். ஸ்தால் ஹா தித்தவாசி கொள்ளுவென் தித்தமுபித் காளிது^{१४} கூட்டு அரித்துவராம்.

நூவகால்—அங்குள்ள சென்னாடு.

ஜானகால்—பொன்றதனுராம்^{१५} அபோஸ்டலுபித் தித்தவு ஹது முள்ளொக்கும்.

(நாராயிகாரி சாலக்கண)

நூவகால் (ஒலைப்பாடு) ஏடுகா! நிலென் ஹா கஞ்ச ஸுத மொங்கொள்ளுக்கான்து^{१६} ஸாயிக்கையிலூ. பெ. ஸ தனுராலென்ற தித்தவாசி ஹாயிடெ வெஹ்துதி லான் ஸூக்ஷிக்கண்டு^{१७}, அப்பு?

எந்து

அறசிலைதான்ஶாக்கம்

ஜானகர்—அல்லது. தினமேளிகளிடுதெ மீஸ்பிடித்த மாஸ் ஜோலி.

முகவர்—அதனு! ஹஜங்கெயைஞ் பரவெத்தென விஷமிழ்ப்பிக்குதை. ஹா மோதிரங் மீகிளைங் வயரிற் போயதெல்கெயாளைக்கொள்கிறி ஸ்தாக்டா. ஏனிகூபிடுகான் கிடியறு?.

ஸ்வகர்—அதேடா அதெ. சுந்மாதெ பராஸ் மீனி ஸ்த் வயரிற் காஷரியதா. ஏடா! நிலை் ஹா குத்தகைக்கூடு விஶப்புக்கொல் தைப்பு மரத்தல யமாராணோ?

முகவர்—அது அடியாளிஸ்தாக்டாயே.

ஜானகர்—ஹா குத்து ஸ்தாந் தெலிக்கொ, அயிகாரி அங்குன் ஹண்டாட்டான் வாகொத்துட்டு. அவ நத்மா வழியிறை ஸஂஸாரிக்குன்று?

ஸ்வகர்—அதேங்கு போயிடு வழுதை நேரமாய்டோ.

ஜானகர்—ஸமயம் நோக்காதெ தினமுபியிற் கயிரி ஹப்பாநாக்கமோ?

ஸ்வகர்—(உகவள்ளர் ஸேந் திமினா) ஹவகெ கொலமா லயிகிசூ கொப்பான் ஏடால்ல கை தரிக்கொ. (ஏகமங்கி உகவான ஃங்குன்.)

முகவர்—அதனு! பொனைஜமாமாரை! வெடுதெ பாவங் பிடிசெ ஹுகைகொப்புங்கே. ஏலை் கெட்டி சேலாழு, பிதேஷுதை பட்டினிகிட்டா வத்துபோ குமே.

ஜானகர்—(ஈக்கிட்) ஹதா, ஈங்குன் கழுநாலும் வாணி சூகொள்ளி வரங்க. . கழுகங்கா நறியோ நினை திணைங்க ஸமயமாக்கத்தொ.

நாராயிகாரி—(ஆவலிசூ) ஸ்வகா! ஹா முகவரை விடுக்கூங். தினவாழியுதெ விவரங் ஹவர் பர ஸ்தது ப்ரமாத்மான்,

മുക്കവൻ — (ചീമ്പാപ്പാസം വിട്ടു)

സുചകൻ — ഉത്തരവു്.

**ജാനകൻ — ഇവൻ എമലോകത്തുനോയി തിരിച്ചുവന്ന
(കുക്കവൻ കെട്ടിച്ചു വിട്ടു)**

**മുക്കവൻ — (സംഗ്രഹിതത്താട്ടക്കുടി നഗരാധികാരിയെ വണ്ണണി) അത്
അദ്ദേഹം ജീവൻ രക്ഷിച്ചു; എന്നു കെട്ടിയോ
ഒളം പിള്ളേരേ രക്ഷിച്ചു.**

**നഗരാധികാരി — അരയാറേ! അട്ടത്തുവരു. ഈതാ തിങ്ക
വാഴിയുടെ വില തനിക്കു തരാൻ തിങ്കമെന്നി കല്പി
ച്ചിരിക്കുന്നു.**

(കുക്കവൻ പണക്കിഴി കൊട്ടക്കുന്ന)

**മുക്കവൻ — (അനന്തപാതവല്ലത്താട്ടക്കുടി വണ്ണണി പണക്കിഴിവാണി
വിട്ട്) തിങ്കമെന്നിക്കിങ്ങുനെ തോന്തിയല്ലോ. എന്നു
നല്ലകാലം**

**സുചകൻ — നിനെ തുക്കമരത്തിൽനിന്നിരക്കി, അവും
രിപ്പുരത്തു കയറിയതു നല്ലകാലമെന്ന പറയാ
രണ്ടോ?**

**ജാനകൻ — അങ്ങളുണ്ടോ! ഈ സമർപ്പനത്തിന്റെ മട്ട കാണം
ശ്രൂരാ, പൊന്തതുവരാൻു് അതു തിങ്കവാഴിയിൽ
എന്തോ പ്രത്യേക മമതയുണ്ടെന്ന തോന്തനും.**

**നഗരാധികാരി — അങ്ങനെയല്ല എന്നിക്കു തോന്തനുതു്.
അതു തിങ്കവാഴി തുക്കണ്ണപാത്തുപ്പാദി എഴുതോ ഒരു
പ്രിയജനത്തില്ലെന്ന് ടാമ്മ. തിങ്കമനസ്സിൽ ജനിച്ചി
രിക്കുന്നു. ഗാംഡിംഗുവാനായ തിങ്കമെന്നിയുടെ മുഖം
ഭാവം മാറിയതും, തുക്കണ്ണകൾ നിരന്തരതും
തോഡ്സ് കണ്ടു.**

**സുചകൻ — എന്നാൽ മഹാരാജാവുതിങ്കമനസ്സിലേക്കൊ
യപകാരമാണുല്ലോ അങ്ങളും ചെഞ്ഞതു്.**

**ജാനകൻ — ഈ മീൻകൊല്ലിക്കുവേണ്ടി ചെഞ്ഞ ഉപകാ
രം, തിങ്കമെന്നിക്കും പറവിയെന്നു ഉള്ളി.**

(അസൂയയോട്ടക്കുടി മുക്കവനെ എന്നാക്കുന്ന.)

മുക്കവൻ—എജമാന്മാരേ! എൻ്റെ പേരിൽ കൃപതോ
നീയതിന് ഇതിൽ പുക്കി നിങ്ങൾക്കിരിക്കുന്നു. ജാനകൻ—അതു യുക്താംതരനെ.

നഗരാധികാരി—(ശ്ലൂഹാവത്തിൽ) അരയയരേ! താനൊരു
മന്ത്രാദക്കാരനാണെന്ന് എന്നിക്കാല്യമേ ഒത്താനീയ
താനു്. എൻ്റെ ചൊഞ്ചാതിയാകാൻ താൻ യോ
ഗ്രൂപ്പ് തന്നെ. അതുകൊണ്ടിപ്പോരാം മുതൽ തൊന്ത
നീങ്ങരെ എൻ്റെ ചൊഞ്ചാർഡിയാക്കിയിരിക്കുന്നു.
നമ്മുടെ ഈ അതുപ്രക്ഷേപം ഉറപ്പിക്കുന്നതിനു നമ്മു
കൊണ്ടു കട്ടിക്കണം.

മുക്കവൻ—അഞ്ചെന്നതരനെ. അടുത്ത പാടിയിൽത്തന്നെ
കയറാം. (എല്ലാവയം പോകുന്ന)

മുക്കവൻ—(പോകുവശി മുത്തുമരതം) ഇഞ്ചെന്നയാണെങ്കിൽ
ഈനിയും ഇടി എത്രവേണമെക്കിലും കൊള്ളാം.
വിശ്രഷ്ടിച്ചു നീരുകയും ചെയ്യാം. പണം ചില്ലറ
വല്ലതുമാണോ കിട്ടിയതു്.

(പോകുന്ന)

ക റ ട സ

ആര്യം അംഗം

രണ്ടാം രംഗം

രാജകോട്ടാരം.

(വിമാനത്തിൽ വന്നിരഞ്ഞ മട്ടിൽ സാന്നതി എന്ന
അപ്പ്‌സരാന്തൃപത്വം കുറഞ്ഞാൽ)

സാന്നമതി—എന്നിക്കും അപ്പരാന്തീയമതിലെ തവണ
കഴിത്തിരിക്കുന്ന ഇപ്പോൾ അവിടെ മഹാജന
ങ്ങളുടെ സ്ഥാനത്തിന്തുടർന്ന് സമയമാണ്. അന്തുകൊ
ണ്ടു് ഈ രാജഷ്പിയുടെ കമ്മയേറ്റുന്ന നേരിട്ട്
കണ്ണറിയുക്കതെന്ന. ശക്കരൈ മെനകാപ്പത്തിയാക
യാൽ എന്നിക്കും സ്വന്തമാക്കുന്നതെന്ന. മകളുടെ കമ്മയു
ക്കണ്ണിച്ചു വേണ്ട അനേന്പച്ചണാഞ്ചലു ചെയ്യണമെന്നു്
മെനക നേരത്തെ എന്നൊടു പറയ്തിട്ടിട്ടാണു്.

(ചുവം നോക്കി)

എന്താണിതു്? വസന്തകാലാരംഭമായിട്ടും അര
മനയിൽ ഉത്സവത്തിന്റെ മട്ട ധാതൊന്നും കാണാനില്ല
ബ്ലോ. ദിവ്യദംഖികൊണ്ടു് എപ്പോം അറിയാനുള്ളിട്ട് ശക്തി
എന്നിക്കുണ്ടെങ്കിലും മെനകയുടെ അഭിപ്രായപ്രകാരം
നേരിട്ട് കണ്ണറിക്കതെന്നയാണ് വേണ്ടതു്. ആകയാൽ,
തിരഞ്ഞരണികൊണ്ടു് മരഞ്ഞു് ഈ ഉദ്ഘാനപ്പാലികമാ
ഞക്കു അട്ടംതും വന്നു് വത്തമരന്നും കേൾക്കുക്കതെന്ന.

(ഇരண്ടിനിങ്ക്കുണ്ട്. പുംഗവിച്ചുനിങ്കുണ്ട് മാവു നോക്കിക്കൊണ്ട്
“പരദ്വതിക” എന്നും മധുകരിക എന്നും റണ്ട് ഉല്യം
പാലിക്കാൻ ആവശ്യമാണ്)

പരദ്വതിക—(പുരുഷകളുടെ) കയിലുകളിടെ മനോഹർ
രാനംകൊണ്ടിരിക്കുന്നു, വണ്ണികളിടെ സ്പർവിശ്ശേഷം
കൊണ്ടിരിക്കുന്നു, മധുമാസത്തിന്റെ ജീവനോട്ടുകൂടി എന്നു
തനിയിരിക്കുന്ന അല്ലയോ തേനാവിന് പുരുഷകളും
കാണുന്നതു്? നിങ്ങളെ ആത്മാവാലുംപോലെയാണ് തോൻ
കാണുന്നതു്?

മധുരിക—പരദ്വതിക! നീ തനിച്ചുനിന്നു മനുക്കുന്ന
തെന്നാണു്?

പരദ്വതിക—മധുകരിക! മാവു പുത്രകാണുന്നതു് പര
ദ്വതികയും സാധമാണല്ലോ.

മധുകരിക—(സന്താപത്താട്ടുകൂടി വേശം അടച്ചുചെന്ന്) അല്ലോ,
മധുമാസം വന്നകഴിഞ്ഞു?

പരദ്വതിക—മധുകരിക! നിന്നുണ്ടായിട്ടുന്നതാട്ടുകൂടി
കളിച്ച ഹാടിനടക്കേണ്ട കാലമല്ലെയിരു്?

മധുകരിക—തോഴി! എന്നെന്ന ഒന്ന് താങ്കി പിടിച്ചാൽ
തൊനൊരു മാനുവു് എത്തിപ്പറിച്ചു് കാമദേവ
നാഥിക്കാം.

പരദ്വതിക—അരളുന്നയുടെ പക്തിപ്രലം എന്നിക്കു തരാ
മെങ്കിൽ തോൻ താങ്കിക്കൊള്ളാം.

മധുകരിക—അതു പ്രത്യേകം പറയണമോ? നാമോ
നല്ലോ?

(പരദ്വതികയുടെ സഹായത്തോടുകൂടി പുരിച്ചുട്ടു)

ഹാ! ഈ പുഞ്ചം ശരിയായി വിരിഞ്ഞതിട്ടില്ല
കിലും ഒടിച്ചെടുത്തതുകൊണ്ടു് നല്ല വാസനയുണ്ട്.

പരദ്വതിക=പെൺകയിൽ

മധുകരിക=പെൺവന്ന്.

(കൈകുപ്പിക്കൊന്ത്) അമല്ലോ കോമളമായ ചുതപ്പുശ്ശമേ! കുലച്ചവില്ലേന്തി വിഹാരിക്കുന്ന കാമഃദവനായി നീനെ ഞൊൻ ഭക്തിപൂവം അച്ചിക്കുന്നു. വിരഹിണികളുടെ അഭ്യരംഗത്തിൽ, അബ്ദു ശരണഭില്ലും മെച്ചപ്പായി, നീ പതിച്ചാലും.

(അന്തിമക്കുന്ന)

ഹരിക്കാരൻ—(ബഹുപ്രഥാപാരിജ്ഞ കൊപരണാട്ടക്കടി) അങ്ങ തങ്കളും അറിവില്ലാത്തവരും! മഹാരാജാവും വസ നേതാഭാവം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കു, നീ ഒരുമാട്ടു പറിക്കുന്നതു ധിക്കാരാദ്ദീ?

രണ്ടുപേരും (ഡേണാട്ടക്കടി) അതുംനും ക്ഷമിക്കുന്നും.

മധുകരിക—രാജശാസനം അറിയാതെയാണും തങ്ങ ഇതു ചെയ്യപോയതും.

ഹരിക്കാരൻ—എന്തു? നിങ്ങളിൽത്തില്ലെന്നോ? വസ നകാലത്തു ഒക്കുന്ന വുക്ഷങ്ങളും, അവയിലെ പ ക്ഷികൾപോലും രാജശാസനം ലംഘിക്കുന്നില്ല. അതാ നോക്കു. തന്മാവു മൊട്ടിട്ടു കരിച്ചുകാലം ക ശിന്തേക്കില്ലും പുന്വൊട്ടി വഹിച്ചു കാണുന്നില്ല. ചെങ്ഗരിജത്തിനുക്ഷങ്ങളിലെ ഒരുമാട്ടുകൾ സമയ മായക്കില്ലും വികസിക്കുന്നതെങ്കില്ല. ശിശിരകാലം അവസാനിച്ചിട്ടും ആശീർക്കയിൽ പാടാനൊന്നും നീലും. കാമഭേദവനോ, അവനാഴിച്ചിൽനിന്നും വ ലിച്ചുട്ടതെ അണ്ണും അയയ്ക്കുവാൻ ദെയ്തുപെട്ടു നീലും.

സാമ്മതി—വാറ്റുവം. ഈ രാജർഷിയുടെ പ്രഭാവം വിസ്തൃതനിയം തന്നെ.

പരഭ്രതിക—അതും! മഹാരാജാവിന്റെ മച്ചുനും മിത്രാ വസു തേജാഭേദ ത്രപ്പാഭ്യർത്ഥിച്ചുജ്ഞ പരഞ്ഞയച്ചിട്ടും വളരെ കരിച്ചുഡിവസുമെ ആയുള്ളൂ. ഇവിടെ വന ദ്രോം ഈ ഉല്ലാനും സുക്ഷിക്കാനുള്ള ജോലിയാണു

ഞങ്ങൾക്ക് കിട്ടിയതു്. അതുകൊണ്ടാണ് ഈ വർത്തമാനം ഞങ്ങളിറയാതെ പോയതു്.

ഹരിക്കാരൻ—അതുകുട. ഇന്നി ഇങ്ങനെ രഖബലം പററിപ്പുകയും.

മധുകരിക—അതും! മഹാരാജാവു് വസന്താഖവം നിഃഷ്ടയിക്കവാനുള്ള കാരണമെന്താണെന്നു് തെങ്ങളിയുണ്ടിൽ വരോധമില്ലെങ്കിൽ പരഞ്ഞാൽ കൊള്ളാം.

സാന്നമതി—ഗൗരവമെന്തിയ വല്ല കാരണവുമില്ലാതെ നിഃഷ്ടയിക്കവാൻ തരമില്ല.

ഹരിക്കാരൻ—(ഉത്തരം) ഈ പ്രസിദ്ധമായ കാൺമാണല്ലോ. പിന്നെ താനെന്തിനും മറയ്ക്കുന്നു? (പ്രകാശം) മഹാരാജാ ഒരു ശകന്തളയെ ഉപേക്ഷിച്ച വിവരം നിങ്ങളിന്തോ?

മധുകരിക—അറിഞ്ഞു. മോതിരം കണ്ണത്തിയതുവരെ യുള്ള വർത്തമാനം ഞങ്ങൾ വിവരമായറിഞ്ഞു.

ഹരിക്കാരൻ—എന്നാൽ ഇന്നിഅധികമാനം പറയാനില്ല. മോതിരം കണ്ണപ്പും, ശകന്തളയെ താൻ മുൻപു രഹസ്യമായി വിവാഹം കഴിച്ചതു പരമാത്മമാണെന്നുള്ള ബോധം തിരുമ്പേണ്ടായി. അപ്പും മുതൽ കറിനമായി പദ്ധതിപിക്ക വാനം തുടങ്ങി. സുഖകരമായിട്ടുള്ള യാത്രാനിനും തിരുമനിക്കേണ്ടാണെങ്കിൽ അംഗീകാരം മനസ്സില്ല; രാജുകാർത്ത്വം തിരുമനിക്കേണ്ടാണെങ്കിൽ അംഗീകാരം മനസ്സില്ല; രാത്രികാലങ്ങളിലോ ഉഞ്ചം ലേശവില്ലാതെ ഉഞ്ചം പിരഞ്ഞം കഴിച്ചുകുട്ടും. അതാണിപ്പുരുഷികളുടെ സംസ്ഥാനിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കേണ്ടാം അവരിൽ വിലരെ ഹാമ്പണില്ലാതെ ശകന്തളയുടെ പേരു വിളിച്ചു ലജ്ജിക്കം. ഇതോക്കെയാണ് തിരുമനസ്സിലെ ഇപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ.

സ്വാനമതി—എനിക്കേ സദേതാഷ്മായി.

മരിക്കാരൻ—ഈതുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് വസ്തേതാശ
വം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

ഉള്ളാനപാലികമാർ—അതു യുക്തംതന്നെ.

അണിയറയിൽ—ഈതാ, ഈതിലെ എഴുന്നള്ളിയാലും.

മരിക്കാരൻ—(ചെവിക്കുള്ളു്) മഹാരാജാവു് ഈങ്ങോടു
ഴുന്നാള്ളുകയാണു്. നിങ്ങൾ നിങ്ങളിടെ ജോലിക്കു
പോകുവിൻ.

ഉള്ളാനപാലികമാർ—അങ്ങിനെതന്നെ (പോകും)

[മാധ്യവ്യഞ്ജനം; പാരപാലിക്കയോച്ചാക്കുട്ടി രാജാവു്

പാഞ്ചാംഗാന്തരപ്രമാണ ദിവസത്തിൽ പ്രാബലിക്കും]

മരിക്കാരൻ—(രാജാവിനെ ഞാകി) അതുവെന്നും! വിശ്വേഷ
പ്ല്ലേക്സ് ആകുതി എത്തവാഡയിലും രമണിയം
തന്നെ. ഈ ക്ഷേമങ്ങളെല്ലാം അന്നവീച്ചിട്ടും
മഹാരാജാവിന്റെ തുപലാവണ്ണത്തിനു യാതൊ
രു മാനിയും സംഭവിച്ചിട്ടില്ലപ്പോ. വിശ്വേഷാംഗ
ണങ്ങളെല്ലാം തുജ്ജിച്ചു് കരൊററ സപ്രിംക്കാപ്പു
മാത്രം ധരിച്ചു്, ഉള്ളിനിശ്ചാസനമേറു് അധിര
ഓദി വിളരിയും, ഉറക്കമെളിച്ചു് ക്രൂരുകൾ കഴിഞ്ഞു
മിച്ചനിട്ടു് തേജോഗ്രാം നിരങ്ങു ഈ തിങ്കേ
നിയിൽ, സംസ്കാരത്താൽ ശോഷിക്കുന്ന വിശ്വേഷ
രത്നത്തിനെന്നുപാലെ, യാതൊരു കാന്തിക്കണ്ണവും
കാണണ്ണില്ല.

സാനമതി—തന്നെ നിരാകരിച്ചു് അവമാനിച്ചിട്ടും
പോലും ശക്തിയും ഇന്ന് രാജപ്പിയെ വിനിച്ചു
ക്ഷേമിക്കുന്നതിൽ അത്ഭുതപ്പെട്ടാനില്ല.

രാജാവു്—(ചിന്താമനംനാഡി സാംഖ്യാനം ചുററി നടന്നകൊണ്ടു്)
സംശയില്ലന്നിധിയായ, എൻ്റെ പ്രാണപ്രായസി
അടക്കത്തു വന്നണ്ടത്ത് വാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടും, അനന്താന
ഭവത്തിനെന്നരാതെ വ്യാമോഹനിത്രയിലാണ്ടു കിട

ന നിർഭാഗ്യഹൃദയേമ! നീ ഇപ്പോൾ അനന്ത
മായ പദ്ധത്താപമാവിക്കവാൻ മാത്രം ഇതാ
ഉണ്ടിരിക്കുന്നു.

സാന്നമതി—സാധു ശക്തിശൈലീയുടെ ദേഹം ഇങ്ങനെന്നു
ഒളിതാണ്.

മാധവ്യൻ—(അമരഗം) ഇദ്ദേഹത്തിനു പിന്നെയും ആ
ശക്തിശൈലാവ്യാധി പിടിപെട്ടേപോയല്ലോ. ഇനി
എങ്ങിനെയാണോ. പികിൽസിക്കേണ്ടതെന്നനീക്ക
റിഞ്ഞുകൂടാ.

ഹരികാരൻ—(അടയുച്ചുന്നു) മഹാരാജാവു വിജയിച്ചു
ല്ലോ. ഉദ്ഗതപ്രാഡേശമെല്ലാം താൻ പരിശോധി
ചു. എവിടെയെക്കിലും തിരമനസ്സപോലെ എഴു
നൂളിയിരുന്ന വിനോദിക്കാം.

രാജാവ്—വേഗവത്തി! ഇന്റെക്കുട്ടവുകൊണ്ട്, പണ്ഠ
കാഞ്ഞാരം കേടുക്കാൻ താൻ ആ സ്ഥാനമണ്ണപ
ത്തിൽ പോകുന്നില്ല. അതിനാൽ താൻ തീച്ച്
പെട്ടെന്തെങ്കിലും കാഞ്ഞമെന്തെങ്കിലുമുണ്ടായിരുന്നാൽ
എന്ന രേഖാചാലം അറിയിക്കണമെന്നോ അമാര്യ
പിന്തുനാനെ അറിയിക്കണം.

പാരപാലിക—കല്പനപോലെ (പൊക്കൻ)

രാജാവ്—(ഹരികാരനോട്) വാതായനാ! താനും തബൻറ
ജോലിക്കു പോരെയോളി.

ഹരികാരൻ—സപാമി. (പൊക്കൻ)

മാധവ്യൻ—തോഴൻ ആവശ്യമില്ലാത്ത നിസ്സാരജീവി
ക്കൈയെല്ലാം അകററിക്കൈഞ്ഞു. ഇനി രമണീയ
മായ ഈ ഉദ്ഗാനത്തിലിരുന്ന വിനോദിക്കാം.

രാജാവ്—(ശീർഷനിഃപാസംപെണ്ണ്) തോഴരേ! അനന്തമാണ
കൈല്ലാം തരംനാക്കി വന്ന ചേരുമെന്ന പരയ
നുത്ര പരമാത്മാണോ. ശക്തിശൈലാപ്രണയം സം
ബന്ധിച്ച സ്നേഹനെയു മറച്ചിരുന്ന അന്യകാരം

അകന്ന തരംനോക്കി മന്മഹൻ എന്നപുഹരിക്ക
വാൻ സ്വപ്യന്റും ചുതബാണം തൊട്ടത്തുന്നു.
മാഡവുൾ—അതിന്തൊനിള്ളും നിപുഞ്ഞിയണക്കാക്കി
ശ്രദ്ധാം. ഇതാ, ഈ വട്ടികോണ്ട് കാമഴഭവസ്ഥ്,
അറുപ്പുംബൈല്ലാം. തൊനിള്ളും നശിപ്പിക്കുന്നണ്ട്.

(മാപുവം അടിച്ചിട്ടുന്നതിനായി പടി ഉണ്ടുന്നു)

രാജാവ്—(പെരിയ പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി) മന്തി. മതി. ശ്രദ്ധാവം
ണാതജസ്സു കണ്ടു. തോഴു! ഇനി എവിടെയിൽ.
നാണ് എൻ്റെ പ്രാണനാമയോട് അല്ലെങ്കിലും
മെക്കിലുമുള്ള ലതകളെ നോക്കി തൊൻ കുറീ കുളി
പ്പിക്കേണ്ടതു?

മാഡവുൾ—ഈ സമയം മാധവീമണ്ഡപത്തിലായി
രഹിക്കുമെന്നും, തോഴുതനെ എഴുതിയ ശൈത്യം
യുടെ പടം അവിടെ കൊണ്ടുവരണമെന്നും തോ
ഴു വിശ്വസ്യപരിചാരിക ചതുരിക്കയോട് മുൻപേ
പറഞ്ഞിപ്പേ?

രാജാവ്—പറഞ്ഞു. അതുതനെന്നയാണ് നമ്മകാശപ
സിക്കാൻ തക്ക സ്ഥലം. തോഴു! മാധവീമണ്ഡ
പത്തിലേയ്ക്കു വഴിക്കാണിക്കു.

മാഡവുൾ—ഈതിലെ—ഈതിലെ.

(രാജാവും മാഡവും നടക്കാണ. സാന്നമതി പിന്നംലെ പോകുന്ന)

കർട്ടുൻ.

അറുവാം അംഗം

—
—

മൂന്നാം രംഗം

—

മാധവീമണ്ഡപം

(രാജാവും മാധവപുരം പ്രവേശിക്കുന്ന)

മാഡവ്യൻ—തോഴരേ! ഈതാ സ്ത്രീകത്തിന്റെയോടുകൂടിയ ഈ മാധവീമണ്ഡപം, നമേം സപാഹതം ചെയ്തു സഖ്യരിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു. അങ്ക് തേയും പ്രവേശിക്കുന്നു.

(രണ്ടുപേരും പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന)

സാന്നമതി—(പ്രവേശിച്ച്) ലതകളുടെ ഇടയിൽനിന്നും സവിയുടെ പടം നോക്കിക്കണ്ടു് ഭർത്താവിന്റെ പ്രേമാധിക്യം അവരോടു ചെന്നപറയാം.

(ലതകളുടെ ഇടയിൽ നിന്നുണ്ടു്)

രാജാവു്—തോഴരേ! ശൈനമുള്ളുടെ പുവ്വുത്താന്തമെ പ്ലാം ഇപ്പോൾ എന്നിക്കോമ്മംവരുന്നു. അതെപ്ലാം തൊൻ അഞ്ചെയോടു് പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതാണോ്. പക്ഷേ തൊനവശ്ശേ നിരകരിച്ചു അവസരത്തിൽ തോ ശർ എന്റെ സമീപത്തിപ്ലാതെപോയി. അതു പോകുട്ട. അതിനുമുമ്പു നാം തമ്മിൽ സംസാരിച്ചു രവവസരത്തിലും, അവളുടെ പേരപോലും, അഞ്ചെന്തുകൊണ്ടോടു പറഞ്ഞില്ല? ശൈനമുള്ളുടെ കമ എന്നപ്ലാലെ അഞ്ചും വിസ്തരിച്ചു പോയോ?

മാഡവ്യൻ—തൊൻ മരക്കുയോ? ഒരിക്കലുമില്ല. എന്നിക്കു നല്ല ബാമ്മയുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ, തോഴുടെ വാക്കാണിതെപ്ലാം തെററിച്ചുതു്. അനും,

അതു തച്ചോവന്തിൽവച്ചു് തോഴൻ കമക്കെള്ളും പറഞ്ഞിട്ടു് ഒരുവിൽ പിരിഞ്ഞ സദ്ധർഭ ത്തിൽ അതെല്ലാം വെറും നേരംപോകിന്നവേ എനിമാത്രം പറഞ്ഞതാണോ, ഒരു പരമാത്മവു മില്ലേനാമല്ലേ എന്നോടു പറഞ്ഞതു്? എൻ്റെ തലയിൽ ചെളിയായിരുന്നതുകൊണ്ടു് പറഞ്ഞ തുപോലെ തോന്ത്രം വിശ്വസിച്ചു. അല്ലായിരുന്നു ഒന്നിനെന്നു ഹ്രസ്വം വല്ലതും വരുമായിരുന്നോ? എന്തിനെതാങ്കെ പറയുന്നോ? വിധിവിധിതം അലംക്കൃമാണല്ലോ.

സാമ്മതി—അതു പരമാത്മമാണോ.

രാജാവു്—(ചിന്താമനനംചെയ്യി) തോഴൻ! എന്നെന്ന ദന്ത താങ്കിക്കൊള്ളും ദണ്ഡം.

മാധവ്യർഥ്ഥ—മഹാരാജാവേ! ഇതെന്നതാണോ? അങ്ങേ ജീതു യുക്തമല്ല. മഹാപുത്രജനാർ ഭിഖത്തിനു വിധേയരാകുന്നില്ല. കൊടുക്കാറില്ലോ പ്രവർത്തം ഹലിക്കുന്നണോ?

രാജാവു്—തോഴൻ! തോർ ചെജ്ജു മഹാപാപം—അത് ആണോ! മോഹാസ്യനായ തോർ നിർദ്ദിഷ്ടം നിരസിച്ചു. സദ്ധർഭത്തിൽ നിർവ്വാഹമില്ലാതെ ഭിഖിച്ചു നിരപരാധിനിയായ എഴുന്നൂളിയതുമായും അതു രേവന്മാർ ഉണ്ടാക്കപ്പോളും എന്തിക്കു കൈല്ലില്ല.

അവളുടെ സവംസുവിച്ചും, സമ്പത്തും, പ്രാണാം മായി അവക്കെള്ളെന്ന കരുതി; എൻ്റെ കരണായ്യും യി കേൾ പ്രാത്മിച്ചു. എന്നായ്ക്കു, ഏതെങ്കിലും കരുതി നാഡായ തോനോ—അവക്കെള്ളു നിജ്ജുങ്ങണം നിരസിച്ചു. ധാതുരയായ ബന്ധുജനങ്ങളെള്ളു വിഷാദഭാരം തോന്താച്ചുട്ടി അവർക്കു അനുഹാമിച്ചു. അതുകണ്ഠു രോഷാകല്പനായ കണ്പുമിഷ്ടും തിരിച്ചുപാക്കാവാൻ അവക്കെള്ളു നിർബന്ധപൂർവ്വം ശാസിച്ചു. അ

പ്രോഡാ—മാധ്യവും! ഗത്യുന്നതരമില്ലാതെയായ ആ സന്ദർഭത്തിൽ—സിരാലംബവയായ ആ മനസ്സിനി കിഴുരന്നായ എൻ്റെ നേക്ക്‌യെച്ച അന്തുകളുണ്ടി ത്വന്നായ നേന്തുംബൾ വിഷസങ്കലിതമായ കുരന്പു പ്രോബലെ എൻ്റെ എടുക്കമമ്മഞ്ചലിൽ ഇപ്പോഴിരുത്തായുണ്ടോ.

സാമുദ്ധരി—അണ്ണയും! ആയും! സപാത്മം ഇതു വലുതോ? രാജാവിൻ്റെ ഇന്ന് സങ്കടം എന്നെന്ന സംഭവംപൂറ്റിക്കണ്ണ.

മാധ്യവും—തോഴിരേ! ശക്കന്തളയേ വല്ല ആകാശവാതികളും കൊണ്ടുപെട്ടുണ്ടതാണെന്നാണെന്നിക്കുന്നതു്.

രാജാവു്—അണ്ണോ! ആ സതീരതാത്തെ മരാക്ക് സ്വർഖിക്കവാൻ കഴിയും? അവളുടെ മാതാവു മേനനകയാണോ. ആ വർദ്ധന്തിൽപ്പെട്ട വല്ലവരം കൊണ്ടുപോയിരിക്കുമെന്നാണെന്നിക്കുന്നതു്.

സാമുദ്ധരി—ശക്കന്തളയേ ഇപ്പോഡാ ഓമ്പിച്ചതിലല്ല. മുൻപു മറന്തിലാണെന്നിക്കുത്തുതും തോന്നുന്നതു്,

മാധ്യവും—അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ താമന്നിയാതെനെന്ന ആ ശ്രീമതിയുടെ സമാഗ്രമമുണ്ടാകം.

രാജാവു്—അതെങ്ങിനെ?

മാധ്യവും—മകൾ ഭന്തുവിയേയാഗ്രഥവും അന്നഭവിക്കുന്നതു കണ്ടുകൊണ്ടു് മാതാപിതാക്കൾ എത്രകാലം മിണ്ണാതിരിക്കും?

രാജാവു്—സംഖാ! ശക്കന്തളാദർന്നവും, തന്മുലം താൻ അന്നഭവിച്ച അത്യാനദവും ഇന്തി എന്നിക്കു ലഭിക്കുമോ? ഒരൊറ്റ ദിവസംകൊണ്ടു തോന്നുവെന്നും ആന്നനദം ഒരായുജ്ജാലംകൊണ്ടുവിക്കും എന്തും ഭാഗ്യശാലിക്കു സാധിക്കും.

മാഡവ്യു! അതെന്നു സുന്ദരസപ്രസ്തുത മാത്രമാ കിങ്ങേന്നോ? സത്യമായി സംഭവിക്കാത്തതു്, മാധ്യാ വിശ്വേഷത്താൽ സംഭവിച്ചതായി എനിക്കു തോന്നിയതാണോ? അതോടു ഒരു ശമനസുഖംകൊണ്ടു മാത്രം കലാശിക്കുന്ന എന്നു അല്ലെങ്കിലും മാത്രായ സുക്ത തഹാലമാണോ? അങ്ഗോ! ക്ഷണമാത്രത്തേയു് എന്നു ജീവിതസരണിയിൽ ദിവ്യപ്രഭാവുംപരത്തി വിലയം പ്രാപിച്ചു സാദ്ധമായ ആ മിന്നൽപ്പു ണ്ണു് ഇതാ ഇപ്പോൾ എന്നു ജീവിതപന്നാവു് ഘുംഗാധികം അധ്യക്ഷരനിബിധമാക്കിത്തിരിക്കുന്നു. ഈനി തിരിച്ചുവരാത്തവിധം അതെവി ചെങ്ങോ പോയി ലയിച്ചുകഴിത്തു. എന്നു മനസ്സു മാധ്യാന്തമാ, ആത്മശയങ്ങാത്ത അകലത്തിലും എത്തികഴിത്തു.

മാഡവ്യു—അങ്ങേനെ വിചാരിക്കുന്നതു്. വാരേണ്ടവ എത്തു വിധിവും വന്നെത്തുമെന്നുള്ളതിനു് ഈ മോതിരം തന്നെ ദിഷ്ടാന്തമാണു്.

രാജാവു്—(ശാതിരഥനു ണ്ണക്കി) കഷ്ടം! കഷ്ടം! ഈ അംഗ ലീഡവും, അസുലഭ ന്യാനത്തു നിന്നും ഭവിധിയാൽ അശിച്ചു് ശോചനീയാവസ്ഥയേ പ്രാപിച്ചു. അല്ലെങ്കിലും രതാംഗലിയമേ! ആ സ്ത്രീ രതാത്തിന്റെ ചെറ്റാമരപ്പുകളും അതണ്ണമായ കോമളകരാം ഗ്രഹിയിൽ സപ്ലൈകാലം പിത്രമിക്കവാനിടയായ നീയും, അല്ലെങ്കാലാസ്ഥിതമായ സ്വർഘനസുഖം അന്നാവീച്ചാന്തിക്കവാൻ യോഗമുണ്ടായ എന്നെപ്പോൾ ഭാഗ്യഹീനന്നായി ഭവിച്ചു.

സാന്നമതി—ഈ മോതിരം മഹാജനേഷ്ഠിലും കണ്ണിൽ അക്കപ്പെട്ടിരുന്നുകിൽ ശോചനീയമാകമായിരുന്നു.

മാഡവും—എതാഴുരു! ഈ തിങ്ങവാഴി ശക്കതല്ലാദേവി ക്കൈങ്ങിനെ ലഭിച്ചു?

സാമുദ്രി—എൻ്റെ സംശയം തന്നെ ഇത്താർക്ക മണായി.

രാജാവ്—അംന്, അതു തപോവനത്തിൽനിന്നും താൻ നഗരത്തിലേഡ്യും തിരിച്ചപ്പോൾ എൻ്റെ പ്രിയ തമ കണ്ണന്നീരോടുകൂടി, ‘ആത്മപ്പത്രനെ ഇന്തി നഗരത്തിൽ വന്നുനിക്കുന്ന കാണാൻ സാധിക്കും?’ എന്ന ചോദിച്ചു

മാഡവും—എന്നിട്ടോ?

രാജാവ്—അദ്ദേഹം ഈ മുദ്രാംഗളിലെ അവളുടെ വിരലിൽ അണിയിച്ചുകൊണ്ട്, ‘ഈ അംഗളിയ തതിൽ കാണുന്ന ഒൻ്റെ നാമധേയാക്ഷരങ്ങൾ ദിവസവും ഓരോനുവിൽക്കും എന്നി അവസാനിക്കുന്നോടു നിന്നും അന്തിച്ചുരത്തിലേഡ്യും നയിക്കുന്ന അള്ളക്കൾ അക്കന്തപ്പിയോടുകൂടി വന്ന ചേതം’ എന്ന താൻ മരപടി പറഞ്ഞു. മാധവും! അതു വാദാനും അതു സത്യം— മതിമോഹംനിമിത്തം ഹൃദയത്തുന്നുനായ താൻ അനുജ്ഞിച്ചില്ല.

സാമുദ്രി—സർസമാശ അവധി ബൈവം തെററിച്ചു കൂട്ടുന്നു.

മാഡവും—ശരി. പിനെ ഈ തിങ്ങവാഴി മുക്കുവൻ പിടിച്ചു ചെരുമീനിനെൻ്റെ വയററിലെത്തിയതെ ഞ്ഞിനെ?

രാജാവ്—ശച്ചിത്തിൽമും വന്നിച്ചുപ്പോൾ ശക്കതല്ലയുടെ വിരലിൽനിന്നും ഉണ്ടി ഗംഗാപ്രവാഹത്തിൽ വീണു പ്പായിട്ടുണ്ട്.

മാഡവും—എല്ലാം വളരെ രേഖിക്കുന്നുണ്ട്.

സാമുദ്രി—അതുകൊണ്ടുതന്നെ ആയിരിക്കാം അതു സാധു ശക്കത്തുയുടെ വിവാഹത്തിൽ, അധികംമാറ്റി

എന്നാൽ ഈ ട്രിമായ ഒരുരാഗവിന്യസത്തെ
കാംപ്പുട്ടത്തുവാൻ രേഖയാളിത്തിന്റെ അവശ്യ
മുണ്ടാ?

രാജാവു്—ഈ മോതിരത്തെത്തന്നെ ഞാബനാനു രക്കാ
മിക്കട്ട.

മാധവ്യൻ—(ശ്രദ്ധാർത്ഥം) ഇംഗ്ലേഷ്യത്തിനു ഭൗതിക പിടിപ്പ്
ടുന്നാണു തോന്നുന്നതു്.

രാജാവു്—അല്ലയോ അംഗത്വമീയമേ! കോമളാംതുലിക
കീഴുകൾ ആശോഭിതമായ ആ കരപ്പക്കണ്ണം വെടിത്തു്
നീ എന്തിനു ജലാശയത്തിൽ മുങ്ങിക്കൊടു—അമുഖം—
നിന്നെ ഞാബനന്തിനു പഴിക്കുന്നു? വിവേകത്തുന്ന
മായ അവേചതനവസ്ഥകൾക്കു് ഗ്രാമഗണ്യത്തി
യില്ലാണോ. വിവേകിയും, സചേചതനന്മായ ഞാ
ബന്തിനെന്നെന്നു പ്രിയതമയേ നിർദ്ദേശം നിരക
തിച്ചു?

മാധവ്യൻ—(ശ്രദ്ധാർത്ഥം) ഇംഗ്ലേഷ്യത്തിനു് ഉണ്ണം വേണ്ടാ
ഉറക്കവും വേണ്ടാ. ഇങ്ങനെ ചാരനാനു ടാണ്ടു
കൊണ്ടിരുന്നാൽ മതി. വിശ്രാം വിശ്രാം എന്നു് എന്നു
പ്രാണാം പൊരിയുന്നു.

രാജാവു്—പ്രാണപ്രിയേ! പാവനപ്രണയത്തിന്റെ പരി
പൂണ്ടാവതാരമേ! നെന്നസർബ്ബിക്കെനമ്മല്ലത്തിന്റെ
നീരവല്ലനിദർശനമേ!! നീനെ താൻ നിഷ്ടാനം
വിസ്തരിച്ചു; നീപ്പിശങ്കം നിരകരിച്ചു; അന്തേ! നീ
പ്ലേരമായി വണ്ണിച്ചു. അക്കുന്നവ്യമായ എ അപ
രാധം എന്നിലുള്ള കാരണ്യാതിരേകത്താൽ കണ്ണ
ണീ! നീ പൊറുക്കേണമേ. പ്രശ്നാത്താപത്താൽ
പരിപ്പൂമാനസനായ എന്നിക്കു വീണ്ടും നീ ഒക്കെ
നും തണ്ണേണമേ.

വത്രരിക—(വലശപ്പട്ട ആവശ്യിച്ച പടം കാണിച്ചുകൊണ്ട്) ഇതാ
വിത്രപടത്തിലെ പൊന്നതനുരുര്ത്തി.

മഹത'

അരിപ്പിൽനാന്നാകുന്നതു

മാധവപുൻ—തോഴരേ! ചിത്രം വളരെ നന്ദായിരിക്കുന്ന മിവത്തെ ആ ഭാവദേശങ്ങളും, ആ നിലച്ചുമെല്ലാം ഒന്നുകാണാൻമുള്ളതുനേന്. ആ ശ്രീരാത്രിലെ താണം ചൊഞ്ചിയുള്ളതു അവധിവാഞ്ചളിൽ എൻ്റെ കണ്ണിട ഉന്നതുപോലെ തോന്നു.

സാന്നമതി—ഹാ! ഈ രാജം്പിയുടെ ചിത്രനിമ്മാനവാ തുരി ആഗ്രഹിച്ചുകരംതനെന. എൻ്റെ സവി ശക്കന്തളു തനെ മുൻപിൽ നിൽക്കുന്നതുപോലെ എന്നിക്കു തോന്നുനു.

രാജാവു്—കൈ ചിത്രത്തിൽ ഓഗി ക്രട്ടാഡണ്ടു്. എന്നാൽ ഈ ചിത്രത്തിൽ ശക്കന്തളുടെ ശഖന്യാദ്വാരമായ റാറി രലാവണ്ണത്തിന്റെ ലേശം മാത്രമേ പ്രകടിതമായി കുള്ളി.

സാന്നമതി—ഈ സംസാരത്തിൽ നിരമ്പകാരവും പദ്ധതി താപജസ്യമായ പ്രമാധിക്രവും സ്പഷ്ടമാകുന്നു.

മാധവപുൻ—തോഴരേ! ഇതിൽ കാണുന്ന മുന്നഫേയം കണ്ണാൽ കൊള്ളാവുന്നവരാണു്. ഇതിലേതാണു് ശക്കന്തളാദേവി?

സാന്നമതി—ശക്കന്തളുടെ ഗ്രൂപം തിരിച്ചറിയാൻ വാദം തന്ന ഈ വിപ്പുളിക്കു കണ്ണിണോ?

രാജാവു്—എതായിരിക്കും? തോഴർത്തനെ പറയണം.

മാധവപുൻ—എന്നിക്കു തോന്നുന്നതു് കെട്ടശിശിത്തത്തും, ഉള്ളി ലിരിക്കുന്ന പുമാല വെളിയിൽ കാണാവുന്നതുമായ തലമുടിയോടും, വിയർപ്പുത്രജ്ഞികൾ നിരഞ്ഞ മുവ തേതാട്ടം, തള്ളന്താണ ഭജഞ്ചോട്ടം നന്നവുത്തു തിള കുറന്ന ഇളംതള്ളിയകൾ നിരഞ്ഞ തേനൂവിന്റെ സമീപത്തായി കുറേന്തതാണ കുമിണിച്ചു ഭാവത്തിൽ കാണുന്നതു് ശക്കന്തളാദേവിയാണെന്നും, മറ്റ രണ്ട് പേര് സവിമാരാണെന്നുമാണു്.

രാജാവു്—മാധവ്യൻ ബുദ്ധിമീനന്നല്ല. ദോഷി. എനി ക്ഷണം മനായ മനാവികാരങ്ങളുടെ ചിഹ്നങ്ങളിൽ ഈ ചിത്രത്തിൽ കാണണ്ണണ്ടു്. ഇതാ എൻ്റെ വിയത്തെ വിരലുകളുടെ മാലിന്യമാണു് ഈ വരകൾക്കു സമീപം കാണണ്ണന്തു്. എൻ്റെ കണ്ണിർക്കണ്ണങ്ങൾ പതിച്ചാണു് അഞ്ചിഞ്ചായി ചായം വിത്തു കാണണ്ണന്തു്. വരുരികേ! എനിക്കാശപാസമേതവായ ഈ ചിത്രം തൊൻ പുത്തിയാക്കിയിട്ടില്ല. നീ പോയി തുലികയും മറഞ്ഞ എടുത്തുകൊണ്ടാവഗ്രു.

ചതുരിക—ആത്മാധവ്യാ! ഈ ചിത്രപ്പുലക ഒന്നു പിടിച്ചുകൊള്ളണം. തൊൻ പോയിപ്പരാം.

രാജാവു്—ഈഞ്ചാട്ട തത്ര; തൊൻ വച്ചുകൊള്ളാം.

(രാജാവു പടംവാഞ്ചനം; ചതുരിക പോകുന്ന)

രാജാവു്—തോഴരേ! എൻ്റെ സമീപമണ്ണത്തെ പ്രാണപ്രിയയേ ഉപോക്ഷിച്ചവമാനിച്ചുണ്ടെങ്കിലും അവളുടെ ചിത്രാപ്പിത്തതുപം മാത്രം ദോഷി അന്തല്ലുമായ സംനോദ്ധതേചാട്ടക്കട്ടി ബഹുമാനിച്ചുനാഡിക്കുവാൻ തനിയുന്ന തൊൻ യാത്രാമല്ലു ത്രാലുജലം നിരണ്ടനീകി കടന്നു കാന്തിജലം കടിക്കാൻ അത്യാർത്തി ദയാട്ടക്കട്ടി ശ്രമിക്കുന്ന ഒരു പാനമരന്തപ്പോലെ ദൂഢൻ തന്നെയാണു്.

മാധവ്യൻ—(ശ്രദ്ധഗതം) സത്യം. ഈദേഹമിപ്പോൾ ഗംഗാപുംബം കടന്നുവന്നു്, കാന്തിജലം തെച്ചുകതനന്ന യാണു്. (പ്രകാശം) തോഴരേ! ഈനി ഈതിലെഴുതാനു ഒഴിതെന്താണു്?

സാന്നമതി—ശകന്തളയ്ക്കിപ്പുപ്പേട്ട സ്ഥലങ്ങളെല്ലാം തന്ന യാണു് ഈദേഹമെഴുതാനാഗ്രഹിക്കുന്നതു്.

രാജാവു്—കേരംക്കു. മണായ്തിട്ടക്കയിൽ മരാളമിട്ടുന്നു ദോട്ടക്കുട്ടിയ മാലിനീനീടി; അംതിന്റെ പാർദ്ദപ്പങ്ങൾ തീരു മരിഞ്ഞുവുമാണെങ്കിൽ നിരണ്ട മിമാലയപവ്.

രഹപദ്ധതി; രാവകളിൽ തുടക്കന വർക്കലവൻ്റു അങ്ങോട്ടുകൂടിയ മുക്കുലത്തിൽ തുജ്ജമുഹത്തിന്റെ കൊന്പിൽ തടതക്കണ്ണ് ചൊറിയുന്ന മാസ്പേട. ഈ തല്ലൂമാണ് ഇനിയുമെഴുതുവാനാജിതു”.

മാഡവ്യൻ—(അമ്പലം) തൊനായിരുന്നുകിൽ ഇതിനൊന്നിനം ബുല്ലിമുട്ടാതെ, നീംടെ താടിക്കാരായ മനി മാരുടെ കുട്ടംകൊണ്ട് വിത്രം നിരയ്ക്കുമായിരുന്നു.

രാജാവ്—അതു മാത്രമല്ല തോഴേ! ശകന്തളായുടെ അലകാരങ്ങളിൽ വിലതുകൂടി ഞാൻ വിട്ടപോയിട്ടുണ്ട്

മാഡവ്യൻ—അതെന്നെല്ലൂമാണ്?

രാജാവ്—കുവിംതടംവരെ തുജ്ജിക്കിടക്കുന്ന ശിരിഷ പുഞ്ചക്കണ്ണാരുണം; കള്ളർക്കൊക്കുളിലെ ശരച്ചുള്ളി കാസുവരമായ മണാളുന്നാളം ഇവയാണ് ഞാൻ വിട്ടപോയ അലകാരങ്ങൾ.

മാഡവ്യൻ—ശകന്തളാദേവി വെന്തളിൽപ്പോലെ ശോഭി കുന്ന കൈകൊണ്ട് മുഖം മറച്ച ദേഹപ്പട്ട ഭാവത്തിൽ നിൽക്കുന്നതെന്നാണ്? (മുക്കിച്ചുനോക്കി) ഒഫ. അതാ, ഒരുന്തെല്ലുകവയന്ന നീവനായ ഒരു വണ്ടപ്പേരു ദേവിയുടെ മുഖാരവിന്തേന ആകുമിക്കുന്നതു”.

രാജാവ്—(അസഹ്യംവര്ത്തിൽ) ആ ദിംജിയുള്ളവിനെ തകയു.

മാഡവ്യൻ—വാവമാരെ ശിക്ഷിക്കുന്നതു രാജാവല്ലോ?

രാജാവ്—ശരിതനെ. മേ വണ്ണേ! പുഞ്ചവല്ലികളുടെ പ്രായതിമിയായ നീ എന്തിനിവിടെ ചുറവിപ്പുനു കൂട്ടിക്കുഴുവും? നിന്റെ പ്രിയതമ പുഞ്ചത്തിൽ ആസക്കിയോടെ സ്ഥിതി വെയ്ക്കുവെങ്കിലും, നവമധ്യ പാനം വെയ്ക്കുവെത നിന്നുന്നതെന്ന കാഞ്ഞിയും ഇതാ ദിനസ്പര്ത്തിൽ വിലചിക്കുന്നു. നീ അങ്ങോട്ടുനെ ചെന്നു ആ പെണ്ണവണ്ണിനേ ആശ്രപ്പിച്ചിരു.

മാധവ്യൻ—എന്നിട്ടും അവൻ അവിഭക്തതനെയിരിക്കുന്നതു കുറഞ്ഞില്ലോ? അതുകൊടുത്ത അന്തരം വഹിക്കുന്നതു മാജാവു്—ദേഹം? അതുകൂടായോ? എന്നെന്ന് ശാസനം അന്തരം അവിഭക്തയില്ലെന്നോ? (കോപഗ്രേഖാട്ടക്രമി) അല്ലോ? അവിവേകിയും അമഹാരിയുമായ ദ്രോഗമേ! അന്ന് തൊണ്ടതനെ കാരണം സ്ഥാനാതിരേക്ഷണാട്ടക്രമിയില്ലാതെ അതസ്പദിച്ചിട്ടില്ലാതെ എന്നെന്ന് പ്രാണശ്രദ്ധ റിയുടെ ചെന്തളിർപ്പോലെ കോമളമായ അധിക ബിംബവെന്ത നീ സ്വന്തിച്ചുപോയാൽ നിന്നെന്ന ദ്രാവം അംഗോജമുകളുണ്ടില്ലെങ്കിലും തടവിൽ പാട്ടികഴം. നി ശ്രദ്ധയം.

മാധവ്യൻ—ഈതു യേക്കരശിക്കു വിധികൾനു അള്ളിനേ യേപ്പുടാതെ ജീവി കാണുമോ?

(പിരിച്ച് ആരംഗം) ഇല്ലേഹത്തിനിപ്പോറു അസ്ത്രം ഭ്രാഹ്മ തനെനായാണ്. സംശയമില്ല. സംസർദ്ദിം... കൊണ്ട് തൊന്തരം ഇല്ലേഹത്തപ്പോലെ അത്യിരിക്കുന്നു. (അകാം) അല്ലോ? മഹാരാജാവേ! ഇങ്ങോ ക്രൂണ നോക്കുന്നേൻ. ഇതു് അള്ളില്ല. വെറും പട്ടാണു്.

മാജാവു്—എത്രു്? ഇതു വെറും വിത്രമാണെന്നോ?

സാനമതി—ഇപ്പോരു ഇതു വിത്രമാണെന്നെന്നിക്കുപോലും തോന്തരിയില്ല. പിന്നെ പ്രത്യക്ഷാനഭവമുള്ള മാജാവിശ്വസ്ത കമ്പ പറയാനുണ്ടോ?

മാജാവു്—തോഴരേ! അങ്ങോടെ ദ്രസ്സാമത്തിലും കറിനും തനെന. (സർത്തംപ്രേഖാട്ടക്രമി) അണ്ണു! സജീവയായി സമക്ഷത്തു് സന്നിധിതയായാലുന്നപോലെ എന്നു പ്രാണവല്ലഭ്യുടെ ദർശനസുഖം അനുഭവിച്ചു് ആന്തരംസാഗരത്തിലുംരാകിയിരുന്ന എന്നിക്കു് ഇതൊരു ചീതും മാത്രമാണെന്നുള്ള ബോധം അംഗങ്ങളി. നാണംഒന്നാക്കിയതു്? (ക്ലോനിൽ പൊഴിക്കുന്ന)

സാമ്രാജ്യി—ഈ വിരമതാപം പുന്നാപരവിക്കലമായിരിക്കുന്നു.

രാജാവ്—അണ്ണോ! അവിശ്രാന്തമായ ഈ അന്തസ്ഥാപം തൊന്തരാദിവനും സഹിക്കേണ്ടി. മാ ശക്തിയേ! പ്രാണവള്ളുങ്കുറ! സപ്രസ്തിവിലെചിലും അന്നവീച്ചാന്തിക്കാവുന്ന ഭവതിയിടെ സമാഗ്രമാസവും, കിട്ടാവിനാൽമുലം, അപൂർവ്വമായിരിക്കുന്നു. അവേതനമായ വിത്രക്കിലെക്കിലും കണ്ണാന്തിക്കവാൻ ബാജ്ഞാപ്പാഡിവാഹം അണവലിക്കുന്നമില്ല.

സാമ്രാജ്യി—ശക്തിയേ നിരാകരിച്ചതിനാലും സക്തം അവളുടെ എദ്ദേഹത്തിൽനിന്നും അണിപ്പോരുന്ന നിശ്ചയം കൂടുക്കിക്കുള്ളെന്തു.

ചതുരിക—(ഘാഖലിച്ച്) പൊന്നതന്ത്യരാന് വിജയം. അടിയൻ തുപ്പികപ്പെട്ടി എടുത്തുകാണിക്കേണ്ടാട്ടു വഹിക്കായിരുന്നു.

രാജാവ്—എന്നിട്ടോ?

ചതുരിക—ഇടയ്ക്കവച്ച് വസുമതിഓവി തിരുമനസ്തകാണ്ട് പെട്ടി എൻ്റെ കരുതിയനിന്നും പിടിച്ചുപറിച്ച്, തന്യരാട്ടിതന്നെ ഇവിടെ കൊണ്ടുനീരാമെന്നു പറഞ്ഞു.

മാഡവുൻ—(കുറ്റി മിചിച്ചുകാണ്ട്) നീ വിട്ടപിഴച്ചുപോന്നതുനിന്നെന്ന് ഓഹ്യൂംതന്നെ.

രാജാവ്—തോഴരേ! ദേവി ഇങ്ങോട്ടു വന്നേയും. എന്തുപുറിതിണാവനകൊണ്ട് വസുമതിക്കു കുറച്ച ഗവ്യം ണട്. ഏതായാലും ഈ പിതൃം തോഴർ സുക്ഷിച്ച കൊള്ളുന്നു.

മാഡവുൻ—ചിരുമല്ല, അവനവന്നുനെന്നാണിപ്പോരുന്ന സുക്ഷിക്കേണ്ടതു്. (ചിത്രവുമെടുത്തുകൊണ്ടണിരു) തോഴരേ! ദേവിയുമായിഉള്ള കലധനത്തിൽ അണ്ണേയും മോചനം ലഭിക്കുന്നപക്ഷം എന്ന മേഘമാളിക്കു

യിൽ വിളിച്ചെല്ലാം. തൊനവിടെ ഉണ്ടായിരിക്കും.
(ബേദത്തിൽ ദാടിപ്പുംകും)

പ്രാർധാലിക—(കൈയിൽ ഒരു മുളം മായി പ്രവേശിച്ച്) പൊന്ത
തന്മുഖം വിജയം.

രാജാവു്—ഭേദത്വത്തോ! നീ ഇങ്ങോട്ട് വരുംവഴി വസുമതി
ഭേദിയെ കണ്ണോ?

പ്രാർധാലിക—കണ്ടി. പരക്കണ്ണ, എൻ്റെ കയ്യിൽ ഈ
എഴുതിരിക്കുന്നതു കണ്ടു് മനസ്സിപ്പോകി.

രാജാവു്—ഭേദവി ഉചിതജ്ഞതനെന്നാണോ. കാഞ്ചവിള്ളു
തനിനിടവരുത്തുകയില്ല.

പ്രാർധാലിക—ഈനു് മുതലെച്ചുപുക്കുണ്ടെങ്കിൽ അധികം
നോക്കാൻണ്ടായിരുന്നതിനാൽ പറതകാൽക്കുളിൽ
ഒന്നമാത്രമേ വിചാരണ ചെയ്യാൻ സാധിച്ചുള്ളൂ.
അതിൻ്റെ വിവരം ഈ എഴുതിയിരുന്ന കാണിച്ചിരിക്കു
ന്നതു തുക്കണ്ഠപാക്കണമെന്നു് അമാത്രൻ തിരുമന
സ്ഥാനത്തിക്കുന്നു.

രാജാവു്—എഴുത്തു കാണിക്കു.

പ്രാർധാലിക—(എഴുതുകാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നു)

രാജാവു്—(വായിച്ചുനോക്കിട്ടു്) എന്തു്? ധനമിതുൻ എന്ന
കൂപ്പുൽക്കച്ചുവടക്കാരൻ കൂപ്പുൽനാൽത്തിൽ അടായ
പ്പേട്ടുപോയതിനാൽ, സന്തതിയില്ലാത്ത ആ സാധു
വിശൻവൻ സമസ്യസ്വഭ്രംം പണ്ഡാരവകയും ചേരു
ണ്ടതാണെന്നോ, അമാത്രൻ എഴുതിയിരിക്കുന്നതു്?
(വിഷ്വാസത്താട്ടുട്ടി) കുള്ളം! കുള്ളം! സന്തതിയില്ലാത്ത
പ്രേക്ഷകന്നു മഹാകയ്യിം തന്നെ.

ഭേദത്വത്തോ! ധനമിതുൻ മഹാധനികനംഗിരുന്നതി
നാൽ അഡായക്കു് അനേകക്കും ഓൺ മാംസംണ്ടായിരിക്കും.
അമവരിൽ ആരാരക്കില്ലും ഇപ്പോൾ ഗർഭം ധരിച്ചിട്ടു്
ണ്ടോ എന്ന വിചാരണ ചെയ്യാൻ പായ്ക്കും.

പ്രാരംഖാലിക—അവയാളുടെ ഭാത്തുമാതിൽ അരദശാല്പ്പാക്കിരുന്ന് ഒരു ചെട്ടിയാങ്കട മകരംകുഴു ഇണയിടെ പുംസവനം കഴിഞ്ഞതായി കേരംവിയുണ്ട്.

രാജാവു്—എന്നാൽ ഗർജ്ജതിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ആ കട്ടി പിതാവികൾ സ്വസ്പദനിനം അവകാശിയാണെന്നുള്ള വിവരം അമാത്രത്തോന്ന് അറിയിക്കു.

പ്രാരംഖാലിക—കല്ലുനപോലെ. (പോകന)

രാജാവു്—നിങ്കു വേതവതീ!

പ്രാരംഖാലിക—അടിയൻ.

രാജാവു്—സന്തതിയുണ്ടെങ്കിലെന്തു്, ഇല്ലെങ്കിലെന്തു്? രാജുവാസിജനങ്ങളിൽ ആക്കങ്ങളിലും ഇഷ്ടങ്ങളിലും മരുണ്ടായാൽ, ആ ഇഷ്ടങ്ങന്തതിന്റെ സ്ഥാനത്തു് ദിഷ്ടപ്പെന്നുണ്ടായിരിക്കും എന്ന് വിളംബരം പ്രസിദ്ധീപ്പുചെയ്തതാണ്.

(പ്രാരംഖാലിക പോകന; രാജാവു് ചിന്താമനനംയി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന.)

പ്രാരംഖാലിക—(പെട്ടെന്ന തിരിച്ചുവന്നു) കാലത്തിലുണ്ടായ വഷ്ടപ്പോലെ തിരുമന്ത്രസ്തിലെ കല്ലുന അമാത്രൻ അംഗിനദിച്ച.

രാജാവു്—(ബീംഡനിപ്പോസന്നേംചുക്കി) ഹാ! കഷ്ടം! സന്തതിയില്ലാത്ത കലത്തിന്റെ സവബന്ധല്ലാം മുലപ്പുക്കൾ ന്നു കാലഘേഷം അന്വാധീനപ്പെട്ടുന്നതിലുകാരമാണല്ലോ. സുപ്രസിദ്ധമാണ്, സഖലമ്മചാരികളിലും സത്യനിഷ്ഠനായമായ അനേകകും രാജാഷ്ടിവീരന്മാരായ സമലംതുതമായിരുന്ന അല്ലയോ പൂര്വവംശമേ! സന്താനാഗ്രമില്ലാത്ത എൻ്റെ അവസാനഗേഷം നിന്നും അവസ്ഥ ഇതുതന്നായിരിക്കുമല്ലോ.

പ്രാരംഖാലിക—അമരംഗളം വരാതിരിക്കുചെട്ട്. ഇംഗ്രേസ് അനന്തരയിക്കും.

രാജാവു്—കുഴും! തൊൻ മഹാപാപിയാണോ. ദിവ്യവും നിത്യാനദിപ്രദായമായ ആ പ്രേമപാശം തൊൻ പറിച്ചു ചെന്തിക്കിൽ തിളി. എന്നെന്നു മാറിടത്തിൽ പതിച്ച സന്ധഗ്രാമികപ്രസവസ്ഥനോമായ ആ പൂജ്യമാല്പം ഒരു വാനരത്താനെപ്പുംപാലു തൊൻ പറിച്ചു മുരത്തറിഞ്ഞു.

ജീവിതസവസ്പദേ! തപ്പാത്രുപ്രവാഹത്താൽ ദരിക്കലുമന്നങ്ങാതു മാറിടങ്ങാടും, കവിറംഞ്ഞക തോട്ടാക്കുടി മാൻപേടങ്കകാരി ശാഖാജും, ഇളം പെപ്പലഡിനെകകാരി പരിത്രാലജുമായ നിന്നെ തൊൻ നിന്മാഗർഭമായി നിരസിച്ചു. നിന്നെന്നു പതി പാവനമായ ജീവിതം തൊൻ കുരിഞ്ഞും ചാവലുമാ കാം. മാ! രേകണ്ടഞ്ഞു!! നിന്നെന്നു പുന്നർലഭം ഇനി എനിക്കേങ്ങിനെ സാധിക്കും?

മഗ്രതിക്ക—(പൊരുപാലിക്കരാട്ട സപക്കാത്രമായി) തിരുമെനിക്കു് പദ്മാനാഭപം വർല്ലിച്ചിരിക്കുണ്ടു്. ആദ്യപസിപ്പി ക്കാൻ തൊൻ മേഘമാളിക്കിൽ ചെന്നു് ആത്മമാഡം വുനെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരാം.

പ്രാരഘപാലിക്ക—അരതെ. അതുതനെന്നാണു വെണ്ണതു്.

(മഗ്രതിക്ക പോകുന്നു)

രാജാവു്—മാ പുത്രവംശദേ! നാക്കത്തിനുംപാലും കയ്യുടു നീ ഇം കുടംകെക്കുലും കാലം കഴുകിക്കുള്ളയാണെ കൂടു ക്കണ്ണാളിമ നിന്നിൽ തൊന്ത്രുവാക്കി. അംഗ്രേഷു! കലപ്പ തിപ്പുയ്യുടു കാരണാനൃതമായ ധർമ്മപത്രിയേ വെടി സ്വത ഇം അവിവേകിയേ, അതിന്റെവിഷ്യർക്കാല നതിലേ പ്രജാവലികൾപോലും പഴിക്കും. സപർദ്ദ നതിൽ അമരഗണങ്ങൾ എന്നെക്കാണംനേവും അവ ഇതൊപ്പും മുഖം തിരിക്കും.....മാ! കുഷ്ഠം ശനി നീനു കൈകൊണ്ടു പിണ്ണം വാങ്ങേണ്ട പിതൃക്കളും ഒരു തപ്പിവുംപുത്രവാഹത്താൽ മലിനമായ മുഖം

ബാലങ്ങൾ ഞാൻ കാണുന്നു. എൻ്റെ കാലഘേഷം ഷൂദവംഡത്തിൽ, അവക്ക് വിധിപ്രകാരം പിതൃത പ്ലാൻ ചെയ്യുന്നതിനാരാണുണ്ട് വിഷാദകാര ദൈഖുക്കടി, സന്തതിയില്ലാത്ത ഞാൻ തന്മുണ്ടാവെ ആന ജലം വാങ്ങി അവർ തങ്ങളുടെ പുരുക്കണ്ണിൽ കഴുകിക്കളും; ഉള്ളില്ലം പാനം ചെയ്യും. മഹാപാപം! മഹാപാപം!!

അല്ലയോ കമ്മസാക്ഷിയായ മാത്രാബ്യംവോ! നിന്റെ അരുളുക്കിരണ്ണപ്രവാഹം എന്തെകാണ്ടും മന കമ്മഭോഷിയായ എന്ന കരിച്ചു ചാന്പലാക്കി നില്പി. അല്ലയോ അഖിബാധ്യമായ ആകാശപ്രദേശം! നീ എന്തെകാണ്ടിടിന്തുചീണു് മേലചുംബിയായ എൻ്റെ മണിമാളികയും, വിസ്തൃതമായ എൻ്റെ സാമ്രാജ്യംതന്നെയും അറാധകാരത്തിലംഗുംതുനില്പി.

(ഒർത്തുചീഡി നിലംപതിയുണ്ട്)

പ്രാരംഭാലിക— (പിഭേദാനുകടി രാജാവിന താണ്ടിക്കാണ്ടു്)

പൊന്തതിങ്ങമെന്നീ! ആഞ്ചേപസിക്കണം. ആര്യപസിക്കണം.

സാന്നമതി— കുള്ളം! കുള്ളം! ഇള്ളേഹം വിളക്കിരിക്കുന്നും തന്നെയാണല്ലോ, മരവുകൊണ്ടു് ഇരുട്ടിന്റെ ഫലം അറബിക്കിടന്നുതു്. അടുത്തചെന്നു് സമാധാനപ്പെട്ടു നീനുന്നുനിൽക്കാലമമുണ്ടു്. വരട്ടു, ഇപ്പോൾം അതു പാടില്ല. തെന്തു സമാഗമത്തിറു് വേണ്ടെത്തല്ലോം കൂദാ നീർ ചെയ്യുകൊള്ളംമെന്നു പറഞ്ഞതന്നെല്ലോ അഭിതി ദേവി ശക്തിയെ ആര്യപസിപ്പിച്ചതു്. അതുകൊണ്ടു് അതുവരെ ക്ഷമിക്കുകയാണു യുക്തം. എന്താ യാലും ഏതും ചെന്നു് മന കമക്കളും പറഞ്ഞതു് സബിഡേ സുമാരുപസിപ്പിക്കുകതന്നു. (പോകുന്ന)

അണിയരക്കിൽ— അയ്യോ! കൊല്ലുന്തെ. കൊല്ലുന്തേ. മഹാ രാജാവേ! രക്ഷിക്കണോ! രക്ഷിക്കണോ!

രാജാവു്—(മുൻചരകിൽനിന്നും വിഹിച്ച ചെവിക്കാട്ടത്തു) മാസ
വ്യഞ്ഞ ദീനസപരത്തിൽ വിലപിക്കാൻ കാരണ
മെന്തു്?

പ്രാഹപാലിക—ചിത്രപടവും കൊണ്ടുപോയ അതുമാണു
വ്യനെ വസുമതിഖമമയുടെ പരിപാരികമാർ പിടി
കൂടിയെന്നാണു തോന്നുന്നതു്.

രാജാവു്—വേദവത്തീ! മാസവ്യനേ ഉപദ്രവിച്ചുപോക്കു
തെന്നു് എന്നു പരബ്രഹ്മതായി വസുമതിയോടു വേഗം
ചെന്ന പറയു.

ഹത്രരിക—(ബലശ്വരി ആംബരിച്ചു്) മഹാരാജാവേ! ആപ്യും
ശ്രദ്ധവുമില്ലാത്ത ഏതോ ഒരു ഭ്രതം അതുമാണു
വ്യനെ തുക്കിയെടുത്തു മേലുമാളികയുടെ മോന്തായ
ത്തിനേയു കൊണ്ടുചെന്ന വച്ചിരിക്കുന്നു.

രാജാവു്—(ശ്വരം ഏന്നിരു്) എന്തു്? എൻ്റെ വാസ്തവ
ഹത്തിലും ഭ്രതാവേയെമൊണ്ടു? അമുഖം പ്രമാണം
മൂലം എന്നുതെന്ന പ്രതിഭിനം പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഭ്രം
ചാരണങ്ങൾ നിന്ന് കിട്ടിക്കുവാൻ അമുഖാംഗം സ്ഥിതിക്കു
സംബന്ധില്ലാത്ത ജനസമൂഹത്തിൽ ഓരോരുത്തുകൾ
സഖ്യമിക്കുന്ന കൂക്കുംബം എജാപിവന്നു മന
സ്ഥിലാക്കുന്നതു്?

അംഗിയരയിൽ—അംഗേയു! തോഴേ! രക്ഷിക്കുന്നേ. തോ
ശ്രദ്ധക കൂട കഴിഞ്ഞാറുയേ.

രാജാവു്—(ഗതിശ്വലേന്നോടുകൂടി ചുററിനടന്നുതോന്തു്) തോഴേ!
യേപ്പുടേണ്ടെന്നു. യേപ്പുടേണ്ടെന്നു.

അംഗിയരയിൽ—അംഗേയു! എന്നുണ്ടാവിനെ യേപ്പുടുത്തി
കിക്കും? ഇതാ അതു മുംബ മുംബ എൻ്റെ കഴുത്തു പുറ
കോടു പിടിച്ച തിരിച്ചു് കരിവിന്നുതണ്ടുപോലുണ്ടി
ക്കുന്നു. ഓടിവരുണ്ണേ. ഓടിവരുണ്ണേ.

രാജാവു്—(ബലിപിശ്ചുപഃന്നാട്ടുകൂടി) വില്ലുവിടു?

മരത'

അരിജിനൽസാക്കലതളം

യവനിക —(വില്ലേംടങ്കി പ്രവർഗ്ഗിച്ച്) ഇതാ പജ്ഞിവില്ലും
തുക്കെക്കയുറയും.

(രാജാവു് വില്ലും അനും വാദ്ദേശം)

അഖണിയരയിൽ —(സ്വന്തപ്രത്യാംസത്തിൽ) എടോ. എടോ. പിട
യേളണ്ട. നിന്നെന്ന തൊൻ കൊല്ലും. നിന്നെൻറെ കണ്ണ
രക്തം തൊൻ പാനംചെയ്യും. അത്തത്തരാണന്നത്തിനെ
വില്ലേൻതിയ ദിഷ്ടേന്നെന്നെന്ന നിന്നെന്ന രക്ഷിക്കേണ്ട.
രാജാവു് —(ഹാക്കാക്കലനായി) എത്രു്? ഇതു വലൻ എന്നെന്നെ
തൊന്നെന്ന ഉണ്ണി സംസാരിക്കേണ്ടവോ? എടോ ശവം
തിന്നെന്ന ശപ്പിക്കപ്പെട്ട പിശാചേ! സ്വന്തജീവനിൽ
കൊതിയില്ലാത്ത അവിവേകിയായ മന്ത്രത്തേ!
നിന്നെന്ന തൊന്തിപ്പോറു നാമാവശ്യമാക്കും. നാര
കീയമായ നിന്നെൻറെ റീച്ചപ്പറ്റുത്തി നന്നിക്കേണ്ട;
സജ്ജനാണും സുവിക്കേണ്ട. (വില്ലു കലച്ചുകുണ്ട്) വേതു
വത്തീ! സേംപാന്തനിലെക്കു വഴികാണിക്കു.

പ്രാരഥ്യാലിക —ഇതാ, ഇതിലെ എഴുന്നള്ളിയാലും.

(രാജാവു് വൈന്തിൽ നടക്കും. മറ്റൊരുവർ ബലംപെട്ട പിന്നെ
ലെ പോകുന്നു)

കുട്ടൻ

ആരും അരിക്കം

നാലാം തംഗം

മേഘപ്രതിഷ്ഠനമാളികയുടെ ഉപരിഭാഗം

(രാജാവും പതിവാരങ്ങളും വ്യാളന്തിൽ പ്രവർഗ്ഗിക്കും)

രാജാവു് —(ചുറ്റം നേരക്കിട്ട്) എത്രു്? ഇവിടെ ആരേയേരു
കാണുന്നില്ലോ.

അഖണിയരയിൽ —അരേയുാ! പോന്നതിനുമെന്നീ! തൊൻ
അഞ്ചെയെ കാണുന്നു; അഞ്ചെന്നെന്ന കാണുന്നമില്ല.

തൊൻ പുച്ചയുടെ വായിലക്കപ്പെട്ട എലിയെപ്പോൾ ലൈഡി. ഈനി ജീവനിൽ അശയേയില്ല. ഓടി വരണ്ണ. ഓടിവരണ്ണ.

രാജാവ്—(ഉള്ളകടക്കാപദ്ധതാട) ഹാ! ദർഭുതമേ! ദർഹനാർ! നിന്റെ തിരന്മുരണിവിഭ്രായോനം എന്നേൻ അസ്ത്രത്വാട പാരകയില്ല. എന്നിക്കേ നിന്നെന കാണാൻ കഴികയില്ലെങ്കിലും അതു നിന്നെന കണ്ണ പിടിക്കിം. ദിഃ്റാ! തൊൻ തൊട്ടത്തുനാ അസ്ത്രം ജലസമ്മിശ്രയമായ ക്ഷീരം കണ്ട മരാളംപോലെ, വല്ലുനായ നിന്റും ജീവൻ ഭക്ഷിക്കിം. രക്ഷ്യനായ സാധുബ്രഹ്മണാന രക്ഷിക്കിം.

(അസ്ത്രം തൊട്ടത്തുനാ, പിടിവിട്ട് ദേവേന്ദ്രസാമ്പിഡായ മാത്രിയം മാധവ്യം പ്രഖ്യാതം)

മാതലി—രാജാവേ! അങ്ങേടെ ശരത്തിന ലക്ഷ്യമായി ദേവേന്ദ്രൻ കല്പിച്ചിരിക്കുന്ന അസുരമാരണ നേക്കി തന്നെ അഞ്ചു¹ ഇം അസ്ത്രം പ്രയോഗിച്ചാലും. സൂര്യജ്ഞന്മാരുടുടെ ദോരെ ഭാരണശരാജുല്ലീ, കയണാനിഷ്ടപ്പിയായ നേതൃജോഥാനായയ്ക്കുംതു..

രാജാവ്—(അസ്ത്രം പ്രതിസംഹരിച്ചുകൊണ്ട്) അല്ലാ, മാതലി യോ? സപാഹതം ദേവേന്ദ്രസാരം!

മാധവൻ—കൊള്ളിം. കൊള്ളിം. എന്നെന യാഗമുന്ന തൈപ്പോലെ കൊല്ലാൻ ഭാവിച്ചുജ്ഞാംക്കു സപാഹതം പറയുന്നതു കേട്ടില്ല?

മാതലി—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) രാജാവേ! ദേവേന്ദ്രൻ എന്നെ ഇങ്ങോട്ടയച്ചതിന്റെ കാരണം കേട്ടാലും.

രാജാവ്—ഈതാ ശ്രദ്ധിക്കുന്ന.

മാതലി—കാലനേമിയുടെ സന്താനങ്ങളായി ദർജ്ജയ നാരെന്ന പ്രസിദ്ധിയുള്ള രാജുരസംഘമണ്ണും.

രാജാവ്—ഉണ്ട്. ശ്രീനാരദൻ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ട്.

മാതലി—അങ്ങേടെ സവാവായ ദേവേന്ദ്രനും ജയി

കാൻ അസാലുമായ ആ അസുരസംഘത്തേ അംഗത്വനെ യുദ്ധമല്ലെന്തിൽ ധനികണം. സുത്രവോ അസാലുമായ നിശാന്യകാരളുരികരണം ചട്ടമാണാണ്ടോ സാധിക്കുന്നതു്. അതിനാൽ വിപ്പം അനും ധരിച്ചിരിക്കുന്ന അങ്ങു് ഈ ഭേദവ്യത്യസ്തതിൽ കയറി വിജയയാത്രയ്ക്ക് പുറപ്പെട്ടാലും.

രാജാവു്—മഹേന്ദ്രനാൽ നൽകപ്പെട്ട ഈ ബഹുമാന തന്റെ ഞാൻ അതിമാത്രം അനുഗ്രഹിതനായി തനിന്നിരിക്കുന്നു.

അതിരിക്കുന്നു, എനിക്കൊന്ന ചോദിക്കാൻബാഡു്. ഈ മാഡവ്യനോടു് അങ്ങീവിയം പ്രവർത്തിച്ചതെന്നിനാണു്?

മാതലി—അതും പറയാം. എന്തോ ഒരു മനസ്സാഹം മെത്രവാൽ ക്ഷീണവിന്തനായിക്കണ്ട അങ്ങങ്ങേ കോപിപ്പിച്ചു് ഉണ്ണജ്ജപലനാക്കാൻവേണ്ടിമാത്ര മാണു് ഞാനങ്ങിനെ ചെയ്യുതു്.

മാഡവ്യൻ—കൊളളാം. നഭേപ്പാട്ടതനെ. ഇതിനു് ഞാനെ ഉള്ളായിരുന്നോ? രാജാവിനേ കോപിപ്പി ക്കാൻ ഇനി ഏക്കണ്ണകുടി എനെന്ന ആഞ്ചയമാക്കി യെടുത്താൽ അതോടുകൂടി മാഡവ്യന്റെ കമ്മറ തവാക്കും ചോല്ലും.

രാജാവു്—മാതലിയുടെ പ്രസ്താവി യുക്തംതനെ. (മാഡവ്യനോടു സ്വന്തമായി) തോഴരേ! ഭേദരാജൻറെ ആശ നിരസിച്ചുകൂടാ. അതുകൊണ്ടു് അമാത്രപ്പി ശ്രൂതനെ വിവരം ഗ്രഹിപ്പിക്കണം. കൂടാതെ ഗണരാഖരമായ ഒരു കാഞ്ഞത്തിനിറങ്ങിയിരിക്കുന്ന ഞാൻ തിരിച്ചെത്തുന്നതുവരെ അമാത്രൻതനെ രാജ്യ നീതി യമാനുമം പരിഷാലിക്കണമെന്നും പറയണം.

മാഡവ്യൻ—കല്ലുനപോലെ (പോകുന്ന)

മാതലി—രാജാവേ! എന്നാൽ രദ്ദേതെ അതുരാഹ
ണം ചെയ്യാലും.

(ഒണ്ടപേരും മെത്തിൽ കയറി കയ്യുണ്ട്)

ക റ ട റ

എഴും അക്കം

ഒന്നാം രംഗം.

(മൊആളുന്നായി തംജംവും ഹതലിയും കുകാഞ്ഞമാർജ്ജുണ
പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു.)

രാജാവു്—മാതലി! അരുജതോനസരണം അസുരസംവ
തേത തോൻ നിറഗ്ധിച്ചുകും മധോദ്രുവൻറ സ
ശ്വാരമാധാത്മ്യം ഓക്ഷനേവാൾ അദ്ദേഹത്തിനാവേ
ണ്ടിയാതോൻ ചെയ്തിട്ടില്ലെന്നതു ബോധമാണു്
എന്നിക്കണ്ണാകന്നതു്.

മാതലി—(ചിരിച്ചുങ്കുണ്ട്) മഹാരാജാവേ! നിങ്ങൾക്കിൽ
കുടക്കം ഇക്കാർത്തിൽ അഭ്യേഷം അലംഭാവമില്ല.
ഭേദരാജനിൽ നിന്നം സ്പികരിച്ച സഖ്താരം തു
തരമായി കയറുന്ന അഞ്ചേയ്യു് അങ്ങു ചെയ്യ ഉപ
കാരം നിസ്സാരമെന്ന തോന്നുന്ന. എന്നാൽ അങ്ങ
യുടെ അന്നാളുമായ വീരത്തൃത്യത്തിൽ വിസ്തയിരി
തനായ മധോദ്രുവേനാ തന്റെ സർക്കാരങ്ങളും നി
സ്സാരമായി ഗണിക്കുന്നു.

രാജാവു്—മാതലി! അഞ്ചേനെ പറഞ്ഞു കുടാ. എന്ന
ഡാറു അയച്ച സന്ദർഭത്തിലുണ്ടായ സഖ്താരം മനോ
രദ്ദേശംസുക്ഷിപ്പോലും അപ്രാപ്യമായ വിധത്തിലാ

യീരുന്നുണ്ടോ. സുധമ്മയിൽ സകല ദേവമാരുടെയും സമക്ഷത്തുവച്ചു് എന്നു അല്ലാസന്തതിൽ ഉപവിഷ്ടനാകി തന്റെ മാറിലെ ഹരിചന്ദനം പുരണ്ട മനാരമാല്പുമെഴുത്തു് ദേവത്രം എന്നു കഴുത്തിൽ ഇട്ടതനു് നോക്കണം മാതലീ! ഇതിൽ പരം എത്തു സഖ്യാരം ആക്ഷം ആരിൽനിന്നു ലഭിക്കണം?

മാതലി—അമരേശൻ അങ്ങേക്കെത്തു സർക്കാരം ചെയ്യാലും മതിയാക്കുന്നതല്ല. ആലോച്ചിക്കു. ചപ്പട്ടി നരസിംഹമുത്തിയുടെ നിശിതനവാങ്ങളു്, ഇന്നു് അങ്ങയുടെ ചണ്ണസായകങ്ങളുമല്ലെ അസുരക്കലുനാശം വിഞ്ഞതി സുഖലോലപനായ ഒദ്ദവരാജനു സുമാധാനമുണ്ടാക്കബാറുപക്കിച്ചതു്?

രാജാവു്—ഈതും ദേവാൺ മാഹാത്മ്യംകൊണ്ടുതന്നു യാണോ. നിയോജ്യമാർ മഹാന്തൃപ്രഞ്ചിൽ വിജയിക്കുംകുന്നതു് പ്രക്കണ്ഠിയുടെ സംഭാവനാശക്കിക്കാണ്ടു മാത്രമാണോ. പുത്രുംഗൾനു സാമ്പി അല്ലോ യിതന്നുകിൽ അന്യകാരത്തെ അകരവാൻ അരങ്ങണ സാധിക്കമായിതന്നോ?

മാതലി—ഈ വിചാരം അങ്ങേയ്ക്കു യുക്തംതന്നെനു. (ഈപ്പറ്റം പൊതിക്കു) മധാരാജാവോ! ഇതാ സപ്രദേശാക്രതു പ്രതിഷ്ഠാപിതമായിരിക്കുന്ന അങ്ങയുടെ കീത്തി സംഭാഗ്യം കണ്ടാലും. ദേവസ്ഥൂപികൾ കരിയണിത്തെ ശ്രഷ്ടമുള്ള ചായങ്ങളെഴുത്തു് ദേവമാർ കല്പവുക്കൾ അങ്ങയുടെ സച്ചരിതത്തെ വാഴ്ത്തി കീത്തനങ്ങളെഴുതുനു.

രാജാവു്—മാതലി! ഇന്നുലെ അങ്ങാട്ടു പോകുന്നോരും അസുരയുല്പത്തിലുള്ള ഏതുകൃതായും സപ്രദേശമായും മൊന്നും വ്യക്തമായി മനസ്സിലാക്കാൻ എന്നിക്കു സാധിച്ചില്ല. ഇം വായുസ്സുന്നായങ്ങളെല്ലാം വളരെ

വേഗത്തിലാണ് നാം തരണംചെയ്യുന്നതു്.
ഈതാ ഇപ്പോൾ നാം മേഖലമാറ്റത്തിലെത്തിയിരി
ക്കുന്നു.

മാതലി—അതേ, ക്ഷണങ്ങരത്തിനുള്ളിൽ രാജാവു്
തന്റെ അധികാരഭൂമിയിലും ചെന്നുന്നതും.

രാജാവു്—(താഴേന്തുള്ള നോക്കിക്കാണ്ട്) മാതലി! ഇപ്പോൾ
താഴേന്തെയുള്ള് അതിയില്ലോ പായുന്നതിനാൽ
ശ്രദ്ധാക്രമിക്കുന്ന കാഴ്ച അത്യുഥുമായിരിക്കുന്നു.
അതാ നോക്കു. ശ്രദ്ധാകം അതോ നമ്മുടെനേക്കു്
ഉണ്ടോട്ടുട്ടി വലിച്ചുരിയുന്നതുപോലെയല്ല
രോന്നുന്നതു്!

മാതലി—അതേ. അങ്ങിനെതന്നെന. (ബഹുമാനന്തരാട്ടുട്ടി
നോക്കിട്ട്) അധേരാ! ശ്രദ്ധാകം അത്യുന്ന രമണീയമാ
യിരിക്കുന്നു.

രാജാവു്—മാതലി! പുസ്തകമില്ലാതെ അവ
ഗാധനംചെയ്യു് ‘സായന്തനാംബുദ്ധംപോലെ’
കനകരസനിഷ്ട്യന്തിയായി കാണപ്പെടുന്ന അതു
പാതമേതാണു്?

മാതലി—അതാണു് കിംപുത്രജനാതക അധിവാസ
സ്ഥാനവും, മഹംഷിമംതക സിലിക്കേതുവമായ
ഘടകങ്ങളാണും. മരിച്ചിപ്പുതരം, സുരാസുരയു
വുമായ കശ്യപപ്രജാപതി പത്രിസമേതനായി
തപസ്സചെയ്യുന്നതു് ഇവിടെയാണു്.

രാജാവു്—എന്നാൽ മാതലി! ഭാഗ്യവശാൽ അപ്രതി
ക്ഷിതമായി ലഭിച്ച ഈ അസുലഭാവസരങ്ങെ
വുമാ കൂടിതുട്ടുടാ. ഭഗവാൻ കർണ്ണപ്രജാപ
തിയേ നമസ്കരിച്ചു പോകാനായമെന്നു്.

മാതലി—കൊള്ളാം. ഉത്തമമായ ആഗ്രഹമാതന്നെന.

[രമം താഴേന്തുള്ള നയിക്കുന്നു.]

രാജാവു്—എത്ര ടിക്കിലാണോ കഴുപ്പെന്നവാൻറെ അതു ശ്രദ്ധം.

മാതലി—(ങ്കെ ചുണ്ടിക്കൊണ്ട്) അതാ, ശരീരത്തിൽനിന്നു പക്കതിലാഗം പുറിന്നുള്ളിൽ മരഞ്ഞും, മാറിൽ സപ്പത്തുകൾ അണിഞ്ഞും, കണ്ണപ്പേശം പുറി പ്ലിണ്ടെതെ ജീബ്രലതകളിൽ ലീനമായും, തോഴിൽ തങ്ങുന്ന ജടാജ്ഞടണ്ഡം പക്ഷിക്രൂരുകളാൽ നിര ഞ്ഞും ഒരു യോഗി അക്കബിംബവത്തിനാലിമുഖമായി നിയുലസ്യംഭാപ്പോലെ നിന്നോ സ്ഥിരപ്പമാവരി ക്കന്നതു് അങ്ങു കാണുന്നതോടോ?

രാജാവു്—കാണുന്നു. കാണുന്നു.

മാതലി—അതു പ്രഭാഗ്രാതുതനേന്നയാണു ഭഗവാൻ കഴുപ്പേൻറെ അതു ശ്രദ്ധം.

രാജാവു്—തുച്ഛർത്തപമന്റെങ്കിക്കുന്ന അതു മഹാത്മാവിനു നമസ്കാരം.

മാതലി—നമുക്കുങ്ങോട്ടുതനെന്ന പോകാം.

രാജാവു്—അങ്ങിനെതനെന്ന.

(മരയുന്ന)

ക റ ട റ റ

എഴുന്നം അംഗം

രണ്ണാം രംഗം

മേധക്രംഭലത്തിലെ കഴുപ്പാഗ്രാഹം.

(രമാത്രായായി രംജംവും മാതലിയും പ്രഖ്യാതിക്കുന്ന)

മാതലി—(കടിഞ്ഞാണ് പിടിച്ചിട്ട്) മഹാരാജാവേ! നാം അംഗിതിഭവിയാൽ നട്ടവള്ളത്തപ്പെട്ട മദ്ദാരവുക്ക്കുണ്ട്

ഹോട്ടക്കുടിയ കശ്യപാഗ്രമത്തിൽ ഇതാ എത്തിയി
രിക്കുന്ന.

രാജാവു്—അമേഹാ! ഇതു സപ്തഭ്രതക്കാരം അധികമാ
യ സവേദ്രീയസംഖ്യത്തെ പ്രഭാനം ചെയ്യുന്ന ഒരു
പ്രദേശം തന്നെയാണു്. സംശയമില്ല. ഇപ്പോൾ
അമൃതമയമായ ജലാശയത്തിൽ മുങ്ഗിയതുപൊലെ
യുള്ള നിർവ്വതിയാണെന്നിക്കുന്നു.

മാതലി—(മും നിന്റീടു്) എന്നാലിനി ഇരക്കുകയല്ലോ?
രാജാവു് അങ്ങിനെതന്നെ.

(രണ്ടുപേരും ഇരങ്ങുന്നു)

മാതലി—ഇതാ, ഇതിലേ വരാം.

(രണ്ടുപേരും നടക്കുന്നു)

മാതലി—മഹാരാജാഓവ! ഇതാ മഹാതപസ്വികളിൽ
തദ്ദോവനപ്രദേശങ്ങൾം നോക്കിക്കുന്നാലും.

രാജാവു്—(വിസ്തൃതപും നോക്കിക്കൊണ്ടു്) ഈ മഹാഷ്ഠിമാത്രങ്ങൾ
തപസ്സ് വിസ്തൃതിയാംതന്നെ. കല്പവുക്ക്ഷനിബിഡ
മായ വനത്തിൽ വായുക്ക്ഷണത്താൽ മാത്രം പ്രാ
ണിയാർഥംചെയ്യു്, പൊതുതാമരപ്പുജ്ഞരേണ്ടുക്ക
ഈത്ര പിംഗലവസ്ത്രമായ ജലത്തിൽ പുണ്യസ്ത്രാനം
കഴിച്ചു്, രഥാശിലാതലങ്ങളിൽ സ്വർഹാക്കനാ
രിമാത്രങ്ങൾ സമീപം സ്ഥിതിചെയ്യു് തീരുതപമാ
ചരിക്കുന്ന ഈ ഔഷ്ഠിമാത്രങ്ങൾ മഹനീയസ്ഥാനം
തന്നെയാണു് ഇതരമുന്നിമാത്രം കാംക്ഷിക്കുന്നതു്.

മാതലി—മഹാത്മാക്ലൈഡ് അഭിലാശങ്ങൾം മഹത്തായ
ലാക്കോട്ടക്കുടിയവയാണെല്ലാ. (അക്കാദൈത്യജ്ഞനോക്കി)
അല്ലെങ്കിൽ മുല്ലശാകല്ലും! ഗ്രവാൻ കശ്യപൻ ഇ
പ്രോപ്പാർ എന്തെന്നുംകുക്കയാണു്? (ഉത്തരംകേട്ടംകി
ന്തിച്ചു്) എത്രു്? അഭിതിഭേദവിയുടെ ആവശ്യ

·പ്രകാരം, മഹർഷിപതിമാക്കായി, പതിഗ്രതാധനം മറക്കം ഉച്ചേശിക്കുകയാണെന്നോ?

·രാജാവു്—അംഗിജനേയാണെങ്കിൽ സമയം നോക്കുക യാണോ വേണ്ടതു്.

·മാതലി—മഹാരാജാവേ! അംഗു് ഈ അശോകവുക്കൾ ലത്തിലിക്കുന്നാലും തൊൻ ചെന്നു് കയ്യുപസന്നിയാനത്തിൽ കാത്തുന്നിനു് സമയമറിഞ്ഞുവരാം.

·രാജാവു്—അംഗിജനേയാവതെട്ട്.

(മാതലി പോകുന്ന.)

രാജാവു്—(ശ്രദ്ധിക്കുന്നതിലു്) ദാ എൻ്റെ വലജ്ഞേ! നീ ഇനി എന്തിനും മുമാ തുടിക്കുന്നു! ശ്രദ്ധേയക മായ ഈ സ്വദനംകൊണ്ടു് ഇനി എന്തു പ്രയോജനമാണുള്ളതു്?.....എൻ്റെ പരമാഭിലംഘം— ഹാ ശക്തിജോ! പ്രാണവല്ലഭേ!! നിന്നെ എന്തിക്കു ലഭിക്കുമെന്നുള്ള ആ അഭിലാശം—കേവലം മന്ത്രി വീച്ചുപോയി. മത്താഗ്രനായ തൊൻ ആ ശ്രദ്ധയുണ്ടിനെ അവമാനിച്ചു. അതോ, അതിന്റെ സവഭാഗ്യങ്ങളോടുംകൂടി എവിടേയോ, പോയി വിലയം പ്രാപിച്ചു്. ഇപ്പോൾ എന്തിക്കൊന്നമാത്രം മനസ്സാപം! മനസ്സാപം!!

അംഗിജരിയിൽ—ഉണ്ടി! അങ്കത്തത്തു്. ജാതിസ്പഭാവം വെളിപ്പേടുന്നല്ലോ.

·രാജാവു്—(ചെവികൊടുത്തു്) പരിപ്പാവനമായ ഈ തപോ വനത്തിൽ അവിനയത്തിനവകാശമില്ലെല്ലാ. പിന്നെ അതേ ഉദ്ദേശിച്ചുായിരിക്കാം ഈ നിശ്ചയ വാക്കുള്ളതുരിക്കുന്നതു്? (ശ്രദ്ധിക്കുന്നതിനും നോക്കിക്കൊണ്ടു്) ഹാഹോ, വികുമിയായ ഒരു ബാലൻ; പിൻ തുടന്ന് വിലക്കുന്ന താപസിമാരേ അവൻ ഗണിക്കുന്നതെയില്ല. മാതാവിന്റെ മുലകടിച്ചുകൊണ്ടി

ലുണ സിംഹക്കട്ടിയേ സദൈത്തും സടയിൽ പിടി
ചുബലമായിവലിക്കുന്ന ഈ വീരബാലനാരാണോ?

(പ്രസ്താവിച്ചുപ്പുകാരം ബാലനം പിന്നാലെ “സുലുത്”യെന്നു
“സത്യലുത്”യെന്നും ഒരു താപസിമാരം പ്രഖ്യാക്കുന്നു)

ബാലൻ—വാ പൊളിക്കു സിംഹക്കട്ടി! വാപൊളിക്കു..

നിന്റെ പല്ല തൊനൊന്നെന്നെന്നെട.

സുലുത—എന്തുകട്ടി, കിസ്സാമത്തും കാട്ടുനോ? എങ്ങനെ
സപറ്റ മക്കളേപ്പോലെ ലാളിച്ചു വളരുന്ന ജന്തു
ക്കളേ നീ എന്തിന്റെപദ്ധതിക്കുന്നു? നിന്റെ അധി
കാരം കടന്ന പോകുന്നു. നിനക്കു ‘സവർദ്ദമന’നെ
നു മഹാഷിമാരിട പേരു യോജിച്ചുതന്നെ.

രാജാവു്—(ശ്രദ്ധയം) ഈ ബാലനിൽ എന്നിക്കു ചുത്തുനി
വിശ്രേഷം മായ വാത്സല്യമുണ്ടാക്കാൻ കാരണമെ
ന്തു്! സന്താനമില്ലായ്ക്കാലായിരിക്കാം.

സത്യലുത—സവർദ്ദമനാ! ആ സിംഹക്കട്ടിയേ വിഭേദകൾ!
അപ്പേക്ഷിക്കിൽ അതിന്റെ തീരു നിന്റെ നേരേ ചാടി
വീഴിം.

ബാലകൻ—ഹാ—എന്നാലെന്നിക്കു വല്ല പേടിയാ.
(ചുണ്ട് പിളന്തി കാണിക്കുന്നു)

രാജാവു്—അരുദോ! ഇവനോ ഇളിം പെപ്പത്തും? ബാല
സാധാരണമല്ലാത്ത ഇവന്റെ ദൈത്യത്തും അത്രുതക
രം തന്നെ. കത്തി ജപലിക്കവാൻ ഇസ്യനസഹാ
യം കാത്തിരിക്കുന്ന അശ്വിന്മുഖിംഗംപൊലേയാ
ണോ, മഹനീയതേജാനിധിയായ ഈ ബാലനെ
തൊൻ്റെ കാശനന്നതു്.

സുലുത—ക്രൈതു! അതിനേ വിഭേദയുള്ള. നിനക്കു കളി
ക്കാൻ വേണ്ടാൽ സാധനം തന്നും.

ബാലൻ—എന്നാൽ തന്നൊട്ടെ. (രേക്കമലപ്പി കാണിക്കുന്നു)

രാജാവു്—(ഒന്നാക്കി അങ്ങുളുത്തോടുകൂടി) എന്തു്? ഈ കട്ടി
യുടെ കളിയിൽ ചക്രവർത്തിലക്ഷ്യന്നും കാണുന്നു.

ശ്രദ്ധോ. കളിക്കൊപ്പിന നീട്ടന എ കരം—അത് സാവണ്ണമായി ഇടത്തുന്ന് അംഗളികളോടുകൂടിയ ആ പിണ്ഡുകരം—അടുശ്യദലസന്ധികളോടുകൂടി പ്രഭാ തവേളയിൽ വികസിക്കുന്ന കോമളത്താമരയ്ക്കു പോലെ ശോഭിക്കുന്നു.

സത്യലത—സുരുതേ! ഇവൻ വാക്കേകാണ്ട മാത്രം തൃപ്പിപ്പെട്ടുനബന്ധം. നീ എന്തു പണ്ണശാലയിൽ ചെന്ന് മാക്സോധൻ ചായം ദേച്ച മൻസ് മയിലിനേ എടുത്തുകൊണ്ടുവരു.

സുരുത—അങ്ങിനേതനെന. (പോകുന്ന)

ബാലൻ അതെന്തു കൂളിൽ കിട്ടുന്നതുവരെ തൊന്തീ സിംഹക്കട്ടിയേക്കാണ്ടുതനെ കളിക്കം. (താപസി യേ നോക്കി ചിരിക്കുന്ന)

രാജാവു്—ഉണ്ഠഞ്ഞസപ്ലാനായ ഈ ബാലനെക്കുറിച്ചു് എനിക്കത്രയിക്കമായ കൈത്തുകട്ടുകുണ്ടാക്കുന്ന. (ഭിർഘനിശ്ചാനംചെയ്തു്) ഹാ! സപ്രതസന്നാനാണജേ ലാളിച്ചു സുവികരിക്കാനും, അവരുടെ ശരീരത്തിലേ അഴുക്കുകളണിയുവാനും, ഭാഗ്യം ലഭിക്കുന്ന പ്രജ സ്ത്രീതന്നേയാണു് യന്നുണ്ട്. അപൂർത്തന്നേയാണു് പുണ്യവാൻ. അവരുടെ അകാരണമായ പ്രഞ്ചിരി പുനിലാവും, അവ്യക്തമയുർമായ വാക്കു് സുധയും ആസപദിച്ചാനദിക്കുന്നതിൽപ്പറം എന്തായ ജന സാഹല്യമാണൊരു പിതാവിന്റുള്ളതു്?

സത്യലത—ഈവന്നേന തീരെ അശ്വസരിക്കുന്നില്ല ശ്രൂ. (തിരിഞ്ഞുംനാക്കി) ഇവിടെ ആശിക്കമാരന്മാരുമില്ലോ?

(രാജാവിനേ കണ്ടു്)

ഭദ്രാ! ഇങ്ങാട്ടാനു വരുന്നേ. ഇതാ, ഇവൻ തും സിംഹക്കട്ടിയേ വല്ലുതെ ഉപദ്വിക്കുന്നു.

കളിയായിട്ടാണെങ്കിലും, സമിക്കാനെത്തു ശക്തി അതിനില്ല. അതിനേ ഒന്നു വിച്ചവിക്കണം.

രാജാവു്—അതുകെട്ട്. (അടക്കത്രം) അല്ലയോ മുഹിക മാരാ! പുണ്യാത്മവിജയലമായ ഇംവക പ്രാപ്തി കളിൽ, നിന്റെ ജനർത്തിനു മേതുവായ മുഹി വംശത്തെ, തൃഷ്ണസ്ത്രം നാശിത്രു ചട്ടനവുക്കുത്തെ എന്നപോലെ, കളിക്കപ്പെട്ടുത്തയ്ക്കേ.

സത്യപ്രതി—ഭോ! ഇവൻ മുഹികമാരനല്ല.

രാജാവു്—അതു് അതുതിയും പ്രതിയും തന്നെ വിളി ചുപറയുന്നണ്ട്. എന്നാൽ സ്ഥലവിശേഷംകൊണ്ട് തൊനിങ്ങനെന വിചാരിച്ചുപോയതാണ്.

(ബാധനേ വിഡക്കി, അവഞ്ചി സ്വർഖന്നുഖം അനുഭവിച്ചു ആരക്കരം)

അരദഹാ! എന്തോ ഒന്നുപുത്രപ്പെന്നേരു പുതനായ ഇം കമാരൻ ശരീരസ്ഫുരനം എന്നിക്കു് ഇതു മാത്രം സുഖം നൽകുന്ന സ്ഥിതിക്കു്, ഇവൻ പിതാവായ ആ സുത്തതിക്കണ്ണാകുന്ന അവാദ്യ മായ അനന്തരാന്ത്രിക എന്നതായിരിക്കും?

സത്യപ്രതി—(ഒണ്ടപ്പറയും സുക്ഷിച്ചുനാക്കിക്കൊണ്ട്) അതുവു തും! അതുവു തും!

രാജാവു്—എന്തു്?

സത്യപ്രതി—നിങ്ങളുടെ ഒണ്ടപ്പേരുക്കേയും അതുതിസാ പ്രശ്നങ്കണ്ട് എന്നിക്കു് വിന്നുയും തൊനിയതാണ്. അപരിചിതനായ അഞ്ഞേക്കു് ഇവൻ വശംവഴ നായും കാണുന്നു.

രാജാവു്—(ബാധനേ ലാളിച്ചാകാനു്) മുനികമാരനെപ്പുകിൽ പിന്നിവെന്നു വംശമേതാണു്?

സത്യപ്രതി—പുത്രവംശം.

രാജാവു്—(ഉരക്കരം) പുത്രവംശമാ? എന്നു വംശ ത്രിൽ തന്നെങ്ങനും ഇം കമാരനും ജനിച്ചതു്?

ഒരു പക്ഷെ അതുകൊണ്ടുതന്നേ ആയിരിക്കാം ത്രഈഡിക്സ് അതുതിസാറ്റിശ്വരമാണെന്നു് ഈ താഴ്ച സി വിചാരിക്കുന്നതു്.

ഗ്രഹശ്യാമുമകാലത്തു് മരണാധരസംശയങ്ങൾ ഇതിൽ വസിച്ചു് രാജുപരിപാലനം ചെയ്യുന്ന പുത്ര വംശരാജാക്കമാർ അന്ത്യകാലത്തു് വാനപ്ര ശമം സപികരിച്ചു്, ഭേദഗതിയുള്ളവരുടെ പരക്കൂയ സതിക്കേളാട്ടക്രമി കാനനത്തെമുല്ലെല്ലിൽ നിവസി ക്കുന്നതു് സാധാരണയാണല്ലോ. ഈ ക്രമപ്രതമന സരിച്ചു് ഇങ്ങനെയും സംഭവിക്കാം. (അകാം) ഈ പുണ്യാമുമം മരണപ്രക്രിയാനസരണം ഫു വേദിക്കാൻ പാട്ടിള്ളപ്പേണ്ടു്.

സത്യപ്രത—അതു ശരിതനേ. എന്നാൽ അപ്പുരസ്യം ബന്ധമുള്ളതുകൊണ്ടാണു് ഈ ബുദ്ധിമുൻറ മാതാ പു് ദേവതയായ ക്ഷുപദിവാൻറു അതുമ തനിൽ ഇവനേ പ്രസവിക്കാനിടയായതു്.

രാജാവു്—(ഓമർത്തം) ഹാ! നൃഥിച്ചുപോയ എൻ്റെ അതു ഇതാ വീണ്ടം തലപൊക്കുന്നു. (അകാം) ഭദ്രേ! ഇവൻറു മാതാവായ ആ മാനൃവന്തിര യുടെ ഭേദാവു് എന്തു നാമദേയയത്താലാണു് അറിയപ്പെടുന്നതു്?

സത്യപ്രത—യമ്പതിഡേ പരിത്രജിച്ച അയാളുടെ നാമദേയയം ഉച്ചരിക്കാൻ ആക്ഷം നാവു പോക്കും?

രാജാവു്—(ഓമർത്തം) ഹാ! ഇതെന്താണെൻറു കണ്ണിങ്ങൾ ഇതിൽ പതിക്കുന്നതു്? ധമ്പതിഡേ പരിത്രജിച്ച അയാളുടെ നാമദേയയം ഉച്ചരിക്കാൻ ആക്ഷം നാവു പോക്കുമെന്നു്.....യമ്പതിഡേ പരിത്രജിച്ച ആദി പുത്രവംശജനമാണു്.....ഇതേനേ ഉദ്ദേശിച്ചതുനേ ആയിരിക്കാണല്ലോ കുട്ടത്തിൽ

നൃഥയം കാണുന്നതു്. ഈ ബാലൻറു മാതാവി
നെറു നാമധേയയം ചോദിച്ചാലോ? വേണ്ടാ, പര
സ്തീപ്രസംഗം നൃഥയരഹിതമാണു്.

സുമുത—(മരിച്ചപ്പോൾക്കു ആവശ്യിച്ച്) സംഭവമനാ! ഇതാ,
ശക്തിലാവണ്ണും നോക്കു.

ബാലൻ—(ചുറ്റം എന്നക്കി) എവിടെ? എൻ്റെ അമ്മ എ
വിടെ? (സാപ്പിഡാർ ചിരിക്കുന്ന)

സുമുത—മാതൃവശലനായ ബാലൻ നാമസാദ്ധ്യ
താൽ ഭേദിച്ചപോയി.

സത്യമുത—ക്രൈതേ! പക്ഷികളുടെ ഭംഗി നോക്കാനാ
ണ പറഞ്ഞതു്.

(ബാലൻ മരിച്ചപ്പോൾനോക്കിക്കാണ്ടു നിങ്കുന്ന.)

രാജാവു—(ഖുശം) എത്തുു്? ഇവൻ്റെ മാതാവിന്റെ
നാമധേയം ശക്തിയെന്നായിരിക്കുമോ? എ
നാൽ അനേനകം അതുകൂടിക്കു ഒരു പേരുതന്നെ
ഉണ്ടാകാമല്ലോ. ശക്തിയു—ഹാ! നിർവ്വതികര
മായ നാമധേയം—എൻ്റെ അന്തരംഗവേദിയേ
ക്കള്ളിച്ചുു് അതിലേ അനന്ദാജിരാജുളേ തശ്ശിക്കു
വാൻ പുന്നാളുമായ ആ ചതുരക്ഷരം—അതു മര
മരിച്ചിക്കപ്പോലെ എന്ന ഭേദിപ്പിച്ച വീണ്ടും
വിഷാദവഹികിരയാക്കിത്തീക്ഷ്ണമാ?

ബാലൻ—എനിക്കിമയിലിനെ വളരെ രസിച്ചു. താൻ
ഈതുു് അമ്മയുടെ അട്ടത്തുകാണ്ടിപ്പോകം.

(ഒക്കെ നീട്ടി കളിക്കൊപ്പു വാണ്ണുന്ന)

സുമുത—(പരിമേരേണാടുക്കി) അരങ്ങുാ! ക്രൈതിന്റെ ക
ണ്ണിൽ കൈട്ടിയിരുന്ന രക്ഷ കാണുന്നില്ലല്ലോ.

രാജാവു—പരിമേരിക്കേണ്ടാ. ഇതാ രക്ഷയിവിടെ കിട
ക്കുന്ന. സിംഹരക്ഷട്ടിയുമായുള്ള കലഹത്തിൽ കമാ
രൻ്റെ കര്ത്തിനിന്നും താഴെ വീണപോയതു
ണുോ. (കനിഞ്ഞെടുക്കുന്ന)

മെന്നു

അംഗിജത്തെന്നാക്കുന്നതല്ലോ

താപനിമാർ—അങ്ങതേ. അങ്ങതേ. അല്ലോ അതെടുത്തു
കഴിഞ്ഞതാ? (വിസ്മയമിൽരഹായി മാറ്റു കൈവച്ച് അന്തേ
നും എന്നാക്കുന്നു.

രാജാവു്—എന്തുകൊണ്ടാണു് നിങ്ങളെളുന്ന വിലക്കി
യതു്?

സുലുത (ബഹുമാനപ്പെട്ടം) മഹാരാജാവേ! ഈ രക്ഷി, ‘ആ
പരാജിത’ എന്ന പേരുള്ള രൗഷ്യധിഡാണു്.
ഈവൻ്നറ ജാതകമ്മസമയത്തു് കശ്യപഭഗവാ
നാണ ഈവനെ ധരിപ്പിച്ചതു്. ഈ താഴേ
വീണാപോയാൽ ഈവൻ്നറ മാതാപിതാക്കലേം,
ഈവനോ അല്ലാതെ മററായും എടുത്തുകൂടാ എന്നാ
ണ ഭഗവാൻ്നറ കല്പന.

രാജാവു്—അമ്മവാ എടുത്തുപോയാലോ?

സുലുത—എടുത്താലുടൻ്തനെ സപ്പുമായിത്തീനു് എടു
ത്ത ആളിനേ കടിക്കണം.

രാജാവു്—അംഗങ്ങെന്ന ഏപ്പോഴേക്കിലും സംഭവിച്ചതാ
യി നിങ്ങൾക്കെന്നെല്ലാം പ്രേട്ടിട്ടുണ്ടാ?

താപനിമാർ—പലപ്രാവശ്യവും

രാജാവു്—(സംശയങ്ങളാട്ടുക്കി ആക്കയതം) ഹാ! ഈനി ഞാ
നെന്തിനും സംശയിക്കുന്നു? താനെന്തിനു് സ്വയം
അംഗിനദിക്കാതിരിക്കുന്നു? എൻ്നറ പ്രാത്മനു് പ
രാശക്തി കൈകൈകാണ്ടി; എൻ്നും അംഗിലാംശം സഹ
ലമായി.

[ബാലകനെ താഴെമയി ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നു]

സുത്രയുത—സുലുതേ! വത്ര. ഈ വൃത്താന്തം യുതനില്ല
യിലിരിക്കുന്ന ശക്തിയേ അറിയിക്കാം.

(താപനിമാർ പോകുന്നു.)

ബാലൻ—ഞാൻ അമ്മയുടെ അടുത്തു പോകുന്നു
എന്ന വിട്ടുണ്ടോ.

രാജാവു്—മകൻ! മാമന മകൻ!! എന്നോടൊന്നില്ല
പോയി അമമയെ അതുന്നടിപ്പിക്കാം.

ബാലൻ—എൻറെ അച്ചൻ ഭാഷ്ട്രപ്പന്തനാണ്. താനു
ശ്രീ. വിട്ട.

രാജാവു്—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) പ്രിയപുത്രാ! ഈ വിവാഹം
തന്നെ എനിക്കു വേണ്ടതു വിശ്വാസം തയന്നു.

(എക്കവണിയരയം ഒക്കെൽ പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു)

ശകന്തളു—(ശ്രദ്ധാർത്ഥം) മാററം വരേണ്ട കാലത്തിൽപ്പോ
ലും, സവംമനനൾന്റെ രക്ഷണപ്പയി അതേ സ്ഥി
തിയിൽ തന്നെ ഇരുന്ന എന്ന കെട്ടിടം എനിക്കു്
എൻറെ ഭാഗ്യത്തിൽ വിശ്വാസം വരുന്നില്ല.
അമധവാ സാരമതി ചരഞ്ഞതുപോലെ സംഭവി
ക്കയും ചെയ്യാമല്ലോ.

രാജാവു്—(ശ്രദ്ധാർത്ഥം) ഹാ! ശകന്തളേ! പ്രാണേശപരീ!
നിന്നോ ഈ അവസ്ഥയിലാണെല്ലാ എനിക്കു
കാണാനിടയായതു്. മുതവിശീളന്മായ ശരീരം,
മലിനമായ വസന്തപ്രയം, ജൂഡാതല്പരമായ കേൾം
ഈ സ്ഥിതിയിലാണെല്ലാ—അങ്ങു! ഈ ദയനീ
ധാവസ്ഥയിലാണെല്ലാ പ്രിയതമേ! നിജീങ്ങൾനു
നായ എൻറെ അതിഭീമമായ വിരഹലുതം
നീ അറിയുംശതു്.

ശകന്തളു—(പാശ്ചാത്യപവിശ്വാസനായ രാജാവിനെ വിക്ഷിച്ചു് ആ
ഈഗം) ഈ ആപ്പു എൻറെ അതുപുതരെന്നപ്പോലെ
യിരിക്കുന്നില്ലെല്ലാ. പിന്നെ ഇതാരാണ് രക്ഷണ
പ്പയി ധരിച്ചിട്ടില്ലെന്നെ എൻറെ കാഞ്ഞിനെ ശ്രീ
രസവക്കംകൊണ്ടു ഭഷിപ്പിക്കുന്നതു്.

ബാലൻ—(മാതാപിണ്ഠം സ്ഥിപം ചെന്നു്) അമുഖ അതുരോ
ഒരാൾ വന്നു് ഇതാ എന്നെ ‘മകനെ’ എന്നു
വിളിക്കുന്നു.

രാജാവു്—ശകന്തളേ! പ്രാണവല്ലഭേ! ഒരു പുത്രപ്പെട്ട

ങ്ങ സുരീയോട് ചെയ്യാൻ ധാടില്ലാത്ത ഭയക്കരമായ കട്ടകരും നിന്നോട് താൻ ചെയ്യപോയതു്. എന്നാൽ അതും ദൈവാന്വയത്താൽ അനന്തര മായിത്തേന കലാരിച്ചു. ഇപ്പോൾ കൂർച്ചിത്ത നായ എന്നേ ഭർത്താവെനു് റാമ്മിച്ചറിയണമെന്നു് നിന്നോട് താൻ പ്രാത്മിക്കേണ്ടിവനു.

ശക്കൽ—(ഒരുമാറ്റം) ഹൃദയമേ! ആദ്യസിച്ചാലും.. ദൈവം മംസരബുദ്ധി വെടിഞ്ഞു് എന്നിൽ കരണബെയ്യു. ഇതെന്നു ആയ്യപ്പത്രൻ തനെ.

രാജാവു്—രാഹൃതമണാന്തത്തിൽ, ശ്രാംകണ രോധി സ്ത്രീസമാഗമമുണ്ടാകന്നതുപോലെ, എൻ്റെ ഹൃദയാകാശത്തെ ആവരണം ചെയ്തിരുന്ന മോഹാസ്യ കാരത്തിൽനിന്നും മോചനം ലഭിച്ച എനിക്കോ വിധിവശാൽ പ്രിയേ! നിനേ കാണാൻ സംഗതിയായി.

ശക്കൽ—ആയ്യപ്പത്രൻ ജയിച്ചാലും—(വാംപ്രാഞ്ചമം ഹൃദയം മലബു തൊണ്ടുവിടി വിശ്വിക്കുന്നു)

രാജാവു്—ശോഭനാൾ! പ്രേമാധികുതേതാടക്കുടിയുള്ള ഈ ജയാശംസ അയ്യപ്പവാഹത്താൽ നിരോധിക്കപ്പെട്ടെട്ടുകില്ലും, നിന്റെ അസംസ്തുതപാടലം മായ അധിരബിംബവെതാടക്കുടിയ ഈ മുഖം കാണാൻ സാധിച്ചു എന്നുള്ള വിജയം താൻ പ്രാപിക്കുത്തെന ചെയ്തു. ബാലൻ—ഈതാരാണമേ?

ശക്കൽ—കണ്ണെ! നിന്റെ ഓഗ്രതേതാട വോദിക്കു.

രാജാവു്—പ്രിയതമേ. പ്രഖ്യാപനം എന്തോ ഒരു അജ്ഞാനാന്വയകാരം എന്നേ ബാധിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടും അനു നിനേ താൻ നിരാകരിച്ചതു്. മുൻലും വിൽ നിക്ഷേപിക്കുന്ന അമൃല്യമാല്യം കൂർസപ്പുമെന്ന കരതി വലിച്ചുറിയുന്ന അന്യനെ പ്പോലെയാണു് നിനേ താനും പരിപ്പുജിച്ചതു്.

എൻറെ ആ അപരാധം എന്നിൽ നിന്നുള്ള പാദ
നൂണയങ്ങാൽ മുണ്ടെപരി! നീ ക്ഷമിക്കണം.

(രക്കാടലായട പാദങ്ങളിൽ പതിക്കുന്നു)

മകന്തളി—(ക്ലൗസിൽ പൊഴിച്ചുവരുന്നു) അതേയും! എഴുന്നേൻ
കണ്ണ എഴുന്നേൻക്കണ്ണ. ആത്മപുത്രാ! അബദ്ധന്താ
നിച്ചെയ്യുന്നതു്? എൻറെ പാദങ്ങളിൽ പതിക്ക
വാൻ എന്ന കുരക്കമ്മാണു് അപദാവരിച്ചിട്ട്
ഈതു്?

(രക്കാട കനിഞ്ഞു റജാവിനു വിടിക്കുവാൻ ഭാവിക്കുന്ന
രാജാവു് എഴുന്നേൻക്കുന്നു)

മകന്തളി—എൻറെ സന്ദേഹത്തെ പ്രതിബേശിച്ചിരുന്നു
ജന്മാന്തരപാപകമ്മാഡി അന്ന ഫലോന്നവമായി
അന്ന. അതുകൊണ്ടുതന്നേയാണു് ദയാലുവായ ആത്മ
പുത്രനു് എന്നെ തൃജിക്കുവാൻ മനസ്സുണ്ടായതു്.
അതു തൊന്തരിയുന്ന.....ആത്മപുത്രാ!

രാജാവു്—നാംടെ!

മകന്തളി—ദിവിതയായ എന്നേ പിന്നെന്തു സംഗതിവ
ശാലാണു് ആത്മപുത്രൻ ഓമ്മിച്ചതു്.

രാജാവു്—വിഷ്വാസം നികിയതിനാദ്ദേശം പറയാം.
കണ്ണൻ! അന്ന് തൊൻ നിരാകരിച്ചപ്പോൾ ഭവതി
യുടെ അധിവൃത്തിൽ പതിച്ച അന്തസ്ഥാപജന്മ
മായ ചുട്ടക്ക്ലാനിക്കണ്ണങ്ങൾ, മോഹവിവരങ്ങായ
തൊൻ അവഗണിച്ചു. എന്നാൽ ഇന്നു് വേതിയുടെ
വ്യാകലമായ കണ്ണപീലികളിൽ പററിപ്പിടിച്ചിരി
ക്കുന്ന ആ ബാഘ്യം തുടച്ചുകളിന്തു് എൻറെ ഏദു
വേദന അല്ലോ ശമിപ്പിക്കുന്നു.

(രക്കാടലായട ക്ലൗസിൽ തുടക്കുന്നു)

മകന്തളി—(മോതിരം കണ്ണിട്ട്) ആത്മപുത്രാ! ആ മോതിരം
പ്ലേ ഇതു്?

മർവ

അംഗിജതാന്തരാക്കന്തളം

രാജാവു് — അരതേ. ഈ മോതിരം കണ്ണടിക്കാണാല്ലോ എന്നി കു വെതിയുടെ സൂര്യനേഞ്ചായതു്.

മകന്തളം — ഹാ! അംഗളിയമേ! നിന്നെന ദാൻ വിശ്ര സിച്ചു; നീ എന്നെ വദ്ധിച്ചു. അതുപുതനേ ഓമ്പ പ്രക്രത്തവാൻ ആവശ്യപ്പെട്ട അവസരത്തിൽ നീ എന്നിക്കുപകരിച്ചില്ല.

രാജാവു് — എന്നാൽ വസന്തസമാഹമചിന്നമായ കണ്ണ. തന്ത ലത ധരിക്കുട്ട.

(മോതിരം കൈന്തളയുടെ വിരലിൽ ഇടാന് ഭാവിക്കുന്ന)

മകന്തളം — അതുപുതാ! ഈ മോതിരം അഞ്ചുതനന ധരിച്ചുകൊണ്ടാൽമതി. ദാനിതിനേ റിശ്രപസിക്കുന്നില്ല.

മാതലി — (അവേണിച്ചു്) ദേദവാനങ്കുല്പത്താൽ രാജാവിനു് ധർപ്പതനിസമാഗമിയും, പുതുക്കിവാർഡനവും ഉണ്ടായതിൽ ദാൻ വളരെ സഭേതാഷിക്കുന്നു.

രാജാവു് — ഈ ശ്രദ്ധയോല്ലാണു മാനുമിത്രമാണ വോൻ. നിമിത്തം ലഭിക്കയാൽ അതിനു് മാധ്യത്തും വർദ്ധിക്കുന്നുണ്ടു്. മഹാപ്രഭുവാൻ ഈ സംഗതി അറിഞ്ഞിരിക്കയില്ലെല്ലാ. അപ്പേക്കിൽ ഈശ്രദ്ധരമാക്കിയാതൊന്നാംതനന അപ്പത്രക്കുമല്ലെല്ലാ.

മാതലി — അരതെ. മഹാരാജാവു വന്നാല്ലും. ഗ്രവാൻ ഈ സംഗതി അറിഞ്ഞിരിക്കയില്ലെല്ലാ. അപ്പേക്കിൽ ഈശ്രദ്ധരമാക്കിയാതൊന്നാംതനന അപ്പത്രക്കുമല്ലെല്ലാ.

മാതലി — അരതേ. മഹാരാജാവു വന്നാല്ലും. ഗ്രവാൻ കരുപ്പൻ അഞ്ചേടെ ദർശനത്തെ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു.

രാജാവു് — മകന്തളേ! കണ്ണതിനേ എടുത്തുകൊള്ളി. വേതിയേ മുന്പിൽ നേത്തിക്കൊണ്ടു് ഗ്രവാനെ ദർശിക്കാമെന്നാണു് എന്നീ കണ്ണമെന്നാണു് എന്നീര ആശ.

ഈക്കന്തലു— അതുപുത്രനോടൊരുതു് ഗ്രാസന്നിധിയെ
പ്രാപിക്കാൻ എന്നിക്കു ലജ്ജയുണ്ടു്.

രാജാവു്—ലജ്ജിക്കേണ്ടാ. അരളുംയകാലങ്ങളിൽ അങ്ങ
നെവേണും അതുവരിക്കിവാൻ. വത്ര, വത്ര.

(എഴുവത്തം പോകുന്ന)

കട്ടൻ

എഴുവം മിറക്കു

മുന്നാം റംഗം

ക്രമ്പാഗ്രമം.

(ക്രമ്പമഹർഷിയും അഭിതിരവീയും സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന. മാത
ലിയും, ശാശ്വതപുത്രസമുദ്ദനായ ഭക്ഷംഖതമഹാരാജാവും പ്രാവണി
ക്കുന്ന)

ക്രമ്പൻ—(രാജാവിനും നേരക്കീടു്) ഭാക്ഷായണി! യുദ്ധരംഗ
ത്തിൽ വെതിയുടെ പുത്രനായ ഒപ്പേദ്രുന്ന മുൻപേ
നടക്കുന്ന ദ്രശ്യംപ്പന്തനേന്നും പ്രേരായ അതു ഭ്രഥാക്കാ
ധിപതിയാണിതു്. ഈ രാജാവിന്നെൻ്റെ ചാപമായാ
തമ്പത്താൽ ഇന്ദ്രനു് വജ്രായുധം രേഖക്കാരംമാത്രമാ
കിന്തിനിന്നിരിക്കുന്നു.

അഭിതി—ഇന്ദ്രമം മഹാന്മാവനാബന്നനു് അതുതിക്കൊ
ണ്ടതനെ അറിവാൻ കഴിയും.

മാതലി—(രാജാവിശനാടു്), രാജാവേ! ഒപ്പുമായുടെ മാതാപി
താക്കൾഡി ഘട്ടനിവിശ്വേഷമായ സ്നേഹദേനാട്ടക്രൂട്ടി
ഇതാ വോനേ വീക്കിക്കുന്ന; അട്ടത്രുചെവന്നാലും!

ഫർ

അഭിജന്താനശാക്കന്തളം

രാജാവു്—മാതലി! ഇവർ തേങ്ങാമയന്മാരായ പ്രാഥണാ ദിത്യമാരക്കുടെ നിഭാനവും, ഗ്രിലോകരക്ഷിതാവായ ദേവയ്രുന്നീറ പിതാക്കഴിം പുത്രയേഷാത്തമനായ വിജ്ഞഭഗവാന്നീറ ഒരവതാമത്തിനു് അതുപുംമായ വരം, ബുദ്ധപ്രാത്രമായ ശ്രീകരുപ്പരുഗ്രവാനം അഭിതിഭേദവിയുമില്ല?

മാതലി—അരതെ.

രാജാവു്—(അടച്ചമെന്നു് വിനിത്വാക്കിൽ) ഇത്രുംഗവാന്നീറ അരുജന്താകരനായ ഭഷ്ട്ഷഷന്നീറ ഭോകപിതാക്കളായ നിഷ്ഠാളേ രണ്ടുപേരേയും പ്രണമിക്കുന്നു.

കശ്യപൻ—വത്സ! ചിരകാലം ഭ്രഹ്മിപാലനം ചെയ്താലും.

അഭിതി—കണ്ണെ! അപുതിമെന്നായി ഭവിച്ചാലും.

ശ്രീകൃഷ്ണ—പുജ്യപാദരായ ഗ്രന്ഥേ! വന്നുമാതാരോ! ശൈക്ഷണ ഉയ്യം പുതുനും ഇതാ നിഷ്ഠാളിട പാദങ്ങളിൽ നമസ്ക്രിക്കുന്നു.

കശ്യപൻ—വത്സ! നിന്നീറ ഭർത്താവു് ദേവയ്രുത്തുനാണോ; പുതുനോ ജയന്തസമുഖ്യതന്നേ; മരഹാരാധിക്ഷാം നിന്നക്കിപ്പോരം യോഗ്യരല്ല. പത്രി! നീ ഇത്രാണിക്കു തുല്യയായി ഭവിക്കുന്നു.

അഭിതി—കണ്ണെ! ഭർത്താവു് നിന്നെ ബഹുമാനിക്കുന്നു. ശിർഘായുജ്ഞാനായ നിന്നീറ പുതുൻ, ഉദയകലത്തിനും സംഭവാശസദായകനായി ഭവിക്കുന്നു. ഇരിക്കുവിൻ.

(എല്ലാവരം ഇരിക്കുന്ന)

കരുപൻ—(ഓരോയന്തരത്തും ചുണ്ണിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു) സജ്ജന സമതനായ ഭഷ്ട്ഷഷന്താ! പതിലുതാശിരോമൺ യായ ശൈക്ഷണ്ണേ! പുതുതനമായ കൂഡാരാ! സവംമനാ! നിഷ്ഠാളിട ഇന്ന് സമാഗ്രമം ശ്രദ്ധ, വിത്തം, വിഡി ഇവയുടെ സംഭയാഗംപോലെ ശ്രാംകനമായിരിക്കുന്നു.

രാജാവ്—ഒഗവാനേ! അരജ്ഞയുടെ അമൃതവും, അന്നുാദിശ
വുമായ അന്നറമ്മഹിമാവിനാൽ എന്നിക്കു് അപ്പോൾ
അരിപ്പിള്ളലാഡ്യും പിന്നിട്ട് ഗൈദ്ര സ്ഥനവുമാണണഭാ
യിരിക്കുന്നതു്. പുഷ്ടിനിന്ദശേഷം ഫലം, മേഖലാ
തദ്വാനന്തരം വഷ്ടി ഇപ്രകാരമാണെല്ലാ ലോകത്തി
യന്നസരിച്ചു് കാഞ്ഞകുരണ്ണങ്ങളുടെ ഗരി. എന്നാൽ
നിന്തിയവടിയുടെ മാഹാത്മ്യവിശ്വഷത്താൽ ഒൻ്റെ
നാന്നറമ്പാഡിക്കു മറ്റൊപ്പു തന്നെ ശ്രീരാധാമേണ്ണാ
കുന്ന.

മാതലി—പ്രപഞ്ചത്രക്കളിടെ പ്രസാദവൈഭവം ഇപ്രകാ
രമാണോ.

രാജാവ്—ഒഗവാനേ! അരജ്ഞയുടെ ആര്പണാന്നസാരിനി
അായ ഇം ശകന്തളയേ തൊൻ ഗാന്ധവിധിപ്രകാ
രം പരിഗമിച്ചുശേഷം കരച്ചുനാൽ കഴിഞ്ഞു്
ബെന്യുജന്നമാം ഇവഴേ എന്നുറ സമീചം കൂട്ടി
ക്കണബ്ബുവന്നപ്പോൾ, വിസ്തി മേതു ബാൽ നിരാക
രിക്കയാൽ നിന്തിയവടിയുടെ സഭാതത്തായ കണ്ട
മഹാഷ്ഠിക്കു് തൊൻ അപരാധം ചെയ്തേപോകി. പി
നിട്ട് അംഗ്രൂഡിയം കണ്ടപ്പോഴാണോ് എന്നിക്കൊമ്പ്
യുണ്ടായതു്. എന്നുറ ചേരുവാവികാരം ഉന്നാദവി
ഞനേക്കാരം കൂപ്പുതരമായിട്ടുള്ളതാണോ.

കശ്യപൻ—വത്സ! നീ അപരാധിയാണെന്നോ് അദ്ദേഹം
ശകിക്കേണ്ണാ. നിന്നക്കണ്ണായ സദേശമാധത്തിനുറ
സംഗതി തൊൻ പറയാം. കേരംക്കു.

രാജാവ്—ഒഗവൻ! ഇതാ ഗ്രഖാവുവം കാത്തിരിക്കുന്നു.

കശ്യപൻ—നീ ഉപേക്ഷിച്ചുശേഷം മെനക ശകന്തളയേ
ജാക്കായണിയുടെ അട്ടംഗ്രൂഡകാണ്ഡവന്നപ്പോൾ തന്നെ
ഇവംസന്ധ്യിനുറ ശാപശക്തിയാലുണ്ട് സാധി

യായ ഈ സഹയമ്പംവാരിണിയേ നീ ഓർമ്മയില്ലോ
തെ നിരാകരിച്ചതെന്നും അംഗളവിയദ്ദനത്താൽ
അതു ശേഷം നിവത്തിക്കംമെന്നും പ്രണിയാനശാക്കതിന്
യാൽ എതാനറിഞ്ഞു.

രാജാവു്—(ബീംഗനിപ്പോസംതാട)ഹാ! ലോകാപവാദത്തിൽ
നിന്നും എന്നിക്കു മോചനം ലഭിച്ചു.

ശക്തി—(ശ്രദ്ധയാർദ്ദനം) ദയാലുവായ ആത്മപുത്രൻ അരകാര
ബന്ധായിട്ടല്ലേണ്ട എന്നു അനുഭവേക്ഷിച്ചുതു്. എന്നാൽ
അതു മഹർഷി എന്നു ശപിച്ചിതായി തോൻ
ബാക്കിന്നുതേയില്ല. ഒഴുവേക്കു ഭർത്താവിരുദ്ധത്താൽ
ശ്രദ്ധവിത്തയായിരുന്ന സദർഭേദത്തിലായിരിക്കാം
മുന്നി എന്നു ശപിച്ചുതു്. എന്നർഹം ഇഷ്ടങ്ങളാഴിമാർ
ഇതരിഞ്ഞിരിക്കണം. അതുകൊണ്ടായിരിക്കാം ഭർത്താ
വിനേ മോതിരം കാണിക്കണാമെന്നു് അവരുടെനോടു
വരണ്ടതു്.

കല്യാപൻ—(ശക്തിയും നോക്കി) കുണ്ഠതു! ഇപ്പോൾ നിന്ന
കു സംഗതി മനസ്സിലായാല്ലോ. ഇനി ഭർത്താവിനേ
പുറി ആന്നുമാ ശക്കിക്കുത്തു്. അഴുക്കടിഞ്ഞിരി
ക്കണ്ണോരു കണ്ണാടിയിൽ പ്രതിബിംബം പ്രകാശിക്കു
നീലല്ലേണ്ടു്. അനും ശാപശക്തിയാൽ ഓമ്മ നൽകി
ചുണ്ണനു അദ്ദേഹം നിന്നു നിരാകരിച്ചുകൂലു്,
ഈനു ശാപമോചനത്താൽ പ്രതിബോധവാനായി
നിന്നു സാമ്രംഭം, സാനന്ദം സ്വീകരിക്കുന്നു.

(രാജാവിന്റെ നേരു തിരിഞ്ഞു്) വത്സ! എന്ന് യട്ടാ
വിധി ജാതകമ്മാഡിക്കിയും, ചെയ്യു ഇന ശക്തിയുംപു
തനേ നീ അഭിനവിച്ചില്ലോയോ?

രാജാവു്—ഭരവാനേ! എന്നർഹം വംശപ്രതിജ്ഞ ഇന കമാര
നിൽ തന്നേജാണു് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്.

കല്യാപൻ—കുണ്ഠതു! നിന്നു ഇന പുത്രൻ വകുവത്തി
യാളി ഭവിക്കുമന്നുണ്ടാലും. ഇവന്നാകട്ടേ,

നിഖലഗമനംചെയ്യുന്ന രദ്ദമാദ്ദേശം സപ്പസാ ഗരജേഴ്ചം തരണംചെയ്യു് ഭ്രമണ്യലം മുഴുവൻ നിഷ്ടപ്രയാസം ജയിച്ച കീഴടക്കം. ശിക്ഷാസ്വാമ ത്മ്യതാൽ സവ്വമനനെന്ന നാമധേയം സവ്വമാ സാത്മമാക്കി ഭ്രംണബന്ധപ്പണിയാൽ ഭാവിയിൽ ഒരുബന്നുള്ള പേരം ഇവൻ പ്രാപിക്കും.

രാജാവു് — ഭരവൻ! തുരസ്കാണ്ടി ജാതകമ്മം ചെയ്യാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടായ ഇവനിൽ ഇതെല്ലാം സംഭാവ്യംതന്നെ. അഭിതി — ഭരവാനേ! ഈ സങ്ഗംഘാഷവാത്ത കണ്പനെ അറിയിക്കേണ്ടയോ? പുത്രയിലുള്ള വാസ്തവ്യതാൽ മെനക എന്നേ ഉപചരിച്ചു് ഇവിടെന്നേ താമ സിക്കുണ്ടോ.

ശൈത്യം — (അംഗീകാരം) എൻ്റെ മനോർമ്മംതനേ ഭരവ തി കല്പിച്ചുപ്പോ.

കശ്യപൻ — താക്ഷായൻ! അഭ്രേചം തചഃപ്രാഭവംകൊണ്ടു് ഇതെല്ലാം അറിയുന്നണണോ.

രാജാവു് — അഭ്രകൊണ്ടുതനേ അപ്പിരിക്കാം ഭരവൻ എന്നോടു കോപിക്കാതിരുന്നതു്.

കശ്യപൻ — എന്നാലും ഈ സംഭവാത്ത നാം തന്നെ പരഞ്ഞതുചുരിക്കേണ്ടതാണോ. ആത്രവിടെ? (പ്രബേശിച്ച റിസ്യൂട്ട്) ഗാലവാ! നി ഇഴുപ്പാർത്തനെ ആകാശമാദ്ദേശം പോയി മുഖംസസ്ത്രിഞ്ഞു ശാപം നിവത്തിക്കാഞ്ഞ വാമ്പ്യംഭായ ദൂഷംജന്തൻ ശക്ക നെള്കേയും പുത്രനേയും സപീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു എന്ന നാഭേദാഷവാത്ത തൊൻ പരഞ്ഞതുചുരായി തത്ര ഭവാൻ. കണ്പനെ രഹിപ്പിക്കണം.

ശിഷ്യൻ — കല്പനപോലെ. (പാശം)

കശ്യപൻ — വത്സ! ഭാഷംഷന്ത! നിശ്ചം ഭാത്യാപുത്രസദേശം സഖാവായ ഭദ്രവുദ്രാൻ മദഞ്ഞിൽ കയറി രാജാഗിയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടാലും.

മരവ

അംഗിജത്താനശാക്കരാളി

രാജാവു്—ഗ്രഹാന്തർ അതുണ്ടപോലെ. (വന്നെങ്ങിനെക്കുണ്ടാണ്)
ക്ഷേപൻ—ഭ്രാഹ്മം എഴുപ്പത്തുംസമുല്ലമാക്കട്ട. ജനങ്ങൾ

അരന്നോൽക്കുംപാസകതരായി, അവിച്ചീനഞ്ഞരുത്തോ,
നിധികളായി, ആനദ്ദേശരിതരായി ഭവിഷ്യട്ട.

ഭൂഷിഷ്ഠനാ! ശക്തിശ്ശൈ! ക്ഷേത്ര സവർദ്ധനാ
ക്കുമാരാ!! നിങ്ങൾ സന്ധാരംസമുല്ലിയേംടും, സമുദ്ധ
സൗഖ്യംബന്ധിച്ചേംടും, ‘ശ്രോകാശക്കരയുംതന്ത്രം ശ്രൂലു
സുഖാനംബന്ധിച്ചേംടുക്കുട്ടി സുചിരം ശ്രോഢിക്കുമാരാ
ക്കട്ട.

ക റ ട സ

പ്രാഞ്ചം:

